Sermo ſeu potius Tra⸗ ctatus notabilis atqȝ p̄clarus do minice paſſionis venerabilis domini Gabrielis Bi⸗ el Spirenſis: ſacre Theologie Li centia⸗ ti.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Exhoꝛtatio pꝛeuia

Ad huius ſermo/

nis lectoꝛes chariſſimos/ exhoꝛtatio p̄uia
loco plogi: Floꝛētij biel artiū magiſtri: ſa
cre theologie licentiati de collegio mogun
tino dicto zum Algeſhēmer/ incipit.

Paſſiōis do
minice doloꝛ magnus
multifarius multipli/
citer cumulatus: vehe
mens/ acerrim⁹/ inau
ditus. In quē talē ac
tātū p nob liberādis/ ſe ſua ſpōte ődit dei
fili⁹ bn̄dict⁹/ incarnat⁹ ex bn̄dicta ꝟgine
maria: in iniq̄ꝝ inimicoꝝ ſuoꝝ manus cru
deliſſimas ex mag̃ charitat̄ ſue abūdātia
quā gerebat ad nos/ lȝ inutiles ſibi: Quo
p nob debitoꝛib⁹ ſuis/ talē ⁊ tātā luēdo pe
nā ſatiſfaceret ſup abūdāter. Declarat̄ q̄ꝫ
doctiſſime/ ſubſequēti ſmōe p̄claro doctiſ/
ſimi viri mgr̄i Gabꝛiel biel de Spira: ſa/
cre theologie licētiati/ inſignis eccl̄ie mo/
gūtine ꝟbi dei q̄ndaȝ ꝯcionatoꝛis eximij:
q̄ chr̄o dn̄o lucrifaceret/ mltos eādē dn̄icā
paſſionē deuote ex illo ſmone meditātes:
ſepius recolētes: gratos: cōpatiētes. eidēȝ
dn̄o nr̄o viuere patos atq̄ꝫ moꝛi. Et q̄ eidē
obedire conant̄ p patientiā die ac nocte q̄
ad vixerint in hac lachꝛymaꝝ valle: ſctām
expectātes repꝛomiſſionē. ſicut ſcp̄tuȝ eſt:
In patiētia vīa poſſidebit̄ aīas veſtras.
Lu. xxj. Et vt ď iuſto ſcribit̄: In lege dn̄i
volūtas eius: ⁊ in lege eius meditabit̄ die
ac nocte. ps̄. j. Legat ḡ fideliū literatoꝛū
q̄ſq̄ꝫ legat attēte. Ceteri q̄ȝ attēte audiāt
⁊ intelligāt. Nemo expers ſit illi⁹: vt hinc
illius fruct⁹ ſaluberrimos carpat quiſq̄ꝫ:
nemo negligat. Intendat quiſq̄ꝫ fidelr̄: vt
hinc diſcat ⁊ agſcat pcti moꝛtal̄ on⁹ gra/
uiſſimū/ deteſtabile/ hoꝛrēdū. p q̄ diluēdo
tā crudelit̄/ tā hoꝛribilit̄ ac miſerabilr̄ paſ
ſus eſt dei fili⁹ mirifice incarnat⁹: ita vt p
regiū xp̄ham dixerit. Sicut aq̄ effuſus ſuȝ
⁊ diſpſa ſunt oīa oſſa mea. ps̄. xxj. Sicut
aq̄ pfect⁹ effūditur de vaſe q̄ꝫ alij liq̄ꝛes:
q̄ꝝ ſapoꝛ ⁊ odoꝛ remanet: ait Ludolphus
carthuſiēſis ibidem. Et diſpſa. i. iuncturȝ
diſſoluta ſunt oīa oſſa mea. Taleȝ ergo
⁊ tantā pcti moꝛtal̄ hoꝛroꝛē hinc agſcens
pctōꝛ: vt p eo diluēdo nulla pura creatura
ſufficeret. De p̄teritis ſuis pctis penitere
ſtudeat fructuoſo ſacro pnie in tpe grē ſi/
bi ꝯceſſo. Sic q̄ꝫ ꝓpter deum p ſe paſſum in
carne aſſumpta/ cauere a futurȝ: iuxta ſan
ctiſſimi Joānis baptiſte exhoꝛtationem:
dicētȝ. Facite ḡ fructū dignū pnie. Mat
th. iij. ⁊ Luce. iij. Nā q̄ ſic merit/ mercedē
accipit: ⁊ ꝯgregat fructū in vitā etnam ait
ſaluatoꝛ nr̄ Joā. iiij. Et ſi māſeritis in me
⁊ ꝟba mea in vob māſerint: q̄dcū q̄ꝫ volu/
eritis petetis: ⁊ fiet vob. Joā. xv. Audia/
mus frēs ⁊ ſoꝛoꝛes: audiam⁹ ſaluatoꝛē no
ſtrum tam benignū: ſuis ac ſuoꝝ ſeruoꝝ fa
ctis ⁊ verbis exhoꝛtātē amiciſſime: ne hūc
eterne vite fructum negligamus. Sed vt
poſt hanc caducam ⁊ tranſitoꝛiā vitaȝ ne/
gligētib⁹ q̄dem valde periculoſam: obedi/
entib⁹ ꝟo ac obedire volētib⁹ cum conatu
valde vtilē/ felicē ſanctoꝝ atq̄ꝫ electoꝝ dei
participationē ꝯſequi valeam⁹ ſempiter
nā. Et q̄ð meritis ꝓꝑijs nemo hoīum p̄ſu
mere habet/ meritis amariſſime paſſionis
domini ſaluatoꝛis ſperare habeam⁹ ⁊ poſ
ſimus ex q̄ fluxerūt oim eccl̄ie chr̄i ſacra/
mentoꝝ fruct⁹ vberrimi. Hinc ḡ ſunt ini/
tiales fruct⁹ ſalutares ſacramēti ſacri ba/
ptiſmi regeneratōis noſtre: qui p̄ma gene
ratiōe nr̄a nati filij ire recōciliādi renaſci/
mur vt ſim⁹ adoptati filij dei. vt clamem⁹
Abba pat̄. Rom. viij. Sic ⁊ fruct⁹ ſalu/
tares ſacramenti pnie carpere poſſunt la/
pſi ⁊ relapſi/ hinc nobis exoꝛtos. ſicut ſcri
bitur. Quotq̄t aūt receperūt eū: dedit eis
poteſtatē filios dei fieri his qui credūt in
nomine ei⁹. Joan. j. O admiranda dei bo
nitas benedicti in ſecl̄a. qui ⁊ ꝓpterea do/
cuit nos oꝛare ſe/ oꝛatiōe mirabiliter ami
cabili ⁊ conſolatoꝛia valde ſuccincta: ſen/
tentioſa tū ⁊ circumſpecta/ circūſpectione
nō humana ſed diuina: vt pleno/ grato ⁊
deuoto coꝛde: non negligēter/ ſed venera/
tione debita nobis poſſibili dicamus Pa
ter noſter qui es in celis ⁊c̄. Matthe. vj. ⁊
Lu. xj. Audiamus ergo attente ⁊ ei fide/
liter obedire ſtudeamus: qui cum deus ſit
oīm ſumm⁹/ ſe nob dedit in patrem: ne ſi/
mus filij pditiōis. Audim⁹ dictatoꝛes po
etas/ fabulatoꝛes/ oꝛatoꝛes q̄ꝫ elegātes. et
laudamus eos/ extollim⁹/ admiramur q̄ꝫ

Exhoꝛtatio pꝛeuia

coꝛum elegantiam. ⁊ illam quādoqꝫ plus
q̄ fructum attendimus. licꝫ ſepe numero
modice fructus ſint: aut quādoqꝫ nullius
imo ⁊ quādoqꝫ noxij infirmis mēte. quos
⁊ ꝓpterea ſi audire neglexerimus/ offendi-
mur foꝛte in laude tēpoꝛali modica. aut in
nullo: immo ⁊ mente adhuc infirmi/ noxij:
aut minus noxij permanemus. Hunc au-
tem ſaluatoꝛē noſtrum non audientes/ vt
in eo permaneant fide ⁊ charitate/ innoxij
ꝑmanere non poſſunt: ipſomet atteſtante:
qui eſt ſumma/ eterna ⁊ infallibilis ꝟitas.
Dicit enim: Si quis in me non manſerit:
mittet foꝛas ſicut palmes ⁊ areſcet: ⁊ col-
ligent eū ⁊ in ignem mittent/ ⁊ ardet. Jo-
an. xv. Ubi vermis eoꝛum nō moꝛitur: ⁊
ignis non extinguit. Marci. ix. ⁊ Eſai.
lxvj. in fine. Similiter ⁊ de non credēti-
bus dicit. Qui non crediderit/ cōdemna-
bitur. Marc. vlt. Ideoqꝫ enim dꝫ apl'us.
Sine fide impoſſibile eſt placere deo. He-
bꝛe. xj. Et hunc intelligas de fide foꝛma-
ta charitate: teſte eodē dicente. Si habu-
ero omnē fidē: ita vt omnes mōtes tranſfe-
ram/ charitatem autem nō habuero/ nihil
ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum:
om̄es facultates meas. Et ſi tradidero coꝛ-
pus meū ita vt ardeam/ charitatē autē nō
habuero: nihil mihi ꝓdeſt. j. Coꝛinth. xiij.
Finis autem p̄cepti eſt charitas de coꝛde
puro ⁊ cōſcientia bona ⁊ fide non ficta. j.
Timoth. j. Et Jacobꝰ apoſtolus dꝫ: Tu
credis q̄ vnus eſt deus: bene facis. ⁊ de-
mones credunt ⁊ cōtremiſcunt. Jacob. ij.
Et tamē permanēt damnati: quia chari-
tatem non habent. Ne ergo chariſſimi
(quod longe abſit chꝛiſtiano) finaliter in-
ueniamur ſine charitate. Et p̄cipue q̄ vo-
cati ſum⁹ ſacramētali oꝛdine ſimul ⁊ tem-
poꝛali patrimonio chꝛiſti ⁊ alioꝛum ſum⁹
ductoꝛes deputati. Sicut ſcribit: Labia
enim ſacerdotis cuſtodiunt ſcientiam: ⁊ le-
gem requirēt ex oꝛe eius: quia angel⁹ do-
mini exercituum eſt. Malach. ij. Et paſ-
ſionis illius ſint effectus ſaluberrimi: paſ-
ſionis dominice nō ſimus immemoꝛes. ne
ſic expertes ſimus illius fructibꝰ ſalutife-
ris: atqꝫ indigni/ verſemur diligēter ⁊ fre-
quentius in illi⁹ meditatione deuota. In
quā nos inducit hic ſubſequens ſermo p̄-
clarus: vt ſic eccleſie chꝛiſti ſalutiferis ſa-
cramentis digni ſimus: aut digni efficia-
mur. ⁊ finaliter inueniamur tales. p̄epa-
remur ſeptē hoꝛis canonicis eiuſdem do-
minice paſſionis memoꝛialibꝰ. Miſſarū
celebꝛationi memoꝛiali illius. Sumptio-
ni quoqꝫ euchariſtie ſaluberrime/ ſummo
memoꝛiali charitatis ⁊ paſſionis domini-
ce: vt ſic demum hoc ſummū nobis memo-
riabile/ paſſio domini amariſſima/ incoꝛ-
poꝛata coꝛdi noſtro inueniat̃ gratiſſima in
vera fide ⁊ charitate. ⁊ edificatiua ſciētia
ſalutari: qua infoꝛmare poſſimus eos qui
requirant nos de via ſalutis vera ⁊ neceſ-
ſaria: vt tunc inueniamur non vt diaboli:
ſed vt angeli domini exercituū/ facto do-
centes atqꝫ verbo. Conferat nobis idem
dulciſſimus ſaluatoꝛ noſter dominus Je-
ſus paſſus pꝛo nobis: Qui cum deo pa-
tre ⁊ ſpū ſancto cōſubſtantialis viuit ⁊ re-
gnat benedictus in ſecula. Amen.

Finit exhoꝛtatio

pꝛoemialis p̄memoꝛati Floꝛētij dici Spi-
renſis in ſermonem ſubſequētem domini
Gabꝛielis biel. Cuius ſermonis ſunt tres
partes pꝛincipales. Pꝛima maioꝛ hiſto-
rialis. Secūda pars minoꝛ/ recapitulati-
ua acerbitatū per modum epilogi. Tertia
finalis pars eſt myſtica/ paſſiones dn̄i ex-
ponēs tropologice: ſeu moꝛaliter/ ꝑ eccle-
ſie miniſtris ⁊ rectoꝛibus iniquis conuerten-
dis ad penitentiā. Sed pꝛima pars hi-
ſtoꝛialis ſubdiuiſa eſt in quattuoꝛ partes
Quarum quelibet ſubdiuiſa eſt in quat-
tuoꝛ articulos: vt patebit legenti.

Incipit eiuſdem ſermonis p̄clari thema notabile et illius introductio: venerabilis dñi Gabrielis Biel prememorati.

IEſum tradidit voluntati eorum. Luce xxiij. ſententialiter Joānis xix. Verba iſta ſunt chariſſimi illius nō tam corporū q̄ animarum medici beati Luce euangeliſte: cuius laus eſt in euangelio per omnes eccleſias: quibus (breuiſſime quidē. ſed compendioſiſſime) paſſionis dominice amaritudinem / iudicis malignitatem: iudeoꝝ furorem (ſi litteram attendimus) expreſſit. Si ꝟo i altū texti ducto myſterium requirimus: paterne bonitatis ineffabilē charitatem: variā q̄ȝ paſſionis tradi nobis filij efficaciā comprehēdit. Aſſumpta q̄ȝ ſunt thematizatri capur vtcū q̄ȝ dicēdoꝝ de eiuſdē dñi nr̄i Jeſu chr̄i amariſſima paſſiōe: quaȝ hodierna die ꝓ humani generis redemptione dignatus eſt miſericorditer ſuſtinere. His em̄ domini crucifixio: ⁊ vniuerſa ei⁹ afflictio (quā ꝓ peccatorib⁹ frementiū peccatoꝝ / beſtiarū crudeliſſime volūtati traditus / pati dignatus eſt) deſignat̄. qua vt Leo ait: nihil mirabilius: nihil q̄ȝ ſublimius inter om̄ia opa miſe̾dic dei q̄ ab initio ſaluti ſūt impēſa mortaliū reperit̄. Huic em̄ ſacramento vniuerſa p̄cedētiū ſeculoꝝ myſteria ſeruierunt: in hiſtorijs: in ꝓphetis: in legalib⁹: cerimonijs ⁊ ſacrificijs. Ipm̄ deni q̄ȝ exhibitū omni tēpe chr̄ianoꝝ aīas exercet. nec q̄ȝ vllum chriſtiane religionis officium eſt / q nō mundi reconciliatio hac ſalutifera paſſione conq̄ſita celebret̄. Sed nec vllius rei ꝓhia mētib⁹ chriſtianoꝝ ita quomodo dominice paſſionis myſteria imp̄menda eſt: poſtq̄ȝ beatiſſimus Paulus q in legis peritia floruit / abundantius emulator exiſtens paternarū traditionū Gal. j. q deinceps magnitudine reuelationū ſublimat⁹: ⁊ in tertiū celuȝ raptus / audiuit arcana q̄ nō licet homini loqui. ij. Corint. xij. Inter Corinthios tñ ↄſtitutus / nō aliud iudicauit ſe ſcire niſi Jeſum chr̄m ⁊ hunc crucifixum. j. Coꝝ. ij. Cui ↄſonat illud bti Bernardi ſer. xliij. ſup cātica. Hec mea ſublimior interim ꝓhia / ſcire Jeſum ⁊ hūc crucifixū. Nō requiro ſicut ſpōſa vbi cubat: vbi paſcat in meridie: quē intueor ſaluatorem in cruce. Hec meditari dixi ſapientiam. in ip̄o ꝑfectiōem iuſticie ↄſtitui: plenitudinē ſcientie: diuitias ſalutis: copias meritoꝝ. Que q̄uis meditantis animū relinquere nō debēt: hodierna tamē die qua ſaluatorem noſtrū iudeorum voluntati ad crucis mortis q̄ȝ ſuppliciū ab impio iudice Pilato traditū / ſancta recolit eccl̄ia: deuotius nobis ſunt ⁊ gratius corde q̄ȝ compūctiore recolenda. Poteſt autē ſacratiſſimam paſſionē hanc quadrupliciter anim⁹ deuotioni dedita ↄtemplari in ordine ad q̄ttuor effectus in mente diligenter meditātis conſequētes. Poteſt ſiquidem conſiderari quantuȝ ad ſe ip̄am: quantum ad cauſam: quantum ad modum: quantum ad fructū.

In paſſione domini quātum ad ſe ip̄am cōſiderata / occurrit maxima amaritudo. ⁊ ideo eſt compunctiua ad compaſſionem. In cauſa monſtratur inaudita dilectio et ideo eſt inflammatiua ad amorē. In modo relucet perfecta virtutum exemplatio. ⁊ ideo illuminatiua eſt ad imitationē. In fructu muneraſ plena perditoꝝ reſtauratio: ⁊ ideo eſt conſolatiua ad deſolatorum erectionem. Primo modo ꝑuidebat eam Hieremias / cū in perſona dñi dixit: Dedi dilectam animā in manus inimici eius: facta eſt mihi hereditas mea quaſi leo in ſilua dedit contra me vocem. Eiuſdem. xij. ⁊ Threñ. j. O vos omnes q tranſitis per viā attendite ⁊ videte / ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Scd̄o modo ↄſiderat eam ille q cruci aſtitit dilect⁹ dño diſcipulus Joānes ait. In hoc cognouimus charitatē dei quia ille pro nobis aīam ſuā poſuit. j. Joan. iij. ⁊ iiij. ca. Nos diligamus: quia prior dilexit nos: ⁊ miſit filiū ſuū ꝓpitiationem pro peccatis noſtris. Tertio modo vertex apoſtoloꝝ Petrus eam meditabatur: meditando q̄ȝ nobis commendauit: cū dixit: Chriſtus paſſus eſt ꝓ nobis: vobis relinquens exemplū vt ſequamini veſtigia

ci⁹.j.Petri.ij. Quarto modo cordi ſuo inſcripſit eam vas electionis doctor gentium Paulus cū inq̄t. Mihi autē abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri Jeſu chriſti. Galath.vj. Additur eccleſia: in q̄ eſt ſal⁹/vita/ꝛ reſurrectio noſtra: ꝑ quē ſaluati ꝛ liberati ſum⁹. q: cōplacuit patri ꝑ eum recōciliari oia in ipo pacificās ꝑ ſanguinē crucis ei⁹ ſiue que in terris/ſiue q̄ in celis ſunt. Coloſſ.ij. Hec quattuor ſimul complectitur Barñ ſermōe de ſacramēto eucharistie Mors inq̄t chriſti opus ſine exemplo: gratia ſine merito: humilitas ſine modo: donum ſine precio. Primū reſpicit paſſiōis acerbitatem. Secundū immeritā dei charitatem. Tertiū mirabilem exemplaritatem. Quartū multiplicē fecūditatē. Applica ſi placet. Et q̄uis chariſſimi fratres oēs p̄factos q̄ttuor modos ꝑficiat/diligēter dominicā paſſionē meditādo ꝑtractare: vt ſic cōpungamur/inflāmemur/illuminemur/ꝯſolemur. q: tamē ad multa ſimul eque intēdere nō poſſumus: dicēte poeta: Pluribus intentis minor eſt ad ſingula ſenſus. Ideo q̄libet illi modo plus inſeruiat ſe magis iuuari ꝛ a defectibus ſuis purgari amplius concupiſcit. Unde ſi durus es ꝛ quaſi inſenſibilis: ad deuotionē in primo modo diligenter exercitare: ꝛ deuotaberis Si frigidus es ꝛ ſegnis: ſecūdo modo inſiſte: ꝛ inflāmaberis. Si hebes es ꝛ ſtolidus: tertius modus te inſtruendo illuminat. Si triſtis es ꝛ deſolatus: quart⁹ modus te cōſolatur ꝛ letificat. Nos uero quia multa ſimul eodemq̄ ſermōe ꝯcurrere nō valemus: vt vult Chryſo. homel.v. ſuper Matth. ꝑnunc p̄mo modo operam dabimus: vt in recitanda dñice paſſionis hiſtoria/q̄ntum ꝯceſſerit ipſe qui paſſus eſt: auſteritatem atq̄ paſſionis rigorem declarabimus. quia huiuſmodi ꝯſideratio fundamentū eſt ceterorum. Non enī ſatis patiētis charitatem/exemplaritatē/ꝛ fructus magnitudinem attendere poterit/qui ipſius paſſiōis amaritudinē nō recognoſcit. Et niſi cordis noſtri duricia ꝑpellatur: ꝛ cōpunctione liqueſiat: ineptū erit ad ceteros cōſiderandi modos. Hanc autē duriciē nihil ita ſicut amaritudo paſſionis attente conſiderata mollefacit. Sicut ait btūs Bernar. Aſcēdit chriſtus in altū: vt ab oibus videretur. alta voce clamauit: vt ab omnibus audiretur. clamori fletus admiſcuit: vt hō compateretur. Qui ad hanc vocē nō ꝯcutitur: terra grauior eſt: petra durior: ſepulcro fedior. Cupientibus itaq̄ nobis oculo deuote ꝯtemplationis crucem dñi Jeſu videre ꝛ iuxta eam pia cōpaſſiōe affici: exeundū eſt nobis ꝑ affectuum elōgatiōem a terra hieruſalē: vbi frequētia terrenorum hominū habitat: vbi delitie ꝛ pompe ſeculi laſciuiunt. qm̄ nō inuenitur chriſtus ꝑ paſſiōem crucifixus in terra ſuauiter viuētiū. Job.xxviij.

Sic enī apl'us hortatur Heb.xiij. Exeamus inq̄t ad eū extra caſtra: improperium eius portantes. Eundū q̄ eſt in eum q̄ dicitur caluarie locus. In locum ſ. caluitii ꝛ mortificationis carnis. In locum gemitus ꝛ meroris: vbi mētis ꝯtuitu conſpiciamus ſalutiferā crucem: que ꝯtulit p̄cium noſtre redemptionis: vt dominū Jeſum quem impius iudex tradidit volūtati nequiſſime iudeorum: ad ignominioſiſſimā mortē crucis: noſtre voluntati ſibi fideliter compatienti/tradere dignetur pater celeſtis ad plenitudinem ꝑpetue ꝯſolatiōis. Inueniemus autē ſi exquiſierim⁹ glorioſam Mariā ꝟginē benedictam dei matrem: cuius hodie animā compaſſionis gladius pertranſiuit: dū iuxta crucem ſtabat: dolores unigeniti cōſpiciens et languores. que vt nobis aditum ad eundem ꝑ nobis crucifixum/ſpiritumq̄ compunctionis impetret: vt ꝑfluentes educat lachrymas de cordiū noſtrorū duricia Imploremus vna cum filio dicentes mēte deuota oratione dominicā cū ſalutatione angelica.

Explicit thematis introductio. Sequitur totius ſermōis preuia annotatio generalis.

Jeſum tradidit

voluntati eorum. Btūs euangeliſta Lucas q̄ idcirco in Ezechiel viſione ꝑ vitulum ſignificatur: qm̄ chriſti ſacrificiū quo in cruce ꝑ nobis immolat⁹ eſt

qđ p vituli holocauſtū figurabať. vt tāgit apl's ad Heb. ix. clarius deſcripſit: volēs breui cōpendio paſſionis chriſti multiplicitatem ꝛ amaritudinē inauditā exp̄mere: ait. Ieſum tradidit (haud dubiū qn Pilatus) volūtati eoꝝ: crudeliū. ſ. iudeoꝝ. Nō ſatis viſum eſt dicere cū Mattheo ꝛ Marco ꝛ Ioāne: tradidit eis Ieſum flagellis ceſum/ vt crucifigereť. Sȝ magis aliquid dixit. tradidit volūtati eoꝝ vt nedum crucifigerēt/ ſed omnē crudelitatis ſue rabiem in eum retorquentes: omnē voluntatis ſeuiſſime furorē ac ſanguinariā ſitim innocentis dn̄i ſanguine/ opprobrijs/ ꝯtumelijs/ blaſphemijs/ infamia: exquiſitiſq; tormentis ꝛ afflictionibꝫ omnifariā ſatiarent. O inauditam a ſeculo crudelitatem: nuſq̄ aliquando patrie ꝑditor: ciuiū depopulator: latro publicus: in fratres ſicarius: parētū interemptor: aut q̄ntumlibet facinoroſus: ita ſuis inimicis a iudice traditus legitur vt oēm ſue inuidie in eū acuerēt ſtimuluȝ. Sed q̄s lex extremo interimi iubet ſupplicio: modū etiā interemptiōis atq; ſupplicij ſtatuit: vt qbꝫ p iuſticiā viuere nō licet: ſaltē in occiſionis modo determinato miſericordia oſtendať. ꝛ nunq̄ iuſticia a miſericordia: ſine q̄ non iuſticia/ ſed crudelitas dicēda ē ſepareť. Quod etiā in ipſis latronibꝫ cum dn̄o crucifixis actū fore cōprobať. Non eñ de latronibꝫ legiť q ſuas baiularint cruces. q flagellati q ſpinis coronati. q iam crucifixi/ blaſphemijs ꝛ irriſionibus illuſi. q felle ꝛ aceto potati fuerint: ꝛ cetera huiuſmod. Solus innocēs dominus: cui etiam ipē iudex/ traditor et crucifixores pariter innocentie ꝓhibēt teſtimonium nedum crucifigi iubeť: ſed ipſis ſuis penis modꝰ nullus cohibetur. quoniam rabidorum canum voluntati diſcerpendus exponiť. Hinc agnuȝ māſuetiſſimū plebs illa furens app̄hendit/ ligat/ exclamat: impellit: ſpinis coronat: purpura veſtit: arundinē p ſceptro in manu ponit. furioſe arundinē exceptā in venerabile eiꝰ caput ꝑcutit. conſpuit. illudit. alapis cedit. colaphis impetit. velat: ſubſannando vt regē ſalutat. crucē imponit. trahit. nudat. foſſis manibꝫ ꝛ pedibus cruci affigit. erigit. erectū blaſphemat. felle ꝛ aceto potat. Sic mille talibꝫ iniurijs oēm volūtatem ſuā inhumaniter explent. nec viuo parcere norunt nec mortuo: cum etiā iam expiratum tranſfigūt. Cōcurrunt oēs ferociter ad puniēdum: nemo eū agnoſcit ad cōpatiendū. Sic olim ꝓphetizatuȝ fuerat per regium ꝓphetam in ꝑſona cōtepti dn̄i. Pš. xxj. ſic dicētis Ego ſum vermis ꝛ nō homo: opprobriū hoim ꝛ abiectio plebis. Oēs vidētes me deriſerūt me: locuti ſūt labijs ꝛ mouerūt caput. Factū eſt cor meum tanq̄ cera liqueſcēs in medio ventris mei. Aruit tanq̄ teſta v̄tus mea: ꝛ lingua mea adheſit faucibus meis: ꝛ i puluerem mortis deduxiſti me. Quoniā circūderūt me canes multi: ꝛ ꝯcilium malignantium obſedit me. Foderunt manus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerūt oīa oſſa mea. Ipi vo ꝯſiderauerūt ꝛ inſpexerūt me. Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea: ꝛ ſup veſteȝ meam miſerunt ſortem. Et Pš. lix. Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei: q oderunt me gratis. Cōfortati ſunt qui ꝑſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que non rapui tunc exoluebam. Quoniam ꝓpter te ſuſtinui opprobriū: operuit confuſio faciē meam. Extraneus factus ſum fratribus meis: ꝛ peregrinus filijs matris mee. Aduerſum me loquebanť qui ſedebāt in porta: ꝛ in me pſallebant qui bibebant vinū. Et ſuſtinui qui ſimul ꝯtriſtareť ꝛ non fuit qui conſolaretur: ꝛ non inueni. Et dederunt in eſcam meaȝ fel: ꝛ in ſiti mea potauerunt me aceto. Hec omnia ꝛ ſimilia crudeliſſimarum voluntatum opera: neq; breuius neq; efficacius comprehendi poterant q̄ v̄bis euangeliſte dicentis: Ieſum tradidit voluntati eorum.

Sequitur ſermonis intentio atq; diuiſio.

SEd nūc iuxta hiſtoriam que generaliter ꝑmiſſa ſunt/ per ſingula videamus: Veſtrum erit non verborum compoſitiones flebiles expectare ſed rem ipſam compūcto corde animaduertere. Que ſi duritiā cordis emollire nō valebit. fruſtra ver-

bis mulcet affectus. Nō eñ in humane ſa-
pientie pſuaſionibꝰ ꝛ ꝟbis eſt fides noſtra:
ſed in ꝟtute dei. j. Coꝛ. ij. Proſequen-
do aūt ſtatui Primo hiſtoriā (additis his
que acerbitatē paſſionis declarāt) recita-
re. Scđo: pro coꝛum faciliori memoria ꝑ
modū ſummariū recapitulare. Tertio: ſm
thematis verbulū pauca exhoꝛtādo ſubin
ferre. Ultimo duo mēbꝛa bꝛeuia primi mē
bꝛi plixitatem cōpenſabunt. In recitati-
one hiſtoꝛie ea ſolum q̄ paſſionis amaritu
dinem oſtendūt cōſiderabimꝰ: dimittētes
doctrinas fidei: ꝛ moꝛū fructus paſſionis
articulos ꝯſequentes. Hiſtoꝛiam itaq̄
incipiendo ab his que dñs poſt cenam no-
uiſſimam paſſus eſt. diuido ſm quattuoꝛ
que acerbitatem paſſionis ꝑncipaliter in-
tulere. Primū eſt interioꝛ afflictio/paſſio-
nem exterioꝛem ꝑcurrens. Scđm: coꝛpo-
ralis ꝛ exterioꝛ attritio/ex iudaica ꝑſecu-
tione ꝯſeq̄ns. Tertiū iniurioſa perſecutio
iudeoꝛū ꝛ gētiliū ſimul penā multiplican
do exaggerans. Quartū crudelis ꝑcuſſio
ꝑ manꝰ gentiliū paſſionē ꝯſummans. Et
hec q̄ttuoꝛ recte coꝛreſpōdent quadruplici
traditiōi q̄ chꝛs traditus eſt volūtati ini-
micoꝛū ad ſufficientiā acerbiſſime paſſio-
nis. Traditꝰ eſt eñ a ſumma trinitate.
Patre. ſ ſm illud Rom. viij: Pꝛopꝛio fi-
lio ſuo nō pepercit: ſed ꝓ nobis omnibꝰ tra-
didit illū. A ſeipo: ſm illō. j. Pet. ij. Tra
didit aūt iudicāti ſe iniuſte. A ſpū quoq̄
ſctō. Qui ꝛ ſpe ꝑ os pōtificis ꝑnūciauit:
quia expedit chꝛm moꝛi ꝓ poplo. Joā. xj.
Traditꝰ eſt ſcđo a Juda/iudeis inſul-
tantibꝰ. Juda oſculo filium hoīs tradis.
Luc. xxj. Traditus tertio a iudeoꝝ fu-
neſto ꝯcilio ꝑſidi Pilato ſceleratiſſime cō
coꝛdantibꝰ. Uinctū adduxerunt eū: ꝛ tra
diderūt eū pōtio pilato ꝑſidi. Mat. xxvij.
Traditus q̄rto a Pilato miniſtris cru-
cifigentibꝰ. Tradidit eis Jeſum flagellis
ceſum vt crucifigeret. Marc. xv. Prima
traditio qua ſeipm tradidit in eo maxime
apparuit. quia pus q̄ foris affligeret ini-
micus: ſeipum intus tradidit vehemētiſſi
mis triſticijs ꝛ doloꝛibꝰ. Ad huius pri-
mi manifeſtationē ait Joānes (Egreſſus
Ieſus trans toꝛrentem cedron: ibat ſm con
ſuetudinem in montē oliuarum) Egreſ
ſus inquā de grandi cenaculo: de ciuitate
hieruſalē/ dñs Jeſus mūdi redemptoꝛ: ce-
na illa ſacratiſſima facta in quā ſeipm di-
ſcipulis ſuis in cibum admirabili ſacramē
to tradidit memoꝛiale reparantis paſſio-
nis/ arram cōſummate dilectiōis: pignꝰ fu
ture beatitudinis. Expleto denique conſo-
latoꝛio ſermone quo puſillum diſcipuloꝛū
gregem quem elegit/ fouit/ in finem vſq̄
dilexit: paſtoꝛ bonus paterne cōſolatꝰ in-
ſtruxit: cautos reddidit cōtra imminētem
coꝛum perturbationē: longe magis ꝓ eis
q̄ pro ſeipſo ſolicitus. quo etiam Petrum
ſe negaturū ꝓphetice auiſauit: ꝑſumptio-
nemq̄ audacem qua de ſe cōfiſus vſq̄ ad
carcerem ꝛ moꝛtem/ dominū nullo pacto
derelicturū ſpoponderat compeſcuit. Sꝫ
ꝛ traditoꝛē ſuū ꝫ cibatiōis ꝑcioſiſſime coꝛ-
poꝛis ſui beneficio / dulci alloquio quan-
tum in ſe fuit. Amoꝛe: qꝛ a ꝯuiuio nō repu
lit: doloꝛe/ timoꝛe ꝛ pudoꝛe. vt Lyra ait ſu
per Matth. retraxit: ac cōcepti ſcelerꝭ im-
manitatem ꝑdicēdo terruit. (Hymno q̄ꝫ
dicto: egreſſus/ venit in villam gethſema
ni) in pede montis oliuarum: in cuius fine
erat hoꝛtus (Secuti ſunt autem eum di-
ſcipuli eius) vndecim ſcꝫ: quia iam filius
ꝑditiōis abierat ad verbū chꝛiſti: Qđ fa-
cis fac citius. Jam ad ꝯſūmmationē ſce-
leris: ad aſſignationeꝫ vendire mercis. ad
adquiſitionē viliſſime mercedis/ ferocē ar
matoꝛum cohoꝛtē congregaturus. Secu
ti aūt ſunt eum meſto coꝛde/ pauētes ꝛ tre
muli: ſcientes verba quibꝰ ſe in ipſa nocte
cum iniquis deputandū/ magiſter verita-
tis ꝑdixerat: retractari nō poſſe. Sed nec
illa quibꝰ percuſſo paſtoꝛe ipſos tāq̄ oues
gregis diſpergendos ſignificauit. Unde
teſtatur chꝛiſtus Joan. xv. dicens: q̄a hec
locutus ſum vobis: triſticia implebit coꝛ
veſtrum. Secuti ergo ſunt eum quaſi vlti
mum vale pꝛeſtantes: de cetero cum ſoci-
aliter affectuoſe ꝛ familiariter nunq̄ in car
ne aſſociaturi/ q̄nimo ab eo fugituri: q̄ruꝫ
tamē omnis triſticia in pium paſtoꝛē/ pa-
trem ꝛ magiſtrum/ defenſoꝛemq̄ fideliſſi-
mū redundabat. Intrauit cum eis itaq̄
(hoꝛtuꝫ: quē ꝛ Judas impijſſimꝰ ſciebat)
quoniā (frequēter conuenerat Jeſus illuc
cum diſcipulis ſuis) quia enim Judas ſci
ebat: ideo intrauit. vt ſic ſe ſua ſponte pꝛo
nobis paſſurū ſignificaret: dum locum ꝑ-

ditoꝛi cognitum/captioni aptum non vi
taret. Jntrante autē dn̄o cum diſcipu-
lis ſuis hoꝛtū: circa ꝑncipiū hoꝛtꝰ octo di
ſcipul' ſuis dixit (Sedete hic donec vadā
illic ꝛ oꝛem) Sedete inq̄: non moueami-
ni. ſicut nō loco: ita nec mente. Hilarius.
Juſſit eos ſedere ꝛ pauliſꝑ expectare rede-
untem donec ꝓ cūctis dn̄s ſolus oꝛet. quia
eius oꝛatio omniū noſtrū eſt redemptio.
Eiſq̄ ibi derelictis/ ꝓceſſit (aſſūpto Pe-
tro ꝛ duobꝫ filijs Zebedei) Ecce paſſiōis
dn̄ice ꝑncipium non a dn̄o/ ſed ab eis oꝛ-
ditur ꝓ quibus pati venerat. Quis pō-
derare ſatis ꝑualet quantū verbū hoc quo
diſcipulos illos quos tenerrime dilexit/ ꝛ
pꝛe cunctis vaſti oꝛbis moꝛtalibus elegit
velut in gremio ſuo fouit: tam dulci collo
quio inſtruxit: tanq̄ vltimo ad ipſos pla-
to a ſe licētiauit: ꝑnoſcens quia q̄ in omi-
bus tentationibꝫ ſecū permāſerant (vt ipſe
ait Luc. xxij.) iam ab eo diſꝑgendi erāt: iā
ſua paſſione ſcādalizandi: iam ſua moꝛte
ſauciandi. Quantū inquā verbum hoc
coꝛ illud amoꝛoſiſſimū vulnerando cōtri-
ſtauit: cum ꝛ noſtra dura coꝛda in amico-
rū noſtroꝝ ſeparatiōe vſq̄ ad lachꝛymarū
flumina liquefiant. Hinc ſalus ꝛ redem-
ptio mundi/ angeloꝝ leticia cepit bellum
duriſſimū acerbiſſime paſſionis agere. Et
vt omnino ſe volūtarie ꝓ nobis ſatiſfacere
magis q̄ ſatis pati demōſtraret: non ꝑus
ab alijs affligi q̄ a ſeipſo afflictionem vo-
luit aſſumere. Prius enī q̄ aduerſariꝰ ma-
num ſacrilegam iniceret: cum adhuc cum
ſuis diſcipulis cōſiſteret (cepit cōtriſtari ꝛ
meſtus eſſe: pauere ꝛ tedere) Nouit domi-
nus futuros hereticos q̄ de ſuo ſenſu abun
dantes dicturi eſſent eum non ꝟe paſſum:
ſed dūtaxat paſſionis doloꝛis imaginē ꝑ-
tuliſſe. vt mentitus eſt impius manicheꝰ:
coꝛpus chꝛiſti phantaſticū ꝛ non eſſe verū
ſomnians. Et per conſequēs nec doloꝛem:
paſſionem ve ſenſiſſe. vt tangit Rabanus
ſuper Mattheū ꝛ Marcū diſt. xv. tertij
libꝛi. Ut ergo cūctis futuris ſeculis decla
raret: ſe non phantaſtice ſed ꝟe pꝛo nobis
doluiſſe: acerbiſſimā quoq̄ paſſionē pꝛo
nobis ſubijſſe. Sicut olim ꝓpheta dixerat
Uere languoꝛes noſtros ipſe tulit: ꝛ dolo-
res noſtros ipſe poꝛtauit. Eſa. liij. euiden
tiſſimis oſtendit ſignis: triſticia ſcilicet ꝛ
pauoꝛe: pꝛolixa oꝛatione: angelica conſo-
latione: ac ſanguineo ſudoꝛe. De quo Au
guſtinus exponens verbum illud ꝓphete
in perſona domini loquētis. Repleta eſt
malis anima mea: ait. non vitijs ꝛ pecca-
tis/ ſed humanis malis. id eſt: doloꝛibus
repleta fuit anima mea. Et Ambꝛo. li. ij.
de trinitate. Ut homo turbatur: vt homo
flet: vt homo crucifigit'. non turbatur eius
diuinitas. ſed turbatur anima ſm̄ huma-
ne fragilitatis aſſumptionē. Nam q̄ ſuſce
pit animā: ſuſcepit etiam anime paſſionē.
Et ſuper Lucam lib. x. Minus contule-
rat mihi: ſi non meū ſuſcepiſſet affectum.
Confidenter triſticiā nomino/ quia crucē
ꝑdico. Neq̄ enī ſpeciem incarnatiōis ſuſ-
cepit/ ſed ꝟitatem. Debuit ergo doloꝛē
ſuſcipere vt vinceret triſticiam/ non exclu-
deret. Neq̄ enim habent foꝛtitudinis lau
dem qui ſtupoꝛē mag' vulnerū tulerint q̄
doloꝛē. Abſit autē a coꝛdibꝫ fidelium ce-
ca quadā pietate ſuſpicari/ eternā ꝟitatē
que fallere neſcit aliquid ſpecietenus con
finxiſſe: et foꝛis quicq̄ apparuiſſe: cui non
ſubeſſet veritas. Sed quicq̄d referenti-
bus ſacris ſcriptoꝛibꝫ/ de veritatis ꝟbo le
gitis vel auditis. hoc certiſſime cognoſcite
quia nihil apparentie mixtum. ſed minus
euangeliſtam aſſecutum fuiſſe ſermonibꝫ:
q̄ ꝟitas inexiſtat rebus. Quia non tanta
dici poterāt myſteria chꝛiſti quanta fuere
in veritate. ſicut teſtatur Joan. ca. vlt'. ſui
euangelij. De hoc beatus Hieronymꝰ in
explanatione fidei ita ait. Nos ita dicimꝰ
hominē paſſibilē a dei filio ſuſceptum: vt
deitas impaſſibilis ꝑmaneret. Paſſus eſt
enī filius dei nō putatiue: ſed ꝟe oīa que
ſcriptura teſtat': ſed ſm̄ illud quod pati po
terat. ſcꝫ ſm̄ ſubſtantiam aſſumptā. De
hoc Leo in ſermone qui incipit/ Sclo q̄-
dem: bene ad ꝓpoſitum ait. Qui verū to-
tumq̄ hominē aſſumpſit/ veros ꝛ coꝛpo-
ris ſenſus ꝛ cauſam ſuſcepit affectus. Nec
quia omnia in illo plena erant ſacramen-
tis/ plena miraculis: ideo aut falſis fleuit
lachꝛymis/ aut mēdaci eſurie ſūpſit cibū
aut ſimulato ſopoꝛe doꝛmiuit. Jn nr̄a hu-
militate tentatus/ in noſtra meſtitudine
triſtatus: in noſtro eſt doloꝛe crucifixus.
Beatus quoq̄ Auguſtinus. xiiij. de ci
uitate. ca. ix. ad idem ita loquit'. Neq̄ enī

in quo erat verū hoīs corpus ⁊ verus hominis anim⁹/ falſus erat hūanus affect⁹.

Cum ꝗ eius in euāgelio iſta referūtur: ꝙ ſup duricia cordis iudeorum cū ira contriſtat⁹ ſit ꝙ dixerit. Gaudeo ꝓpter vos vt credatis ꝙ Lazarum reſuſcitaturus etiā lachrymas fuderit ꝙ concupiuerit cū diſcipulis ſuis manducare paſcha. ꝙ ꝓpinquante paſſione triſtis fuerit aīa eius. nō falſo vtiqꝫ referuntur: verū ille hos motus certe diſpenſationis gratia ita cum voluit ſuſcepit animo hūano ſicut cum voluit factus eſt homo. Hec ille. Multa ad idem allegat Magiſter ſniaꝝ diſt. xv. libri tercij. Vere ergo dñs triſtatus eſt. De quo dicit Mattheus ⁊ Marcus. (Cepit cōtriſtari ⁊ meſtus eſſe: pauere ⁊ tedere) Vigilanter dixit/ cepit. qꝛ huiuſmodi triſticiam qua vt ſequit᷑ vſqꝫ ad mortē triſtat⁹ eſt: non ꝑus ꝓtulit: ſed nūc vicinante eius morte volens ſuſcepit. Quo eoꝝ arguit᷑ temeritas qui ſcriptis ⁊ ꝟbis aſſerūt chriſtum ab inſtanti cōceptionis equali acerbitate oīa ꝓtuliſſe in anima q̄ paſſus eſt in cruce vel agonia. Jmo omnes dolores ⁊ acerbiores ꝙꝫ omnes homines ſimul ab initio ſeculi vſqꝫ ad eius cōſummationē. imo ꝙꝫ in purgatorio exiſtentes: ac damnati. Quod aperte reprobat beat⁹ Tho. in iij. pte. q. xlvj. artic. vj. Quāuis enim ab initio conceptiōis nouit in verbo vel ꝑ ſciēciam infuſam/ omnes future paſſionis amaritudines. noluit tamē vt redundarēt in ſenſualitatē: ad cauſandū expimentalem doloris aut triſticie ſenſuꝫ: quomodo factuꝫ eſt dum eſſet in agonia. Sic nec voluit beatitudinē mentis ſue redundare in vires anie inferiores: aut corpus paſſibile. Stultū enim ⁊ ſine rōne dictum eſt chrīm per totum vite ſue decurſum nunꝙꝫ gauiſum: aut expimentali conſolatiōe letatū. ſed miſcuit leta triſtibꝫ. Sicut eīn puer et infans fleuit: ita ſugendo beata vbera conſolabatur: ⁊ arridenti matri blandus erat Non eīn ꝑdidit guſtum ciboꝝ aut tactum ſuauiū: ſed nunꝙꝫ ad vicium his vſus eſt.

Contra ſic dicētes ait Cancellari⁹ parhiſienſis Joannes de Gerſon in epiſtola de ſuſceptiōe humanitatis chriſti. Chriſtus non habuit ab inſtanti conceptionis omnē illum dolorem vſqꝫ ad inſtans mortis ſue: qualem pertulit in cruce: aut prius per decurſum penalis vite ſue. Et oppoſitum ſcribendo vel ꝑdicādo aſſerere eſt temerarium/ falſum/ ⁊ preſumptuoſum. Si enim eadē triſticia/ idem dolor ab inſtanti conceptionis anime aut ſenſibꝫ inheſiſſet: quomodo cepit contriſtari ⁊ meſtus eſſe? ſiquidem nemo quod prius fuerat incipit eſſe. Similiter ⁊ illud Luc. ij. Et ieſus ꝓficiebat etate ⁊ ſapiētia. Non aliter ſm cōmunē doctorum intelligētiā ſaluari poſſe videt᷑. niſi ꝙ experiebat᷑ ꝑ aſſiduū incremētum noticias nouas rerū: ⁊ ſic nouas noticias ſenſitiuas: ita nouas delectationes ⁊ triſticias. Quāuis autem dominus non paſſus eſt omnē paſſioneꝫ ſm ſpeciē. neqꝫ ſimilit᷑ damnatꝫ aut in purgatorio exiſtentibus. quoꝝ paſſioni nulla pſentis temporis afflictio cōparari pt. vt dicit Thomas iij. parte. q. xlvj. art. vj. Tante tamē acerbitatis triſticias/ dolores: ac corꝑis afflictiones aſſumpſit/ quantum nullus vnꝙꝫ mortaliū ſuſtinuit: aut in pſenti vita ſuſtinebit. vt verum ſit ꝟbum Hieremie ſ̄. allegatum. O vos omnes qui tranſitis per viam: attēdite ⁊ videte ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus. Aſſumpſit inquā nō neceſſitate/ ſꝫ pia volūtate: in cuius vtiqꝫ erat poteſtate triſtari quādo voluit ⁊ letari. Jdeo non dicit euāgeliſta/ cōtriſtatus eſt. ſ. ab alio. ſed cepit cōtriſtari: quaſi ipe volens aſſumendo triſticiā/ ꝑncipalior ſibi fuit cauſa triſticie: ſicut vniuerſe paſſiōis. cui nolēti vniuerſa creata nihil aduerſuꝫ inferre potuiſſent. Dum aūt diſcipulis interioris triſticie ſignuꝫ/ exterius pauorem. ſ. oſtēdiſſet: clarius idipſum ꝟbo ſignificauit dicens. (Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad morteꝫ) tā extenſiue ꝙꝫ intenſiue: ſm Nicolaū de Lyra. Extenſiue: qꝛ durauit vſqꝫ ad inſtans mortis: ſeparationē ſcꝫ anime a corpore in cruce. Jntenſiue ꝟo: quia maxima fuit ꝙꝫ homo in hac vita vnꝙꝫ habuit. Jdeo ꝑ id quod homini moleſtiſſimū in hac vita eſt ⁊ terribiliſſimum ſm Phūm/ morte. ſ. mēſurat᷑. quaſi diceret (Triſtꝫ eſt anima mea vſqꝫ ad mortem) id eſt. tam intenſa eſt triſticia quāta eſſe poteſt in homine viuo: ſm Nicolaum de Lyra. Nec mirū: quoniam ipam totam chriſti animā ſm omnes eius potētias repleuit. ſicut propheta predixit:

Repleta eſt malis anima mea. pſ. lxxxvij. Glo. i. doloribus et penis. Repleta enim fuit anima christi triſticia et dolore/ quantum ad omnes eius potencias/ triſticie et doloris capaces.

Nunc triplex diſtinguitur in chriſto voluntas

Siſtamus paſtorum hic chariſſimi vt agnoſcere valeamus huius triſticie magnitudinem quam dominus pro nobis ſuſtinens tam efficaciter verbo et ſigno demonſtrauit. Pro cuius intellectu aduertendum quod potencia triſticie et doloris ſicut et gaudij et delectationis capax eſt appetitus et voluntas largo ſumpto nomine vt probat Scotus diſt. xv. libri. iij. Eſt autem in chriſto triplex voluntas: ſecundum magiſtrum diſtin. xvij. li. iij. Diuina eadem. ſ. cum patre/ na. Illa enim diuine eſſentie identificatur: et per conſequens vna in tribus. Et ſecundum iſtam chriſtus omino nihil patiebatur nec doluit aut contriſtatus eſt: vt ex dictis patet. Apud hanc enim voluntatem que deus eſt/ non eſt tranſmutatio nec viciſſitudinis obumbratio. Iaco. j. Vnde quociens de chriſti paſſione tractandum eſt ita eam cogitemus/ vt diuinam in eo naturam ab omni paſſione liberrimam cognoſcamus. Hinc ait beatus Leo in ſermone de paſſione: qui incipit: Inter omnia. In omnibus que ad domini noſtri Ieſu chriſti pertinent paſſionem: hoc catholica fides tradit: hoc exigit: vt in redemptorem noſtrum duas noverimus conueniſſe naturas: et manentibus proprietatibus ſuis/ tantam factam vnitatem vtriuſque ſubſtantie: vt nec inferat vnitas confuſionem: nec diminuat proprietas vnionem. Aliud eſt paſſibile: aliud inuiolabile etc. Alia eſt voluntas humana rationalis. Tertia eſt humana ſenſitiue partis: que appetitus ſenſitiuus magis proprie nominatur. Voluntas rationalis duplicatur ſecundum duplicem portionem rationis: ſuperiorem. ſ. et inferiorem. Portio ſuperior dupliciter dicitur. Quandoque multum ſtricte pro intellectu et voluntate: vt reſpiciunt ſola eterna. Et illo modo non poteſt portio ſuperior voluntatis ordinate triſtari: quia talis triſticia (vt dicit Scotus diſt. xv. li. iij.) ſequeretur ad nolle deum in ſe: vel ad nolle aliquam perfectionem intrinſecam ſibi ineſſe. Tale nolle adeo eſt inordinatum vt vix damnati illud habeant. quia et ſi nolunt deum eſſe iuſtum: non tamen hoc forte abſolute nolunt. ſed quia nolunt effectum iuſticie quem ſentiunt. et hoc non pertinet ad portionem ſuperiorem illo modo ſumptam. Secundo modo largius accipitur pro intellectu vt iudicat de quocunque ſecundum regulas eternas. et pro voluntate: vt vult quecunque referendo ad eterna. Ad hoc ſonat Auguſtinus. xij. de trini. dicens. Rationis pars ſuperior/ eternis rationibus conſpiciendis vel conſulendis adhereſcit. Magiſter libro. ij. diſt. xxiiij. Portio autem inferior eſt de rebus temporalibus ſecundum virtutes politicas. Harum trium voluntatum quelibet ordinate poteſt triſtari et dolere. Verum triſticia proprie ad voluntatem rationis: dolor ad ſenſitiuum pertinet appetitum. Eſt enim triſticia proprie (ſecundum Auguſtinum. xiiij. de ciui. c. xv.) diſſenſio animi ab his rebus que nobis nolentibus accidunt. Dolor autem offenſio anime ex carne et quedam ab eius paſſione diſſenſio. Eſt ergo proprie dolor/ paſſio appetitus ſenſitiui/ conſequens perceptionem alicuius diſconuenientis corpori. Triſticia autem paſſio conſequens in voluntate apprehenſionem alicuius noliti. Accipiuntur tamen ſepe alterum pro altero. Videamus nunc que voluntatum in chriſto: et reſpectu quorum triſtatus ſit atque doluit: vt ſic doloris et triſticie immenſitas aliquatenus cognoſcatur. Poteſt autem aliquid eſſe nolitum a voluntate rationis quadrupliciter: vt declarat Scotus. etiam ſecundum vtramque portionem. ſ. actu elicito libero. vt dum nolo deſpici vel argui. Secundo actu elicito non ſimpliciter ſed conditionato: vt proiectio mercium in mare propter periculum ſubmerſionis vitandum. Profecto quidem illa non ſimpliciter eſt nolita: quia non coactus ab extrinſeco eijcit mercator: ſed eſt volita ex conditione quia quantum in ſe eſſet/ nollet: ſi abſque periculum euadere poſſet. Tertio actu non elicito: ſed quadam naturali declinatione tanque ſibi naturaliter diſconuenienti. Sicut quelibet res naturaliter declinatur ad ſibi commodum: et refugit aut reſiſtit diſconuenienti aut nociuo. Et ſecundum philoſophum. ij. de anima: et ſecundum Boetium. iij. de conſol. philoſophie

pꝛoſa.ij. Quelibȝ res naturalr appetit eſſe ſuū ⁊ permanentiam. Et hoc modo naturaliter voluntas vult ſalutem ſuam: ⁊ perſone cuius eſt. nō inquantum potentia libera ſed inquantum natura quedam. ⁊ nō vult corruptiōem ſiue leſionem ſuam aut pſone. Nō vult.i. declinat. Quarto qm̄ naturalē q̄ndam ad inuicē habent anime eiuſdē potētie colligantiā. potentia ſuperior naturaliter refugit diſconuenientia potentiarum inferiorum: dum ſaltem illa apphendit. Hinc voluntas intellectiua naturaliter nō vult.i. declinat ea q̄ appetitui ſenſitiuo ſunt triſtia aut diſconuenientia dum talia p intellectū apphēdit. Si ergo accidit nolitū quocūq; dictoꝝ quattuor modoꝝ: dūmodo vt ſic depꝛhenſum fuerit ſequitur triſticia. Maior q̄dem ſi illud qđ accidit fuerit ſimplr actu libere elicito nolitū. Que tamē triſticia variat ſm intētiōem actus nolendi: vt magis nolita dum accidunt/magis cōtriſtent: minus nolita/minus. quia que magis diſconueniūt/magis ſi accidunt contriſtant. Volūtati aūt vt libera eſt nihil eſt diſconueniēs niſi per nolle. ſicut nihil conueniēs ⁊ placens niſi per velle. Similiter quod eſt ſimpliciter volitum: nolitum autē ſub cōditione ſi accidit contriſtat. Quis eñ dubitat matres modo genitos infantes/ſm crudeliſſimū Pharaonis edictū Exodi.j nō niſi cū dolore maximo in flumine ꝓieciſſe: quos tamen volentes ꝓiecerunt ſimpliciter: nolentes ex conditione: quoniam aliter cū infantibus interiiſſent. Idem de ꝓiectione mercium precioſarum. Sic tertio ⁊ quarto modis qui ꝓpter iuſticiam mori eligit: q ꝓpter ſanitatem incidi quod doloroſum eſt ſenſibus/ſtatuit. nihilominus cōtriſtatur pro eo q illa naturali obuiant volūtatis inclinationi: que vt natura appetit bonum cōmodum pſone: ⁊ ꝓpter naturalē ratiōis cū ſenſu colligantiā ſenſui ⁊ cōdelectat et contriſtat naturaliter. Alioquin quomodo poſſet poni aliqua delectatio vel contriſtatio ſurrepticia pcedens omnē actum liberum voluntatis? Veruȝ illa triſticia ſic in voluntate vt naturaliter orta poteſt impediri p nō ꝯſiderationem intellectus remitti vel vinci p oppoſitā delectationē conſequētem intenſum actum voluntatis idē

obiectum naturaliter diſconueniens libere acceptantem. Late omnia iſta declarat Scotus vbi ſupra. Intendit nihilomin⁹ triſticia: ſi id qđ euenit pluribꝰ modis ſupradictis fuerit nolitum. Per hec ad ꝓpoſitum redeundo/declarandum eſt: quoniaȝ quelibet harum voluntatum in chriſto vehementiſſime eſt contriſtata. Voluntas quidem ſuperioris portionis actu deliberato de tribꝰ poteſt ordinate triſtari ordine quodam. Primo de carentia fruitionis reſpectu eterni obiecti. Secundo de peccato ſui vel alterius voluntatis. Tertio de aliis malis ſuo ſuppoſito diſconuenientibus: vel aliis perſonis ſibi dilectis. Quia ſicut ſuperior portio large ſumpta primo vult fruitionem dei. ſecūdo iuſticiaȝ quācunq; ad fruitiōem ordinatam: ⁊ hoc vel i ſe vel i alio. Tertio vult ſm regulas eternas bona media ⁊ minima/ſibi ⁊ aliis in ordine ad maxima. Ita habet nolle reſpectu oppoſitorum: ⁊ per conſequens triſticiam ſi accidant. Quo ad pmuȝ iſtorum anima chriſti nō triſtabatur.ſ. de carentia aut imperfectione fruitionis ſue: quia nunq̄ illa ſibi euenit. Perfectiſſime ſiquidem etiam in morte fruebat portio illa in chriſto diuina eſſentia. Cōgruum nanq; non erat vt ipe minus coniungeret fini fruitiue per id quo alios meruit fini coniungi. Ita nec de peccato ꝓprio triſtabatur: quoniam peccatum non fecit: nec eſt inuentus dol⁹ in ore eius.j. Petri.ij. Et ad Hebre.iiij. Tentatū per omnia pro ſimilitudine abſq; peccato. Triſtabatur autē vehementer ſm hanc portionem ſuperiorem ꝓ peccatis omniū hominū/preteritorum/p̄ſentium/⁊ futurorum. Siquidem pro omnibus ſatiſfecit: ſm ſanctum Thomam quātum ad ſufficientiam. Unde ea quaſi ſibi aſcribit in pſalmo dicens: Verba delictorum meorum. Habuit enim nolitiōem reſpectu omniū peccatorum vt dei offenſorū ⁊ cōtemptuum: ⁊ tamen apprehendit ea vt commiſſa vel committenda: nedum cognitione matutina in verbo: ſed etiam cognitione infuſa: qua etiā vt viator omnia nouit p̄terita ⁊ futura clarius omnibus prophetis. quia ſpiritū recepit non ad menſuram: nedum in dono charitatis: ſed in oībus donis excellētiſſime: ſicut Eſaias p̄di

xit. Requieſcet ſuper eū ſpūs dñi: ſpūs ſapiētie ꝛ intellect⁹. eiuſdē. xj. Ideo ex ꝓmiſſis ſeq̄bat triſticia. Fuit aūt hec triſticia maxima int̄ oēs triſticias hui⁹ vite. Exceſſit nāq̄ oēm dolorē cuiuſlibꝫ ꝯtriti ineſtimabilit̄ huiuſcemodi triſticia in chr̄o. Tū ꝓmo: q2 ꝓ pctis toti⁹ mūdi triſtabat̄: q̄ innumerabilit̄ plura fuerūt q̄ pctā cuiuſcūq̄ ꝯtriti. Hinc ꝑ Eſaiā. c. liij. dr̄: Oēs quaſi oues errauimus/ vnuſquiſq̄ in viā ſuā declinauit: ꝛ dñs poſuit in eo iniquitatem omniū noſtrū. Oblatus eſt/ quia ipſe voluit: ꝛ non aperuit os ſuum. Sicut ouis ad occiſionē ducet̄: ꝛ quaſi agnus coram tondente ſe obmuteſcet. Et Ambroſius ſuper Lucam. Legim⁹ ꝙ peccata noſtra portat: ꝛ pro nobis dolet. Doles ergo domine/ non tua ſed mea vulnera. nō tuam mortem/ ſed noſtram infirmitatem. id eſt (ſcḋm Scotū) triſtaris de peccatis meis naturam meam vulnerantibꝫ/ nō de tuis. Hinc ſequit̄. Et non eſtimauimus te eſſe in doloribꝫ: cum tu nō ꝓ te/ ſed ꝓ me doleres. Infirmat⁹ eñ es: ſed ꝓpter peccata noſtra. Et ſequit̄. Et qd mir̄ ſi ꝓ omnibꝫ doluit/ qui ꝓ vno fleuit? Quid mir̄ ſi moriturus ꝓ omnibꝫ tedeat q̄ Lazarꝫ reſuſcitaturus illachrymat̄? vt quia in carne ſua peccata nr̄a perimebat: merorē quoq̄ aīe nr̄e ſuo merore aboleret. Hec Ambro. Tum ſcḋo: quia peccati malitiā cunctis clarius cognouit. Tāto enim plus q̄libet deteſtatur peccatū ꝛ plus ſibi diſplicet: quāto ꝑfectius malitiā peccati ponderat: ꝛ dignitatē dei ſummi boni qui eo offendit̄ ac cōtemnit̄ recognoſcit. Sed dñs Jeſus etiā ſcḋm humanā naturā per plenitudinē ſapientie ſibi cōcreate diſtinctiſſime nouit peccatorum indignitatē/ diuine maieſtatꝫ cōtemptum: peccantiū deteſtabilē ingratitudinē ꝛc. que in eo maximā cauſabant triſticiam: ꝛ diſplicentiā peccatorꝫ ꝛ peccantiū. Hinc Bern. in ſmone de natiuitate declarat ꝙ chriſtus ꝑ ea que paſſus eſt: nobis grauitatem peccatorū aperuit. quā primus homo non cognouit. Tum tertio: q̄a triſtitia ſua ex maiori charitate dei ꝓceſſit: ex qua dolor contritionis (vt Thomas dicit) augetur. Quāto enim dilectio dei maior eſt in aliquo: tanto magis triſtatur de offenſa ꝛ cōtemptu dilecti. Sꝫ nū-q̄ aliqua creatura habuit vl' habitura eſt tantam charitatem ſcḋm legem dei ordinatam: quantā habuit chriſt⁹. de cuius charitatis ꝛ gratie plenitudine om̄es accepimus. Joan. j. Quare plus omnibꝫ diſplicuerunt ei peccata humani generis ꝛ grauius inde triſtabat̄. Et q̄uis ꝓ omniū peccatis generaliter triſtabat̄: ſpecialiter tamen exaggerebat triſticiā eius peccatū ꝛ ingratitudo illius popl'i peculiaris. ſingulariter electi ꝛ innumeris beneficijs nutriti. Que ſummatim Chryſ. in homelia xxxix. recitat dicens. Pre ceteris omnibus hominibꝫ noua quedā ꝛ magnifica eis vite inſtituta ſūt tradita. In medio mari ſiccum iter aptum eſt eis. Et in quo ipſis fuit ſalus: ibi inimicis eorum venit interitus. Quadraginta annis in deſerto nō arādo neq̄ ſeminādo vixerunt. Laborē meſſis ꝛ arce neſcierūt. Onus mole eis ꝛ coquendi panis neceſſitas nō fuit. Feminas q̄ꝫ eorꝫ nulla texendi ſolicitudo ꝯſtrinxit/ mercandi cauſa nō inſtitit. macellū nemo ꝓ cōparandis carnibꝫ req̄ſiuit. Sed ſuꝑ hec om̄ia fuit verbum dei: ꝛ parauit eis menſam in deſerto/ laboris ꝛ ſudoris expertem. Hec enim fuit natura māne/ cibꝫ quotidie nouus: ꝛ ſaporem ſui ꝓ deſiderijs veſcētium ſumminiſtrās. Sed indumenta eorꝫ ꝛ calciamēta: ꝛ ipſorꝫ etiam corporꝫ natura oblita eſt infirmitatis ſue. Omni nanq̄ illo tēpore neq̄ indumēta attrita ſunt eis: neq̄ fuit in illis infirm⁹. medico nullus indiguit: medicamēta nemo queſiuit. Eduxit eñ eos i argēto (inq̄t) ꝛ auro: ꝛ nō erat in tribubꝫ eorū infirmus. Sꝫ quaſi q̄ iam reliquiſſent mūdm hunc: ꝛ aliū meliorem ꝓſtantiorem q̄ tranſiſſent: ita eis cibꝫ ꝛ potus abſq̄ labore ꝛ ſolicitudine ex ꝟbo dei ꝓbebat̄. Et qḋ fuit ſuꝑ om̄e miraculū: ne forte acrior eos radi⁹ ſolis adureret: vmbra nubis deſuꝑ per diem tegebātur: ꝛ cū ipſis quocūq̄ abiſſent circūferebant̄ tecta iſta celeſtia. Sꝫ nec noctis quidē abſq̄ ſolatio relinquunt̄. Lampas nanq̄ eis ignis verbi dei accēſa lucebat: q̄ nō ſolum illuminādi/ verū ꝛ itineris oſtēdēdi miniſterium ꝓbebat in deſerto. Quid ꝟo de ſeq̄nti dixerim petra aquarū fluuios emittēte? Quid de multitudine auiū q̄ denſitate ſui terrā texerūt vniuerſam. Nā in egy-

proque facta ſunt mirabilia q̇d repetam?
Quid ꝟtutes que cõſummate ſunt in de//
ſerto: bella: orationes: geſta: ⁊ victorias: ſo
la dei inuocatione queſitas? Non enim vt
pugnantes/ſed vt choros agentes/manu
protectionis triumphabãt. Id autẽ quo//
modo narrabo? ꝙ quia egyptũ aquis pro
ſe pugnãtibus ſtrauerat: muros hiericho
in voce pſalmoꝝ tubarumqꝫ deijciunt: ita
vt aduerſarijs pſallentium magis chori q̄ꝫ
exercitus viderenꝫ hoſtiles. ⁊ que myſteria
magis viderenꝫ ꝯſummare q̄ꝫ bella. Hec
aũt ſigna ⁊ ꝓdigia nõ ob hoc fiebãt ſoluꝫ
vt vſus poplo tm̄ videretur expleri: ſed vt
hec doctrina agnitiõis dei quam Moyſe
tradente didicerant: firmius in eoruꝫ cor//
dibꝰ ⁊ tenacius adhererẽt. Hec enim oĩa
voces erant quedaꝫ/ deum celi ⁊ vniuerſi//
tatis dominũ ꝓdicãtes. Sed ⁊ mare h̄
clamabat dum pedibus tranſiretur. Hoc
etiam cum extingueret aduerſarios: hoc il
le aque in ſanguinẽ verſe/hoc irruptio ra//
narum ꝓdicabat. hoc exercitus locuſtarũ.
hoc eruca ⁊ ſcynifes. ⁊ omnia illa que ge//
ſta ſunt ſiue in egypto ſiue in deſerto/ pro//
digia nũciabant. Manna ipſum ⁊ colũna
ignis atqꝫ coturnicum multitudo: ⁊ oĩa
illa libri quidem erãt illis ⁊ litere q̄ deleri
nunq̄ꝫ poſſent. nec de conſcientie eorũ pa//
ginis aboleri: quas haberent ſemꝑ in cor//
dibꝫ ſuis. Hec Chry. Que ſi pauca vide//
antur: addamꝰ ⁊ illud quod ipſe dominus
celi ⁊ terre: poſt q̄ꝫ gẽtes innumeras ꝑ an//
gelorum ſuoruꝫ miniſteriũ ſtrauit: eos ad
terram promiſſionis/terram vtiqꝫ optimã
lacte ⁊ melle manantem: quam eis in poſ//
ſeſſioneꝫ dederat introduxit. In ea ab ho//
ſtiuꝫ incurſione protexit in manu forti. vt
patet .iiij. Regum. xix. de Sennacherib:
vt eos etiam a poteſtate diaboli principa//
liter ⁊ totum genus humanuꝫ eriperet: de
eorum ſemine humanam naturam aſſu//
mere dignatus eſt. In hoc eos ſuper cun//
ctas tribus terre nobilitans. Inter eos cõ
uerſatus eſt: eis ore proprio euangeliũ re//
gni ꝓdicauit. infirmos ſanauit. cecos illu
minauit. claudos erexit. demones fuga//
uit. leproſos mundauit. mortuos ſuſcita//
uit: ⁊ vniuerſoꝝ languores abſtulit. Poſt
hec alia innumera euidẽtiſſima diuine vir//
tutis inſignia: et poſt vniuerſam gloriam
que eis ſuper cunctos mortales data eſt in
fideles extiterunt ⁊ ingratiſſimi: ita vt nõ
ſolum receptoruꝫ obliuiſcerenꝫ bonorum:
ſed etiam tantum benefactorem crudeliſſi
ma morte occidẽtes inter medios latrones
turpiter patibulo affigere. Quod peccatũ
omnia vincit peccata: vt Bern. ait ſermo
ne de paſſione. quomodo viri impij ſacrile
gas manus in dei filium iniecerũt/vt cru
deliſſimi homicide: imo vt fas ẽ dicere dei
cide. Pro hoc itaqꝫ peccato ⁊ ꝑ ſui gra
uitate amplius ſalus omniũ triſtabatur.
Hinc Ambroſiꝰ ſuper Lucã. Nec illõ di
ſtat a vero: ſi triſtis erat ꝑ perſecutoribꝫ ſu
is quos ſciebat immanes ſacrilegij penas
daturos. Adhuc autẽ ſpecialius ⁊ am//
plius contriſtabaꝫ pro iniquitate ⁊ ingra
titudine futuroꝝ maloꝝ chriſtianoꝝ: quo//
rũ tanto maior eſt ingratitudo quãto plu//
ra ⁊ maiora bona receperũt a chro. Si q̇dẽ
repudiatis iudeis/in filios dei coheredes
chriſti adoptati ſunt/ab onere legis q̄ ſu//
dei tenebanꝫ ſoluti: ſacramentis gratiã in
fluentibꝫ quibꝫ iſti caruerũt/ditati. nõ mã
na de celis ſicut illi: ſed eo quod ſupra celũ
eſt/precioſiſſimo corpore ⁊ ſanguine filij
dei paſti. Quãto deniqꝫ nõ ſufficit eis chri
ſtum ſemel crucifixũ fuiſſe: ſed ſicut aplus
Hebre. vj. ait. Rurſum ſibimetipſis cruci
figentes filium dei: ⁊ oſtentui habentes
De hoc quoqꝫ Rabanus ait. Uidebat do
minus ad augmentum doloris ſui/ſangui
nem ſuum tam viliter ⁊ inutiliter effundẽ
dum. O, qꝫ ſic i vanum laborauit: vt tũc
vix vnum latronem acq̇reret: vnum apo//
ſtolum perderet. Uidebat iteruꝫ a p̄ſenti//
bus ⁊ futuris generalẽ ingratitudinem: ꝙ
etiã a chriãnis tanq̄ꝫ mortuꝰ a corde dãdꝰ
erat obliuioni: ꝙqꝫ pauciſſimi de tanto be
neficio ſibi grãs acturi erãt. ſed peſſima vi
ciſſitudine mala ꝑ bonis: ita ꝙ ſi pati iterꝫ
poſſet: peiora a malis chriſtianis paſſurꝰ
fuiſſet/q̄ꝫ nunc a iudeis. Nouit em̄ ꝙ ſuꝑ
dolorem vulnerũ eius addẽtes ꝑuaricati//
ones/plagas ſuas quotidie renouaturi ite
rum crucifixuri erant: ⁊ oſtẽtui habituri.

Sed adhuc ſpecialiſſime triſtabaꝫ de ca
ſu ac diſperſione diſcipuloꝝ ⁊ ceteroꝝ ami
coꝝ qui eum deſerturi erant: ac in eius paſ
ſione ſcandalum paſſuri: dum eum vt ho//
minem mori viſuri erant: ac de eius diuini

rate dubitaturi:maxie autē de peccato ꝓ-
ditionis ac deſpationis Iude vniꝰ ex duo-
decim. De hꝰ Ambro. ſuꝑ Lucam. Tri-
ſtis videbat⁊ triſtis erat:nō ꝓ ſua paſſiōe
ſed ꝓ noſtra diſperſiōe. Deniqꝫ ait Percu-
tiam paſtorem ⁊ diſpergent oues gregis.
Triſtis erat:quia nos paruulos relinque-
bat. Et Rabanus ſuper Mattheum q̄
dicta ſunt ſimul complectens ait. Contri-
ſtabatur nō timore patiēdi (qui ad hoc ve-
nerat vt pateretur:⁊ Petrum timiditatis
arguebat)ſed propter infeliciſſimū Iudā
⁊ ſcandalum omniū apoſtolorum:⁊ eiecti-
onem populi iudeorum:⁊ euerſionem mi-
ſere hieruſalem. Unde ⁊ Ionas ſuper ari-
ditate cucurbite vel hedere contriſtabatur
nolens perire quendam tabernaculum ſu-
um. Quomodo autē accipiendum eſt ꝙ ꝓ
ſua morte nō triſtaretur:infra patebit ſta-
tim. Ecce patet vtcunqꝫ quāta triſticia
repletus ſm portionem ſuperiorem de pec-
catis nō ſuis ſed hominū:pro quibus hac
ſua triſticia ⁊ paſſionis ſue dolore abundā-
tiſſime ſatiſfecit. Uideamus quam tri-
ſticiam habuit ratione aliorum malorum
ſuo ſuppoſito vel ſuorum delictorum con-
tingentium:cuiuſmodi ſunt mala nō cul-
pe ſed pene. Et primo de his que in ſua ꝑ-
ſona pertulit. Ubi primo hoc certum eſt ꝙ
quecunqꝫ paſſus eſt:⁊ mortem ⁊ vulnera
corporis:ſed ⁊ triſticiam ⁊ dolorem men-
tis ſimpliciter pati voluit ſm voluntateꝫ
ſuꝑioris portionis:imo ⁊ inferioris:nulla
neceſſitate:ſed ſola miſericordi voluntate
ſponte aſſumpſit:vt ſic diuino honori pro
noſtris offenſis ſatiſfaceret:⁊ humanū ge-
nus perditum liberaret. ſicut allegatū eſt
ex Eſa.liij. Oblatus eſt quia voluit. Et
Ambroſius ſuper Lucam. Ceterum quo-
niam cōſtanter ſe morti obtulerat/ſcriptu-
ra declarat. Quandoquidem querentibꝰ
occurrit:turbatos confirmat:trepidos ꝓ-
uocauit:proditorem oſculi dignatiōe ſuſ-
cepit. Et ideo de his omnino non doluit/
tanq̄ꝫ de rebus per eum ſimpliciter nolitis
Et ſic intelligendi ſunt auctoritates Au-
guſtini/Ambroſij/Hieronymi Hilarij/⁊
aliorum dicentium chriſtum de morte ſua
nō triſtatum:nec vere timuiſſe. Ait enim
Auguſtinus:vt allegat magiſter diſt.xv.
libri tertij. Non vere dominꝰ mori patiqꝫ
timebat/tertia die reſurrecturus:cū gau-
deret diſſolui Paulus ⁊ eſſe cum chriſto.
Non enim fortior eſt miles q̄ꝫ imperator.
Miles ergo coronandus gaudet mori:et
dominus coronaturus timet mortem. Et
Hieronymus. Erubeſcāt qui putant ſal-
uatorem timuiſſe mortem:⁊ paſſionis pa-
uore dixiſſe:Tranſeat a me calix iſte. Non
hoc dictum eſt quaſi de paſſione ſua nō ti-
muerit ⁊ contriſtatus fuerit:ſed quia non
ſicut nos quaſi de re ſimpliciter nolita:et
non magis ſponte accepta. Ideo ſtatim
poſt predicta verba ſubdit Auguſtinus.
Triſticiam ſic aſſumpſit quemodo carnē.
Fuit enim triſtis vt euāgelium dicit. Si
enim triſtis non fuit:cum euangelium di-
cat:Triſtis eſt anima mea vſqꝫ ad mortē.
ergo ⁊ quando dicit:dormiuit Ieſus/non
dormiuit. vel quādo dicit manducaſſe/nō
manducauit. Et ita nihil ſanū relinquit:
vt dicat etiam/quia corpus eius non erat
verū corpus:ſed phantaſticum. quia oīno
talia friuola ſunt Quicqd ergo de illo
ſcriptū eſt/verum eſt ⁊ factum eſt. ergo tri-
ſtis fuit. ſed voluntate triſticiā ſuſcepit ve-
ram:quomodo voluntate carnē verā. Tri-
ſtis ergo:quia pati voluit. Non de ſua paſ-
ſione tanqꝫ de re nolita triſtis fuit:quomo-
do de peccatis noſtris:ac de diſcipulorum
ſcandalo(vt ſupra dictū eſt)triſtabat Et
ꝓpter hoc Hilarius ait. Dicit euangeliſta
chriſtū nō ꝓpter mortē:ſed vſqꝫ ad mortem
triſtem fuiſſe. His ꝟbis interrogo:quid ſit
triſtem eſſe vſqꝫ ad morteꝫ:quia vbi ꝓpter
mortem triſticia eſt:illic mors cauſa triſti-
cie eſt. Ubi ꝟo triſticia vſqꝫ ad mortē eſt:
ibi mors nō triſticie cauſa eſt:ſꝫ finis. Nō
ergo ſibi triſtis eſt:ſed illis qui in ſcanda-
lo ꝑ infirmitatē carnis erant futuri. quos
monet orare ne inducant in tentationem:
q̄ ante polliciti erant ſe nō ſcādalizandos.
Triſtabat itaqꝫ de peccatis noſtris:⁊ de
diſcipulorꝫ ſcandalo ⁊c. tanq̄ꝫ de re ſimpli-
citer nolita volūtate humana. nō ſic de ſua
paſſione quā omnino voluit. Unde hic ⁊
ſequi videtur ꝙ maior erat triſticia ſua pro
peccatis noſtris aſſumpta q̄ꝫ de morte ſua
Quoniam ſimpliciter nolitū dū accidit
plus ꝯtriſtat q̄ꝫ volitum ſimpliciter. No-

lītū aūt ex ꝯditiōe vel naturalr. Nūc ad
ꝓpoſitū videam⁹: quō ꝯtriſtabaꝛ de paſſio
ne ſua ꝛ morte. Ubi dicendū ſm Scotum
vbi ſ. ꝙ lꝫ paſſio chr̄i ꝛ mors fuerit ab eo
ſimpliciter volita: fuit tñ nolita ex cōditio
ne. Noluiſſet eñ portio ſup̱ior voluntatis
chr̄i paſſionē ſuam: ſi homo lapſus ſm ordi
nem diuine ſapiētie ꝛ iuſticie / hac ꝓ ſua re
paratiōe nō indiguiſſet ſicque omnia iu//
ſta / p̱ſp̱a ꝛ p̱ ſe appetibilia fuiſſent ſine ea.
Quod ſic patꝫ. Nā ſm Aug. li. xiij. de
trini. ca. vij. Juſt⁹ licꝫ p̱ fortitudinē para
tus ſit recip̱e ꝛ equo ferre animo q̇cq̇d ad//
uerſitatis acciderit: mauult tamē vt nō ac
cidat ꝛ ſi poteſt: facit vt nō accidat. Et pa
ratus eſt in vtrūq̄: vt q̄ntū in ip̄o eſt / alte
rū optet / alterꝝ vitet. Et ſi qȯ vitaꝛ incur//
rerit: iō volēs ferat. quia fieri nō potuit qȯ
volebat: ſupple q̄ntū in ip̄o fuit. Et ex illo
ꝓbat / nullū hic poſſe eſſe btm̄. q: nō pōt ha
bere hic q̇cq̇d vult. Poteſt eñ hic pati ad//
uerſa quod nemo vult q̄ntum in ip̄o eſt.
Ad idem eſt illud ph̄i. iij. Eth. cap. xix.
Mors ꝛ vulnera triſtia forti ꝛ volēti erūt
Suſtinet aūt hic: quoniā bonū vel nō tur
pe. ꝛ q̄nto vtiq̄ magis ꝟtutē habeat oēm
ꝛ felicior ſit: tanto magis ī morte triſticia
erit quod nō eſt niſi ex eo quia quantum in
ip̄o eſt vult oppoſitū. Ratio eſt: quia obie
ctum patientie nō videtur ſm ſe eligibile:
ꝓpter quod nec beati id eligunt. Nolu//
it ḡ ꝯditionalr chr̄s ſuā paſſionē ꝛ mortē
idcirco de illa triſtabaꝛ / quā nouit de ꝓxi
mo iminere. Tāto aūt maior fuit hec tri//
ſticia: q̄nto id qȯ amiſſum eſt vita. ſ. chriſti
fuit digni⁹ atq̄ magis dilectū. Digniſſi//
ma fuit chr̄i vita: q: p̱ſone diuine ſine pro
portiōe dignitatē vite cuiuſlibet hominis
licꝫ ſctiſſimi excedens. Fuit deniq̄ maxi//
me dilecta. Tāto eñ ꝟtuoſus pl⁹ diligit
vitā ſuā ſm ph̄m. iij. Eth. q̄nto eā nouerit
meliorē ac digniorē. Ideo nulli⁹ vita ita
fuit alicui dilecta ſicut chr̄o vita ſua: ꝛ per
ꝯſequēs ꝓuatio triſtior. Hinc vt ſup̄ alle//
gatūꝫ eſt p̱ Hieremiā dicit: Dedi dilectā
aniam meā in man⁹ inimicoꝝ. Nec impe//
dit ꝙ poſt triduū fuit reſumēda. q: ꝺ amiſ
ſione talis vite etiā ad vnā horam pl⁹ ē do
lendum q̄ꝫ de amiſſiōe alteri⁹ hominis: p̱
tēpus etiam q̄ntūcunq̄: vt dr̄ Thom̄. iij.
parte ſumme. q. xlvj. arti. vj. in ſolutiōe q̄r
te rōnis. Et ſimile dicendū de doloribus
acerbiſſimis: infamia: blaſphemia. de q̇b⁹
tanto plus triſtabaꝛ: q̄nto perſone ſue hec
indigniſſima fuerūt Triſtabaꝛ ꝛ de his
voluntas ſua vt natura. q: vt refert Sco//
tus vbi ſupra. voluntas vt natura appetit
bonū cōmodū toti⁹ p̱ſone: q̄m ip̄a eſt potiſ
ſime appetit⁹ homis. ſic ſup̱ior cognitiua i
homie dr̄ ſimplr cognitiua eius. Propter
naturalem etiam colligantiā voluntatis
cum parte ſenſitiua appetit bonum cōmo//
dum omnib⁹ inferiorib⁹ potentijs. ꝛ ideo
condelectaꝛ ſenſui ꝛ compatiꝛ. Cum er
go maxima incommoda ꝛ potentijs ſenſi//
tiuis ꝛ toti p̱ſone acciderūt. ſ. diſſolutio p̱
ſone digniſſime p̱ mortē: ꝛ corruptio dolo
roſiſſima organoꝝ: ꝛ ita potentiaꝝ ſenſiti//
uarū. ſequiꝛ ꝙ de his voluntas chr̄i vt na
tura de ſua paſſiōe maxime triſtabaꝛ. Ex
his ſatis patet q̄ntum triſticia afflixit por
tionem inferiorē voluntatis: cū tantū con
triſtata ſit portio ſuperior: vbi minus tri//
ſticia locū habuit. Nihil dubiū q̇n omib⁹
ſup̱iorib⁹ modis ꝯtriſtata eſt: ꝛ forte etiaꝫ
alijs quos nunc reſcindo. Triſtabaꝛ ni
hilominus de malis pene ceteroꝝ hominū
De miſeria mortis quā gen⁹ humanuꝫ ex
parētū ꝓmoꝝ peccato incurrerat. De mor//
te martyrum: ac de omnib⁹ malis pene q̇//
rūcunq̄ hominū ꝓſentiū ꝛ futuroꝝ. q: oīa
hec noluit ſub ꝯditiōe: ſicut paſſionem ſu//
am: licꝫ ſe cōformando diuine voluntati /
ſimplr voluit. De hoc Ambro. ſup̱ Lu
cā. Et fortaſſis ideo triſtis eſt: quia poſt la
pſum tali tranſitu erat ex h̄ ſeculo recedē//
dū: vt mori eſſet neceſſe. De⁹ eñ mortē nō
fecit: nec letaꝛ in p̱ditiōe viuoꝝ. ꝛ ideo fa//
ſtidit qȯ ip̄e nō fecit. Quid eñ mirꝝ ſi pro
omnib⁹ doluit q̇ pro vno fleuit? Quid mi
rū ſi moritur⁹ ꝓ omnib⁹ tedeat q̇ Lazarū
reſuſcitatur⁹ illachrymaꝛ? Et ſequitur.
Triſtis erat: nō ꝓ ſua paſſiōe: ſed ꝓ noſtra
diſperſiōe. Ait eñ: Percutiā paſtorē ꝛ di
ſpergenꝛ oues gregis. Triſtis erat: q: nos
paruulos relinquebat. Et Aug. de eadeꝫ
dn̄i illachrymatiōe ait. Mouere aūt quē
piā poteſt / quomodo flebat mortuū / ſe iu//
bente ꝯtinuo victuꝝ. Non mortuū flebat /
quem ip̄e ſuſcitabat: ſed mortē quam ſibi
homo peccando comp̱auit. Si eñ pecca//
tum non p̄ceſſiſſet: ſine dubio mors ſecuta

nō fuiſſet. Qui deniqꝫ mala pene vnius
gētis ac ciuitatis Hierlm/ſuis diſcipulꝭ nō
niſi cum lachrymis cōpaſſiōis pdicere volu
it. Luc. xix. manifeſte ſignificauit/ quātū ſe
p malis totiꝰ humani generis ipe q̄ mala ve
nit tollere cōtriſtauit. Augmētabant hāc
triſticiā maloꝝ pene multiplicitas ac nume
roſitas: cognitionis eorundē claritas: ac di-
lectionis ſue q̄ nos dilexit nimietas. Plus
em̄ Chrs ordinata dilectiōe dilexit quēcun
qꝫ q̄ȝ aliqs ſeipm: cum p ſalute oim ꝛ cuiuſli
bet ſeipm tradidit in mortis ignominiam.
Vn̄ videꝭ q de cuiuſlibet penis plus ipe tri
ſtatꝰ eſt q̄ȝ qcūqꝫ ordinate de ꝓpria. Ecce he
fuere cauſe/cur dn̄s ſm parte intellectiuam
triſtatus eſt vſqꝫ ad mortē. Supeſt nūc vi
dere de exteriori dolore ex hmōi triſticia ra-
tionis in ſenſu cauſata. Cepit nanqꝫ dn̄s ne
dū triſtis eſſe: ſed etiā tedere ꝛ pauere: quod
ad ſenſuum ꝑtinet dolorē. Deniqꝫ etiā hūc
in ſenſu fuiſſe/ ſanguineus declarat ſudor.
Dn̄s itaqꝫ paſſionē ſuā de ꝓximo iminentē
cum oi ſua acerbitate ꝛ ignominia/ ceteriſqꝫ
ſupdictis clare cognouit: nō minus q̄ȝ dū actu
pateretꝭ. ſaltem noticia abſtractiua. Hāc ap
phēdit ſenſus interior ꝑ virtutē phātaſticā.
ſicē ꝛ nos de rebꝰ ſenſibilibꝰ futuꝝ aliqd pre-
dicimus. Appetitꝰ ꝟo ſenſitiuꝰ hāc paſſiōeȝ
ꝑ ſenſuȝ tanqꝫ diſcōuenientē ſummū pſenta-
tū tanqꝫ terribiliſſimā exhorruit/ ꝛ q ad po
tuit refugit. Et qm̄ vt iā iminens certe ꝛ in
fallibiliꝭ pn̄tata eſt; ex diſſenſione natia ap
petitus ſenſitiui ſeqbatꝭ inexcogitabilis do-
lor in parte ſenſitiua. Sicē ſi aliqs audiret
ſe ſubito iam capiendū: dimēbrādū: ꝛ q̄libȝ
intolerabili pena diſcerpēdū / rigeſceret: con
tinuo palleſceret: ꝛ ꝓpt nimiam triſticiā ꝛ ti
morē q̄ſi iā ꝑmortuus ſenſum ꝑderet ꝛ loq-
lā. Dolor iſte auctꝰ eſt ex paſſiōis acerbita-
te: clare cognita ex oibꝰ circumſtantijs infra
ſpecificandis. Ex eius generalitate in oim
mēbroꝝ afflictione. Ex eius diuturnitate ꝛ
cratis vigore: ꝛ cetera hmōi. Auctus eſt
etiā ex aſſumentis benigniſſima voluntate.
Nā (vt dt Tho. in. iij ꝑte ſūme. q. xlvj. art.
vj.) dn̄s aſſūpſit dolorē volūtarie ꝓpt finem
liberationis hoim a pctō. Jō tanta doloris
quātitatē aſſumpſit q eſſet ꝓportionata ma
gnitudini fructus q inde ſeqbatꝭ. Vn̄ aſſum
pſit triſticiā ꝛ dolorē maximū quātitate ſm
regulam rōnis nō excedentē. Et q̄ȝuis mi-
nor dolor ſatiſfeciſſet p pctis oim hoim: ꝑ-
pter ꝑſone infirmitatē hūc patientem. volu
it tn̄ genus hūanū liberare a pctis: nō pote-
ſtate ſed iuſticia. Jdeo nō ſolū attēdit q̄ntā
ꝟtutē hēret dolor eiꝰ ex diuinitate vnita: ſed
q̄ntus ſufficeret ſm hūanā naturā ad tantā
ſatiſfactiōem. Et h videꝭ ſic intelligi poſſe:
q dn̄s nō cōtentus fuit pati p nobis dolorē
quē leſio exterior ſibi inferre poterat. ſed vt
eſſet plenior ſatiſfactio pro pctis nr̄is: auxit
dolorē: ꝛ ſponte tantū aſſūpſit/ q̄ntū p totiꝰ
mūdi pctis ꝛ inumerabilꝭ mltitudis hoim
forefactis/ ſm diuinā ſuā ſapiam ꝛ iuſticiā
ſufficere recognouit. Auctꝰ eſt deniqꝫ ex pu
ritate doloris ꝛ cuiuſlibet cōſolationis im̄ꝑ
mixtiōe: qlis in ceteris dolentibꝰ mitigatio-
nem aliquā ſolēt afferre. Sed de h diceꝭ in-
fra in quarto ꝟbo in cruce ꝓlato. Attēda
mus nunc dilectiſſimi innocentiſſimū dn̄m
angeloꝝ leticiaȝ ac celoꝝ gaudium/ ꝓpt nr̄a
delicta/ tanta (vt audiſtis) triſticia ꝛ dolore
affectū / corā dilectis diſcipulis ſuis tremen
tē ꝛ pauentē puto ꝛ pallentē: ipamqꝫ triſti-
ciam ꝟbis ꝛ ſignis declarantē. Triſtemur ꝛ
nos pro noſtris peccatis: que domino tanti
fuere cauſa doloris.

Articulus ſecundus par-tis prime principalis.

Veritatē doloris vehementiſſimi ꝛ triſticie vſqꝫ
ad mortem/ nobis inſinuat proli
xa dn̄i oratio. Intimata nanqꝫ Petro/ Ja
cobo/ ꝛ Joanni triſticie ꝛ doloris magnitu
dine: ait eis (ſuſtinete hic) expectādo (ꝛ vigi-
late mecū) tanq̄ȝ amici ſpēales ꝑ ceteris mi-
hi in anguſtijs aſſiſtendo: qꝛ id ꝑ ceteris pol
licebamini. Petrus nāqꝫ animoſitate audaci
pmiſit. Etſi oēs ſcandalizati fuerint in te:
ego nunq̄ȝ ſcandalizabor. ꝛ iterū. Etſi opor
tuerit me cōmori tibi: nō te negabo. Jacobꝰ
deniqꝫ ꝛ Joannes calicem paſſionis ſe bibe
re poſſe ꝓfeſſi ſunt Matth. xx. Et qꝛ fami-
liarius vos foui: ſecreta mea plus alijs reue
laui. In transfiguratione Mar. ix. In filie
ꝑncipis Jairi ſuſcitatione Lu. viij. Juſtuȝ
eſt vt agonē meū ſuſcipiatis: vel ſaltē meū

cõſtanter videatis. Parē ſecū vigilantiam
impat: qb; eadem paſſio iminebat. (Et ꝓ
greſſus puſillū: auulſus eſt ab eis q̄ntū eſt
iactus lapidis: ꝓcidit in faciē ſuā ⁊ orabat:
Abba pater/oīa poſſibilia ſunt tibi: trāſfer
hunc calicem a me. ſed non qḋ ego volo: ſed
qḋ tu) Orat nūc dñs Jeſus. Sed hacte-
nus legit͛ oraſſe pluries pro nobis: tanq̄ ad
uocatus nr̄. Nā ⁊ in hac ipa nocte ꝑuſq̄ exi-
ret in mōtem oliueti: prīcm ꝓ diſcipulis ⁊ cre
dituris oīb; ꝑ eos orauit. Pater ſancte (in-
qt) ſerua eos quos dediſti mihi. Sanctifica
eos in veritate. Non pro his aūt rogo tm̄: ſ;
etiā ꝓ eis qui credituri ſunt ꝑ verbū eoꝝ. ⁊c̄
Joan. xvij. Nūc aūt ꝑ ꝓfundiſſimā humili-
tatē ſuā: cū ſit de⁹ patri ſuo coeternus: ⁊ per
oīa coeq̄lis: oblit⁹ videt͛ ſe deū eſſe: nō ſtat:
nō genuflectit: ſed ſolotenus in faciē tot⁹ ꝓ-
cidit: q̄ſi ſenſualitatis ſue cōpatiēs aduoca-
tus vehementiſſime eius anguſtie cauſam
prī ꝓponens orat (vt Marcus ait) vt ſi fieri
poſſet: tranſiret ab eo hora. Verū ſenſualita
tem ipam virtute ſuperans/ꝓtinus addidit
Non tn̄ ſicut ego volo: ſed ſicut tu. Nō qḋ
ego volo: voluntate ſenſuali: aut etiā ratio-
nali cōditionata. ſ; ſicut tu vis: ita fiat: ita
volo: ſm portionē ſupiorē ſimplicit͛: q̄ a tua
diuina voluntate nunq̄ diſcrepat. Orauit
nihilominus ⁊ pro infirmis mēbris ſuis: q̄s
paſſiōis calix tētaturus erat. Hinc Hilari
us. x. de trini. ait. Pro hominib; vult trāſire
calicē: ꝑ quē oēs erant tētandi diſcipuli. Et
ideo pro Petro rogat͛ ne deficiat fides eius.
Hinc ab oratione ſurgēs dñs (venit ad di
ſcipulos ſuos: ⁊ inuenit eos dormientes)
Qui ſomnus corꝑis ſm Bedā ꝑfiguratus
erat: q͛ in ꝓximo grauādi erant ſomno infi-
delitatis. (Ait ꝗ Petro: Simon dormis?
Sic non potuiſti vna hora vigilare mecū?)
Oēs dormientes inuenit: ⁊ tn̄ Petrū allo-
quit͛: q͛ pre ceteris ꝓpria virtute cōfiſus/aſſi
ſtentiā ꝓmiſit vſq; ad mortē: ⁊ ſe nunq̄ ſcā
dalizandū. Quē tn̄ nō Petrū nominat: qḋ
caput ſonat: ⁊ ſibi vt ꝑlato a Chrīo datum
erat: ſ; Simonem antiq̄ nomine ſuo/qḋ do
lor meroris interꝑtat͛. Quia nō opus ꝑlati
qḋ eſt vigilare: ſed merore grauati dormien
do exhibuit (Non potuiſti (inquit) vna hora
vigilare mecū?) q̄ſi diceret. Nō oſtendis fa
cto feruorē quantū verbo. Cognoſce vel nūc
infirmitatem. Si mecū vna hora ꝓhibente
ſomno orare nō preuales: quid facies morte
imminente? Quō hanc ſupabis tu qui ꝓ me
mori ſpopondiſti? Et oīb; trib; ait (Vigila
te) oculis mentis ⁊ corporis (⁊ orate) verbis
cordis ⁊ oris (vt nō intretis in tentatiōem)
Hoc eſt ſm Rabanū: vt non tētatio vos ſu
peret: ⁊ inter ſuos caſus teneat (Spūs q̄dē
meus) portio ſupior (ꝓmpt⁹ eſt) ad paſſiōis
ſufferentiā (caro aūt infirma) timēs dolores
paſſiōis: vt dr̄ Remigius. Qḋ cū ita ſit de
me q̄ ꝑtātem habeo aīam meā ponēdi ⁊ ſu
mendi iterū: q̄nto magis vobis neceſſarium
eſt orare/ne intretis in tentationē? Vel ſm
Theophilū ⁊ Rabanū: Spūs vr̄ ꝓmptus
eſt/ad ꝓmiſſionē cōſtātie. ſed caro vr̄a infir-
ma/ad ſuſtinendum imminentē paſſionem.
Jō vigilate ⁊ orate ne intret; in tētationem
Cōmonitis diſcipulis (Abijt ſcḋo ⁊ ora-
uit eundē ſermonē dicens. Mi prī ſi nō pōt
hic calix tranſire niſi bibam illum. Fiat vo-
luntas tua) Atteſtata eſt oratiōis tā inſtās
deuota repetitio/magnitudini anxietatis
triſticie ⁊ doloris illi⁹ part; ꝓ qua orauit ſ.
ſenſualitatis. Neq; eīn ꝓ re modica q̄ſq; ſa-
piens tam iuges tamq; inſtantes multiplica-
ret p̄ces: ⁊ maxime ſi ſe p̄noſceret non audi-
endum. Exaudit⁹ eſt a prē dñs Jeſus: ſm
id qḋ dixerat. Fiat voluntas tua. Non ſm
id qḋ dixerat: tranſeat a me calix iſte. (Ve-
nit iterū ⁊ inuenit eos dormientes) Solus
(inq̄t Raban⁹) orat ꝓ oīb;: ſicut ⁊ ſolus pa
tit͛ ꝓ vniuerſis. Langueſcebant aūt ⁊ opp̄i-
mebant͛ apl'oꝝ oculi negatione vicina. Vn̄
ſequit͛ (Erant eīn oculi eoꝝ grauati. Et relī-
ctis illis iteꝝ abijt: ⁊ orauit tertio eundē ſer
monem dicens. Pater ſi vis tranſfer calicē
iſtum a me. Verūtamen nō mea: ſed tua vo
luntas fiat) Attendite dilectiſſimi q̄ntum
per ſingula tp̄is momenta meror ſaluatoris
noſtri ⁊ dolor auget͛. Ecce hos tres diſci
pulos tanq̄ fortibus fortiores elegerat: vt
agonem ſuum ſaltem aſtando ⁊ orando ſecū
ferrent. Quoꝝ tanta in eo ferbuit dilectio:
vt ꝑ eoꝝ cōſolatiōe ⁊ admonitione in re ar-
duiſſima oratiōnē interpellaret: pro eis pl⁹
q̄ pro ſeipō ſollicitus: ⁊ tamen nullam tātī
amoris vicem in eis inuenit. Sed torpor ⁊
ſomnus totiens excitatos oppreſſit: vt nul-
lo adhuc preſente perſecutore: nullo appa-
rēte inimico/laborem domini ad horam fer-
re non poſſent. Et cum pro eis ſeſe in orati-

one obedientiſſima voluntate pr̄i victima o
ret: ipſi iā ſe caſuros ſomnolentia figurabāt
Amaricauit plurimū dn̄i triſticiā: q: nō
mō prenoſcit imperi ab inimicis: ſed iam ſe
videt etiā ab amicis electiſſimis derelinqui.
Vidit Judam nō dormire ſed feſtinare ad
exercitū colligendū. vigilē i malo: ⁊ amicos
ſuos pigritari in bono. In q̄ figurata ſunt
noſtra ꝑiculoſa tp̄a: plena dolo/fraude/⁊ in
quieta ſollicitudine. qbꝫ ꝓ tp̄alibꝫ ſuꝑabun
dat iniquitas ⁊ refriguit charitas. Et vere
prudentiores ſūt filij huius ſeculi in opꝫ
ſuis vanis q̄ꝫ filij lucis. Quod a dn̄o cogi-
tatū cū nimium ꝯturbauit. Ponderate vos
q̄d ampli⁹ Jeſū cōtriſtabat: ꝑſecutio inimi-
corū: an derelictio amicoꝝ?

Articulus tertius

Doloris et tri-

ſticie vehementiā declarauit ter-
tio ex angelica cōſolatiōe. Nā cū
oīs humana ſubtracta eſt conſolatio. (An-
gelus apparuit illi de celo confortās eum)
Confortationē ſuſcepit ab angelo ipſe q̄ an
geloꝝ eſt beatitudo. Qui licet confirmat⁹ i
grā tanq̄ꝫ vere btūs: triſticia q̄ntūcū q̄ꝫ ma-
gna nutari nō potuit: ne dicā vinci. Volu
it tn̄ ꝑ oīa frīb⁹ ſimilari ſicut apl's Hebre.
ij. ait. Et ſic vere infirmatus eſt: vere triſta
tus voluit nō ſpernere cōfortationē ꝑ ange
lū a patre miſſum. Sꝫ cur ꝯfortat⁹ chariſſi
mi? Cur putatis nūc ſibi adhibuit angelo-
rū cōfortationē? Legim⁹ angelos dn̄o mini
ſtraſſe Matt. iiij. ſed nunq̄ꝫ cōfortaſſe: ſed
nec tūc cum magna voce clamauit Heli he
li ⁊c̄. Puto ideo nūc adhibuit vt triſticie et
doloris magnitudinē: qua maiorē nec ipſe
nec ali⁹ in via vnq̄ꝫ habuit/declararet. Cō
fortat⁹ eſt itaq̄ꝫ: ſed tali confortatione q̄ do
lorē non minuit: ſed magis puto auxit. Cō
fortatus eſt ex fructus magnitudie: nō ſub
tracta doloris amaritudine. Sicut medic⁹
volens incidere: vel multū afflictiuā medici
nam dare: p̄dicens doloris magnitudinem
cum effectu ſanitatis ſecuture auget timorē
patientis: lꝫ animū ſpe cōfortet ad ſufferen
dum. Sic quoq̄ꝫ ſcimus q̄ lugentes mor-
tuos ex cōſolatiōis ꝟbo ſuꝑ defunctis ꝑ ho

mines cōdolētes exhibito/ad triſticiā inno-
uant. Mat. xvij. ⁊ Joā. x. ⁊. xiiij. Qualia
tn̄ ꝟba fuere qbꝫ cōfortauit/euāgeliſta ſub
ticuit: fortaſſis vt ꝯrentibꝫ fidelibꝫ deuotio
augeret. Et fortaſſis hec vl' ſilia ꝑangelū
pr̄ loq̄bat q̄ lōge an̄ ꝑ ꝓphas ſuas p̄cinuit.
Mi fili chariſſime/tu noſti q: charitate ꝑ-
petua dilligo te: in te mihi ſꝑ bene cōplacui.
Et q̄d mai⁹ eſt oībꝫ: oīa. ſ. q̄ habui/tibi eter-
naliter dedi. Ego ſemꝑ in te ⁊ tu i me manes.
Verū q: cām petōꝝ volens tuā feciſti: exi-
git iuſticia mea: vt ſubtracta paulīſꝑ patna
cōſolatiōe: te vnicū meū velut mortuū a cor
de ꝓiectū/ſeuiſſimis exponam tormentis: ⁊
omniū petōꝝ vindictā in te vnū retorqueā.
Eſa. liij. Oēs q̄ſi oues errauerūt: vnuſq̄ſ-
q̄ꝫ in viā ſuā declinauit: q: coꝝ debita ſolue
re deſcenderas. ponā in te iniquitatē omniū
ꝑcutiā te ꝓpt ſcelus ppl'i mei: ⁊ cōterā te in i
firmitate: vt iuſte oībꝫ miſerear. Tu ſol⁹ vni
uerſa q̄ nō rapuiſti exolues. pſ̄. lxviij. In vl
tionē pcti/armabit cōtra te vniuerſus or-
bis. Sap̄. v. Celū cū aſtris lumē ſuū ſub-
trahet. aer frigore nudatū corpus tuū con-
ſtringet. terra ſuo tremore/viſcera tua mem
bra ⁊ artus cōcutiet: aq̄ ⁊ oē q̄d reficere pōt
in fel tibi ⁊ acetū cōuertet. Tradā te inimi
coꝝ tuoꝝ voluntati: q̄c q̄d furoris: q̄c q̄d do-
lorꝫ: q̄c q̄d ſeueritatis excogitare poterit/ in
te exacuendi facultatem dedi. Ipſis quibꝫ
benefeciſti: q̄s a languoribꝫ ſanaſti q̄s in pe
culiarē ppl'm elegiſti: grauis eris ad videns
duꝫ. Sap̄. ij. Te deſpicient: blaſphemabūt/
cōſpuent: illudentes flagellabūt. Eris eis
oim virorū nouiſſim⁹/nō habitur⁹ ſpeciem:
velut leproſus/⁊ a deo derelictus. Eſa. liij.
Eritq̄ꝫ tibi hereditas tua crudelis q̄ſi leo in
ſylua: morte turpiſſima te cōdēnās. Reple
bo malis animā tuā. A vertice capitis vſq̄ꝫ
ad plantam nō erit in te ſanitas vlla. Eſa.
j. Sed ab amicis derelinqueris. Torcular
calcabis ſolus: ⁊ de gentibus vir nō erit te-
cū. Eſa. lxiij. Omnes declinabunt ſimul in
utiles facti ſunt: nō eſt qui faciet bonum nō
eſt vſq̄ꝫ ad vnum. pſ̄. xiij. Mihi tibiq̄ꝫ dile
ctiſſimam virginem ⁊ matrē tuam. Ipa fi-
deliter adherebit vnico cordis ſui. Aſtabit
derelicto. Ignominiam videbit in amaritu
dine cordis ſui: nec recedet. Sed non ad con
ſolationem tibi: quinimo ad augmentum
triſticie et meroris. cuius vehementiſſima

cōpaſſio te plus ꝙ inimicoꝝ crudelitas vul
nerabit. Sꝫ eſto cōſtans fili mi ꝛ cōfortare
qm̄ ſi poſueris ꝓ pctō aiaꝫ tuā videbis ſemē
longeuū: redemptionē m̄tiorꝝ: mortē tua mor
te mortuā: deuictū fortē armatū. cui⁹ aufe-
res vniuerſa arma qb⁹ fidebat: ſimul cū ſpo
liis in tetro inferni carcere captiuitatis. Quē
qꝫ ꝑditā/quā volens queſiſti. Sic in ꝓpriis
humeris victor mortis peticꝫ deſtructor/ ad
etne viriditatis paſcua reportabis. Ecce
confortat̄ qdē dn̄s Jeſus ex paſſiōis ſue fru
ctu. Sꝫ cōtriſtat̄ amplius ex tantaꝝ pena-
rū auditu. Qd idē euāgeliſta ſubtiliter innue
re videt̄: cū ſubdit (Et fact⁹ i agonia plixius
orabat) Confortat cū angel⁹ ꝛ mox orabat
plixius in agonia fact⁹. Fact⁹ ēm in agonia
.i. vehementi pugna. qm̄ per hanc quā audi
ſtis cōfortatiōeꝫ ab angelo allatā / excitata
ſūt phantaſmata: paſſiōis acerbitatē ꝛ mortis
diſtincte repñtantia. quē ſenſualitas ipā ſū
me refugit: tota aia vt natura horruit. Nō
ꝓ ꝙntū ad ſuꝑiorē ei⁹ portionē voluntarie
atqꝫ affectuoſe acceptauit. vn̄ orta eſt acer-
biſſime pugne agonia: ꝓpter quā plixi⁹ ora-
bat: ſuū agonē pr̄i inſtanti⁹ cōmendando.

Articulus quartus pri-me partis.

Creuit pugna ꝛ ita inualuit vt eodē euāgeliſta te
ſtante (factus eſt ſudor ei⁹ ſic̄ gut-
te ſanguinis decurrentis in terrā) Eia vel
nunc triſticie eius vſqꝫ ad mortē intenſe ve-
hementiā: hoc q̄rto ꝛ manifeſtiſſimo ſigno
cōſiderate. Nunꝙ aliqs martyꝝ: nunꝙ ali
qs q̄cunqꝫ ſupplicio exponend⁹ legit̄ ſudorē
ſanguineū ſudaſſe. Quamuis plurimi iam
tortoꝝ manibus traditi: mortē penoſam ef-
fugere deſperabāt. Nec mirū: qm̄ ꝛ ſi cetero
rū multi mortē ſibi iminere certe cognouerīt
vim tamē mortis atqꝫ doloris acerbitatē nul
lus diſtincte ꝓcognoſcere potuit. quā tn̄ dn̄s
tanꝙ nūc p̄ntem/ſenſu interiori diſtincte ꝑ
guſtauit. Sic̄ q ſemel ſectus eſt: ſi iteꝝ ſeca
ri optet: q2 iā eſt expꝰtus ſectiōis dolores: lō
ge pl⁹ ꝙ p̄mo horret ſectionē. Vn̄ manife-
ſtū eſt nlli⁹ mortalis vnꝙ tantā fuiſſe triſti

ciam: ꝛ anguſtie vehementiā: horroreꝫ ad
uerſus mortē: q̄nta fuit dn̄i innocentis. Tā
ta ſiquidē fuit mentis ei⁹ anxietas ex agone ꝑ
miſſo: vt ruptis vel apertis ad intra venulis ſi
mul cū ſudore ꝑcioſus efflueret ſanguis. ſi
cut nōnunꝙ ꝓpter vehementiā terroris vel
horroris inſoliti hoies qdam de naribꝰ ſan
guinē fundunt. vt de odientibus cattos exꝑ
tū eſt. Vel ſm̄ Bedā ſanguis qdē ille na-
turalis fuit: ꝛ de ſuba ac ſtrate nature hu-
mane in xp̄o. Sed effuſio ei⁹ cū ſudore fuit
miraculoſa a xp̄o ſuꝑ naturā facta: vt tali
ſigno inſolito: a ſeculis nō audito: inſolitam
anxietatis ſue ꝛ doloris magnitudinē demon
ſtraret. Propter qd non modicas fudit gut
tulas: ſed guttaꝝ imbrē/ſuo effluxu nō ſolū
veſtes ſed etiā terrā tingentiū: ſicut aꝑte dr
euangeliſta (fact⁹ eſt ſudor eius tanꝙ gutte
ſanguinis) Nō inqt ſtillātis: ſꝫ decurrentis
nedū in veſtes. ſed in terrā. De hoc Anſ.
ait in ſermone de paſſiōe. Anguſtias cordis
tui dulciſſimi: certiſſime indicabat ſudor ille
ſanguine⁹: q orōnis tp̄e de ſctiſſima car-
ne tua guttatim decurrebat in terrā. Et ſeq
tur. Naturalem carnis tue infirmitatē hu-
iuſcemodi indiciis expꝛeſſiſti. qb⁹ doceremur
q2 vere languores noſtros portaſti: ꝛ nō abſ
ꝙ doloris ſenſu paſſionū ſentes ꝑcurriſti.

Sed o dulciſſime dn̄e Jeſu quanta fuit
paſſionis tue acerbitas iā exhibite: cui⁹ ad
huc abſentis diſtincta appꝛhenſio ita natu-
rā terrendo cōcuſſerat: vt ſudare ſanguinem
cogeretur. Aſſiſtat hic deuota aia ꝛ paſ
ſiōis colligat faſciculos. In quos ne ꝑeant
ꝑcioſas guttas ſuſcipiat: ac rubicundū dile
cti ſui corpus, fletus abluat: ꝛ gratiarū acti
one tergat. Surgit igitur dominus ab acer
biſſimo agone ꝛ plixa oratione Et vel lauā
do: vel abſterſione faciē ſacroſanctam a ſan
guine ꝛ ſudore purgat: atqꝫ ad diſcipulos
ſuos iam tertio veniens (inuenit eos dor-
mientes: pre triſticia. Et ait illis. Quid
dormitis?) Compatiensqꝫ eorum infirmi
tati (Dormite ait iam et requieſcite) Et ſm̄
Auguſtinum et Rabanum Aſſiluit domi
nus aliquantulum vt hoc fieret quod pre-
miſerat. et tunc intulit (Sufficit) vos. ſ. tan
tum requieuiſſe (Surgite orate: ne intretis
in tentationem. Ecce appropinquabit ho. a
ꝛ filius hominis tradetur in manus pecca-
torum. Surgite eamus; ecce qui me tra-

det ꝓpe eſt) Hilarius. Poſtq̄ tertio orauer/
rat: ⁊ aplor̄ timorem ſequēte pnia impetra/
uerat corrigendum: ſecurus de paſſiōe ꝑgit
ad perſecutores: ⁊ vltro ſe interficiendū pre
bet: dicitq̄ diſcipulis. Surgite eamus: ecce
qui me tradet ꝓpe eſt. Nō nos iueniat q̄ſi ti/
mētes ⁊ retractātes: vltro ꝑgamus ad mor
tē: vt cōfidentiam ⁊ gaudiū paſſuri videant
Hec de his q̄ in ſeipo paſſus eſt. Aſſūpſit
triſticia ⁊ dolore ꝓpria voluntate ꝓuſq̄ tor/
tor foris affligeret: vt ſic nrīs mortalib' pec
catis nōdū ope cōpletis/ ſufficiēs remediū
adhiberet: p q̄b' ⁊ nos cum dn̄o cōtriſtemur
⁊ doleamus: grās agētes redēptori noſtro:
oculos vigilijs: aures q̄ reſtant dicendis: de
uotius p̄paremus. Et tantū de prima prin
cipali parte hiſtorie.

Secunda pars principa/lis hiſtorie: ſimiliter habens articulos quattuor. Quor̄ primus eſt.

Vigilate animo
fratres: ⁊ torpore excuſſo ſomno
lentie/ dominū compaſſionis ſeq̄
mur greſſib': deuote conſiderātes quo nunc
ꝑgit: aſſiſtam' fidelit' ne ꝑeam'. adeſt etenī
maligniſſimus ille traditor Judas: merca/
tor peſſimus: ⁊ manſuetiſſimū agnū dn̄m ⁊
ſaluatorē nr̄m/ quē ꝓdie vili p̄cio vendidit:
iā tradere nitit' voluntati eor̄: cohortis. ſ. fe
rociſſime iudeor̄. Sic em̄ cōſequenter aiunt
euangeliſte (Adhuc eo loquēte Judas ſca/
rioth vnus ex duodecim cū accepiſſet cohortē
militū gentiliū: ⁊ a pontificib' ⁊ phariſeis
miniſtros/ venit: ⁊ cū eo turba multa cū gla
dijs ⁊ fuſtibus: laternis ⁊ facibus ⁊ armis)
Hiero. Incūbit ꝓuerbi ſeculi q̄ deſꝑat de ad
iutorio dei. Habebat itaq̄ fulcimētum ab
vtraq̄ curia: imperatoris. ſ. ⁊ pontificis. q̄ſi
ſeruato ordine legitime pr̄atis: nemo tenen/
tib' obſiſteret: cum hinc milites p̄ſidis: inde
miniſtri phariſeor̄: qui in lege ſummi ⁊ iu/
dices videbant': illū tenerent. Uel etiā ſiq̄s
auderet: cōtra tot nō poſſet. Timebant em̄
plebē/ ne p hanc defenderet': ꝓpter qd̄ etiam
nocte tradit': vt ſine turbis q̄ in die freq̄nter

aderāt inueniretur. Anteq̄ aūt ad hortū
venirent (dederat traditor eis ſignum dicēs
Quēcunq̄ oſculatus fuero: ipſe eſt: tenete
eum: ⁊ ducite caute. Et antecedebat eos.
Et cum veniſſet: ſtatim acceſſit eum. ⁊ ait:
Aue rabbi. ⁊ oſculat' eſt eū) O Juda ſcele
ſtiſſime: maluiſti miſter eſſe diaboli q̄ apo/
ſtolus Chri: quē nō timoris ꝯturbatiōe de
ſeris: ſed pecunie cupiditate diſtrahis.
Hinc Leo ſermone q̄ incipit. Semꝑ q̄dem
dilectiſſimi. ita inuehitur. Tu o impijſſime
hō: ſemen chanaan: ⁊ nō iuda. Nec iam vas
electiōis: ſed fili' ꝑditiōis ⁊ mortis: ita dia
bolice inflāmaris auaricie facib': vt ad tri
ginta argenteor̄ inardeſceres lucrū: ⁊ q̄d di
uitiar̄ amitteres non videres. Nā ⁊ ſi puta/
bas credendum eſſe ꝓmiſſis: q̄ fuit ratio: vt
tantillus pecunie modus p̄poneret' acceptis:
Imꝑabas demonijs: medebaris infirmis:
honorabaris cū aplis. Et vt famē tue cupi
ditatis expleres: patebant tibi furta de locu
lis. Sed animum interdictor̄ ammonitū/ qd̄
minus licuit/ ampli' incitauit. nec tā placu
it quātitas p̄cij: q̄ magnitudo pc̄i. Unde fa/
cinus cōmercij tui nō ita deteſtandū eſt: q̄a
dn̄m vilit' eſtimaſti: ſed q2 redemptorē etiā
tuū/ ne tibi parceres: vendidiſti. Hec ille.
Dimiſſo itaq̄ diſcipulor̄ Chri dulci col
legio/ ſui crudelitatis aſſumpſit complices.
In quo cum mutatiōe mentis factū concor
dat foris. Quādiu (ait em̄ Rabanus ſuper
Mat.) cū ceteris aplis ſecut' eſt ſaluatorē:
tranquilius agebat: q2 inocētiā ſimulabat:
ſanitatē infirmantib' p̄ſtabat: q2 a ſaluato/
re ſe miſſum dicebat. At cum deſeruerat pa
cis ꝯſiliū ⁊ agni mitiſſimi trāſitū: ſpretis pa
cificis ſodalib': funeſtis aſſociat' eſt militib'
relictiſq̄ armis vitalib': pergit cōtra magi/
ſtrū cū fuſtib'. Ad auctorē vite acceſſit cū
mortis meditatiōe. Quib' ⁊ ſignū dedit: ⁊
caute teneri ac duci iuſſit: cū tn̄ inuanum ⁊
fruſtra humana contra diuinā ſapiam quā
latere pōt nihil: nitit' aſtutia. Miſer itaq̄
ſed non miſerabilis Judas/ eadē infidelita
te qua magiſtrum ⁊ dn̄m tradidit: putabat
ſigna q̄ ſaluatorem viderat facientē: nō ma
ieſtate diuina: ſed magicis artibus facta.
Et qui eum forte audierat in monte transfi
guratum: timebat ne ſimili transformatiōe
laberet' e māib' miſtror̄. Dedit ergo eis ſignū
vt ſcirent ipm̄ eſſe quem oſculo demonſtra/

ret. At agnus mitiſſimus ꝓditorem non re-
fugit: polluto ori ⁊ mendaci oſculum non ne-
gauit. ſed ſimulato ſigno pacis / verbū addi-
dit charitatis (Amice) inq̄t: talem te fingis
q̄uis traditor ſis. Terret nihilominus de
criminis imanitate: ſubdens (Ad quid veni-
ſti?) ad quātū ſcelus. Nā (o Juda / oſculo fi-
liū hoīs tradis) Magnū flagitium: tradis
vtiq̄ patrē tuū ꝑ creatiōem: tutorem tuū ꝑ
conſeruationem: dn̄m tuū ꝑ redēptionē: fra-
trē tuū ꝑ incarnatiōem: magiſtrū tuū ꝑ do-
ctrinationem: amicū tuū ꝑ electiōem: iudicē
tuū ꝑ finalē retributiōem. Tradis autem
oſculo: ſigno pacis ⁊ amoris: amicicie ⁊ fe-
deris: qđ tu facis ſignum belli ⁊ ꝓditiōis: ſi-
gnū latrociniȷ ⁊ cōdēnatiōis. Judas aūt q̄
turbaȝ p̄ceſſerat: vt viſo ſigno / quē tenerent
nō dubitarent: oſculato dn̄o / rediȷt ad tur-
bas. forte ſollicitans aut animans: vt conce-
ptū ꝓſeq̄rent̄ facin⁹: q̄s fortaſſis timore ali-
q̄ viderat ſubſtitiſſe: ne ſi dn̄s ſacerdotum
p̄ncipib⁹ non p̄ntaret̄: ip̄e ꝓmiſſam iuſti ſan-
guinis iniuſtā mercedē nō cōſeq̄ret̄. (Jeſus
itaq̄ ſciēs oīa q̄ ſuꝑ ip̄m vētura erāt: p̄ceſſit
obuiam turbis: ⁊ dixit. Quem q̄ritis? Re-
ſponderunt ei: Jeſum naȝarenū. Dixit eis:
Ego ſum. Stabat ⁊ Judas qui tradebat
eū cum ip̄is) Ptātis q̄ȝ ſue magnitudinē ad
euadendū ſi voluiſſet / ſigno monſtrat clariſ-
ſimo. Vt enim dixit. Ego ſum (abierunt re-
troꝛſum ⁊ ceciderunt in terrā) De hoc Leo i
ſmone q̄ incipit. Sermonē dilectiſſimi B.
Terribilis militū cohors illa: ⁊ a principi-
bus ⁊ a phariſeis miſſa cum gladȷs ⁊ fuſti-
bus m̄ltitudo / ita vna voce ꝑcuſſa eſt: vt cū
turbe dixiſſent Jeſum ſe querere naȝarenū
reſpōdiſſetq̄ Ego ſum: nemo ſubſiſteret: ſȝ
oēs ſimul amiſſo mēbroꝝ officio / retroꝛſum
acti colliſiq̄ corruerent. Jn q̄ vtiq̄ diuine
erat ptātis indiciū: q̄ impioꝝ conat⁹ non ar-
mis contrariȷs: neq̄ vlli⁹ creature potentis
auxilio: ſed ſola verbi virtute proſterneret.
Quia ꝓ ſaluādo humano generi / alterius
operis ratio congruebat: nec poſſet ſanguis
Chr̄i p̄ciū credentiū fieri: ſi ſe redēptor nō ſi-
neret cōprehendi. Admiſit in ſe impias ma-
nus ⁊ cohibita eſt potētia deitatis: vt ꝑue-
niret̄ ad gl̄iam paſſiōis. Hec Leo. Quib⁹
tandē ſurgendi ptāte cōceſſa (itez eos inter-
rogauit. Quē q̄ritis? Jlli aūt dixerūt: Jeſū
naȝarenū. Rñdit Jeſus. Dixi vob: q̄a ego

ſum) Ecce Judas quē oſculat⁹ iam fuerat:
regreſſus ad turbam / pariter cū illa igrauit
atq̄ loq̄ntem minime recognouit. Sed q̄m
nec ſua ꝓſtratione nec excecatione a crudeliſ-
ſima concepti facinoris voluntate reuocari
poterant: dn̄s ip̄e ſe tradidit voluntati eoꝛū
q̄ niſi ſeip̄m traderet: nihil malicia Jude po-
tuiſſet. Vn̄ ait (Si ꝰ me queritis: ſinite hos
abire. vt impleretur ſermo quē dixit ſcȝ Je-
ſus Joan. xvȷ. Quia q̄s dediſti mihi nō ꝑ-
dam ex eis q̄nq̄) Hoc itaq̄ ꝓbo ita ſe eoꝛū
voluntati tradidit: vt tn̄ nullā ſuper diſcipu-
los acciꝑent ptātem. q̄s quoq̄ modo non te-
nuiſſent: nedum iā ſed ⁊ dū ſepulchꝝ cuſto-
dib⁹ munierunt. ⁊ dum illū reſurrexiſſe a cu-
ſtodib⁹ audierūt: niſi ꝓhibuiſſet dn̄s: q̄ La-
zarū reſuſcitatum de morte cogitabant itez
occidere. Joan xȷ. (Tūc acceſſerūt) data. ſ.
licētia (Et man⁹ iniecerūt in eū: ⁊ tenuerūt
eū. Videtes aūt hi q̄ cū Chr̄o erāt qđ futu-
rū erat) ſcȝ captionem mḡri ad mortē (dixe-
runt. Dn̄e ſi ꝑcutimus in gladio? Rn̄dens
aūt Jeſus ait. Sinite vſq̄ huc) q̄ſi diceret
Sinite vt me cōprehendāt: q̄ꝛ iam volūta-
ti me tradidi: vt impleat̄ ſcrptura ⁊ redēptio
vr̄a. Simō ꝰ Petrus hn̄s gladium (edu-
xit eum) non expectato. ſ. dn̄i reſponſo (⁊ per-
cuſſit pōtificis ſeruū: ⁊ abſcidit auriculam
ei⁹ dextrā. Erat aūt nomē eius Malchus)
Eodē ardore mentis ſm̄ Remigiū Petrus
quo cetera fecerat hoc fecit. (Dixit Jeſus
Petro: Mitte gladium tuū in vaginā) qua-
ſi diceret ſm̄ Rabanū. Ceſſet vindicta: re-
miſſio largiat̄ (calicē quem dedit mihi pater
nō bibam illuȝ?) q̄ſi diceret. Vtiq̄. ad h̄ eī̄
veni. Admonet ſcđo (Oēs (inq̄t) qui acce-
perint gladium) ꝓpria ſcȝ autoritate (gladio
ꝑibunt) Hec ſm̄ Rabanū. Oēs qui ſemet-
ipſos vice talionis vlciſci in p̄nti deſyderant
non merent̄ a dn̄o vlciſci: ſed penam ſibi dā-
nationis amplificant. Tertio ratione co-
hibet Petrū gladio ꝑcutientē: cum addit.
(An putas q̄ꝛ nō poſſum rogare patrē me-
um: ⁊ exhibebit mihi mō plus q̄ duodecim
legiones angeloꝝ?) Duodecim nominat: cū
multo plꝰs ſint angeli / conformit̄ ad nume-
rum apoſtoloꝝ. quaſi diceret. Pro quolibet
ex vobis infirmis legionem vnam angelo-
rum fortiſſimam: acſi aꝑte dicat. Non indi-
geo duodecim apoſtolorum auxilio: etiamſi
omnes me defenderent: qui poſſum habere

duodecim legiones angelici exercit⁹. Legio
apud veteres ſexmilib⁹ complebat͛ hominū.
Scribit͛ aūt de vno angelo: qui deſcendit i
caſtra aſſyriorū nocte: ⁊ ꝑcuſſit omnē virum
robuſtum: centum octogintaquinq; milia.
Eſaie. xxxvij. Quartam dñs rationē addit
dicens (Quō ergo implebunt͛ ſcripture? q2
ſic oportet fieri) Oportet neceſſitatē dicit: ñ
conſequent͛/ſed conſequentie. quia predeſti
natio dei liberūarbitriū non tollit (Et cum
tetigiſſet auriculā eius ſanauit eum) Remi
gius. Nunq̄ ergo pietat͛ ſue dñs obliuiſci
tur: q̄ et hoſtes ſuos nō patit͛ vulnerari.
(In illa hora dixit Ieſus turbis) Ad eos
.ſ. q̄ venerant ad ſe: ꝑncipes ſacerdotū ⁊ ma
giſtratus templi ⁊ ſeniores ppl̄i. venerant
forte aliq̄ cū turba. Uel veniſſe dicunt͛: quia
ſuos miſerunt. Gerſon (Tanq̄ ad latronem
exiſtis cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ comꝑhendere me
quotidie fueram vobiſcum/⁊ ſedebā docēs
in templo: ⁊ nō me tenuiſtis. Sed hec eſt ho
ra ⁊ poteſtas tenebrarū) Quaſi diceret ſm
Rabanū. Stultū eſt cū cuȝ fuſtibus ⁊ gla
dijs q̄rere: qui vltro ſe veſtris tradit mani
bus. Et in nocte quaſi latitantem: ⁊ veſtros
oculos declinantē per proditorē inueſtigare
qui quotidie in templo docuit. Sed ido ad
uerſum me in tenebris congregamini: quia
poteſtas veſtra in tenebris eſt. (Hoc autem
totum factum eſt vt implerentur ſcriptu-
re ꝓphetaꝝ) de paſſionis mee multiplici con-
tumelia multiplicit͛ ꝓphetantiū (Tūc diſci
puli oēs relicto eo fugerunt. Adoleſcēs
quidā ſequebatur eū: amictus ſyndone ſuꝑ
nudo) id eſt veſte linea (⁊ tenuerunt eū. At
ille relicto ſyndone nudus profugit ab eis)
Hunc Hieronymus videt͛ dicere fuiſſe Ia
cobū frem dñi. Beda ꝓ Ioannē euange-
liſtā. Theophil⁹ aūt iuuene de domo illa in
qua comedit paſca. Libeat nunc chariſſi
mi parumꝑ attendere: q̄ntum in his que ad
lr̄am plane audiſtis: dñi creuit dolor et tri-
ſticia. Audiſtis inquā: q2 a diſcipulo ꝓpo
ſigno pacis: precio vili/tradit͛. A ceteris oi
bus derelinquit͛. ⁊ ſuꝑ hoc a peris eorum ſi-
mul ⁊ cōprehendentiū ꝓfundius triſtabat͛.
Quid ei triſti⁹ eſſe poterat ei qui vltro ſe ob
tulit ad mortē q̄ tradi a domeſtico: nō quo
cunq;: ſed cui cura ꝑ ceteris cōmiſſa fuerat?
Tradi a cōmenſali etiā angeloꝝ cibo refe-
cto? Tradi inſuꝑ a diſcipulo: nō de ſeptua-
ginta duob⁹: ſed apl̄o vno ex duodecim: qui
fuerunt intimi. qui fuerūt caterua regalis/
⁊ ſingulariſſimi amici ex vniuerſi orbis ho-
minibus collecti. q̄s in teſtes ſingulares: fi
dei columnas: ꝟitat͛ ꝑdicatores: miraculo-
rum opatores ⁊ totius mūdi lumia deputa-
bat? Teſte nanq; Greg. home. xxxv. Mi no
rē dolorē mala inferūt: que ab extraneis in-
feruntur. plus ꝟo in nobis illa tormenta ſe-
uiunt: que ab illis patimur: de quorū men-
tibus preſumebam⁹: quia cum damno cor
poris mala nos cruciant amiſſe charitatis.
Hinc dominus ipſe per pſalmiſtā de eo ꝑ-
dixerat. pſ̄. liij. Si inimicus meus maledi
xiſſet mihi: ſuſtinuiſſem vtiq;. ⁊ ſi is qui ode
rat me ſuꝑ me magna locutus fuiſſet: abſcō
diſſem me forſitan ab eo. Tu ꝟo homo vna
nimis: dux meus ⁊ notus meus: qui ſimul
mecum dulces capiebas cibos: in domo dei
ambulauimus cū conſenſu. Et iterum pſ̄.
xl. Homo pacis mee in quo ſperabam q̄ ede
bat panes meos. Notate verba. Homo inq̄
vnanimis: q2 homo pacis mee: non ſue. Am
bulauimus i domo dei cum conſenſu: quia
fruebat͛ ꝓditor ille cum ceteris cōdiſcipulis
dulciſſima mgr̄i ac pacifica ꝯuerſatōe. Dux
meus ꝓpt͛ ꝓcuratiōis officiū. notus meus: ꝓ
pter apoſtolatū. qui edebat panes meos: ꝓ
pter cōtinuā cohabitationē ⁊ domini ſuffici
entē ſemper prouiſionē. Sicut alibi queſi-
uit. nunq̄d aliquid defuit vobis? ⁊ dixerūt
Nihil. Luce. xxij. Et in ſacra illa nocte
dulces mecū accipiebat cibos: corporis. ſ.
mei et ſanguinis. Hic cui tanta preſtiti: ma
gnificauit ſuper me ſupplantationē. quaſi
apertis vocibus dicat ſȝ Grego. Tranſgreſ
ſionem eius tanto grauius pertuli quanto
hac ab eo qui me⁹ videbatur eſſe/ ſenſi. Ag
grauat dolorem: quia ſignum pacis facit
ſignum proditionis. Hoc enim ſignum do-
minus quaſi pignus inter ſe et diſcipulos
inſtituit: in probationē ſinceriſſime dilectio
nis. Sed vt Ambroſius ſuper Lucam ait.
Amoris pignore vulnus infigit. charitatis
officio ſanguinem fundit: ⁊ pacis inſtrumē
to mortem propinat. Aggrauat etiam do
lorem precij vilitas: quo eſtimauit infinitū
bonū. de quo Chryſo. home. x. Uere infe-
lix mercator/ qui eum vendit cum q̄ cuncta
conſeruat. qui demonibus imperat. cui ob-
temperant maria. cui omnes ſubiacent po-

teſtateo: qſi rẽ vilẽ ⁊ indignã/ nõ eiꝰ p̃cium taxauit: vt de re cara fieri aſſolet: ſꝫ p̄ciũ in ementiũ p̄tate conſtituit. Quid inq̇t mihi vultis dare? Sꝫ vere ampliꝰ auxit dolorẽ dñi: ⁊ ingratitudinẽ Jude: qꝛ cum triginta denarijs paciſcebat̃ vt venderet: ⁊ chꝛus ei ſanguinẽ quẽ vendidit/ gratis offerebat: vt haberet pctõꝝ remiſſionẽ. Et d̃r Chꝛyſ. vbi ſ̃. Et qꝛ hoc i chꝛo ingratꝰ vendidit qđ chꝛs ꝓpt eũ ſaluandũ ſuſcepit: vt vult Ambro. ſup Lu. Aggrauauit ⁊ chꝛi dolorẽ diſcipulorũ ſuoꝝ/ imo ſuꝑ p̄iꝰ diffamatio. Diligit eĩ virtuoſus iure famã ſuã ⁊ ſuoꝝ. Indoctus ꝓ ꝓpt̃s oibꝫ indiſtincte notã iponit diffamie: de q̇rũ conſortio vel vnũ conſiderat cecidiſſe. Quãtũ deniqꝫ dolorẽ fuga diſcipuloꝝ inflixit: q̇bꝫ tamdiligent̃ ſeruiebat q̇s ſatis cogitare poterit? qm̃ in eiꝰ perſona plangens ꝓpħa dixit. Opprobꝛiũ ſuſtinuit cor meũ: ⁊ expectaui qui cõtriſtaret̃ ⁊ non fuit: ⁊ q̇ cõſolaret̃/ ⁊ nõ inueni. pſ̃. lxviij. Elõgaſti a me amicũ ⁊ primũ: ⁊ notos meos a miſeria. pſ̃. lxxxvij. Qui iuxta me erant de longe ſteterunt: ⁊ vim faciebant q̇ querebãt animã meã. pſ̃. xxxvij. Vere pijſſime dñe Jeſu/ noti tui q̃ſi alieni receſſerũt a te. Job xix. Dereliquerũt te ꝓximi tui: ⁊ q̇ nouerũt te obliti ſũt tui. nedũ tui: ſed et beneficiorũ tuorũ: ⁊ p̄ſumptuoſe ſue ſponſiõis. Vbi eĩ ſunt q̃s paterna ſollicitudine i oibꝫ cõſeruabas cũ q̇bꝫ hac ip̃a nocte paſca mãducabas q̃ꝝ pedes laueras: q̇bꝫ corpꝰ tuũ ⁊ ſanguinẽ in cibũ potũqꝫ dederas: ac tãdulciter ſermone longo cõſolatꝰ fueras: atqꝫ p̄ri tamdiligẽter cõmendaueras. de q̇bꝫ deniqꝫ gl̃iabaris tanq̃ꝫ de fidelibus. nõ ſuis: ſed amicꝫ: qꝛ tecũ in tentationibꝫ ꝑmãſerũt. Vbi nũc o Petre cõſtantia tua? Aiſti eĩ. Etſi oẽs ſcandalizati fuerint in te: ego nunq̃ꝫ ſcandalizabor. Vbi Joannes familiaritas tua ⁊ ſingularis prerogatiua dilectiõis: q̃ etiã ſacratiſſimũ pectꝰ reclinatoriũ tuo capiti conceſſerat? Vbi tua fratriſqꝫ tui germani p̄ſumptio q̇ calicẽ dñi potare vos poſſe affirmaſtis? Ecce p̄parat̃ dño calix: ⁊ minime expectatis. Vbi ꝑinde Jacobi minoris Simonis ⁊ Thadei carnalis conſanguinitas: q̃ etiã ethnicos ſibi ſanguis ꝓpinq̇tate iunctos aſſiſtere fac̃ mutuo i neceſſitat̃ articlo? Vbi eſt o Thoma virilis tua aĩoſitas: qua dño de circa iordanẽ aſcendere volenti in iudeã: tuos alloquens cõdiſcipl'os dixiſti. Eamus ⁊ nos moriamur cũ illo? Vbi bartholomee generoſitatis tue audacia: que etiã cogit ꝓ gl̃ia ſeculi nobiles i bellis mortalibꝫ ꝓpe deſperatis nõ fugere: ſꝫ vſqꝫ ad mortẽ dimicare? Vbi vos oẽs diſcipli q̇ q̃renti dño recedẽtibꝫ q̇buſdã: nunq̇d ⁊ vos vultis abire: rñdiſtis ꝑ os Petri Dñe ad quẽ ibimus: quia verba vite habes? Nunq̇d ⁊ mõ nedũ ꝟba ſꝫ vite opa demonſtrabat. opa i miraclis ẽt mõ i oc'lis vr̃is exhibitꝫ. ꝟba: dũ cõprehenſoribus ꝑcipiendo p̄cepit. Si me q̃ritis: ſinite hos abire. Vere verba vite q̇bꝫ vitã vob̃ cõſeruauit: ⁊ ſecuros a corꝑali moleſtia reddidit. Paulo añ dixeratꝫ ſocij menſe celeſtꝫ. Et ſi nos tibi cõmori oportuerit i te non ſcandalizabimur. Et ecce nemo vos apprehendit ſoli mgr̃o intendũt. ⁊ relicto eo ſolo ĩ manus inimicoꝝ/ fugitꝫ oẽs. Sic amantiſſime dñe torcular calcas ſolꝰ: ⁊ de gentibus vir nõ eſt tecũ: vt olim de te vere ꝓphauerat Eſaias. lxiij. Percuteris paſtor bone: ⁊ ecce diſpergent̃ oues gregꝰs tui fugientes. q̃s tñ iterũ cõgregabis cũ ſurrexeris ⁊ eas p̄ceſſeris in galileã. Quantã hec induxerint triſticiã: ex eo vel conſideret̃. qꝛ dũ p̄cogitata fuerant dñm ab orõne ⁊ agone vehementiſſimo ter ſurgere/ ⁊ orõnẽ intrumpere cogit: vt diſcipulos ne i hãc inciderẽt tentationẽ confortaret. Sup hec doluit de ꝑditoris ac diſcipuloꝝ caſu ac cõprehendentium pctõ: q̃s nec bñficijs: nec exhibitis etiã i ſua captiõe miraclis. ſ. cõp̄hendẽtiũ excecatõe: ꝓſtratione: diſcipuloꝝ cõſeruatiõe: ⁊ auricule reſtitutiõe poterat reuocare. Quod recte figurare poterat paruitatẽ fructꝰ ſue paſſionis i cordibꝰ ꝑuerſoꝝ vſqꝫ in ſecl'i finẽ futuroꝝ. Sed qm̃ de hoc ſup̃ tactũ eſt latius: puto nũc ad alia ꝓperandũ.

Articulus ſecundus partis ſecunde principalis hiſtorie ſequitur.

Relicto ergo domino ſolo in manibꝫ inimicorum Videntes illi quia traditus eſt

voluntati coꝝ: deſeuiunt ĩ agnũ lupi ſimma
nes: imo in paſtorẽ diri latrones. Et ſic Leo
ait ſermone q̃ incipit. Recurſus dilectiſſimi
Irruerũt in lumen verũ filij tenebrarũ: et
venientes facul is atq; laternis / inciderunt in
infidelitatis ſue noctẽ: quia nõ intellexerũt
lucis auctorem. Occupant paratum teneri
trahunt volentẽ trahi: qui ſi vellet obniti.
nihil quidẽ in iniuriã ei⁹ ipſe man⁹ poſſent.
Sʒ mõi redemptio tardaret: vt nullũ ſal-
uaret illeſus q̃ p oim ſalute erat moriturus
(Cohors aũt) inq̃t Joannes .ſ. militũ (⁊ tri
bun⁹) q̃ preerat eis: hoc q̃ ad gentiles (⁊ mi
niſtri iudeoꝝ tenuerũt eũ: ⁊ ligauerũt eum)
agnũ .ſ. manſuetũ: in nullo repugnantẽ: ſed
vltro ſe offerentẽ: ne de manib⁹ eoꝝ tãq̃ ma
gus elaberet. Et vt ſic eum morte dignum
oſtenderent: q: q̃s occidere volebãt ligabãt
Mos ei iudeis erat ſm glo. vt quem morte
dignũ iudicarent: vinctũ p̃ſidi p̃ntarẽt. (Et
adduxerunt eũ p̃mũ ad Annã) Plane re
citat Joannes dñi comprehenſionẽ: ligatio
nem ⁊ deductionẽ ad Annã. que tamen nõ
ſine maxis facta credit in vrijs: q̃s etſi euan
geliſta non narrat: nihilominus tñ inflicte
credunt. Multa ei certa fide credita: acer-
bitatẽ illate paſſionis ⁊ declarantia euangeli
ſte omiſerũt. Tum q: ſcripſerũt nõ ad exci
tandũ cõpaſſionis affectũ p̃ncipalit: ſed ad
faciendum de hiſtoria certam fidem. Hinc
Joã. xix. dr. Ille ſcit q: vera dĩt: vt ⁊ vos cre
datis. Ideo plane geſta referunt ſine eorum
oratoria magnificatione: q̃ neceſſaria noue-
runt p fidei firmamento: ne plus viderent
p̃ſuaſores q̃ veritatis teſtes. Tum q: h vti
le fuerat fideliũ deuotioni: q̃tũs dñ ea que
euangeliſte reliquerãt: ingenij labore ⁊ pijs
fletibus ⁊ orõne requirant: ⁊ capaces redde
rentur ad intelligendũ: ⁊ tenaciores ad me-
morandum. Et vt Greg. home. vj. in Eze-
chie. ait. tanta maiori dulcedine inuenta re-
ficerent: q̃nto maiori labore fatigarunt ani
mũ queſita. O, q̃o mlta certa non recita
runt / patet. Nã recitantes cõſpuitionẽ co-
laphizationẽ ⁊c. tacent de q̃ntitate. q̃ tñ tan
ta erat vt q̃ſi abſconderet facies ei⁹ ⁊ q̃ſi le-
proſus videret. In flagellatione ⁊ coronati
one nõ faciunt mentionẽ de vulneꝝ profun
datione ac ſanguinis effuſione: ac totius cor
poris vulneratione: cũ tñ a vertice capitis
vſq; ad plantam pedis nulla fuit ſanitas.

In veſtiũ expoliatione tacent vulneꝝ inno
uatione. In crucifixione nõ meminerũt de
extenſione corporis: p̃pter quã oia oſſa dinu
merare poterãt. Imo tacent de clauis ferre
is quib; manus ⁊ pedes foderant: niſi q̃ Jo
annes de Thoma dubitante loquens com
memorat clauiũ fixuram. Et cetera multa
tacuerunt: de q̃b; tñ p̃phete clariſſime p̃dixe
runt: vt ſuis patebit in locis. que tñ oia in
chño impleta ipẽ teſtat⁹ eſt pendens in cruce
cũ ait Conſummatũ eſt. ſed ⁊ implenda ip-
ſe ſepius p̃dicebat. Non tamẽ ita ſilent
quin ea breuiter tangant: ex quib; mens de
uota poterit etiam noſcere ea que tacuerunt
ſi res ſcriptas ſtudioſe voluerint meditari.

Unde ad p̃poſitum: q̃ violenter dominũ
tenuerunt: impellentes ⁊ percutientes ⁊ tra-
hentes ⁊ retrahentes. Illi veſte: illi crinibus
illi barba: illi manibus: illi brachijs: illi col
lo aut ſcapulis inferentes: vt Leo ait. Quic
q̃d ſacerdotũ inſtinctu furor popularis au-
debat: ex hoc colligi põt. quoniã teſte Mat.
(Acceſſerunt ⁊ iniecerunt manus in eũ: ⁊ te
nuerunt eum) Dicturus / tenuerunt eũ q̃d
fuit neceſſe p̃mittere: iniecerũt manus ĩ eũ.
Certũ enim eſt q: nõ in manib; eũ tenere po
terant: niſi q: violentiã illatarũ iniuriarum
ſignificare voluiſſet. nam inijcere violenti-
am importat: ⁊ cũ h incertitudinẽ. quaſi di
ceret. Cũ magna violentia vndiq; manib;
impulerunt. Ad hoc deniq; agendũ im-
pulit ira excitata: qua ſe de p̃ſtratiõe quam
ſibi per magicam artem putabant illatam /
vindicare voluerunt. Et quõ pleni inuidia
⁊ odio furentes peperciſſent dño in captiõe
⁊ ligatiõe: quẽ etiã in cruce pendentẽ ⁊ mo
rientẽ laceſſebant: imo mortuũ vulnerabãt.

Facit ad idem proditoris Jude auiſatio
dicentis (Ducite eum caute) ne de eorum la
beretur manib;: quos ſolo v̄bo non ligatus
p̃ſtrauerat. Sed ⁊ repentina diſcipulorum
fuga. Non reor ſubito fugiſſent / qui p̃mo
defendere parati fuerunt: ſi manſuete eum
tractari vidiſſent. Sed quid ait euãgeliſta.
Videntes diſcipuli quid futurum erat. id
eſt quia occidend⁹ erat. Et vnde hoc vide-
runt: niſi ex horribili eius tractione compre
henſione: ⁊ immiti ligatione. in quibus tan
tam oſtenderunt ſue ferocitatis rabiem: vt
nihil dubitarent diſcipuli dominum ſuum
ab his canibus viuum euadere non poſſe.

Referf deniq̧ btm̄ Bern̄. dicere q̄ ꝓſtra-
uerunt eū in terrā: ſicut ipſe eos ꝓſtrauerat
ꝛ appodiauerunt ſup pectus eius. ſpuerunt
in faciē eius: ꝛ duriſſime collū ꝛ manꝰ liga-
uerūt. Et q2 ſudoꝛ ſanguinis adhuc ex ni-
mia moꝛtis anxietate defluebat per totā fa-
ciē eius in os eiꝰ. ꝛ ſilr iudeoꝝ ſputa de ge-
nis nec abſtergere ligatꝰ potuiſſet: ſuffocatꝰ
fuiſſet extunc / niſi diuina virtꝰ eū ad vlteri-
oꝛa pro nobis toleranda reſeruaſſet. Quod
ſi ita eſt: puto eos per reuelationē id nouiſſe
quō multe ſancte ac deuote perſone varias
circa dn̄icā paſſionē reuelatōes meruerunt:
quibꝫ piū eſt pia fide credere: licet nō teme-
re diffinire: maxime ſi ſcripture nō diſſonāt
canonice. Verū talia veſtre committens
deuotioni: relinquēs incerta: ſolidis ſancto-
rum dogmatibꝫ ꝛ textui inherebo. Scri-
bit tamen deuotius ſerūs Bonauen̄. de hac
captiuatione ꝛ ligatione: ita. Quis inq̄t ſi-
ne gemitu audire poſſet: q̄liter in hoꝛa illa
crudeles hoīes / homicidas manus iniecerīt
in regē glie. ꝛ truculenti lictoꝛes / mitis Je-
ſu innocentes manꝰ vinculis conſtringētes /
ipm̄ manſuetiſſimū agnū ad inſtar latronis
traxerunt ad victimā.

Articulus tertius partis ſecunde.

TRaxerunt aūt
(vt Joannes ait) ad Annā p̄mū
.ſ. de hoꝛto / per vallē Joſaphat:
trans toꝛrentē cedron / in hieruſalem. Vos
cogitabitis cū quantis clamoꝛibꝫ / impulſio-
nibꝫ iniurijs (Erat āt Annas ſocer Caiphe
qui erat pontifex anni illius. Erat autem
Caiphas qui conſiliū dederat: q2 expedit
vnum hoīem moꝛi pro pplo (ex commiſſione
.ſ. Caiphe: vt vult Aug. ſup Joan. vt ſic vi-
deretur minoꝛis culpe / damnando eū: qui a
ſimili pontifice dānaretf. Et ſm̄ Bedā qui
erant affines ſanguine: ſociarenf in ſcelere.
Et q2 tranſeundo i domū Caiphe / domum
Anne preterire opꝫtebat: q2 q̄ſi pontifex ha-
bebaf. Emerāt ei alternatis vicibꝫ pontifi-
cīū abſq̧ merito dignitatis ab Herode cō-
tra leg̃ diſpoſitione; vt vult Joſephꝰ Nō ḡ
mirū ſi iudicabant iniq̄ pontifices / maxie
cū qui eos i ſuis iniq̄s vitijs arguebat: vt
vult Beda ꝛ Rabanꝰ. (Seq̄baf aūt Je-
ſum Simon petrꝰ a longe: ꝛ aliꝰ diſcipulꝰ)
.ſ. Joānes. qm̄ poſt fugā cū ceteriſ reſumpto
animo tanq̄ foꝛtioꝛes ꝛ magiſ amantes reuer-
ſi ſequebanf (Diſcipulꝰ aūt ille erat notus
pontifici: ꝛ intrauit cū Jeſu in atriū ponti-
ficis Petrꝰ aūt ſtabat ad oſtium foꝛis. Exi-
uit ḡ aliꝰ diſcipulꝰ qui erat notus pontifici:
ꝛ dixit oſtiarie: ꝛ introduxit Petrū. Dixit
ḡ Petro ancilla oſtiaria. Nunq̄d et tu ex di-
ſcipulis es hominis illius: Ait ille negauit
corā oibꝫ dicens. Nō ſum. Stabant aūt mi-
niſtri ꝛ ſerui ad prunas: q2 frigus erat: ꝛ ca-
lefaciebant ſe. Erat aūt Petrꝰ cum eis ſtās
ꝛ calefaciens ſe. ꝛ exiuit foꝛas in atrium ꝛ
ſtatim gallus cantabat. Pontifex) ille ſcꝫ
Annas (interrogauit Jeſum de diſcipulis
ſuis: ꝛ de doctrina eius) q2 tenebāt eum vt
ſeductoꝛē: ꝛ doctrine falſe p̄dicatoꝛē. Cū
aūt de diſcipulis nihil ad eoꝝ commendati-
onem dicere potuit: quia relicto eo omnes fu-
gerūt. nec tamē infamare voluit. Jdeo non
ad p̄mā: ſed ad ſecundā queſtionem reſpon-
dens ait. (Ego palam locutꝰ ſum mūdo. ego
ſemper docui in ſynagoga ꝛ templo q̄ omēs
iudei conueniūt: ꝛ in occulto locutus ſum ni-
hil) Nihil locutꝰ fuerat dn̄s in occulto: licet
multa in parabolis: multa ſeoꝛſuꝫ diſſeruit
diſcipulis. qm̄ ſm̄ Augu. ſuper Joan. ho-
me cxij. Nō ita dicebaf paucis vt ab eis q̄-
bus dictū fuit taceref: ſed ita potiꝰ vt vſq̧-
quaq̧ p̄dicaref. ꝛ ſic p paucos innoteſceret
multis. Hinc ipſe eiſdem paucis dixit Mat-
th. x. Quod dico vobis in tenebris: dicite in
lumine. ſ. parabolas exponendo. Et quid in
aure auditis: p̄dicate ſuper tecta: omnibus
annunciando. Subdit dominus (Quid
me interrogas: interroga illos qui audierūt
quid locutꝰ ſum ipſis: ecce hi ſciunt q̄d dixe-
rim ego) Qua reſponſione dn̄i oſtendif do-
ctrinā ſuam foꝛe ſanam: ꝛ ex loco publico
ad hoc deputato: et ex auditoꝛum teſtimo-
nio. quaſi diceret. paratus ſum ſubire teſti-
moniū eoꝝ quibus magis credis q̄ mihi.
(Hoc cum dixiſſet: vnus aſſiſtens miniſtro-
rum dedit alapam Jeſu: dicens. Sic re-
ſpōdes pontifici?) quaſi notaſſet Annam de
ſtulta interrogatione. Non leuis: ſed gra-
uis haud dubiū fuit illa pcuſſio: quā tan-

ta vigilantia deſcribit Joannes euangeli-
ſta: qui etiā plura alia enormia Chřo illata
ſiluit. Sed neqȝ ſi modica fuiſſet: de ipa p-
phetia contexta fuiſſet. Ait em̄ Hieremias
Threñ. iij. Dedit pcutienti ſe maxillam. Et
Michee. v. Percutient maxillā iudicis iſrł
Sed ſi forte modica aut paruipendenda
tibi apparet illa percuſſio. Attende diligen-
tius quis ſit qui percutitur: quis deniqȝ p-
cutiens: ⁊ apparebit forſitan iniurie magni-
tudo: quam non ſolum actus pcuſſionis: ſȝ
agens monſtrabunt ⁊ paſſum. Si em̄ magi-
ſterculū a ſubdito alapam ſuſciperet: q̄nti pu-
taris eſtimaret̃ iniuria? Quanti vero ſi pa-
ter a filio: vel ſi princeps a plebeo? Aut qđ
maius eſt/ pncipū monarcha imperator a ru-
ſtico? Et qđ oīno intolerabile videt̃: ſi ſum-
mus pontifex papa romanus huiuſcemodi
pateretur iniuriam a quolibet minimo ſta-
bulario? Nouit eſtimare hanc iniuriam
Dauid iam vnctus in regē: qui cum nō ani-
mo nocendi: ſed proferendi teſtimonij Sau-
lis a domino proiecti/ ac ſui mortalis inimi-
ci/ abſciderat oram chlamydis ſue in ſpelū-
ca odolla: pcuſſit cor ſuū/ dicēs. Propitius
ſit mihi deus. eoꝙ abſcidiſſet chlamydis orā
Chriſti domini. j. Reguȝ. xxiiij. Et tamē
hi omnes memorati/ naturali cōditione pa-
res: quia homines tm̄ eque mortales. Sed
ecce nunc pcutit̃ a luto figulus: ab infimo
ſummus: a peccatore deus: a mancipio do-
minus: a creatura creator: a vili orbis por-
tione vniuerſitatis gubernator: ab eo quem
redimere venerat pijſſimus redemptor. Cu-
ius tanta eſt in creaturis autoritas: ⁊ tanta
creaturarum obedientia/ vt magis oīa in
nihilum redirent: q̄ȝ naturalib⁹ ſuis actiōi-
bus vel minimā eius tranſgrederentur ordi-
nationem. Hoc celum ſuo regulari curſu: h
ſua ſtabilitate terra: hoc ſuis ponderib⁹ ele-
menta: hoc in continua ⁊ concordi pugna.
Hoc deniqȝ in omnium corporalium conti-
guatione nullo vacuo interrupta: ceteriſqȝ
multis clariſſime demonſtratur. Hunc
tantum percutit puluis viliſſimus: qui niſi
ab eo qui percuſſus eſt cōſeruaret̃: in nihilū
cōtinuo redigeret̃. O q̄ȝ repēte hūc diſpde-
ret oīs creatura: dei factoris vlciſcens iniu-
riā: niſi percuſſus dn̄s phiberet. Cum em̄ de
peccantib⁹ in ſeruos dei/ celum elementaqȝ
vindictaȝ queſierūt. Siquidem terra abſor-
pſit Dathan ⁊ Abiron. Nume. xvj. Aq̄ ſuf-
focauit Pharaonem. Exod. xiiij. Aer peſti-
lens plīmos extinxit. ij. Regū. vl. Chore ⁊
ſuos complices ignis vorauit. Numeri. xvj
Celum grandine ⁊ ſiccitate petōres puni-
uit Exo. ix. iij. Reg. xviij. Angelus pmoge-
nita egypti: ⁊ exercitū Sēnacherib. Exo. xj
Eſa. xxxvij. Quid facerent pmiſſa de iniu-
ria creatoris? Ita de hac percuſſione ſen-
ſit Chryſ. cum ait. Horreas celum: exceſſuȝ
mentis patere terra in dominatoris longa-
nimitate: ⁊ ſeruorum indeuotione. Talem
chariſſimi cogitate cum qui patit̃/ quotiens
paſſionem eius meditamini: ne paruipendē-
da videat̃ quecunqȝ illata iniuria illi. Non
em̄ hō purus eſt: ſed verus ⁊ imenſus atqȝ
eternus deus. Et ſi non ſm naturā diuinam
q̄ impaſſibilis eſt: ſm humanā tm̄ ſibi vnitā
ſuppoſitaliter patiebat̃. Quātum aūt ſit
deū pati p hoīe: nunqȝ poterit ſatis a morta-
li cogitari. Quia em̄ infinitus eſt qui patit̃:
q̄libet illata paſſio quādam ſortit̃ infinita-
tem: ꝓpter quā etiam quelibet ſufficeret. Et
vt cōmuniter dr̄: vel vnica guttula ſangui-
nis effuſa pro toti⁹ mūdi etiam iuſta redem-
ptione. Niſi in effuſiōe tāti ſanguinis: amo-
ris magnitudinem etiam groſſiſſimis homi-
nib⁹ placuiſſet demonſtrare. Unde beatus
Anſ. li. j. Cur deus hō: approbat ſniam di-
ſcipuli ⁊ reſponſionem eius qua dicit. Ma-
gis volendum eſſe infinitos mūdos ſi eſſent
redigi in nihilum q̄ȝ offendere deū. Et poſt:
ꝙ deberet omnia peccata que ſunt vel vnq̄ȝ
fuerunt/ pmittere cadere ſup eum: q̄ȝ homi-
nem Chriſtum occidere. Et ſubdit Anſel.
Ad violentiam vite corporalis huius hoīs
nulla imenſitas vel multitudo peccatorum
extra perſonā dei comparari valet. Hec ille
Unde cuilibet deuoto ad excitatio-
nem cuiuſcūqȝ intenſiſſime deuotionis: hoc
ſolum ſufficeret: deum paſſum. etiam ſi ſolū
verbum iniurioſum pro homine pateretur:
vt non opus eſſet ad eorum que paſſus eſt
multiplicitatem/ oculum reflectere. Valde
enim plus diſtat: deum ſm ſe impaſſibilem
voluntarie pati ſm naturam aſſumptaȝ: q̄ȝ
deum patientem hec magna: vel illa modi-
ca pati. Ibi em̄ infinitas quedam intereſt: h
finitas ſola. quia diſtantia inter penam ⁊ pe-
nam tm̄. Ideo ſemper in omnibus dicēdis
cogitetur: quia deus eſt qui patit̃: quia crea-

tura peccatrix eſt: q̄ infert paſſionem. Sꝫ
nunc reſpōdentis dn̄i manſuetudinē audia
mus(Si(inq̄t)male locut⁹ ſum:teſtimoni-
um perhibe de malo. Si bn̄:cur me cedis?)
Qua rn̄ſione manſuetiſſima / ſerui iniuſtici
am aperte arguit / indemnatū hoiem pcuti
entis. (Poſt)ſuſceptā itaq̄ȝ alapam (miſit
eum Annas ligatū ad Caiphā pontificem
vbi ſacerdotes/ ſcribe/ ꝛ phariſei ꝛ ſeniores
cōuenerūt) Oēs hi in mortē Jeſu Chꝛi ma
chinati ſunt: vt cum Chꝛs ab oi iudeorum
genere/ pncipibꝰ ſcꝫ ꝛ doctoribꝰ / religioſis/
ꝛ popularibus damnaret:ſine ambiguitate
putaret morte digniſſim⁹. (Seq̄baf āt Pe
trus a longe) Seq̄baf:q2 trahebat amor. ſꝫ
a longe:q2 retrahebat timor. Verū in hoc
maxima eſt nobis veneratiōe admirandus
(ait Rabanus) q̄ dn̄m nō reliq̄t etiā cum ti-
meret. Q, enim timet/ nature eſt. q̄ ſequif/
deuotionis. q̄ negat/ obꝛeptionis. q̄ penitet
fidei Lucas(Et accē ſo igne in atrio: ꝛ cir
cumſidentibꝰ illis: erat Petrus in medio eo
rum. Matt. Exeūte aūt ianuā:rurſus alia
ancilla cepit dicere circumſtantibus. Et hic
erat cū Jeſu nazareno. Lu. Et alius vidēs
illū dixit. Et tu de illis es? Joan. Dixerūt
ē ei)ſcꝫ circumſidentes (Nunq̄d ꝛ tu ex di
ſcipulis eius es? Matth. Et iterū negauit
cum iuramēto. q2 non noui hoiem. Et poſt
puſillum Lu. interuallo facto q̄ſi vnius ho
re Matth. acceſſerunt qui aſtabant ꝛ dice-
bant Petro. Vere ꝛ tu ex illis es? Marcus
Nam ꝛ galileus es. Matth. Nam ꝛ loque
la tua manifeſtum te facit Joan. Et dixit
vnus ex ſeruis pōtificis/ cognat⁹ eius cuius
Petrus abſcidit auriculā. Nōne ꝛ ego te vi
di in horto cum illo. Mat. tūc cepit. Mar
cus: anathematizare. Matth. deteſtari ꝛ
iurare: quia non noui hoiem. Et cōtinuo
Lu. adhuc eo loquente. Marcus: iterꝫ gal-
lus cantauit.) Notetur hic pro concordā-
tia euangeliſtaꝝ: q̄ tres pmi non deſcribunt
ductionem Jeſu ad Annā: quam in ſua du
ctione ad Caiphā putabāt ſatis incluſam.
eoq̄ ad Annam de precepto Caiphe: ꝛ q2 ſo
cer fuit Caiphe: in q̄ videtur Caiphas ho-
noratus/ ductus eſt. Sed volentes trinā
Petri negationem deſcribere. Primam ſcri
bunt quaſi coram Caipha factam: eoq̄ q̄cq̄
quid factum eſt coram Anna/ Caiphe im-
putaf. Item eſt conſiderandum: q̄ in q̄li-

bet negatione Petri perſone multe locute ſūt
ſicut in tumultu fieri ſolet. Jdeo vnus euā-
geliſta recitat vnam perſonam que prior vel
principaliter locuta eſt: alius aliam vel mul-
titudinem introducit. Petrus quoq̄ȝ qua
ſi arundo nutans inter amorem ꝛ timorem/
turbatus nunc exijt: nunc redijt: ac ſibi lo-
quentibꝰ varia reſpondit. eandem tamen ne
gationis ſententiam habētia: neſciēs velut
turbatus quid diceret vel ageret. Jdcirco
ꝛ in locis negationum videntur differre.

De gallicantu ſimiliter altercātur. quia
tres videnf dicere q̄ ante pmū gallicantum
ter negauerit. Dicūt eīm plane: anteq̄ȝ gall⁹
cantabit: qd̄ non niſi de prima intelligi pōt
ſiquidem an̄ ſecundū eſt pmus. Marc⁹ aūt
ait. Anteq̄ȝ gallus bis cantet: ter me nega-
bis. ꝛ ita pſequens hiſtoriā/ dicit gallū poſt
pmā negationem cātaſſe. Vbi notat Aug⁹
in de cōcordia euangeliſtaꝝ: q̄ trina negatio
Petri intelligif quaſi vna negatio continu
ata: q̄ totalis inchoata eſt ante pmum galli
cantū. conſummata eſt aūt circa ſecundum.
Jdeo tres loquuntur de illa: habendo reſpe
ctū ad inchoationē. Marcus vero ad cōſum
matiōem. Nec repugnat q̄ vtrūq̄ȝ Chꝛiſt⁹
dixerit: nunc vt Marcus ponit de bis: nūc
vt alij ponunt ad maiorem exaggerationem
Hec Gerſon. Poſſet forte intelligi q̄ galli-
cantum pmū Petr⁹ nō audiuit: ſed ſecundū
ꝛ ita tertio dicere: anteq̄ȝ gallus cantet ita
vt Petrus audiat. ꝛ hic fuit ſecūdus gallicā
tus. Marcus vero ſimplicif dt: anteq̄ȝ cātet:
nō referēdo ad Petri auditū. Pulchꝛe ſa
tis de hoc loquif Ly. ſuper Matth. Pote-
rat forte ꝛ Petrus in prima negatione ter ne
gaſſe anteq̄ȝ gallus cantaret. quia non ne-
gant euangeliſte plures q̄ȝ tres fuiſſe nega-
tiones. Hec pro textus verificatione.

Sed ecce reſpiciamus in auctorem nr̄m:
qui coram Caipha ꝛ concilio congregato cō
ſtitutus /blaſphematur multipliciter ab ini
micis. ꝛ foris negatur ab amico/ cum execra
tione ꝛ iuramento. Ex vtroq̄ȝ creſcit triſti-
cia ꝛ dolor in Chꝛiſto. ꝛ puto amplius ex
Petri negatione q̄ȝ iudeorum blaſphema-
tione. Doluit non modice fons pietatis/ tem
tationem ad tantum inualuiſſe i diſcipulo:
quem vt fortiorem/ caput ceterorum conſti
tuit. vt cum execratione ſuppꝛſius negaret/
cui vſq̄ȝ ad mortem aſſiſtere pꝛomittebat.

Si em̄ vſqꝫ ad morte͂ contriſtat⁹ eſt: dū ad-
huc futuꝝ cogitabat: q̄ntū doluit dū preſen
tem audiuit? Aggrauabat dolorem in chr̄o
ꝙ tam leui diſcipulus tentationi ceſſit. Si
quide͂ nō penis: nō afflictionib⁹: nō terribi-
li poteſtate cuiuſdā: ſꝫ vni⁹ mancipij ſola eſt
interrogatione pſtrat⁹: vt dicit Greg. xvij.
mora. §. lxv. Et quide͂ inquit idem: ne ſex⁹
firmior terribile monſtraret ancilla eſt inq̄-
rente tentatus. Rurſuſqꝫ vt talis ſexus in-
firmitas etiā officij deiectione viloſceret: nō
ab ancilla/ſed ab oſtiaria eſt ancilla requi-
ſitus. Lucas (Conuerſus aūt dominus/re
ſpexit Petrū. Et recordat⁹ eſt Petr⁹ verbi
dn̄i ſicut dixit: q2 prius q̄ꝫ gallus cātet Mar.
bis: ter me negabis) Reſpectus hic ſm̄ Au
gu. videt̄ ſpūalis fuiſſe: faciens in mentem
Petri venire quotiens iam negaſſet dn̄m: ⁊
verbū dn̄i quo id futurū predixit Cui vide
tur cōcordare Leo ſer. qui incipit Inter oia
Reſpexit domin⁹ Petrū: ⁊ inter calumnias
ſacerdotū inter falſitates teſtiū: inter ſeden
tiū ⁊ conſpuentiū iniurias conſtitutus illis
turbatum diſcipulum conuenit oculis/qui
bus cum preuiderat eſſe turbandum. Et in
illum ingreſſa eſt veritatꝫ inſpectio: vbi erat
cordis facienda correctio. quaſi quedam illi
vox inſonaret ⁊ diceret. Quid habes Pe-
tre? Quid in tua conſcientia recedis? Ad
me reuertere: in me confide: me ſequere: mee
paſſionis hoc tempus eſt: nondum tui hora
venit ſupplicij. Quid metuis quod ⁊ ipſe
ſuperabis? non te confundat infirmitas quā
recepi. Ego de tuo fui trepidus: tu de meo
eſto ſecurus. Conualuit vox chr̄i in Petro.
Nam Mar. (Egreſſus foras fleuit amare)
Leo in ſermone qui incipit. Sacramentū.
Felices ſancte apoſtole lachryme tue: que
ad diluendam culpā negatiōis/virtutem ſa
cri habuere baptiſmatis. Affuit enim dexte
ra domini Jeſu chriſti qui labentem te pri
us q̄ꝫ deijcereris exciperet: et firmitatem
ſtandi in ipſo cadendi periculo recepiſti.
Scribit aute͂ Clemens in ſuo Itinerario
ꝙ Petrus extunc duxit in conſuetudinem
vt triginta ſex annis quibus ſuperuixit p⁹
dominicam paſſionem/ſemper ſurgeret in
primo gallicantu: oraretqꝫ flendo vſqꝫ ad
horā matutinā.

Articulus quartus hiſto rialis ſecunde ptis: de actis in domo Caiphe

REdeamus nūc
ad ea q̄ circa dn̄ꝫ i domo Caiphe
acta memorant̄. Ait em̄ Matthe
us (Principes aūt ſacerdotū ⁊ omne cōciliū
querebant falſum teſtimoniū cōtra Jeſum:
vt eum morti traderent. Et nō inuenerunt/
cū multi falſi teſtes acceſſiſſent. Mar. con
uenientia teſtimonia nō erant. Nouiſſime
aūt venerunt duo falſi teſtes: tanq̄ꝫ maiora
inconuenientia dicturi. Mar. Nos inquiūt
audiuim⁹ eū dicente͂. Ego diſſoluā templū
hoc manufactū: ⁊ poſt triduū aliud nō ma-
nufactū edificabo. Et nō erat cōueniēs te-
ſtimoniū coꝝ) q2 inſufficiens ad mortꝫ con-
demnatōeꝫ. Teſtes illi dupliciter falſum te
ſtati ſūt: ſm̄ Hiero. Et q2 nō eode͂ ſenſu in-
tellexeruut ⁊ teſtati ſūt q̄ dicebant̄ a chriſto
A chr̄o em̄ dicebāt̄ de templo ſui corpis: ab
illis de templo materiali Salomonis. Et
ſc̄do: q2 etiā in ipſis verbis calumniant̄: ad
dentes quedā ⁊ mutantes. Saluator dixit
nō p̄cipiēdo ſꝫ p̄dicendo (Soluite) .i. ſoluetꝫ
(templū hoc) Ipſi aiunt. Ego diſſoluā tem
plū hoc manufactū. Vos inquit ſoluite: nō
ego: quia illicitū eſt vt ipi nobis inferamus
morte͂. Deinde illi vertunt. Et poſt triduū
aliud non manufactū edificabo: vt proprie
de templo iudaico dixiſſe videant̄. Dn̄s aūt
vt oſtenderet ſe de ſpūali templo ſui corpis
locutū nō dixit: edificabo: ſed excitabo illō
Joan. ij. Aliud eſt edificare: aliud excitare
Excitare enim/eſt a ſomno nature vel mortꝫ
reuocare: quod nō cōuenit niſi templo ſpiri
tuali. Fuerūt nihilominus ⁊ falſi teſtes:
ſm̄ Nico. de lyra. Et ſi verat ſenſum nō mu
taſſent: qm̄ falſam habuerunt in teſtifican-
do intentione͂. Volebāt aūt per hoc procu-
rare morte͂ innocentis. Sed quia nō erat
cōueniens coꝝ teſtimoniū Mar. (Exurge͂s
ſummus ſacerdos in mediū) volens ab eo in
excuſabile͂ elicere accuſatione͂. Sicut ſcptū
eſt Hiere xviij. Venite cogitemus contra
eum cogitationes. non em̄ per.bit lex a ſa-

cerdote: nec cõſiliũ a ſapiente: nec ſermo a pro-
pheta. Venite percutiamus eũ lingua ⁊ non at-
tendamus vniuerſos ſermones eius. Et recte
inquit Rabanus: cõuenit nomẽ pontificis cuꝫ
actionis ſue ſtrenuitate. Interpretatur enim
Caiphas inueſtigator, vel ſagax ſiue vomẽs
ore. Sagax enim fuit ad proſequendã ⁊ explẽ-
dã doli ſui nequitiã: ſꝫ impudens ad proferen-
dũ mendaciũ ⁊ appetendũ homicidiũ. Ira
ergo p̄ceps ⁊ impatiens nõ inueniens calu-
mnie locũ: excutit de ſolio pontificẽ: vt inſa-
niã mentis motu corporis demonſtraret. Di-
xit ergo (Nõ rñdes ad ea que obijciunt tibi
ab his?) Quanto em̃ Jeſus tacebat: ait Ra-
banus: ad indignos reſponſione ſua falſos
teſtes ⁊ ſacerdotes impios: tanto magis pon-
tifex furore ſuperatus: cum ad reſpondenduꝫ
prouocat: vt ex quolibet occaſione ſermonis locũ
inueniat accuſandi. Ideoqꝫ (dominus Jeſus
Mar. tacebat: ⁊ nihil reſpondit) Sciebat
em̃ Jeſus quaſi deus: quicquid reſpondiſſet:
torquendũ ad calumniã. Inutilis em̃ erat
reſponſio Jeſu: nullo eã acceptante. Solũ
em̃ ibi erat iudicij figura. in veritate autem
ſeuiſſimorũ cõcurſus latronũ. Verificataqꝫ
eſt prophetia. Quaſi agnus corã tondente ob-
muteſcet: ⁊ nõ aperuit os ſuum Marcus.
Rurſus ergo ſummus ſacerdos interroga-
uit eum: ⁊ dixit. Matt. Adiuro te per deũ
vt tu dicas nobis / ſi tu es chriſtus filius dei
Mar. benedicti) Ob nois dei reuerentiam
⁊ inuocationẽ ita reſponſionẽ rogat: vt ⁊ ve-
ritatẽ inſinuet: ⁊ homicidas futuri terrore
ſupplicij a malitia reuocare ſatagat. Unde
⁊ reſpondẽdo. Matt. (dixit illi Jeſus: Tu
dixiſti: Mar. Ego ſum. Mat. Verũtamẽ
amodo videbitis filiũ hois ſedentẽ a dextris
virtutis dei: ⁊ venientẽ in nubibus celi) ad
iudicandũ. ſ. vos iuſte ⁊ diſtricte: q in pre-
ſenti me iudicatis iniuſte ⁊ malitioſe. Mat.
(Tunc princeps ſacerdotũ ſcidit veſtimenta
ſua) vt magnitudinẽ blaſphemie quã chriſto
imponebant: quaſi tactus intrinſecus dolore cor-
dis ob dei cõtumeliã hoc ſigno ſm morẽ iu-
daicũ demonſtraret. Vñ Leo papa in ſermo-
ne q incipit Sponſionis nre. Caiphas ad ex-
aggerendam auditi ſermonis inuidiã: ſcidit
veſtimenta ſua: ⁊ neſciens quid hac ſignifica-
ret inſania: ſacerdotali honore ſe priuauit.
Ubi eſt Caipha rõnale pectoris tui: vbi cõ-
tinentie cingulũ: vbi ſuperhumerale virtu-
tum: myſtico illo ſacramento amictus: ipſe
te ſpolias: ⁊ proprijs manibus pontificalia mem-
bra diſcerpis: oblitus p̄cepti illius qd legeras
de principe ſacerdotũ. De capite ſuo cyda-
rim nõ deponet: ⁊ veſtimenta ſua nõ dirum-
pet. Leuit. xxi. Tu pro a q iã alienabatur hec
dignitas: ipſe tui executores opprobrij: vt ad
manifeſtandũ finẽ veteris inſtituti, eadem
diruptio ſacerdotalem auferret ornatum: q
mox ⁊ templi diſcidit velum. Hec ille. Sꝫ
quem de ſacerdotali ſolio furor excuſſerat:
eadem rabies ad ſcindendas veſtes prouocat.
Quod ergo facto oſtenderat: verbo euomit
dicens (Blaſphemauit. quid adhuc egemus
teſtibus?) ad eius. ſ. cõdemnationem (Ecce
nũc audiſtis blaſphemiã) O miſer et princeps
nequã. Nõ dixit chriſtus blaſphemiam: ſed eui-
dentiſſimis virtutibus ⁊ ſignis probatã veri-
tatem. Tu ipſe blaſphemas: qui quod dei
eſt / deo non attribuis ⁊ verum dei filiũ pu-
rum hominẽ ⁊ blaſphemũ dicis. Sed ec-
ce malitiã principis ⁊ hypocriſim: non primo
ſolũ hoc a chriſto audierunt: quia ſe filiũ dei nomi-
naret: de celo deſcendiſſe: ⁊ ad ſalutẽ homi-
nũ veniſſe. Frequenter hoc ab eo audierunt.
frequenter ſibi improperabãt: vt deſcribit Jo-
annes in pluribus locis ſui euangelij. Unde
Joã. x. clare dixit eis ⁊ probauit: quia vnum
eſſet cum patre deo. Et ipſi aiebant. De bo-
no opere nõ lapidamus te. ſed tu cum ſis ho-
mo / facis teipſum deũ. Nunquam tamen legitur
ſummũ ſacerdotem veſtimenta ſcidiſſe. Cui
etiã baptiſta apertum teſtimoniũ dedit. Qui
de terra eſt: de terra loquitur. q de celo ve-
nit: ſuper omnes eſt. Joã. iij. Et iterum. Et ego
vidi: ⁊ teſtimoniũ perhibui: qm hic eſt filius
dei. Joã. j. Et qm̃ ſufficienter probare pote-
rant: ſe deũ dixiſſe. cur alios et alios teſtes
aduocabant: niſi quia aliquã grauiorẽ cauſam
ſue mortis inuenire poſſent. Habebant ei in
lege promiſſionem futuri meſſie: quem deũ
eſſe multe eorum ſcripture teſtate ſunt. Et
cum diuina operaretur miracula ſm prophe-
tarum dicta: debebant magis eum vt deuꝫ
honorare qꝫ vt blaſphemũ damnare. Ideo
nullam poterant ex hac parte ſue inuidie iu-
ſtificationẽ habere: quam habuiſſent ſi non
quod dixerat operibus cõprobaſſet. Verũ
cum aliã accuſationẽ inuenire non poterãt:
ad illam conuerſi ſunt tandem. quam vt
aggrauaret vt dictum eſt: veſtimenta ſci-

cit. Unde ſtatim ad habendum intentum:
Chriſti.ſ.cōdemnatiōem:ſuis ait cōplicib9:
(Quid vobis videt᷑: Qui oēs reum dixerūt
Mar. ⁊ cōdemnauerunt reum eſſe mortis)
Heu cōſentiunt omnes in malo q̄ nunq̄ cō
cordant in bono. Uidete iudiciū oī peruer⸗
ſitate repletum. Nā ijdem fuere accuſantes
ijdem diſcutientes: ⁊ ijdem ſententiantes. ⁊
quē (vt dictū eſt) ſignis/ſcripturis/ac doctri
nis veraciſſimis veniſſe ſaluatorem oim ac
verū dei filiū agnoſcere poterant cōdēnant.
⁊ tanq̄ malefactorē: dei inimicū ⁊ blaſphe⸗
mum vnanimiter iudicant reum mortis.

Heu dilectiſſimi/ quantum nomen id oī
venerationis cultu digniſſimū: nomē quod
eſt ſuper omne nomē/ in quo omne genu cele
ſtium / terreſtrium / ⁊ infernorum flectitur
cum tremore: in quo ſolo ⁊ nullo alio opor⸗
tet ſaluum fieri: rabidiſſimi canes dehone⸗
ſtant/ villipendunt/ dum impijſſima commu
tatione Jeſum ſaluatorem blaſphemum di
cunt: ⁊ vt talem condemnant: in quo ⁊ de⸗
monum maliciam vincunt. Quantū hec
in corde innocentiſſimi domini merorem ex
aggerant: vel ex eo conſiderate/ quia abla⸗
tio honoris p̄ infamiam inter omnia q̄ exte⸗
rius homini infligi poſſunt/ nedū hoīes ſecu
lares ſine virtute honoꝝ cupidos: ſ3 magis
apud vere virtuoſos maxime cōtriſtet: ⁊ ma
xime fugienda. Nam ꝓpter honoris ⁊ fame
cōſeruationē omnia alia impendimus exte⸗
riora: etiam vitam naturalem: vt patet. iiij.
Eth. ⁊ Salomon. Melius eſt (inq̄t) nomē
bonum q̄ vngenta precioſa ⁊ diuitie multe
Eccī. vij. ⁊ Prouerb. xxij. Melius eſt no⸗
men bonum q̄ diuitie multe. ſuper argen⸗
tum em̄ ⁊ aurum gratia bona. Hinc Eccī.
xlj. Curā habe de bono nomine. hoc em̄ ma
gis permanebit tibi q̄ mille theſauri ma⸗
gni ⁊ p̄cioſi. Honor em̄ p̄mimuꝫ eſt virtutis
quia premium eius: ideo circa ip̄m vt opor
tet appetendū/ cōſiſtit virtus magnanimita
tis. iiij. Eth. cap̄. viij. Cum ergo omnis vir
tus in Chriſto fuerit in ſummo: ip̄e deniq̄
maximis erat honorib9 dignus. conſequēs
eſt ꝙ iniuſta eius ablatio fuit maxime con⸗
triſtatiua. Aggrauabat᷑ nimium hec con
triſtatio inquantum ſua hec deteſtabilis in
honoratio in blaſphemiam patris redun⸗
dabat. In quo enim paterna maieſtas poſt
eam que diuine nature ſm̄ ſe inferretur iniu
riam/ magis blaſphemari poſſet q̄ in ſum⸗
me gratie beneficio nobis exhibito (quo ſcꝫ
filium ſuum incarnari conſtituit: vt nobis
eſſet redemptor p̄ quem creati ſumus) hunc
filium dei negare: ⁊ ſummū illud patris do
num refutare: ac maledictis aggredi: ineſti
mabilis eſt ⁊ patrꝭ ſimul ⁊ filij blaſphemia
Hinc dr̄ Joan. v. Qui non honorificat fili
um: non honorificat patrem q̄ miſit illū. Et
hoc eſt qđ dn̄s contra ꝑfidos cauſat᷑ iudeos
Joan. x. Quē pater ſanctificauit ⁊ miſit in
mundum: vos dicitis/ quia blaſphemas: q2
dixi/ filius dei ſum. Etſi ad hec dicenda mi⸗
tiſſimus dominus tunc motus fuit: ex quo
blaſphemus dicebatur. quantum contriſta
batur/ quia non ſolum blaſphemus culpa⸗
tur: ſed vt talis tanq̄ dignus morte condē⸗
natur. imo vt Aug9. dicit: ligat᷑ vt latro: ac
cuſatur vt latro: expellit᷑ vt latro: plectit᷑ in⸗
ter latrones vt p̄nceps latronum. Poſſet
hic ſeruire figura de nuncijs Dauid miſſis
ad Anon ad conſolandum eum ſuper p̄ris
interitu: quos Anon turpiter confudit ⁊ ra
ſit. ij. Regū. x. ſed relinquit᷑ ꝓpter vitandam
prolixitatem. Sed attendite diligentius
quia creſcunt regis noſtri iniurie: creſcunt
cruciatus eius ⁊ pene. Nam continuo poſt
q̄ dominum morti tāq̄ blaſphemū adiudi⸗
cabant: tradidit impijſſimus pontifex mi⸗
tiſſimum agnum volūtati famulorum cru⸗
delium: qui omnes irruerunt in eum. Et
omnem quam cogitare poterant intulerunt
contumeliam: velut canes venatici capta fe
ra: vt dicit Chryſoſtomus. Et amplius glo
riabantur qui maiora inferre poterant con⸗
uitia/ afflictiones/ ⁊ flagella. Unde per to⸗
tam illam noctem miſerrime ac inhumani⸗
ter tractabant regem glorie in multis que
narrant euangeliſte. Matth. (Nam viri q̄
tenebant eum: illudebant ei) verbis ſcꝫ con⸗
tumelioſis afficientes/ ⁊ factis affligentes.
Nam Lucas (Tunc expuerunt in faciem
eius) Faciem inquam illā deſiderabilem: vt
Petrus. j. Pet. j. ait: in quā angeli p̄ſpicere
deſiderant: que omnes celos implet leticia:
immundiſſimis non mō ſimplicib9 ſputis:
ſed execrationibus fediſſimis deturpabant.
Hinc Mattheus non dixit: ſpuerunt. ſed
expuerunt: quaſi excreando ſpuerunt. Nec
vnus tm̄: ſed plurimi. Ideo notāter Mar⸗
cus ait (Conſpuerūt) Quid rogo turpi9:

quid fedius vel dici vel cogitari poteſt: faci-
em tam amabilē tā ꝗ ſpecioſam/ tantis fedi-
tatibꝰ maculare? Sed ſic futuꝝ eſſe ꝓpħa
olim p̄dixerat Eſa.l. Faciē meā non auerti
ab increpātibꝰ ⁊ cōſpuētibus in me. Deinde
Luc. (Velauerunt eū cedentes) faciē illam
quā patres eoꝝ cum multis ſuſpirijs ⁊ ingē-
ti deſyderio videre deſyderabant: magnis
clamantes vocibꝰ. Oſtende nobis faciē tuā
⁊ ſalui erimus. Venit tādem miſericors do-
minus p̄cibꝰ annuens clamātiū: faciē plenā
gratiarū oſtendit. Sed hanc infeliciſſimi
velabant. Velabant aūt (vt Rabanus dič)
non vt eorum ſcelera non videat: ſed vt a ſe-
ipſis/ ſicut quondam Moyſi fecerunt: gra-
tiam cognitionis eius abſcondant. qꝺ vela-
mentum vſꝗ hodie manet ſuper eo: eoꝝ nō
reuelatum: ſed damnabili cecitate contene-
bratum. Velato domino Mat. (Colaphis
eum ceciderunt: ⁊ interrogauerunt dicentes
Propheciza nobis Chriſte: quis eſt qui te
percuſſit) Nedum collum grauibus feriunt
ictibꝰ: ſed ⁊ dei virtutē ⁊ ſapiam velut ſtul-
tū illudūt: dicētes. Propheciza nob. ⁊c̄. In
cōtumeliā dicunt: ſm Rabanū. q̄ſi ei q̄ ſe a
ꝓplo vt ꝓpħetam haberi voluit: cū non eſſet
(Et miniſtri alapis eum cedebant. Matt.
Alij aūt palmas in faciem eius dederunt)
Traditus fuit dn̄s voluntati eoꝝ. Idcirco
q̄libet oēm odij ſui furorem vt voluit/ ſine
cuiuſcunꝗ ꝓhibitiōe expleuit: ⁊ vbi placu-
it vniuerſoꝝ dn̄m ꝑcutiēdo: in dorſo/ facie/
collo moleſtabant. Idcirco varijs modis ꝑ-
cuſſum dominū memorantur. Sed nec illa
tm̄: verū multa hic nō ſpecificata in eum cō-
miſerūt. ideo dr̄ Lu. (Et alia multa blaſphe-
mantes dicebāt in eū) Incredibile nō eſt ꝙ
⁊ barbam ſctiſſimā euellebāt: genas vngui-
bus vellicabant. qꝺ ⁊ſi euangeliſte expreſſe
non dixerunt: ꝓpħa tamen nō tacuit: dicens.
Multiplicati ſunt ſuꝑ capillos capitis mei
q̄ oderūt me gratis. Et iterū aliꝰ ꝓpħa Cor-
pus meū dedi percutientibꝰ: ⁊ genas meas
vellentibꝰ. Eſa.l. Credi pōt inſuper fide-
pia/ alios per crines traxiſſe: ⁊ nōnullos cal-
cibꝰ cōculcaſſe: ſed ⁊ pugnis cecidiſſe. Quā
enim in eo crudelitatem non exercuiſſent viri
ſceleratiſſimi/ q̄ꝝ voluntati crudeli traditꝰ
erat dn̄s angeloꝝ? Quas ignominias (vt
Augꝰ. ait) intelligit̄ dn̄s paſſus vſꝗ mane
in domo principis ſacerdotum. Que ⁊ nos
deuoto compatienti quoꝗ alo: per dies ſin-
gulos matutinali hora meditantes: ſaluato-
ri noſtro grati inueniamur/ qui tanta ꝓ nob
dignatus eſt ludibria ſuſtinere. (Mane au-
tem facto (inquit Matth.) conſilium inie-
runt omnes p̄ncipes ſacerdotum ⁊ ſeniores
populi. Lu. ⁊ ſcribe. Matth. aduerſus Ie-
ſum: vt eum morti traderent) Ecce quanta
ſollicitudo (ait Beda ſuper Marcum) erat
iudeoꝝ in malo. Tota quippe nocte vigila-
uerunt vt homicidium facerent. Et cum
defeciſſent ſcrutantes ſcrutinio: vt puta ex
teſtimonijs nocturni ⁊ tenebroſi conſilij nō
habentes vnde apud Pilatum tanꝗ reum
mortis accuſare poſſent. Ideo mane facto
iterat̄ conſilium: ſi forte certius aliquid inue-
nirent vel diſcere poſſent/ in quo dn̄m apud
preſidem morte dignum accuſarent. Sicut
etiam ſm Gregoriū omelia. xxv. vis amoris
intentionem multiplicat inquiſitōis. ꝓpter qꝺ
amanti ſemel aſpexiſſe: ſemel queſiſſe non
ſufficit. Ita ⁊ liuor odij/ vindictam quam
vna via inferre non preualet: alia attentat.
nec ſatis eſt odienti ſemel attentaſſe: ſed at-
tentare non ceſſat: donec cōcepta iſ pōt odia
deducat in opera vindicandi. De hoc ita
loquitur Leo papa: ſmone qui incipit. In-
ter omnia. Hoc mane iudei non ortus vo-
bis lucis contulit: ſed occaſus. nec veſtris
oculis ſolitus dies ꝓdijt: ſed impijs mentiꝰ-
bus nox terre cecitatis incubuit. Hoc ma-
ne vobis templum ⁊ altaria diruit: legem ⁊
ꝓpħetas ademit: regnum ⁊ ſacerdotium ſu-
ſtulit: in luctum eternum oīa feſta cōuer-
tit. In iſtis enim inſanum: cruentūꝗ conſi-
lium: tauri pingues: vituli multi: fremen-
tes beſtie: canes rabidi: vt morti auctorem
vite/ dn̄m glīe traderetis. Hec Leo. (Con-
gregati itaꝗ mane Lu. duxerunt illū in cō-
cilium ſuum dicentes. Si tu es Chr̄s/ dic
nobis) Non veritatem deſiderabāt: ait Be-
da ſuꝑ Lu. ſed calumniam prepabant. Si-
quidem in priori concilio interrogabāt ſi fi-
lius dei eſſet: quatinus ſi id confiteret̄. cōtra
eum ſm legem ſuam que deorum pluralita-
tem ꝓhibuit: ⁊ diuini honoris vſurpatiōem
ſub mortis interminatione damnationis oc-
caſiōem acciperent. Verū q² Pilatus apꝺ
quē accuſare pretendebant gentilis erat ⁊
idolatra: legis edicta paruipendens. Que-
runt. Si tu es Chr̄s/ dic nobis? tacētes de

filio dei: vt ſi diceret Ego ſum chris: calu-
niarent̄ φ ſibi arrogaret regiā ptātē cō-
tra ceſaris ordinatiōem: q̄ dignitatē regiā
a iudeis abſtulerat: ⁊ ob h̄ a rege punied⁹
eſſet. Lucas (Et ait illis. Si vobis dixe-
ro nō credetis mihi) ſcȝ φ ego ſum chriſt⁹.
Sicut etiam alıs nō credidiſtis/nec ꝟbis
nec factis meis. Siq̄dem Joā. x. q̄rentibꝫ
iudeis: ſi tu es chris dic nobis: palā reſpō-
dit/loq̄r vobis: ⁊ nō creditis. opa q̄ ego fa-
cio in noīe patris mei/hec teſtimoniū ꝑhi-
bent de me. (Si aūt interrogauero/nō re-
ſpōdebitis mihi) ſicut nec alıs pluribꝫ eius
queſtionibꝫ reſponderūt (neqꝫ dimittetis)
q̄ ſciebat eoꝝ obſtinatiōem ⁊ ꝑcordia ſm
Theo. (Ex h̄ aūt). i. poſt paſſiōem meā ⁊
reſurrectiōem (erit fili⁹ hoīs ſedēs a dex-
tris virtutis dei) qð impletū eſt in aſcēſi-
one: vt habet̄ Marci vlti. Cū ḡ dn̄s non
dē tꝑali regno/ſed magis eterno reſpōdit:
ipi calūniari nō poterāt de arrogatiōe re-
gni iuxta intentū ſuū. Ut tn̄ aliquā occaſi-
onē accipent ꝯdemnatiōis iuſte: ꝯcludere
volebāt ex ꝟbis ſuis: φ diuinū ſibi arroga-
ret honorē. Un̄ inferūt. Lucas (Tu ḡ es
fili⁹ dei) ſcȝ naturalis. Nō h̄ ſeq̄bat̄ ex ver-
bis chri. q̄ tn̄ veꝝ erat/noluit negare. ſed
nec affirmare: ne calūnie loc⁹ pateret. ſed re-
ſpondit (Uos dicitis/q̄ ego ſum) Malu-
it em̄ ſm Bedā ſe chrm̄ filium dei ꝑbare:
q̄ꝫ dicere. Et lȝ ꝟbū chri: vos dicit̄ q̄ ego
ſum/calūniā nō haberet ſm ꝟitatē: tamē
ꝑ ſuā maliciā ꝯcluſerūt. Lucas (Quid ad-
huc deſideram⁹ teſtimoniū: ipi em̄ audiui-
mus de ore ei⁹) quaſi diceret: Cōuict⁹ eſt
ꝓprio verbo. O inſenſati: excecauit vos
malicia. Audiſtis ex ore ei⁹ dei reuerentiā
qua erat colend⁹: nō blaſphemiam/q̄ erat
crucifigend⁹. Sed attēdam⁹ in his q̄nt⁹
meroꝛ ꝑiſſimū coꝛ dn̄i cruciabat: dū infati-
gabilem in malo ꝯſtantiā: tamē exactā inq̄-
rendi diligentiā cerneret in filijs ꝑditiōis
ad ꝑficiedū ſummū malū: ſcelus ſingula-
re innocētis. ſ. homicidiū. imo veri⁹ ſi fas
eſt dicere: deicidiū: vt Bernard⁹ loquit̄.
Ita ⁊ vigilijs noctis matutinā lucem iū-
gerēt: eadem inq̄rendo/iterū atqꝫ iterū re-
plicarent: ſi inuenire poſſent: vn̄ cepta peſ-
ſima ꝑficerent: cum tamen diſcipuli ſui tā
in bono timidi fuerūt ⁊ trepidi/inconſtan-
tes ⁊ fugitiui. Sicqꝫ miniſtri diaboli ſua
diligentia ⁊ calliditate longe vincerēt fa-
mulos dei. Sicut domin⁹ predixit: Pru-
dentioꝛes ſunt filij hui⁹ ſeculi in genera-
tione ſua filijs lucis Luc. xvj. Sic ſic tri-
ſtis fugientiū diſcipuloꝝ toꝛpoꝛ ⁊ neglige-
tia: ⁊ damnanda furentiū beſtiaꝝ dilige-
tia/in dominice paſſionis redundabat au-
gmentū: q̄ a patre ꝑ noſtra liberatiōe tra-
dit⁹ fuerat volūtati coꝝ. Et tantū de par-
te ſcða ꝑncipali.

Sequitur pars tertia ſimiliter q̄ttuoꝛ articuloꝛū

Articulus primus ꝑtis tertie principalis. Ductus ad Pilatum.

ATtendendus nobis eſt vigilātioꝛi oculo ſcele-
ratiſſim⁹ vtriuſqꝫ plebis/iudai-
ce ⁊ gentilis in moꝛtem vnigeniti ꝯſenſus
in iniurias ꝑijſſimo ſaluatoꝛi mutua ⁊ ſi-
mul iuncta cooꝑatiōe immaniter inferē-
das. Poſt functū nanqꝫ ꝯ filiū poſt inſa-
nas calumniantiū voces: poſt comētitias
ſuboꝛdinatoꝝ teſtiū falſitates/ad examē
Pilati pōtificū delegatiōe transfert̄. ſicut
ait Lu. (Et ſurgēs oīs multitudo eoꝝ: du-
xerūt illū. Mat. vinctū. Joā. ad Caiphā
in ꝑtoꝛiū. Mat. ⁊ tradiderūt eū pōtio Pi-
lato ꝑſidi) Q ð Joā. ait: ad Caiphā in ꝑto-
riū. Aug. ſup Joā. ita ꝯtigiſſe. Uel quia
Caiphas dānatiōis chri cauſa ꝑcexit i ꝑ-
toꝛiū ad Pilatū. aut Pilat⁹ i domo Cai-
phe ꝑtoꝛium habebat. Et tāta fuit ampli-
tudo vt vtroſqꝫ cape potuiſſet: ⁊ ſeoꝛſum
habitantē dn̄m ſuū: ⁊ ſeoꝛſum iudicē fer-
ret. Nicola⁹ de lyr. ꝓ ð r: φ text⁹ nō de-
bet habere/ad Caiphā: ſed/a Caipha: ſic
em̄ ðr habere textū in greco: in q̄ idiomate
ſcripſit Joānes. Ductus em̄ erat dn̄s a do-
mo in qua habitabat Caiphas/ad domū
habitatiōis Pilati: que pretoꝛiū vocaba-
tur: quia in eo iudicare ſolebat. Duce-
bant autē vinctū. Moꝛis em̄ eoꝝ erat: ait
Beda ſup Marc. vt quem adiudicaſſent

moꝛti vinctum iudici traderent. Attamē
non tunc pͥmū ligauerūt eū: ſed mox cōpꝛe
hēſum nocte in hoꝛto vt Joānes declarat
ligauerant. Et ſic duxerūt eū ad Annam
pͥmū. Hec Beda. Ter aūt legit domin⁹
ligat⁹: in hoꝛto ꝛ apud Annam: vt ſcribit
Joannes. ꝛ hic: vt dicūt Mat. ꝛ Marc⁹
Et veriſimilr q̄rto ad ſtatuā: / dū flagella/
ret. Cogitet anima deuota q̄ntū coarta
bant manus illas pyſſimas: toti⁹ boni lar
gitrices: ꝛ eo durius ꝯſtrinxerūt q̄ cū qua
ſi maleficū ſuis e manib᷒ dilabi ſuſpectis
maleficijs timuerūt. Nec em̄ tam vigilan
ter trinā ei⁹ ligatiōem p̄ euāgeliſtas ſpūſ/
ſanct⁹ eloquereẛ: niſi in his iniuriā multā
ꝛ penā durā ſuſtinuiſſet. Js inquā q̄ ppe/
tuis abſoluit vinculis alligatos. Tradi/
derūt aūt dn̄m pontio Pilato pͥſidi: ſm ly
rā ſup̄ Matth. Ponti⁹ erat nomē ꝓpꝛium
ideo pͥmo loco poniẛ. Nō em̄ ſolēt cogno/
mina ꝓpꝛijs nominib᷒ anteponi. Etiā no/
men illud ſatis cōmune eſt in Burgūdia
vnde Pilatus iſte erat oꝛiūdus. Erat em̄
natiōe Lugdunēſis: vt dr̄ Magiſter i hi/
ſtoꝛijs: ꝛ Joſeph⁹ libꝛo antiq̄tatū. Pilat⁹
aūt erat eius cognomen. Pꝛeſes nomē eſt
officij ſui: dictū a pͥſidendo: qꝛ pͥſidebat iu
deis: ibidem miſſus a romanis. Hec Ly/
ra. Tradiderūt aūt Pilato (vt ait Leo
ſermone q̄ incipit: Decurſis dilectiſſimi)
tanq̄ romanis deuoti legib᷒/oē iudicium
ptāti ceſaris reſeruaſſet. Sed experierunt
executoꝛē magis ſeuitie q̄ arbitrum cau/
ſe. Offerebāt em̄ Jeſum duris nexib᷒ vin
ctū: colaphis ꝛ alapis freq̄ntib᷒ ceſuꝫ: ſpu
tis oblitū: clamoꝛib᷒ p̄damnatuꝫ: vt inter
tot p̄iudicia: quē oēs vellēt perire: nō aude
ret Pilat⁹ abſoluere. Hec Leo. Imple
ta ē hec figura Judic. xvj. de Sāſone vin
cto a Dalila: ꝛ tradito philiſteis: ſcripta.
De q̄ Hiero. Adeſt Sāſon vinct⁹ a Da/
lila i. chꝛiſ a ſynagoga: vt i glo. ſup̄ Mat.
Jdeo etiā tradiderūt Jeſum vinctū pote/
ſtati romane: vt hoc modo alienos ſe oſten
derent ab ei⁹ interfectiōe. Et ꝓpter eandeꝫ
cauſam. Joan. (ipi nō introierūt in p̄toꝛiū
vt nō ꝯtaminarenẛ. ſed vt māducarēt pa/
ſcha) id eſt panes azymos: q̄s comedebāt
in paſchate. Dies em̄ agi ceperant azymo
roꝝ inq̄t Albinus. in quib᷒ cōtaminatio
illis erat/ in alienigene habitaculum intro

ire. De q̄ Aug ſup̄ Joānem. O impia ce
citas: habitaculo videlicꝫ cōtaminari alie
no: ꝛ nō contaminari ſcelere ꝓpꝛio. Alieni
gene iudicis p̄toꝛio cōtaminari timebant.
ꝛ fratris innocētis fundere ſanguinem nō
timebant. Pilatus ergo obſeruantie iu
deoꝛum deferens (exiuit foꝛas de pꝛetoꝛio
ad eos. Mattheus. Tūc videns Judas
q̄ eū tradidit ꝙ damnat⁹ eſſet) Videns in/
quā mētis ꝯſideratiōe ꝙ dānat⁹ eſſet Je/
ſus: cui⁹ ſanctitatē ꝛ innocentiā expt⁹ fue
rat: vel ꝙ damnat⁹ eſſet ipemet Judas: q̄/
niā ſuam damnationē audiuit a chꝛiſto in ce
na: quē ſciuit ꝓph'tā veriſſimū (penitentia
ductus) ſed infructuoſa. quia ſine ſpe ve/
nie: ꝛ nō ꝓpter amoꝛem dei: ſed ꝓpter enoꝛ/
mitatē rei ꝛ damnationē ſui. Pꝛoceſſit er/
go triſticia illa ac mētis anguſtia ex hūa/
na v̄ecūdia ꝛ timoꝛe pene: ꝛ ideo infructu
oſa (Retulit triginta argēteos p̄ncipibus
ſacerdotū ꝛ ſenioꝛib᷒ dicens Peccaui: tra
dens ſanguinē iuſtū (Chꝛyſ. Vide v̄itatē
vndiq̄ fulgentē: pꝛoditoꝛ de ſeipo dat teſti/
moniū: ꝛ coꝝ q̄ ꝯdemnauerit oppilat oꝛa.
(At illi dixerūt. Quid ad nos) .ſ. de pctō
tuo q̄ nō ſum⁹ rei in h̄. ꝛ nobis de h̄ nō eſt
cure (tu videris) id eſt cū ad te ſpectet vi/
dere factū tuū. Hylari⁹. Pꝛofeſſio audax
atq̄ ceca eſt. Emiſſe ſe iuſti ſanguinē au/
diūt: ꝛ tn̄ extra reatū ſe credūt: ꝛ in vendē/
te ſcel⁹ ꝯſtituūt. nec intelligere voluerunt
Q, ſi peccauit ille qui tradidit ſanguinē
iuſtum: multo amplius peccauerūt q̄ eme
runt: ꝛ p̄cium offerēdo/ diſcipulum ad p/
ditionem puocabāt. Videns itaq̄ Ju
das ſe deriſum/ lapſus in deſperationem.
Et (pꝛoiectis argēteis in tēplū) vnde recepti
erāt: receſſit (ꝛ abiēs laq̄o ſe ſuſpēdit) Jn
q̄ ſm Hiero. graui⁹ q̄ tradendo chꝛm pec
cauit. Cui⁹ rōnem aſſignat Nicola⁹ de ly
ra. qꝛ in traditiōe chꝛi peccauit contra ei⁹
humanitatem directe. Sed in deſperatio
ne illa peccauit directe ꝯtra eius diuinita
tem: quia ꝯtra infinitatem diuine miſeri/
coꝛdie. Et ecce qui pecuniam magis di
lerit q̄ dominuꝫ quem tradidit in culpa:
eam etiam vite pꝛopꝛie pꝛetulit in pena.
Nam pecuniam templo reddidit: ꝛ ſeip̄m
perdidit/ laqueo ſe ſuſpendens. De had
deſperatione Jude ita loquiẛ Leo papa
ſermōe qui incipit. Deſiderata nobis. A

indulgentiã traditoꝛ Judas ꝑuenire non
potuit: quoniam ꝑditionis filius. cui dia⸗
bolus ſtabat a dextrẜ/ ꝓus in deſperatio⸗
nem trãſijt: ꝙ ſacramentũ chr̃is generalis
redẽptionis impleret. Nam moꝛtuo ꝓ oib᷒
impijs domino/ potuiſſet etiã foꝛte hic cõ⸗
ſequi remedium: ſi non feſtinaſſet ad la⸗
queum. Sed maligno coꝛdi/ nunc furtis
fraudium dedito. nunc patricidalib᷒ com
mercijs occupato: nihil vnꝗ̃ documento⸗
rum miſericoꝛdie ſaluatoꝛis inciderat. nec
pijs ceperat aurib᷒ domini verba dicẽtis:
Non veni vocare iuſtos/ ſed peccatoꝛes. ⁊
Venit filius hoĩs querere ⁊ ſaluare quod
perierat. nec intellexerat clementiã chr̃i: q̃
non ſoluꝫ coꝛꝑis infirmitatib᷒ medebat:
ſed etiaꝫ vulnera debiliũ curabat anima⸗
rum dicẽs paralytico. Confide fili remit
tũtur tibi peccata tua. Dicẽs ⁊ oblate ſi⸗
bi adultere/ Nec ego te ꝯdemnabo: Uade
⁊ amplius noli peccare. vt ꝑ omnia opera
ſua oſtẽderet in illo aduẽtu ſuo/ ſaluato⸗
rem ſe mundi veniſſe/ nõ iudicem. A quo
intellectu alienatus eſt impius traditoꝛ.
Inſurrexit in ſemetipum: nõ iudicio ſeuiẽ⸗
entis/ ſed furoꝛe pereuntẜ. vt q̃ vite aucto⸗
rem interfectoꝛib᷒ vẽdidiſſet/ in augmẽtũ
damnationis ſue etiã moꝛiendo peccaret.
Et in alio ſmõe. Merito inq̃t tibi tua pe
na cõmiſſa eſt: q̃a in ſuppliciũ tuũ nemo te
ſeuioꝛ potuit inueniri. Et alibi ſmõe qui
incipit/ Int omnia: idem ait: Sceleratioꝛ
omnib᷒ o Juda infelicioꝛ extitiſti. ⁊ quem
patientia nõ reuocauit ad dominũ/ deſꝑe⸗
ratio traxit ad laqueũ. Et ſequit. Cur de
bonitate eius diffidis: qui te a coꝛpoꝛis ⁊
ſanguinis ſui cõmunione nõ repulit: q̃ ti⸗
bi ad compꝛehendendum ſe cum turbis ⁊
armatoꝛum coboꝛte veniẽti pacis oſculuꝫ
nõ negauit. Sed quia homo inconuertibi
lis/ ſpiritus vadens ⁊ non reuertens: coꝛ⸗
dis tui ſecutus es rabiem. Et ſtãte diabo⸗
lo a dextrẜ tuis/ iniquitatẽ quã in ſancto⸗
rum omniũ armaueras caput/ in tuũ ver⸗
ticem retoꝛſiſti. vt q̃a facinus tuũ omnem
mẽſurã vltiõis exceſſerat/ te haberet iniq̃⸗
tas tua iudicẽ: te pateretur pena tua carni⸗
ficem. Hec Leo. Quãto tibi meli᷒ fue
rat vt chꝛiſti pedib᷒ te humiliares/ ⁊ ab eo
indulgentiã peteres: qui neminẽ ad ſe ve⸗
nientem repellit. Ue ergo ei: quia ad fon⸗
tem miſericoꝛdie ꝑ ſpem venie nõ redijt: ſed ꝓ⸗
pꝛij ſcelerẜ immanitate deſperauit. Inte⸗
rijt autẽ ſuſpẽdio ſm̃ Rabanũ: vt ſe oſten
deret celo terreꝗ̃ perosum. q̃ nõ ſoluꝫ ꝓdi⸗
tiõis culpã emendare noluit: ſed etiam ho
micidij ꝓpꝛij ſcelus addidit. Recte etiaꝫ
ſuſpẽſus in aere interijt/ ⁊ crepuit medi᷒.
Diffuſaꝗ̃ ſunt omnia viſcera eius. vt di⸗
cit Petrus Act. j. Quia ſepultura digñ᷒
nõ fuit. Indign᷒ ſiq̃dem hoim angeloꝝ⸗
ꝗ̃ cõſoꝛtio: locumꝗ̃ in celo cum angelẜ ac⸗
cipere indignus extitit: quia dominuꝫ celi
⁊ angeloꝛuꝫ ne ſibi parceret tradidit. In⸗
dignus fuit in terra colligi inter homies:
quia in terra exiſtẽs/ ſocios accepit demo
nes. quib᷒ aer ille caliginoſus vſꝗ̃ in di⸗
em iudicij deputat᷒ eſt locus. (Pꝛincipes
autem ſacerdotum acceptis argenteis di
xerunt: Non licet eos mittere in coꝛbonã)
id eſt: reſeruatoꝛiũ oblationum. quia coꝛ⸗
ban hebꝛaice/ oblatio eſt latine (q̃a ꝓcium
ſanguinis eſt) Uere in hoc verbo ait Hie
ronymus: culicem liquabant/ glutiẽtes ca
melum. Si enim ideo non mittunt pecu⸗
niã in coꝛbonã. i. in gazophylaciuꝫ ſiue in
dona dei: q̃a ꝓcium ſanguinis eſt: Cur ipſe
ſanguis effundit? Unde ⁊ Auguſtin᷒.
Qualis illa innocẽtie ſimulatio fuit pe⸗
cuniã ſanguinis nõ mittere in arcã: ⁊ ipm
ſanguinem mittere in ꝯſcientiam? Si em̃
illicitum fuiſſet ꝓcium ſanguinis in vſus
templi expẽdere. ſicut ipſe Dauid q̃a ſan⸗
guinẽ multũ fudit/ ab edificatiõe eius ꝓ⸗
hibitus eſt. ij. Reg. vij. Nõ dubiũ. ꝙ ideo
nõ licuiſſet: vt oſtẽderet immanitas homi
cidij. in eo ꝙ dominus nõ ſoluꝫ homicidi⸗
um/ ſed ⁊ omia cõcurrentia abominat.
Unde ⁊ Leo papa in ſermone qui incipit:
Spõſionis. Cui᷒ inq̃t coꝛdis eſt iſta ſimu
latio ſacerdotũ? ꝯſcientia capit: quod tem
pli arca nõ recipit. Refutat illi᷒ ſanguis
taxatio: cui᷒ nõ timet effuſio. Quantiſli⸗
bet vos circũtegatis fallacie vmbꝛaculis:
manet initũ cũ traditoꝛe cõmerciũ. qḋ lu⸗
ſtũ ſanguinẽ ſic nõ licuit cõparauit. (Con
ſilio itaꝗ̃ inito: emerũt ex illis agrũ figuli
in ſepulturã ꝑegrinoꝝ) ꝓpꝛia ſepulcra non
habentiũ (ꝓpter h̃ vocatus ager ille achel⸗
demach. h̃ eſt ager ſanguinis: vſꝗ̃ in ho⸗
diernum diem) quod ex dei oꝛdinatiõe fa⸗
ctum eſt. ad memoꝛiã ꝓditionis Jude:

paſſionis chriſti ꝛ ꝑpetuū ipletaꝝ ſignū.
(Tūc impletū eſt qḋ dictū eſt ꝑ Hieremi/
am) Sꝫ vt Hiero. ait: nō eſt de textu. nec i
antiq̄s codicib⁹ habeť Eſt aūt auctoritas
illa ſentētialiť in Zach. c. ij. non ꝟbaliter.
Ait aūt Hiero. Legimus in q̄dam he/
breo volumie: q̄ nazaree ſecte mihi hebre⁹
obtulit Hieremie apocriphū: in q̄ hec ad
verbū ſcripta reppeꝛi. Orige. etiā in Mat
theū. In ſecretis ait Hieremie h̄ teſtimo/
nium repiť. Et acceperūt triginta argen/
teos p̄ciū appciati. i. ipſi⁹ chri: quē appre/
ciauerūt a filijs iſrael. q̄a illud p̄cium fuit
ꝯſtitutum inter Judam ꝛ ſacerdotes qui
erāt d̄ filijs iſrael. Et dederūt eos in agrū
figuli. i. ꝑ agro figuli. ſicut cōſtituit mihi
dn̄s. i. ꝯſtitutum mihi reuelauit. Place
at nūc breuius attēdere q̄ntum in h̄ Jude
ſuſpēdio ꝛ ceteris dictis creuit triſticia ꝛ
doloꝛ in corde pijſſimi ſaluatoris. Quid
eñ dn̄o triſti⁹ eſſe poterat q̄ꝫ eo iam in ope
redemptōis ꝯtra diabolū cōfligente. ac ꝑ
toti⁹ mūdi ſaluatōe vſq̄ ad ſanguis effuſio
nem laborāti: tantū a diabolo ſpoliū ꝑpe/
ti atq̄ amittere: ꝛ irrecuꝑabiliter. vnū de
intimis: vnū de duodecim: talē ꝛ tātū q̄/
lis ꝛ quātus ſup̄ deſcriptus eſt. Et quidē
ꝑus dn̄ꝫ vēdidit grauiť cōtriſtauit. ſꝫ nūc
incōparabiliter magis. Tū q̄a nūc maio/
ri peccato peccauit. Tradēdo eñ in filiū
finaliter deſperādo / peccauit in ſp̄m ſc̄tm̄.
Tum q: irremediabiliť ſuſpēdio cecidit.
Nā a peccato traditiōis reſurgere potuiſ/
ſet ſi voluiſſet ꝓpter quod poſt vēditionem
varijs medijs dn̄s eū reuocare ſtuduit. Et
ſicut Chryſoſtom⁹ homel. x. ait. Ammo/
nebat / ſuadebat: ꝛ omi ſtudio eū curare ſa
tagebat. Nam de ꝑditionis crimine eum
notauit: nec tñ omnib⁹ publicabat. De ge
henna locut⁹ ſepiſſime. Ve inq̄t homini ꝑ
quem ꝛc. De regno celoꝛum tractauit aſſi
due. terruit penis. allexit p̄mijs ac benefi/
cijs pedes lauit: cū ceteris diſcipuliſ ad co
meſtionē admiſit coꝛporis ſui ꝛ ſanguis.
p̄buit oris oſculū. auſſauit ꝛ noiauit ami/
cū: vt de indulgentia redderet certū. ꝓſtra
uit eū nihilomin⁹ cū turba: atq̄ excecauit
vt poteſtate coꝛꝑis ꝛ aie ſue cognita redi/
ret ꝑ pniam: quā effugere nō poſſet ꝑ ma/
litiam ſed finali deſperatiōe qua ſuſpen/
dio ſeipm̄ occidit: oēm chri laboꝛē circa ſe ꝛ
miſcōiam euacuauit: ꝛ viā redeundi peni
tus interclūſit. Cū ḡ fons miſ. dic ꝑ pctō
traditionis tantū doluit: ſicut dicit Chryſ.
vbi ſ. dicēs. Dn̄s noſter illius delictū la
chrymauit: ita vt teſte euāgeliſta Jo. xiij.
Cū vidiſſet eū turbat⁹ eſt dicens. Vn⁹ ex
vobis tradet me. Quāta miſcōia dn̄i: tra
ditus ꝑ traditoꝛe dolet: ꝑditus ꝑ ꝑditoꝛe
turbať. Quis exp̄mere p̄ualet q̄ntū ꝑ pec
cato illo maximo irreuocabiliť dānāte ſal/
uatoꝛ omniū triſtabať. Auxit deniq̄ do/
loꝛē chri ꝛ triſticiā / inimici exultatio d̄ ca/
pta rapina: ꝛ diffamatio amplioꝛ ſui ꝛ ce/
tus apoſtoloꝝ. ſicut vnius delictū in oēs
cōuerſationis ſue ſocios fama diffundit.
Sed vehemētius duritia ꝑfidoꝛū iudeo/
rum afflixit: quos nec ꝯfeſſio peccati ipſi⁹
Jude / nec reſtitutio p̄cij: nec opatio ꝓprij
ſuſpēdij emolliuit. quia nec penitenti nec
ꝑ̄ijcienti / nec ſe ſuſpēdenti Jude credide/
runt. Sed nunc cū euangeliſta reuerta
mur ad hiſtoꝛie ꝓſecutionem vnde digreſ/
ſus eſt. Ait enim Math. (Jeſus aūt ſte/
tit ante preſidem) quo p̄ncipes ꝛ vniuerſa
ꝑpli multitudo vinctū Jeſum ꝑduxerant
tanq̄ꝫ moꝛtis ſupplicio puniendū. Et Jo
an. (Et dixit. Quā accuſationē affertis
aduerſus hoiem hūc?) tot ſcꝫ moꝛtis indi/
cijs mihi p̄ſentatū? Erat eñ mos roma/
nis / nō ꝯdemnare: niſi cuius ꝑus accuſa/
tionē audiuiſſent: ꝛ q̄ locū defendendi ha
buiſſet. vt dr̄ Act. xxv. Pilat⁹ aūt erat iu
dex ab romanoꝝ impꝛatoꝛe cōſtitut⁹ (Re/
ſponderūt ꝛ dixerūt. Si nō fuiſſet hic ma
lefactoꝛ / nō tradidiſſem⁹ tibi eū) Male/
factoꝛ nō q̄liſcū q̄ / ſed public⁹. cui ꝓ euĩ
dētiā maleficij loc⁹ defenſiōis nō dať. De
q̄ de⁹ p̄cepit. Maleficū ne patiariſ viuere
Ecce inſatiabilē iudeoꝝ inuidiā. Ecce iā
auditā dn̄i innocētis blaſphemiā. Sicut
hūc nō q̄libet moꝛte / ſed moꝛte turpiſſima
cōdemnare voluerūt: ita cōtenti non ſunt
dn̄ꝫ vt malefactoꝛē quēlibet moꝛte dignū
ſed vt ſceleratiſſimū infamare. Siq̄dē de/
teſtabilioꝛes ſiť nec q̄ꝫ publici q̄ꝫ occulti. ſo
lū publici aūt q̄ꝝ maleficia nlla tergiuer
ſatiōe celari p̄nt. nec iudicij nec ꝓlo accu/
ſandi nō ſūt. ſed ſine ſtrepitu iudicij ꝛ iuriſ
oꝛdine nllo defenſiōis loco eis ꝯceſſo ſunt
ꝯdemnādi. vt habeť. xx. q. j. de manifeſta.
ꝛ ca. Qui ꝟo. ꝛ ca. ſcelus. eadē queſtione.

Nõ eñi mãifeſta accuſatiõe indigẽt. Am
bꝛo.ſup epl'am.ij.ad Coꝝ.ꝛ gloſ Gẽn.xl.
Euidẽtia patrati criminis nõ indiget cla
moꝛe accuſatoꝛis. Sic apl's cũ ꝗcũ nouer
ca foꝛnicat⁹ fuerat: abſentẽ ꝛ nõ auditum
cõdemnans ſathane tradidit: eo ꝙ crimen
ſuũ apoſtolo ꝑ ſpm̃: ꝛ fratrib⁹ ꝑ facti eui/
dẽntiã manifeſtũ fuit. Ut talẽ ergo ſce
leratiſſimũ/dominũ infamarũt: quem co
ram iudice accuſare: eiqꜫ defenſiõis locum
cedere recuſarunt: dicentes (Si nõ eſſet h̃
malefactoꝛ ꝛc̃.) Doloſe nihilomin⁹ id ege
runt: ſcientes ꝙ nullam cauſam moꝛtis cõ
tra eum in iudicio deducere valebant. Id
circo cauſe cognitiõem ſuppͥmere ſtuduere
volẽtes perſuadere ꝙ ſua examinatio ſuffi
cere deberet iudici. quaſi dicerent. Tante
ſumus iuſticie/veritatis/religionis ꝛ au/
ctoꝛitatis ꝓpterea ſimul ꝯgregati cõpare/
mus ſenioꝛes/ſcribe/phariſei ꝛ pontifices
niſi eũ diligenter examinaſſem⁹ ꝛ dignum
moꝛte inueniſſem⁹: nõ cũ iam ꝯdemnatuꝫ
a nobis/tradidiſſemus tibi puniendum.
Ideo nõ opoꝛtet aliam fieri diſquiſitiõem
ſimplici verbo noſtro credendũ eſt. Sic fi
lij iniq̃tatis coꝛam iudice ſe iuſtificant: vt
innocenti magis nocere valeant. Sed hãc
eoꝝ aſtutiã refellit Aug. ſup Ioã. dicens
Interrogent ꝛ reſpõdeant a ſpiritib⁹ imũ
dis liberati: languidi ſanati: lepꝛoſi mũda
ti: ſurdi audiẽtes muti loquẽtes: ceci vidẽ
tes: moꝛtui reſurgẽtes: ꝛ qꝺ ſupꝛa oĩa ſtul
ti ſapientes: vtrum ſit Ieſus malefactoꝛ.
Sed iſta dicebant de quib⁹ ꝑ ꝓphetam ipſe
ꝑdixerat: Retribuebãt mihi mala pꝛo bo/
nis. Pilat⁹ ꝓo cui nihil cõſtabat de ma
leficijs dñi: imo q̃ ſciebat ꝙ ꝑ inuidiã cum
tradiſſent: vt Matthe⁹ refert: q̃ſi indigna
tus. Ioan (dixit eis. Accipite eũ vos ꝛ ſm̃
legem veſtram iudicate) quaſi di. ſm̃ Ly/
ram. Si ſufficit veſtra examinatio: ſuffici/
at ꝛ veſtra ſententia (Dixerunt ergo iudei
Nobis nõ licet interficere quenqꜫ) Aug.
ſup Ioã. Quid eſt qꝺ loquit' inſana crude
litas? An nõ licet interficere quẽ interfi/
ciendũ offerebant? An nõ interficiebant/
cum clamabant Crucifige? Quid eſt qꝺ
dixerunt Nobis nõ licet interficere quenqꜫ
dũ lex dat homicidas: adulteros: ꝛ taliuꝫ
reos ſceleꝝ occidere vel lapidare: niſi foꝛte
hoc dixiſſent ꝓpter diei feſti venerationem
vt nõ liceret eis i die feſto occidere hoiem.
Ob cuius veneratiõem etiã ꝑtoꝛium iudi
cis intrare noluerũt. Quomodo o iudei: o
falſi iſraelite/nõ occidiſtis cum quẽ appꝛe/
hendiſtis: quem duxiſtis: quem ꝑſidi tradi
diſtis: quem crucifigi popoſciſtis? Audi/
te q̃d ꝯtra vos ꝓpheta clamat. Filij homi/
nũ dentes eoꝝ arma ꝛ ſagitte: ꝛ lingua eo
rũ gladius acutus. Ecce quib⁹ armis: q̃b⁹
ſagittis: quib⁹ gladijs iuſtũ interfeciſtis.
Hec Aug. Poteſt etiã intelligi ꝙ licꝫ
occidere poterant lapidando/q̃ nõ occi
derũt Stephanũ Act. vij. Crucifixio ta/
men que erat moꝛtis genus turpiſſimum/
erat eis romanoꝝ auctoꝛitate ꝓhibita. Et h̃
moꝛtis genere volebant dñm occidi: ſicut
ꝑdictum erat Sapiẽ. ij. Moꝛte turpiſſi
ma ꝯdemnemus eũ. Ideo addit euangeli
ſti (vt ſermo Ieſu impleret'. ſignificãs qua
moꝛte eſſet moꝛitur⁹) Siq̃dem ſepe ꝑdixe
rat dñs diſcipulis quia tradendus eſſet gẽ
tib⁹ illudendus/flagellandus ꝛ crucifigẽ
dus Math. xx. ꝛ alibi. Uidentes ergo iu
dei ꝙ ſine accuſatione domini apud Pila
tũ intentũ ſuum obtinere nõ poſſent. Lu/
cas (Ceperunt eũ accuſare dicentes. Hũc
inuenim⁹ ſubuertentẽ gẽtẽ nr̃am ꝛ ꝓhibẽ/
tem tributa dari ceſari: ꝛ dicentem ſe chꝛi/
ſtum regem eſſe) In tribus quaſi trãſgreſ
ſoꝛẽ triplicis legis. diuine: naturalis: ꝛ hu
mane/falſo accuſabant. Et quia auerte/
ret populum ab obſeruantia legis diuine
date per Moyſen: qꝺ falſum erat. quoniã
publice ꝑdicabat: Non veni ſoluere legẽ
ſed adimplere Matth. v. Quã etiaꝫ vſqꜫ
ad moꝛtẽ ſeruauit. Secũdo: quia ſua ꝑdi/
catiõe ꝓhiberet dari tributa ceſari: cõtra le
gem nature: ſm̃ quã gubernatoꝛ ac defen/
ſoꝛ reipublice fas habet recipiendi neceſſa
ria ſtatus ꝛ vite. Quis eñi ſuis militat ſti
pendijs vnqꜫ. j. Coꝝ. ix. Cui⁹ oppoſitũ do
cuit Matth. xxij. dicens. Reddite q̃ ſunt
ceſaris ceſari: ꝛ que ſunt dei deo. Ipſe quo
qꜫ ſoluit didrachma pꝛo ſe ꝛ Petro Mat
thei. xvij. Et tertio: quia volebat ſibi vſur
pare regnum iudeoꝝ/contra decretum im
peratoꝛis: q̃ a iudeis abſtulerat dignitatẽ
regiam: diuidens Iudeam in quattuoꝛ te
trarchias Luce. iij. Quod ex eo falſum eẽ
patet. quia cum quereretur a populo vt ra
peretur ab eis in regem/fugit: vt habetur

Joan.vj. Pilatus aūt de ꝑmo. ſ. auerſi
one populi ab obſeruantia legis Moyſi
nō curabat/q2 erat gentilis. Scđm nouit
falſum audierat em̄ reſponſionē dn̄i de tri
buto. Ideo de tertio qđ eſſe poterat contra
imperiū romanum: ꝙ a iudeis abſtulit di/
gnitatem regiam: ſicut ⁊ ipi poſtea teſtifi/
cati ſūt. q̄ em̄ inquīt ſe regē facit ꝯtradicit
ceſari. Joan xix. Pilatus ꝑiclitari timu/
it ſm Chryſ. ſi nō diligēter inquireret de
crimine leſe maieſtatis. Ideo vt chr̄m ma
gis pacifice ⁊ exquiſite examinaret Joan.
(Introiuit in ꝑtorium Pilatꝰ ⁊ euocauit
Jeſum) nihil iudeis tumultu irrationabi
li morte eiꝰ petētibꝫ reſpōdentē. Sciuerat
em̄ illud E. ci. xxxij. Ubi nō eſt auditus:
ibi nō effundas ſermonē. Uocauit inquā
extra tumultū in ꝑtorium: q̄ iudei nō au/
debant introire (Et dixit ei: Tu es rex iu/
deoꝝ?) quaſi diceret. Eſt hoc verū qđ tibi
iponit: ꝙ velis tibi vſurpare regnū? Que/
rebat aūt verū de iure eſſet rex. quia de fa/
cto ꝯſtabat chr̄m regem nō eſſe, ꝓpter qđ fa
cetum intuens Theo. hoc dicit interrogā
ſe Pilatum/in ꝯtemptū obiecti criminis:
⁊ accuſatiōem iudeoꝝ ſubſannādo. quaſi
diceret. Tu pauper/humil'/nudꝰ: cui nul/
lus adiutor/accuſaris de regno? Reſpon
dit Jeſus (A temetipo h̄ dicis: an alij di/
xerunt tibi de me? Reſpōdit Pilatꝰ. Nun
quid ego iudeꝰ ſum) quaſi diceret. Ex me
nō ꝯcepi hanc opinionē de te: quia nō ſum
iudeus/vt poſſim inueſtigare ex libris iu
daicis qs debeat eſſe rex iudeoꝝ: ſed ad ꝑi/
tos legis ptinet. Ideo ſubdit (Gens tua
⁊ pōtifices tui tradiderūt te mihi: accuſan
tes te ſup h̄. Quid feciſti? q̄ſi diceret. Ui/
detur ꝙ ſis in aliq̄ culpabilis: ex q̄ illi qui
ſunt de gente tua ⁊ tante autoritatis: ſicut
pōtifices te accuſant. Si ḡ rex nō es: de q̄
accuſaris: quid feciſti? Jeſus volēs exclu
dere falſam opiniōem de regno eiꝰ q̄ accu/
ſatus fuerat a iudeis quaſi illicitū affecta
uerit regnū. Uel q2 ſolēt regnaturis inui/
dere regnantes: atq3 inſtruere tanq3 bonꝰ
magiſter/quale ſit regnū eius: ꝙ q3 nec ad/
uerſum ſit romanis ſiue iudeis (Reſpōdit
Regnū meum non eſt de hoc mūdo) id eſt
nō quero huius mundi temporale ⁊ tranſi
torium dominiū. quod probat dicens (Si
ex hoc mūdo eſſet regnum meum. miniſtri
mei vtiq3 decertarent vt nō traderer iude/
is) Omne enim regnum temporale firmi/
tatem habet: non ſolum ab ipſo rege: cum
ſit vnus ſolus homo: ſed etiā a miniſtris
ꝯtra aduerſarios ꝓ eo pugnantium. Sed
nihil tale querebat Jeſus. Ueruntamen
quia rex erat: cōcludit (Nunc autē regnū
meum nō eſt hinc) id eſt quantū ad hec te
poralia querenda (Reſpondit Pilatꝰ. Er
go rex es tu?) licz regnum tuū ſit alibi vel
tale de quo nō intromittūt ſe romani (Re
ſpōdit Jeſus. Tu dicis quia rex ſum ego)
Et ita verū eſt. Et conſequēter ſm Ly/
ram declarat huius regni ꝯditiōem. Ego
in hoc natus ſum) temporaliter (⁊ ad h̄ ve/
ni in mundum) per carnis aſſumptionem
(vt teſtimoniū ꝑhibeam veritati) docendo
⁊ radicando veritatem de diuinis in cordi
bus fidelium (Omnis qui eſt ex veritate)
ꝑma que deus eſt: nō ſolum ꝑ creationem
ſed imitationem ⁊ ſubiectionem (audit vo
cem meam) corde credendo ⁊ opere obediē
do. ⁊ per conſequēs in talibꝫ ſpiritualit' re
gno. Et tale regnū in nullo ipediebat im/
peratoris romani dominiū (Dixit ei Pila
tus. Quid eſt veritas?) Non querit Pila
tus veritatis diffinitiōem ſm eundē Ly/
ram. Sed q̄ eſt illa veritas cuiꝰ virtute et
participatiōe homines efficiunt' de regno
chriſti. Et huius queſtionis ſolutiōem nō
expectauit. Uel quia indignus fuit eā au
dire ſm Aug. quoniā iudiciū ſuū a verita
te inchoauit ſed in veritate nō manſit: q̄n
imo in ꝑuerſitate finiuit. Ideo de verita/
te queſtiōem facere potuit: ſed finale reſpō
ſum audire nō meruit. Uel quia ſm Ly
ram queſtio erat de regno ſpirituali. quia
de veritate per quā aliquis efficit' de regno
ſpūali chriſti. Ipe aūt nō habebat intro/
mittere ſe: niſi de tēporalibꝫ. Et ideo h̄ ad
uertens/dimiſit illius queſtionis ꝓſecuti/
onem. Uel tertio ſm eundē: quia iā ꝑce
perat chriſti innocentiā: qua nō machina/
bat' ꝯtra romanū imperiū: querēdo tempo
rale regnū ⁊ iudeoꝝ maliciam. Ideo ꝑter/
miſſa queſtione ꝑdicta/voluit ꝓcedere ad
eius liberatiōem. Idcirco (cum h̄ dixiſſet
iterū exiuit ad iudeos) vt innocentiā eius
declararet (Et dixit eis. Ego nullam in/
uenio cauſam) ſcilicet morte dignam in
eo. Lucas. Nihil inuenio cauſe in hoc ho

mine.hoc eſt quod ipſe dominꝰ ait. Beda
ſup Lucã. Pridie q̃ pateret inter alia di
ſcipulis ait. Venit pnceps mũdi huius: ꝛ
in me nõ hꝫ quicq̃. Et idem pnceps mun
di: hoc eſt Pilatus cum abſoluit. in q̃ nil
hil cauſe qua dãnaret inuenit. (Iudei) au
tem qui non equitatis amore verum inue
ſtigare/ſed inuidie ſtimulo iuſtum dãna
re ſatagunt. Lucas (inualeſcebant) ſcꝫ cla
moribꝫ: q̃a defecerunt rõnibꝫ dicẽtes. Cõ
mouit p̃pl̃m docẽs p vniuerſam iudeã: in
cipiẽs a galilea vſq̃ huc.) quaſi dicerent
ſm Theoph. Peruertit p̃pl̃m. nec in vna
parte tm̃/ſed in galilea incepit: ꝛ huc vſq̃
puenit/tranſiens per iudeam. Sꝫ ſm Ni
co. de Lyra ſup Lucã galileã nominant.
volebant em̃ eum notare q̃ eſſet ſimil' Iu
de galileo q̃ tẽpe natiuitatis chriſti induce
bat p̃pl̃m ad rebellãdum impatori roma
no: dicens iudeis eſſe illicitum pfiteri ali
quem dñm terrenum/ſed ſolum deum. ppt̃
quod ꝛ ipſe cum ſibi adherentibꝫ perijt. vt
habet Actuũ v. Quoꝝ ſequaciũ aliquos
Pilatus occidit: ſm Cirillũ. De quo ha
betur Luc. xiij. vt vel ſic Pilatus exarde
ſceret cõtra chriſtũ. Sed nõ aduertit: imo
falſum reputauit. ſciens chriſtum dixiſſe.
Reddite que ſunt ceſaris ceſari: ꝛ que ſũt
dei deo. Et per h̃ oſtendens q̃ poterãt eſſe
ſubiecti. nõ ſoli deo/ſed etiam tpali dño.

Beda ꝟo ſup Lucam. Hic ait accuſan
tium ſmo: magis ꝛ eum qui accuſatur in
noxium. ꝛ eos qui accuſant docꝫ eſſe per
uerſos. Docuiſſe em̃ p̃pl̃m ꝛ a pſtini tem
poris ignauia docẽdo commouiſſe: taliq̃
actu a galilea vſq̃ ad iudeam. hoc eſt. to
tam a fine vſq̃ ad finẽ terram. pmiſſionis
ptranſiſſe. non criminis/ſed indiciũ pſtat
eſſe virtutis. Sꝫ nunc chariſſimi pſidere
mus diligẽter dñm ſtantem ante pſidem.
ꝛ (vt dictũ eſt) nõ iudeis criminantibꝫ/ſed
pſidi humiliter reſpondentẽ. Quis: ante
quem: Deus ante hoiem: viuoꝝ mortuo
rumq̃ iudex potẽtiſſimus/ante mortalis
regis officialem. Innocens ꝛ omis pecca
ti neſcius ante incircũciſum canẽ: legiſla
tor: ꝛ omis regula iuſticie: ante idolatram
iniquum: ius ꝛ deum ignorantẽ. Sau
ciauerunt hec omia interiora cordis dñici
qui etiã op ante fontali miſcdia/ſup inimi
coꝝ iuſta punitiõe: licꝫ futura illachryma
tur Vidẽs (inquit) Lucas ciuitatẽ: fleuit ſu
per illã. eiuſdem. xix. Sed magis indura
ta inuidia iudeorum populi peculiaris cui
legem ꝛ prophetas dedit. ppter quos de
niq̃ dignatus eſt pncipaliter in hũc mun
dum venire: de eorum genere naſci. quere
re ſcꝫ oues que perierunt domus iſrael. q̃
rum vicit malicia incircũciſi iudicis ferita
tem. Tanta ſiquidẽ erant ferali rabie in
durati: vt a iudice barbaro molliri nullis
medijs poſſent. Iudicabit dolorẽ cordis
domini certius: qui in filio pre ceteris ele
cto labores vniuerſos ꝛ expẽſas perdidit.
qui in gremio ſerpentem nutriuit. qui pro
ſingulariſſimis beneficijs magna cũ cha
ritate impenſis/perſecutorem ac morta
lem inimicum in filio propo reportauit.

(Pilatus autem audiẽs galileam/in
terrogauit ſi homo galileus eſſet. Et vt co
gnouit q̃ de Herodis poteſtate eſſet: remi
ſit eum ad Herodem. qui ꝛ ipſe Hiero
ſolymis erat his diebꝫ) ꝓpter ſolẽnitatẽ pa
ſchalem. q̃a iudeus natus erat. Patrem
ſuus amore vxoris ſue que iudea fuerat:
tranſiẽs ad ritum iudaiſmi/ſe circũcidi fe
cerat: vt dicit Joſephus. Hoc egit Pila
tus (ſm Bedam) ne contra eum quem in
ſontem ꝛ ꝓpter inuidiam traditum cogno
uerat: ſententiam dare cogeret. Ideo He
rodi eum miſit audiendum: vt ipſe potius
eum qui eiꝰ patrie tetrarcha exiſtebat: vel
abſolueret vel puniret. Vel ſm Lyram
hoc egit. Cum vt Herodi deferret: ſeq̃ns
in hoc legem romanoꝝ: que ſm Theo. iu
bebat quemlibet a pncipe ſue ditionis cõ
demnari. Cum quia credebat q̃ liberter li
beraret hominẽ qui eſſet de terra ſua: ma
xime innocentem. Dicit autem dñs gali
leus ſiue de terra galilee. nõ quia in ea na
tus ſit. naſcit em̃ in Bethleem iuda ſed q̃
ibi pceptus/nutritus ꝛ plurimũ conuerſa
tus. Verum ſm Bedã diuina puiden
tia h̃ factũ eſt: ne qua iudeis excuſatio ma
neret: quaſi nõ ipſi ſed romani chriſtũ cru
cifixerunt. Herodes ꝗ̃ qui natu ꝛ religi
one erat iudeꝰ cum exercitu ſuo/q̃d de illo
ſenſerint eſt oſtentare pmiſſus ſ mul ꝛ im
pietas vtriuſq̃ puincie. iudee. ſ. in q̃ natꝰ
eſt: ꝛ galilea in q̃ nutritꝰ eſt ꝛ cõuerſatꝰ in
eius necẽ cõſpirãtis oſtendit. Hec Beda

Cõcurrunt itẽꝝ turbe cũ pncipibꝫ ſuis:

ꝛ agnū mitiſſimū adhuc vt credit̃ ligatū. Nihil em̄ de ſolutiõe vinculoꝝ apđ Pilatum legit̃/ ꝑtrahunt iniurioſe ad Herodē. (Herodes āt viſo Jeſu: gauiſus ē valde) nō ex deuotiõe/ ſed ꝓpt̃ curioſitatē. Jō ſequit̃ (Erat em̄ ex multo tpe) ſcz a tpe decollatõis Joānis baptiſte (cupiēs videre eū: eo ꝙ audiret multa de eo. ꝛ ſperabat ſignū aliq̃d videre ab eo fieri.) Sperabat etiam ab eo audire q̄daz curioſa ꝛ inſolita: (ideo interrogabat illum multis ſermonibꝫ) non ſicut ſtudioſus/ ſed ſicut carioſus. non ſicut ꝟitatis amator/ ſed ſicut tētator. Non ſicut lucratiuꝰ alicuiꝰ vtilitatis/ ſed tanq̄ paciēs nouoꝝ cupidinis. Et iđo interrogabat eū q̄ſi deriſorie ſe būs ad ip̄um ꝛ ei ſubſānans: ſm Theo. Neq; eū reputabat ſaluatorē/ ſed incātatorē: ſm glo. (Jpſe ipſe nihil illi reſpondebat) tacuit/ ꝛ nihil fecit: ſm Ambro. ſup Lucā. Quia nec illius crudelitas merebat̃ diuina videre: ꝛ dominus iactantiā declinabat. (Stabāt autē ꝑnci pes ſacerdotū ꝛ ſcribe/ ꝯſtāter accuſantes eū.) Jn q̄bꝫ accuſauerint/ euāgeliſte tacēt q̄a forte in eiſdē in q̄bꝫ corā Pilato accuſabāt (dn̄s aūt) ſicut Herodi/ ita ꝛ accuſantibꝫ (nihil reſpōdit.) Ubi Beda ſup Lucā. Accuſantibꝫ ſe ꝑncipibꝫ ſacerdotum ꝛ ſcribis: dn̄s apud Pilatū pauca: apđ Herodē nulla r̄ndit. Nā iuſtuz ꝓfecto erat vt Pilato q̄ inuitus ferebat ſniaz/ aliq̄ in ꝑte r̄nderet: Herodē ꝟo ceteroſq; iudeoꝝ optimates qui ꝯ legis ſue decreta innoxiū ꝯdēnabāt: indignos ꝑ oia ſuo ſmone duceret. Ubi ergo tacebat q̄ſi agnꝰ toto pro grege immolandꝰ patientiā p̄ſtabat. Ubi ꝟo r̄ndebat: q̄ſi paſtor bonus ꝑ crediris ſibi ouibus/ ꝯtra lupoꝝ latronūq; inſidias pugnabat. Hec Beda. Uidēs aūt Herodes ꝙ chr̄s nullū ſignū faceret: nec verbuz aliq̄đ ad interrogata r̄nderet: nec ſe ꝯ accuſatores defenderet: reputauit eū idiotam ꝛ fatuū. Et ideo (ſpreuit illū Herodes cū exercitu ſuo) id eſt: exercitus Herodis eū ſpreuit: vt oēs in eadē culpa pares eſſe mōſtrarent̃. Nō ſolū autē ſpreuit ſed ꝛ illuſit indutuz veſte alba: vt tali ſigno ab oibꝫ fatuꝰ putaret̃. Erat em̄ veſtis ludicra: q̄ fatui ab alijs hominibꝫ diſcernunt̃.

Jteꝝ ſm Ambro. ſup Lucā. Nō ocioſum erat ꝙ veſte alba induit̃ ab Herode: immaculate tribuens indicia paſſiōis. ꝙ agnus dei ſine macula cum gloria peccata mūdi ſuſciperet. Et ita illuſum (remiſit ad Pilatū) vt eum honoraret ſicut Pilatus ei detulerat. Jn quo tamē ꝛ ip̄e Herodes ꝯuincit̃ in necē dn̄i ꝯſenſiſſe. Quia em̄ fuerat ſibi miſſus tāq̄ hō ſue dicionis cum in eo cauſam non inuenerit: debuiſſet eum abſoluiſſe: ꝛ nō alieno iudici remiſiſſe. (Et facti ſunt amici Herodes ꝛ Pilatus) ꝓpt̃ reuerentiā in dn̄i miſſione ꝛ remiſſione/ ſibi mutuo impēſam in ipſa die. (Nā antea inimici erāt ad inuicē) ꝓpt̃ necem. ſ. galileoꝝ qui de dn̄io Herodis erāt quam intulerat Pilatꝰ: miſcēs ſanguinē eoꝝ cū ſacrificio. cuiꝰ mētio fit a dn̄o Luc. xiij. Heu q̄ facile ꝯcordāt in occiſiōe chriſti q̄s ꝟtus nulla/ nulla iuſticia poterat federare. qđ fedꝰ vſq; hodie cuſtodiūt tyrāni in innocentū ꝑſecutiōe. de q̄ Beda ſup Lucā ait. Hoc nefandiſſimū Herodis ꝛ Pilati fedus qđ in occidēdo chr̄o pepegerunt: hactenus eoꝝ velut hereditario iure ſucceſſores cuſtodiūt: qñ gentiles ꝛ iudei ſicut genere ꝛ religione/ ſic ꝛ mēte diſſidētes: in chr̄ianis tñ ꝑſequendis/ chriſtiq; inimicis fide permēda cōſentiunt. Suo modo multiplr̄ diſſidentes mali chriſtiani: facile cōcordant in bonoꝝ perſecutiōe. quoꝝ pacem Dauid odiens ait. Zelaui ſup iniquos/ pacē peccatoꝝ vidēs. Sed quo fine nō tacuit. Nā ſequit̃ ibidez: Deiecisti eos dū alleuarent̃. quō facti ſunt in deſolatiōnē: ſubito defecerū t ꝓpter iniq̄tatē ſuā velut ſomniū ſurgētium: dn̄e in ciuitate tua imaginē ip̄oꝝ ad nihilū rediges. p̄s lxxij. Ecce dilectiſſimi quō ꝑ ſingula momēta creſcit dn̄i cruciatꝰ. Quis ſatis eſtimare poterit quātum mitiſſimꝰ ſaluator fatigatꝰ fuerat in his iniurioſis ꝛ penalibꝫ pertractationibꝫ? Olim legit̃ dn̄s ex itinere fatigatꝰ: ꝓpter qđ pauſando ſedit ſic ſup fontē. Joā. iiij. Sed quātū hodie fatigatꝰ dum nō liber ambulabat: ſed duris vincul' trahit̃ ab impijs: tota nocte ꝛ die impellit̃: ꝛ requies nulla ꝯcedit̃. Trahitur inquā de horto ad Annā. de hoc ad Caipham. Et dū apud illū tota nocte colaphis: alapis: ſputis: ceteriſq; iniurijs vexaret̃. mane facto trahit̃ ad ꝯſiliuz: de cōſilio ad pilatū. de illo ad Herodē. Jteꝝ ab Herode ꝯſi

ſibiliter remittit͛ ad Pilatū. Ducebat͛ āt
feſtinant͛: qꝛ ſanguinē ei⁹ ſup modū ſitie-
bāt. Et trahēte vno/ ipellēte alio: nō in-
credibile eſt dñz freq̄nt̄ cecidiſſe ꝛ ꝗuit. qa
ligat⁹ manibꝫ/ ex nlla pte ſe iuuare poterat:
ſꝫ ꝛ freq̄nti⁹ pedibꝫ nudis ipegiſſe. Nec ei
putādū eſt fremētes beſtias cū p planiora
traxiſſe: ſed mag̃ ipſi planā viā tenētes/ p
aſpa q̄qꝫ ꝛ tortuoſa ptraxerūt. Nihil ḡ mi
rū ſi fatigat⁹ eſt dñs ꝛ vehement̄ fatigat⁹

Sed mira tāta dignatio ꝛ patiētia ſal-
uatoris: qa ꝓtus dei fatigat͛. Fatigat͛ per
quē fatigati recreātur. Fatigat͛ q̄ celum ꝛ
terrā ꝛ oia q̄ in eis ſūt ſine labore creaue-
rat: ꝛ ſine fatiga ſuſtētat. Sed q̄ntis cla-
moꝛibꝫ: opprobrijs: blaſphemijs: irriſioni-
bus ꝛ ꝯuitijs: ſed ꝛ ſputis/ ꝓberibꝫ ꝛ cola
phis: ꝛ forſitā lapidū ꝛ ſtercoꝝ ꝓiectōibꝫ:
putam⁹ māſuetiſſimū agnū a lupis ductū
ꝛ reductū: Que ꝛſi euāgeliſte nō ſcribūt:
ex his tñ q̄ ſcpſerūt intelligi pñt. Qui em̄
nocte illa dū cuſtodiēdū recepunt: in nul-
lo ei pepcerūt: ſed infatigabiliter afflixerūt.
Qui deniqꝫ corā iudice mēdaciꝭ infama
re nō erubuerūt: q̄d non intulere moleſtie
dū iudice abſente traxerūt: maxime dū fu-
roꝛ eoꝝ auct⁹ fuerat p Pilatū ꝛ Herodē:
eis nō p oia vt voluiſſent ꝯſentientes: dū
etiā fatuitatis teſtimoniū ab Herode al-
ba veſte illudentē acceperūt: ex illo magis
accēſi ad offendēdū: ex iſto aniati mag̃ fu
erūt ad illudendū. Sꝫ int͛ hec oia piiſſi
me dñe ieſu/ demiſſo incedis capite: vere-
cūda facie: factus velut mut⁹ non apiens
os tuū: nec hñs in oꝛe tuo redargutiones.
Et cū ſis ſapientia eterna pr̄is: attingēs a
fine vſqꝫ ad finem fortit͛/ ſuauit͛ oia diſpo
nēs: amict⁹ lumine ſicut veſtimēto: illude-
ris velut ſtult⁹ veſte ioculari: fact⁹ oppro-
brium hoim ꝛ abiectio plebis. Sꝫ nūc ad
reliqua narrāda reuertamur.

Articulus ſecundus partis tertie.

Pilatus autez ad quē remiſſus eſt dñs (conuo
catis pncipibꝫ ſacerdotū ꝛ ma-
giſtratibꝫ ꝛ plebe: dixit ad eos. Obtuliſt̃
mihi hūc hoiez q̄ſi auertentē ꝑplm: Et ec-
ce ego corā vob interrogās/ nullā cauſam
inuenio in iſto hoie ex his in q̄bꝫ eū accu-
ſaſtis. Sed neqꝫ Herodes. naꝫ remiſi vos
ad illum: ꝛ ecce nihil dignum moꝛte actū
eſt ei.) Beda. Audi iudee: audi crudel̄ pa
gane: Pilatus ip̄e fatet͛ neqꝫ ſe neqꝫ He-
rodem/ dignuꝫ q̄d moꝛte in chr̄o reppiſſe.
ſed tm̄ in illudēdo vel occidendo innoxiū:
aliene crudelitatis obtēperaſſe clamoꝛibꝫ
Et Amb. Et hic Jeſum Pilat⁹ abſoluit
ſed obſoluit iudicio/ crucifixit myſterio.
Et ſequit͛ (Emendatū ḡ illum dimittam)
q̄ſi diceret ſm Bedā. Flagris eū affligam
q̄ntuꝫ iubet̃ ꝛ ludibrijs: dñmodo innoxiū
ſanguinem nō ſitiatis. i. a moꝛte liberū p-
mittatis. (Pilat⁹ hec dicēs/ ꝛ nō pficiēs)
pdurātibꝫ iudeis in ſuis clamoꝛibꝫ/ cogi-
tabat alium modum liberādi Jeſuꝫ: etiā
ſine ꝓberatiōe. Nouit etem̄ ꝑplm iſtum p
ſuis libertatibꝫ ꝛ ꝯſuetudinibꝫ nimiū ze-
lari. Et idō (qa Lucas. neceſſe habebat di
mittere eis p diem feſtuꝫ vnum) Neceſſe:
nō impiali legis ſanctione: ſed annua gen-
tis illius ꝯſuetudine: cui per talia placere
voluit deuictus: vt dicit Beda. Placuit
eīn id ꝑplo ꝓpter memoriā liberatōis filio-
rum iſrael de egypto. cui⁹ liberatiōis me-
moꝛia in hoc feſto paſcali annua agebat͛.
Lyra. qꝛ in nocte paſcali angelus dñi ſal-
uauit hebꝛeos: ꝛ pcuſſit pꝛimogenita egy
ptioꝝ. Ideo in memoꝛiā illi⁹ bñficij in ſo-
lemnitate paſchali ſaluabunt vnum ꝓpin-
quum moꝛti. Et aliq̄s ꝯdēnatos ad moꝛ-
tem interficiebāt: ad repſentādum ſalua-
tionem hebꝛeoꝝ/ ꝛ interfectionē egyptio-
rum. Et illam ꝯſuetudinē eis ſuari impe
trauerant ab impatoꝛe romanoꝝ: ſicut ſu
erat ſuata anteqꝫ eſſet iudea romanis ſub
iecta. Et q̄a Pilatus tenebat͛ id obſeruare
qđ erat conceſſum ab impatoꝛe. ideo dixit
Lucas: Neceſſe habebat. Hec Lyra. Qꝛ
tm̄ hec ꝯceſſio cōſuetudini innitebat͛. ideo
dicit Mattheu⁹ (Per diem autē ſolennem
p̄ſes conſueuit ꝑplo dimittere vnum vin-
ctum quez voluiſſent. Marcus. quēcun-
qꝫ petiſſent. Aitqꝫ eis Joānes. Eſt cō
ſuetudo vobis vt vnum vobis dimittam
in paſcha. Matthe⁹. Quem vult̃ dimit-
tam vobis: Barrabam/ an Jeſum qui di

chriſtus. Joannes. Vultis ergo/ dimittā
vob regē iudeoꝝ. Matthe⁹: Sciebat em̄
qꝛ p inuidiā tradidiſſent eū. Habebāt aūt
tūc vinctū inſignē) id eſt in malicia diuul
gatum/ q dicebat Barabbas. Joan. Erat
autē Barabbas latro. Luc. qͥ ꝓpt' ſeditionē
quandā factam in ciuitate ꝛ homicidium
miſſus eſt in carcerē) Plures habuit Pi/
latus vinctos/ etiā latrones: qꝛ duo cum
dn̄o crucifixi ſūt. Sꝫ Barabbā preceterꝭ
oderāt iudei: q ꝛ public⁹ latro ꝛ ſeditioſus
fuerat. ideo hunc ſub disiunctiōe cū Jeſu
ꝓpoſuerat: putās eos nllo pacto Barrab/
bā petituros: vt vl' ſic dn̄s liberaret. De
q̄ Hieron. Volēs Pilat⁹ ſatiſfacere ꝓplo:
dat optionē eligēdi: qꝫ̄ quis nō dubitet chri
ſtum eſſe eligendū. ſciēs p inuidiā traditū.
Et Chriſ. Per hāc ꝯſuetudinē chriſtuꝫ
eripe tentauit. ꝛ vt neqꝫ vmbrā excuſatio/
nis iudei ſibi derelinquāt: manifeſtus ho
micida in cōparatiōe chriſti adducit'. Et
intuere qꝫ̄ ſapiēter. Non em̄ dixit q: pecca
uit/ ꝛ indign⁹ eſt morte: donate euꝫ feſto.
ſed p̄mum eum excuſans ꝛ eruens a cauſa
omi: tn̄ rogat ex ſupabundāti: vt ſi nollent
vt innociū dimittere: ſaltē vt noxium do/
naret feſto vel tēpori. Si em̄ oportebat in
peccatꝭ manifeſtꝭ exiſtentē dimittere: mul
to magis in dubijs. Hec Chriſ. Jpſi vo
obſtinato corde in malicia perdurātes: ni
mio odio ꝯtra chrīm ſeuiētes ne ſpe libera/
ret. p̄elegerunt ac petierāt hoiem peſtife/
rum dimitti. Matthe⁹ (Nā ꝛ p̄ncipes ſa
cerdotū ꝛ ſeniores. Marcus: ꝯcitauerunt
turbā. Mat. pſuaſerunt populis vt pete/
rent Barabbā: Jeſum vo pderent. Luc.
Exclamauit aūt) id eſt: magnis vocibus:
magnaqꝫ inſtātia clamauit (vniuerſa tur
ba dicēs. Tolle hūc: ꝛ dimitte nob barab
bam.) Ecce q̄nta infelicitū iudeoꝝ iniqui/
tas ꝛ malicia q ad ꝓcurādaꝫ chriſti mortē
petierūt latronis publici liberatōeꝫ. Con
tra bonū publicū ꝛ iuſticiā mortē vite: te/
nebras luci: filiū diaboli/ filio dei tā ſtul
te qꝫ̄ impie pferētes. Quod improperans
eis be. Petr⁹ Act. iij. Vos virū ſctm̄ ꝛ iu/
ſtum negaſtis. ꝛ petiſtis virū homicidā vo
bis donari. auctorem vo vite interfeciſtis
Vñ ꝛ Aug. ſup Joā. O cecitas iudeorū.
O furia freneticorū. noli dimittere hunc:
ſed barabbā. qd fuit h' aliud dicere qꝫ̄ occi
dat ille q ſuſcitat mortuos: ꝛ dimittat la/
tro vt iterū occidat viuos? De h' qꝫ Be
da ſup Luc. Heret iudeis vſqꝫ hodie ſua
petitio: quā tāto labore impetrauerunt. qꝛ
cū data ſibi optiōe: p ieſu latronē: pro ſal/
uatore interfectorē: p datore vite elegerūt
ademptorē. merito ſalutē vitāqꝫ perdide/
runt. ac latrocinijs ſe ac ſeditiōib' intantū
ſubdiderūt: vt ꝛ patriam regnumqꝫ ſuum
quod plus chro amauere pdiderunt: ꝛ ha
ctenus cū quaꝫ vēdidere anime vel corpis
libertatē recipe nō meruerunt. Leo pa
pa ſmone q incipit: Jnter oia. iudeos allo
quēs: ait. Tāqꝫ extenuāda eſſet veſtri fu/
roris imanitas: ſi eius ſentētie qui puincie
veſtre pſidebat vteremini: vinctuꝫ Jeſum
ad pilati iudicium deduxiſtis vt clamori/
bus improbis trepido cognitore ſuperato:
interfectorē hoim eligeretis ad veniam: ꝛ
ſaluatorē mundi peteretis ad penā. Sed
quantā amātiſſime ieſu dn̄: pulcritudo pa
tris: angelorū glīa: oim honorificētia bea
torū. Jndignū illō ꝛ infelix cōcambium
pijſſimū cor tuū ſauciabat: atqꝫ inaudita
pfidoruꝫ ingratitudo: q ſummo patris dono
teipo vicꝫ cum p̄re ꝯtēpto tāqꝫ ſceleratiſſi
mum/ vita indignū latroni viliſſimo poſt/
ponebat. Pilat⁹ itaqꝫ cognita inſatia/
bili rabie pfidoꝝ: que nec poterat quietari
hoc modo: ſed magis ferocem latronē vi/
uere vellent qꝫ̄ chriſtum: nōdum barabbā
libeꝝ dedit. ſed oppſſa illa ꝓpoſitiōe: ſi for/
te poſteri⁹ melius deliberarēt: aliter cona
tus eſt ieſum liberare. Vnde Lu (Jteruꝫ
locutus eſt ad illos/ volens dimittere Je
ſum.) Que aūt vba locutus fuerat/ euāge
liſta tacet. quia forte p̄orib' ſimilia: quib⁹
innocētiam Jeſu declarabat. (At illi ſuc
clamabant dicentes: Crucifige/ crucifige
eum.) Beda ſup Lucā. Quanto pfidorū
crudelitas: que non ſolum occidere inno/
centem/ ſed peſſimo genere mortis occide/
re: hoc eſt crucifigere deſiderat. Penden/
tes em̄ in ligno crucifixi/ clauis ad lignuꝫ
pedib' manibꝫqꝫ confixi. producta morte
necabant'. ꝛ diu viuebant in cruce. non q
longior vita eligebat': ſed quia mors ipſa
ꝓtendebat': ne dolor citi⁹ finiret'. Hec Be
da. (Jlle aūt tertio dixit ad eos. Quid
em̄ mali fecit: nullam cauſam mortꝭ inue/
nio in eo:) tertio: hoc vbum nunc dixit: qd

⁊ poſtea reperiūt. Primo cum p̄ſentatū ſe-
orſum in p̄torio reductū examinaſſet ſi rex
iudeoꝝ eſſet. Inde rediēs ad iudeos extra
pretorium expectantibꝰ: ait. Ego nihil in-
uenio cauſe in hoc homine. Secūdo cum
ab Herode illuſus/reducebatur dominꝰ ad
Pilatum: ait Obtuliſtis mihi hunc ⁊c. ſe
quit. Nullā cauſam inuenio. ſed neqꝫ He
rodes: vt ſupra habitū eſt. Hec quaſi reca
pitulando euangeliſta dicit (Ille aūt tertio
dixit ad eos Quid mali fecit? Ego enim
nullam cauſam inuenio in eo)

Articulus tertius partis tertie ſequitur.

PIlatus itaqꝫ videns populo ſatiſfieri nō poſ
ſe: ſine innocentis Jeſu caſtiga
tione: iterum ait. Lu. (Corripiā ergo euꝫ
⁊ dimittam) hoc etiaꝫ prius dixerat eodem
euangeliſta teſte. ſed nō tūc: eo q̄ alius li-
berationis modus occurrebat. quo cū non
pficeret: modo executus eſt qđ dixerat.
Ait ergo: Corripiam eum flagellando: vt
ſiqua in veſtris cerimonialibꝰ cōmiſit: vel
in aliquo deliquit: pro ipis correptus emē
dabitur. Et ſic emendatū dimittā a mor-
te liberum. Vel melius ſm Nicolaū de
Lyram ſup Joan. Vidit Pilatus ex cla-
more iudeoꝝ q̄ nullo mō poterat dimitte-
re Jeſum omnino liberū cum pace ipoꝝ.
ex altera parte durum ſibi erat innocentē
crucifigere. Ideo ad ſatiſfaciendū eis: fe-
cit eum flagellari. Siqdem naturale eſt vt
alicuius ira requieſcat/ſi viderit eum con
tra quem iraſcitur humiliatum ⁊ punitū.
Putabat ergo q̄ ſimiliter iudei videntes
Jeſum vndiqꝫ flagellis laceratum: carni-
buſqꝫ eius in liuorem deductis. ludibrijs
iniurijs ⁊ penis vltra condignū affectū ſa
tiaret eoꝝ crudelitas: ⁊ vſqꝫ ad eius mor-
tem deſiſterent deſeuire. Cui concordat
Aug ſup Joānem. Hoc Pilatus nō ob
aliud feciſſe credendum eſt: niſi vt eius in-
iurijs iudei ſatiari ſufficere ſibi exiſtima-
rent. ⁊ vſqꝫ ad eius mortem ſeuire deſiſte-
rent. Sed intentio hec Pilati/etſi pia fu
erat quantum ad id q̄ voluit Jeſum libe-
rare: crudelis tamē erat quantum ad id
q̄ hominem innocentē: maxime talem fi-
liū. ſ. dei/ſine cauſa affligeret. Idcirco nō
excuſat Pilatum in toto: ⁊ſi i tanto: quia
peccauit grauiter: ſed minus q̄ iudei. Iu
dex enim cum fuerat populi: ad eius offici
um ſpectabat rectum iudiciū iudicare: in-
nocentes abſoluere: ⁊ nocentium maliciaꝫ
cohibere. Hinc ſcriptum eſt. Noli querere
fieri iudex: niſi valeas virtute rumpe iniq
tatem Eccl. vij. Et iterum. Qui iuſtifi
cat impium: ⁊ qui condemnat iuſtum: ab
ominabilis eſt vterqꝫ apud deū Prouer.
xvij. Hinc etiam Anſelmꝰ ait: ſic allo-
quens dominū. Et quidem nō ignorabat
impius ille/per inuidiam omnia in te fie-
ri. nec tamen abſtinuit temeraria a te ma-
nus. ſed amaritudine repleuit animā tuā
ſine cauſa. Aggrauabat autē in hoc pec
catum Pilati: quia nō leui diſciplina ſed
caſtigatione crudeli innocentiſſimū domi
num caſtigauit. Nam vt Joannes refert
(Tūc apprehendit Pilatꝰ Jeſum ⁊ flagel
lauit) non per ſeipſum immediate: ſed per
miniſtros ſuos: ſm Nicolaū de Lyra ſu-
per Joannem. Tunc ſcilicꝫ cum iudei cla
maſſent. non Jeſum ſibi dimitti: ſed Ba
rabbam latronem. non ſaluatorem: ſed in-
terfectorem. non datorē vite ſed adempto
rem: vt dicit Auguſtinus ſup Joannē ho
melia. cxvj. Factū crudeliſſimū ſimpli-
ci verbo refert euangeliſta. Sed noſtꝝ eſt
pro quoꝝ peccatis flagellatione digniſſi-
mis: flagella dominus innocenter pertulit
compatiendo/attentius conſiderare pena-
rum amaritudinem: ⁊ dolores quos inili-
tum furore conſentiente Pilato ⁊ iubente
noſtro intulit ſaluatori. Traditus eſt ſiq
dem eis dominus ad flagellandū. Primo
flagellis p̄paratur: dum alba veſte illa iudi
cra: qua vſqꝫ tunc illudebatur: ac deinde
veſtibus ſuis ſpoliatur: nuda caro illa vir
ginea omnibus conſpicienda offertur: non
ſine maxima verecundia innocentis domi-
ni regis: caſtitatis ac pudicicie dilectoris
O q̄ntū cruciabat ignominioſa illa de-
nudatio coram omnibꝰ/cor illud Jeſu pu-
diciſſimū ac verecundū cū etiā peccatores ver-

recūdos: ⁊ magis incorruptos ꝟgīes plu
rimū affligat: eiſq; penaliſſima ſit hmōi
denudatio corā multis. ꝓpter qđ etiā dil-
ectrices ſuas ꝟgines ac martyres: cū ab im
pudicis tyrannis nudari iuſſe ſunt: magis
ꝓ tegumēto ſui corꝑis q̄ vita dep̄cantes:
miraculoſe veſtiuit. quas tñ nec a cetis pe
nis: nec morte corꝑis liberauit: vt de btis
Agnete ⁊ Barbara legit. Quāuis eñ
dñs nō fuit natus ⁊ ꝯceptus ex illa infecta
radice Ade: carne. ſ. peccatrice: ac libidino
ſa ꝓpagatōe: ſed de carne mundiſſima ꝟgi
nis: ſpūſſancti operatiōe. a q̄ infectiōe eru
beſcibilis facta eſt nuditas noſtra: dicente
p̄mo parēte domino: Timui: eo q̄ nudus
eſſem: ⁊ abſcōdi me Gene. iij. Nihilq; erat
in chr̄o peccati/macule aut rebellionis vñ
erubeſcere aut verecundari neceſſe haberet
Ipe tamē q̄ venit ſuſcipe ceteras noſtras
infirmitates: abſq; pctō ſuſcepit ⁊ illam.
Et ſicut vere eſuriuit/ſitiuit/fatigatus ē
triſtatus ⁊ doluit: Ita vere erubuit: tanto
vtiq; amplius quanto fuit ꝟginibꝫ omni-
bus pudicior: ⁊ angelis cunctis purior.

Nudatꝰ ꝓ'o: vt Augꝰ. in ſermōe q̄dam
ſentire videt/ſolotenꝰ ꝓſternit: ꝟbera expe
ctans duriſſima lictoꝝ. Ait eñ Aug. Ec-
ce iam dominꝰ aptat ad ꝟbera: iacet extē-
ſus ante hominē deus ⁊ ſuppliciū patit rei
in quo nullū peccati veſtigiū potuit inue-
niri. Beda ꝓ'o ſup Lucā quē ceteri do-
ctores plurimū imitant: tradit dominū co
lumne alligatum dicēs. Hanc correptio-
nem ꝯtra dominū deridēdo ⁊ flagellando
nefandoꝝ deſyderijs exhibuit: ⁊ verba Io
annis euāgeliſte: ⁊ ip̄a teſtat columna cui
alligatꝰ ille q̄ ſoluere cōpeditos ſolet: ple-
na pro mēbra ꝟberibus ſubdidit. Que vi
delicet columna in eccleſia mōtis ſion po
ſita: dominici cruoris vſq; hodie cernenti
bus veſtigia certa demonſtrat. Pars etiā
huiꝰ colūne oſtendit in Roma in eccleſia
ſancte Praxedis. Potuit aūt vtrūq; fie
ri: vt p̄mo in terrā ꝓſtratus crederet. dein-
de vt crudelius laceraret. ſanctiſſima caro
columne alligaret. Etiā dici pōt. In pri-
ma flagellatiōe fuerat colūne alligatꝰ: vt
hic dicitur a venerabili Beda. In ſecūda
flagellatione/poſt ſententiam ꝯdemnatio
nis ad mortem/fuerat ſolo ꝓſtratꝰ añ Pi
latum: ⁊ flagellatus: vt dicit Auguſtinꝰ.
Que flagellatio fiebat ſm legem romano-
rum: vt dt Hieronymꝰ ſuper Mattheū.

Sed quanta putabimus duricia immi
tes illi ac ſeui milites/tenera mēbra groſ-
ſis funibꝫ columne alligātes cōſtrinxerunt
forſitan collum/pectus/ventrem/manus
⁊ crura ſingulis ligaminibꝫ vinculabant:
ita vt ligamina ſacroſancte carni ſic imp̄-
merent: vt reliq̄ caro ſupexcreſcere videret.
In cuiꝰ memoriam ſacerdos hoſtiam ob-
laturus: ſtola collum ⁊ pectus cū cūcingit
⁊ manipulo manus. Et nō incredibile eſt
imo pium eſtimare/cutem ⁊ carnē domini
in tam acerba conſtrictione vulneraſſe. vel
ſaltem loca ligaminibꝫ attacta ⁊ vicina pe
nitus diſcoloraſſe. Neq; eñ putanduꝫ eſt
miniſtros iudicis leniter ligaſſe flagellan
dum: quem crudeliter ligatum p̄ſentarūt
miniſtri iudeoꝝ: maxime cum eū tanq̄ ma
gum habebāt: quem ſuis maleficijs de ſu-
is elabi manibꝫ timuere. Circumſtant
deniq; agnum manſuetiſſimū columne ſic
alligatum viri immiſericordes ⁊ truculen
ti. ⁊ ex lacertoꝝ ſuoꝝ fortitudine flagellis
⁊ virgis ꝟbera atrocia candidiſſime car-
ni imp̄mūt Et vt Auguſtinꝰ ait. ſanctā ꝫ
cutē violentia flagelloꝝ repetitis ictibꝫ rū
punt: crudelia verbera ſcapularū terga cō
cidunt. Sed ⁊ corpus totum caro mūdiſ
ſima: flos ⁊ pulcritudo totius humane na
ture vbiq; lacerat: liuore/plagis ⁊ fractu-
ris vulneratur: ita vt a vertice capitis vſq;
ad plantam pedis nulla relinquatur ſani
tas. Rubricat candor virgineꝰ. dum vn-
diq; ſacroſanctum corpus receo cruore ru-
beſcit: erumpētibus ex omnibus corporis
partibꝫ guttulis ſacri ſanguinis: que itera
tis plagis confluunt: inſpiſſantur flagel-
lis: ac columne adherent. ſed ⁊ terram irri
gant copioſe. Et quid prohibet credere
ferociſſimas beluas/qui omni induſtria
exquiſitiſſimis tormentis dominum affli-
gere curabant: iudeis in hoc complacētes
etiam aculeis quibuſdam flagellorum no
dulis exacuiſſe: vt nedum ſanguinem elice
rent: ſed carnem flagellis herentē abrum-
perent. Ita enim vidimus homines quoſ
dam ſe pro peccatis ꝓprijs flagellantes fla
gella ſua ordinaſſe. Quid eñ non pateret-
tur ille qui voluit pro peccatis totius mū
di flagellari: Sic deniq; additur pla-

ga ſup plagā: liuor ſup liuorē: fractura ſu
per fracturā. vuln⁹ ſup vuln⁹. ſanguis ſu
per ſanguinē: donec corp⁹ illud ſpecioſuꝫ
pre filijs hoim totū deformaret: vt (ſm p/
phete teſtimoniū) nō maneret ei ſpecies ne
qꝫ decor. donec q̄qꝫ acceptis ſm Bonauē
tu. plus q̄ꝫ q̄nq̄es mille vulneribꝫ: tā tor/
toribꝫ q̄ꝫ inſpectoribꝫ fatigatꝭ/ ſolui iube/
ret a colūna cui fuerat alligat⁹. Atten/
de o fidelis aīa q̄nta fuerat ſaluatoris tui
pena in tāſeua totius corpis vulneratione:
quā aggrauabat teneritudo cōplexionis:
ppter quā ſenſus tact⁹ in eo ſubtilior ꝛ pce/
ptibilior fuit. vt infra magis dicet. Vñ
cum nos in groſſis noſtris corporibus vix
vnū flagelli violentū ictū ferre poſſumus
quātū corpus illud cōplexiōe nobiliſſimū
ꝛ pceptibilitate tenerrimū: tot pcuſſionibꝫ
doluit? Hec cōſiderās deuot⁹ ille ſanctus
Anſel. dn̄m alloquit. Illudendū te miſit
Pilatus Herodi: illuſum recepit: nudum
in ꝯſpectu irriſoꝝ te ſtare iuſſit/ nec peper
cit. amariſſimis verberibꝫ virgineā carnem
tuā diuellere: plagas plagis: liuores liuo
ribꝫ infligēs. Electe puer dn̄i dei mei: qd
tāta amaritudine: qd tāta ꝯfuſione dignū
cōmiſeras: prſus nihil. Ego hō pdit⁹: to/
tius ꝯtritōis/ totius ꝯfuſionis tue cauſa
fui. Ego dn̄e viam acerbā comedi: ꝛ den
tes tui obſtupuerūt. q̄a q̄ nō rapuiſti tunc
exoluiſti. Amor tuus ꝛ iniq̄tas nr̄a ſic te
fecit imbecillē. Maledicta ſit tāta iniq̄/
tas, p q̄ ſic affligeris. Hec Anſelm⁹. Sed
ecce nec ſic pfidoꝝ ſatiat impietas tam iu
deoꝝ q̄ꝫ militū: ſed afflicto ſup addit affli
ctio. creſcūtqꝫ regis nr̄i iniurie ꝛ multipli/
cāt dolor penaꝝ ꝛ opprobrioꝝ. Nam teſte
Mat. (Tūc). i. poſt flagellationē imme/
diate (milites pſidis) pſide Pilato conſen
tiēte vel iubēte: vt dt Aug. ſup Ioā. (ſuſ/
cipientes Ieſum in ptorium) h eſt: ptorij
alium locū magis patentē: qm̄ ꝛ in ptorio
flagellat⁹ eſt. Ideo dt Marcus (Duxerūt
eum intro in atrium ptorij. Cōgregauerūt
ad eum vniuerſam cohortē) vt magis illi
illuderēt in loco patenti ꝛ coram multitu
dine: omeſqꝫ ſceuo adeſſent ſpectaculo (Et
exuētes eum veſtimētis ſuis) qbꝫ forte fla/
gellatus dn̄s ſe induerat. q̄a fortaſſis mo/
ra aliqua breuis interceſſit inter eius fla/
gellationem. ꝛ hanc que ſequit illuſionē.

qua (vt q̄dam ſcribit) milites impij Pila/
to dixerūt. Dn̄e: hic ſe regem fecit: veſtia/
mus ꝛ coronem⁹ eum more regio. Aut for
te Pilatus ſua adinuētione h fieri iuſſit.
Vel ſi mora nulla interuenit: intelligen/
dum eſt vbum Matth. Exuentes euꝫ: p
recapitulationē. Exuētes inqꝫ an̄ flagel/
lationē. Nā ꝛ totā hāc ſniam ſm Nico. d
Ly. recapitulādo pus facta/ dt (Chlamy
dem coccineā circūdederūt eum. Ioan. ait:
Veſte purpurea. ꝛ Marc. purpurā) idem
intelligētes: vt Beda ſup Marcum ait.
Nā p regꝭ purpura chlamys illa coccinea
ab illudentibꝫ erat exhibita. ꝛ eſt rubra q̄/
dā purpura/ cocco ſimillima: Non em̄ ve/
riſimile eſt hoiem eis tā deſpectū ac oppro
brijs illudendū ꝛ vndiqꝫ ſanguine reſper
ſum: pcioſa ac regali induiſſe purpura. ſed
magꝭ aliqua veſte antiq̄ coccinea/ in ſimi/
litudinem purpure: quā Matth. chlamy
dem coccineā noiat. Alij vo: q̄a loco pur/
pure imponebat/ irriſorie purpurā dicūt.
Vel (vt alij q̄dam doctores aiunt) vtro/
qꝫ veſtitur: ꝛ purpurea rubea/ ꝛ chlamyde
coccinea. Q2 em̄ rex iudeorum fuerat ap/
pellatus: ꝛ h ei ſcribe ꝛ phariſei obiecerāt:
q ſibi in pplo iſraelitico vſurparent impe/
rium: illudentes pſtinis nudatum veſtibꝫ:
purpura q̄ reges veteres vti ſolebāt circū/
dederunt: vt tanqꝫ falſum regem deride/
rent. Bene autē ꝯueniebat purpura veſtꝭ
rubra tali corpe totalit ſanguine ex flagel
lorum verberibꝫ rubricato: vt impleret il/
lud Eſa. lxiij. Quare rubrū eſt indumen
tum tuū: ꝛ veſtimenta tua ſicut calcantiū
in torculari? Fuit hec q̄ſtio ſm gloſ. ange
loꝝ videntiū ꝛ mirantiū q chꝫl corpus qd
de virginali vtero tātum cādorem habuit
q̄ntum fullo pōt facere ſup terrā: intātum
fuit ſanguine rubricatū. Ad quā queſtio/
nem ipſe domin⁹ ibidem reſpondet: Tor/
cular calcaui ſolus. quaſi diceret ſm glo/
ſam. Ego ſolus ſuſtinui preſſurā crucis:
flagelloꝝ ꝛ omniū tormentoꝝ. In quibus
quaſi in prelo preſſus ſum ſanguine ppꝛio:
ꝛ per totum corpus meū pro mundi ſalu/
te aſperſus. Sic autē veſtitum regē glo
rie/ crudeles impij iudicis miniſtri ſextu/
pliciter illudunt. Primo nanqꝫ Ioā. (mi
lites plectentes coronam de ſpinis/ impo
ſuerunt capiti eius.) Spine iſte ſm Lyrā

ſup̃ Matth. erāt iunci marini: ad moduꝫ
ſpinaruꝫ acuti/ penetratiui ꝛ pūgitiui in⸗
tantum vt etiā homies calciati deſup̃ cal
cantes per calciamēta intermedia vulne⸗
rent. De his iuncis corone ſilitudinē ple⸗
ctentes atq̧ aculeos v̾ſus caput flectētes:
capiti tenerrimo ac reuerēdiſſimo impoſu
eruntꝑ diademate regali: ipm̄q̧ nimium
ac miſerabilit̃ vulnerabāt. Sicut beatus
Bern̄. ait. Caput illō diuinū dēſitate ſpi⸗
narū vſq̧ ad cerebꝝ ꝯfixū fuit: ita vt ſan⸗
guis ex capite extract⁹/ genas ꝛ collū per⸗
funderet. Et vt Anſ. dic̄: mille puncturis
ſpecioſuꝫ caput diuulneraret. vn̄ puto ſer⸗
tum illud ſpinoſum nō ſolū capitis extre
mitatē ambiuiſſe: ſed mag' ad modū infu
le vl' pilei totū caput texuiſſe. ꝛ vbiq̧ ſuis
aculeis ꝑfodiſſe. Sicut etiā corona impe⸗
rialis nō ſolū extremū capitis ornat peri⸗
feriam/ ſed ꝛ ſummā capitis verticē cōple
ctens ꝑ brachiola deſcēdentia extremo cō
nectit̃ margini. Heu q̄ntus dolor vene
rādū illō caput affecit: tot aculeis vſq̧ ad
cerebrū cōfixum: cū nos terreſtres ꝛ groſſi
vna ſpina vulnerati/ itolerabili dolore ve
xamur. Sic ergo (vt Bern̄. inquit in ſer
mone Epiphanie q̄ incipit/ Tres appari
tiōes) chriſt⁹ dn̄s noſter qui a patre ſemꝑ
coronat̃ corona glorie: a matre v̾gine co⸗
ronatus eſt corona infirmitatis ꝛ huma⸗
nitatis noſtre. Ab angel' ꝛ familia ſua co
ronādus corona iuſticie in die iudicij: dū
tollent de regno eius omnia ſcandala: ho
die a nouerca ſua ipſa ſynagoga corona⸗
tur corona ſpinea: corona doloris ꝛ miſe⸗
rie. Scdo Poſuerūt (Mat. arundineꝫ in
dextera eius) illa que celū terramq̧ regit:
ac vniuerſa que creauerat ſuſtentat: ꝑ ſce⸗
ptro regio. Ad oſtēdēdum ꝙ vacuū ꝛ fra⸗
gile eſſet regnuꝫ eius vſurpatū: vt ipſi do⸗
mino imponebant: atq̧ inane ad modum
arundinis. quod calamū habet fragilem ꝛ
intus vacuū. Tertio cum regijs ſignis
eum irriſorie ornaſſent ꝛ penalit̃: vt in nul
lo inuidiā frenarent: ſed auſu ſacrilego q̄⸗
cunq̧ cogitarēt blaſphemādo explerent.
Joan. (Veniebant ad eum. Matt. ꝛ ge⸗
nuflexo ante eum. Mar. adorabant eum.
Matt. illudebāt dicētes: Aue rex iudeo⸗
rum) q̄ſi dicerēt. Rex eſſe voluiſti/ ſed non
potuiſti: ſm̄ Bedā. Adorabāt eū genufle
ctendo: q̄ſi deū falſo ſeipm̄ dixiſſet. ꝛ ſalu⸗
tabāt eum q̄ſi ſeipſum falſe regē feciſſet. qd̄
fecerīt vt eoꝝ illuſio reſpōderet iudeorum
accuſationi. q̄a de vtroq̧ accuſabat̃ a iu⸗
deis deteſtabili mētis affectu. Sic quē
laudāt angeli/ adorant dominatōes/ tre⸗
munt poteſtates: venerant̃ ac ſocia exulta
tione ꝯcelebrant celi celoꝝq̧ v̾tutes vni⸗
uerſe. in cui⁹ femore ſcp̄tuꝫ eſt: Rex reguꝫ
ꝛ dn̄s dominantiū vniuerſe terre. A viris
peccatoribꝫ deriſoria adoratiōe ac ſaluta⸗
tione blaſphemat̃: q̄ſi indignus regno iu⸗
deoꝝ. Cui vt Aug⁹. hom̄. lj. ſup̃ Joā. ait.
eſſe regē hoim̄ dignatio eſt/ nō ꝓmotio: mi
ſerationis indiciū/ nō poteſtatis augmētū.
Qui enim in terra criminat̃/ leſe maieſta
tis crimē cōmiſiſſe: vſurpando ſibi regnuꝫ
iudeorum/ in celis eſt dn̄s angeloꝝ. Bla⸗
ſphemat̃ autē irriſoria adoratōe ac ſaluta
tiōe: nō ſolū a militibꝫ. ſed a tota cohorte.
id eſt: a ſingulis ō cohorte. quā idcirco ad
eum adduxerūt. Quod in eo Joannes vi⸗
det̃ innuere ꝙ dīt: Et veniebāt ad eū ꝛ di⸗
cebāt: Aue rex iudeoꝝ. Non eīm putandū
eſt milites flagellatores tunc veniſſe q̄ eū
introduxerīt/ tenuerūt ꝛ caute ne elaberet̃
cuſtodirent. Quarto blaſphemātes ita⸗
q̧ v̾bo/ grauius offendūt facto. Nam irri
dendo ſalutātes cōtinuo. Joannes (Da⸗
bant ei alapas) haud dubium q̄n grauiſſi
mas. hoc fecerūt milites quod ꝓus egerūt
iudei ſacrilegis manibꝫ in domo Anne et
Caiphe: vt ſup̄ eſt habitū. Ecce ſacreſan
cta facies nr̄i ſaluatoris ꝓus q̄deꝫ alapa⸗
rū mltitudine tumida: nūc āt ſacro cruore
de ſpinaꝝ elicita aculeis liuida: iteꝝ ꝑcu⸗
tit̃: ꝛ plagis veteribꝫ noue ſupaddunt̃. In
nullo parcit̃ agno manſuetiſſimo: nulla ei
impēdit̃ miſcdia: q̄ venit cunctis miſereri.
Nec ſufficit inſatiabili furori amabilis fa
ciei ꝑcuſſio: tanto mltiplicior/ quāto ꝑcu
tientiū q̄lſbet iudeis complacere voluit: ꝛ
aliquaꝫ ab eis remunerationē pecuniariā
ſperauit. Sed q̄nto Matth. (Expuen
tes: Mar. Cōſpuebāt in eū) tanq̧ in de⸗
ſpectā/ cōtemptibilē ꝛ viliſſimā ꝑſonam.
ſicut ꝛ ꝓus corā Caipha ꝯſputus eſt a iu⸗
deis. Ex h̄ autē vili actu militū apparet ꝙ
iſti dicunt̃ milites: non ſm̄ nomen p̄ſentis
temporis quo generoſi et nobiles equites
de calcaribus deauratis nominant̃. Ca⸗

les eñ nobiles ꝑſone nõ illuderẽt:nõ con/
ſpuerẽt:nõ crucifigerẽt:nec veſtes crucifi/
xi ſibi diuiderẽt:qḋ ad carnifices poti⁹ ꝑti
net. Sed dicunt milites ſm antiquã con/
ſuetudinem ſtipẽdiarij ⁊ pedites. ſicut pa
tet in geſtis Julij Ceſaris: vbi milites ab
eqtib⁹ diſtinguunt. Et in actib⁹ apoſtoloꝝ
rũ.xxiij.ca. vbi dr ꝙ Paulus cum militib⁹
ducentis ⁊ equitib⁹.lxx. miſſus eſt de hie/
ruſalem ad Ceſariã. Intelligim⁹ ergo
milites in hoc loco viles ſtipẽdiarios car/
nifices: tales qui nullam ꝑhoꝛreſcũt inſo/
lentiã: milites dictos nõ a nobilitate: ſed a
foꝛtitudine. Erant eñ robuſti coꝛpoꝛe: ⁊ ꝑ
modico ad oẽ malũ expoſiti: vt dr Chꝛyſ.

Sexto maliciã ſuã ↄſũmantes. Mat.
(Acceperũt arundinẽ de manu dñi: ⁊ ꝑcu
tiebãt caput ei⁹) Caput illḋ tremẽdũ de/
monib⁹: reuerendũ cunctis celoꝝ virtuti/
bus: venerandũ ſanctis omnib⁹: caput be/
nedictuꝫ in ſecula. a quo oĩs benedictio
nõ ſolum in barbã: ſed ⁊ i oꝛã veſtimẽti to
tius eccl'ie manat. Ex qua percuſſiõe acu
lei coꝛone ſpinee in vertice ſanctiſſimo ma
gis et magis ꝓfundabant. Vñ ſanguis ꝑ
aculeos hmõi ex capite elicitus largi⁹ flu
ens: totũ caput: genas amabiles ⁊ colluꝫ
tinxit: ac cõmixtis execrãdis iudeoꝝ ac mi
litũ ſputis/venuſtiſſimã faciẽ apparere fe/
cerũt hoꝛridã quaſi leꝓſam. Et verifica
tum eſt ad plenũ Eſaie vaticiniũ ca.liij. iã
ſepe allegatum. Nõ eſt ei ſpecies neqꝫ de/
coꝛ. vidim⁹ eum ⁊ nõ erat ei aſpectus. ⁊ de
ſyderauim⁹ eũ deſpectũ ⁊ nouiſſimũ viro/
rum. virũ doloꝝ ⁊ ſcientẽ infirmitatem: ⁊
q̃ſi abſcõditus vultus ei⁹ ⁊ deſpect⁹ Abſ
conditus ſcꝫ inter tumoꝛes: vulnera: ſpu/
ta: ſanguine inſpiſſato obducta. Sequit.
Et putauimus eum quaſi leꝓſum: ⁊ ꝑ/
cuſſum a deo ⁊ humiliatũ. Percuſſerũt ãt
agnum in nullo oblatrante: nec os ſuum
aꝑientē. nõ ſolũ vt lederẽt: ſed etiã vt ma
gis vilipenderent. Nam ꝑſone viles bacu
lis tanqꝫ beſtie percuti ↄſueuerunt. quaſi
di. O tu vilis ho: vt qḋ te regem facis?
His autẽ oꝓpobꝛijs: vt Aug. ſuꝑ Joãnẽ
ait: implebat qḋ de ſe ꝓdixerat chꝛs. Pre/
dixerat eñ ſe tradendũ gentib⁹: flagellãdũ
⁊ illudendũ. Sic martyres infoꝛmabant
ad oĩa q̃ libuiſſet ꝑſecutoꝛes facere ꝑferen
da. Sic paul: ſꝑ occultata tremenda po

tentia: cõmẽdabat imitãda patiẽtia. Sic
regnũ quod de h̄ mũdo nõ erat: ſuꝑbũ mũ
dum nõ atrocitate pugnandi: ſed patiẽdi
humilitate vincebat. Sic illḋ granũ mul/
tiplicandũ ſeminat hoꝛribili ↄtumelia vt
mirabilit' pullulet in gloꝛia. Hec Aug⁹. ſ

Sed nũc o ani a deuota: o filia ſion egre
dere ⁊ vide regẽ Salomonẽ: regem pacifi
cum omnia pacificantẽ: ⁊ q̃ in celo ⁊ q̃ in
terra. Vide inquã regẽ tuũ cũ coꝛona do/
loꝛis ⁊ ↄtumelie: cũ veſte ludibꝛioſa ⁊ op/
pꝛobꝛijs: q̃b⁹ coꝛonauit: irriſit ⁊ blaſphema
uit eũ: nõ mater. ſed nouerca ſua impia ſy/
nagoga. Egredere (vt Bern. hoꝛtat ſer.ij.
de Epipha) de ſenſu carnis ad intellectuꝫ
mẽtis: de ſeruitute carnalis ↄcupiſcẽtie ad
libertatẽ ſpũalis intelligẽtie: de domo pa
tris: de terra: de cognatiõe tua: ħ mõi hui⁹
delitijs ⁊ vanis gaudioꝛum oblectamẽtis
ad domũ luct⁹ ⁊ cõpaſſiõis. Et attẽde (vt
ait Anſ.) q̇s ẽ hic qui ingredit habẽs ima
ginẽ q̃ſi regis: ⁊ nihilomin⁹ ſerui deſpectiſ
ſimi ↄfuſione replet⁹ eſt. coꝛonat⁹ incedit:
ſed ipa ei⁹ coꝛona cruciatus eſt illi: ⁊ mille
puncturis ſpecioſum ei⁹ caput diuulnerãs
Regali purpura induit: ſed poti⁹ in ea de
ſpicit q̃ꝫ honoꝛet. Sceptꝝ in manu geſtat
ſed eo ipo venerãdũ caput eius ferit. Ado
rant coꝛam illo ⁊ regem ↄclamant: ⁊ cõti
nuo ad ↄſpuendũ amabiles genas oblini
unt: maxillas palmis ꝑcutiũt: ⁊ honoꝛabi
le collũ ei⁹ exhonoꝛãt. Heu vñ tanta fe
ralis imanitas/i coꝛdib⁹ militũ peſſimoꝝ
ſibi locũ vẽdicare potuit/in tã innocentẽ/
piũ/patiẽtẽ dñm: i nullo oblatrãtẽ? Qui
nõ cõparit hic eterni patris filio: ſimil' imo
peioꝛ eſt ac durioꝛ iudeis. de q̃b⁹ ſubſeq̃n/
ter Joã. ait (Exijt iteꝝ Pilatus foꝛas ⁊ di
xit eis. Ecce adduco eũ foꝛas vt cognoſca
tis q2 nullã in eo cauſam inuenio) Et tñ ſi
ne cauſa i cõplacentiã veſtri grauiter coꝛri
pui: q̃ etiã dura caſtigatiõe ad oculũ viſa/
vobis pl⁹ debito ſatiſfactũ cogſcite: ⁊ ſan
guinis ei⁹ ſitim iniuſtã tẽꝑate. De q̃ btũs
Leo ſmõe q̇ incipit Decurſis dilectiſſimi
ita ait. ꝙ Pilat⁹ implacabil' populi vict⁹
inſania: multis Jeſum dehoneſtari ludi/
bꝛijs ⁊ nõ i modicis vexari iniurijs: ꝙ cũ fla
gellis ceſum: ſpinis coꝛonatũ/amictu irri
ſoꝛie veſtis idutũ/ꝑ eq̃ntiũ oſtẽtauit aſpe
ctib⁹: mitigãdos ꝓculdubio animos eſti/

mauit:vt ex ſaturatis inuidie odijs:nõ vl-
tra iã crederẽt pſequẽdũ:quẽ tot modis vi-
derent afflictum (Exiuit ergo Jeſus por-
tans ſpineã coronã ⁊ purpureũ veſtimen-
tum) O lamẽtabile ſpectaculũ. Exiuit
Jeſus coronatꝰ ⁊ purpura veſtitꝰ:non cla-
rus imperio/ſed plenus opprobrio:vt dicit
Augu.ſup Joã. Magna denique fuit tri-
ſticia cordi innocenti:cũ tanta ignominia
oſtẽdit inimicis mortalibꝫ d̃ ſua ꝯtumelia
gaudẽtibꝫ. Sic eñ hoĩes magna diligen-
tia ſua diſfortunia celãt:ne ſciãt inimici de
h̃ plurimũ gauiſuri. Ut aũt Pilatꝰ fa-
ciliꝰ ad miam feroces beſtias cõmoueret:
⁊ compaſſionẽ nature ſciens:q2 oẽ animal
diligit ſimile ſibi ſicut omnis hõ ſimilẽ ſi-
bi:vt dr Eccl. xiij. Sic etiã naturalr ſibi ſi-
mili quilibet cõpatit̃ nature idẽtitatẽ ſpe-
cificam cõmemorat dicẽs (Ecce homo) q̃-
ſi diceret:miſcdia moueamini:quia nõ ca-
nis eſt:licꝫ cane ſit miſerabiliꝰ tractatus.
ſed hõ vobis ſimil̃ ⁊ ꝓpinquꝰ:q2 de genere ve-
ſtro. qui ſi forte dicẽdo ſe regem exceſſit:vi-
detis/quia regius cultus ſibi in penã ve-
nit. Et ſm Aug. ſi regi inuidetis:iam par-
cite:q2 deiectũ videtis. flagellatus eſt:ſpi-
nis coronatus eſt:ludibrioſa veſte amictꝰ
eſt:amaris cõuitijs illuſus eſt:alapis ce-
ſus ẽ:feruet ignominia:frigeſcit inuidia.
ſed nõ frigeſcit:marceſcit potiꝰ ⁊ increſcit.

Cum eñ inſatiabilis odij viri impiſſi-
mi. Joan. (pontificẽs ⁊ miniſtri vidiſſent
eum:clamabãt dicentes: Crucifige cruci-
fige eum) Ecce maximã ꝓtinacia furenti-
um iudeoꝝ in ꝓcurando mortẽ chri. Nam
obſtinata nequitia non emollit̃ miſcdia.
Quia eñ totã accuſatiõem quã ꝯtra dñm
detulerãt. ſollicita interrogatione Pilati
euacuatam viderũt: ⁊ eũ ſic flagellatũ ⁊ il-
luſum:cognoſcentes ꝙ Pilatꝰ ſic eum vo-
lebat dimittere:in nullo cõpatiẽtes inue-
hebant̃ ei ⁊ ex aſpectu eius odiẽtia corda
magis inflãmata ⁊ cõmota ſunt:verifica-
tũque eſt illud Sap. ij. Grauis eſt nob etiã
ad videndũ. Nec grauiſſima flagellatiõis
coronatiõis ac illuſiõis correptiõe cõtenti
nec Pilati excuſatiõe placari. Impudẽtiſ-
ſimi canes ad ſolas ſe p̃ces acclamores cõ-
uertunt:vt Beda ait ſup Lucã. Claman-
tes tumultuoſe: ⁊ alios ad clamandũ exci-
tantes. Crucifige crucifige eum. quaſi di-
cerent:hec pena nullo modo ſufficit nobis
ſed volumus vt moriatur in cruce. Cruci-
fige ingeminant ꝓpter deſyderij vehemen-
tiam. ⁊ quia voluntate ⁊ ore eum crucifi-
xerunt. Magna crudelitas cui nõ ſufficit
flagellari:ſed nec occidere niſi crucifigat̃.
Exprobratiſſima enim (vt ait Chry.) hec
mors erat. Formidãtes igit̃ ne aliqua fiat
poſt ipm memoria:ſtudent ⁊ ad ſupplicíuꝫ
ducere maledictum. Pilatꝰ autẽ vidẽs
chri innocentiã ⁊ iudeorũ maliciã/ad rem
illicitam impellendũ. Joan. (dixit eis) in-
dignãter ⁊ deriſorie (Accipite eum vos ⁊
crucifigite) quaſi diceret ſm Nicolaum de
Lyra. Si haberetis poteſtatem dare mor-
tis ſententiam:cito ⁊ ſine cauſa faceretis.
Sed ego hoc agere nolo. Ideo ſequitur:
(Ego enim nõ inuenio i eo cauſam) ſcilicꝫ
dandi talẽ ſententiã.

Articulus quartus par-
tis tertie.

Uidẽtes ergo
iudei ꝙ Pilatus nõ adquieſce-
ret eorum clamori:vt dr Lyra
Inceperunt allegare rationes alias:q̃s ſup̃
allegauerãt. Nõ eñ illas audebãt repete-
re quas Pilatꝰ ſufficiẽter dictis ſuis eua-
cuauerat atque factis. Allegãt aũt dupli-
cẽ. Primo eũ egiſſe ꝯtra legem dei crimi-
nant̃. Joã. (Reſpõderũt ei iudei. Nos le-
gẽ habemꝰ) ſcꝫ datã nobis in mõte ſinai (⁊
ſm legẽ debet mori:q2 filiũ dei ſe fecit) Si-
quidem Leui. xxiiij. p̃cipit̃:ꝙ blaſphemꝰ de-
bet mori. Talem aũt dñm accuſabant:q̃a
filium dei ſe fecit. Sed quomõ ex hoc non
fuerat blaſphemꝰ:iã ſupra oſtenſum eſt.

Secundo (videntes. Joan. ꝙ querebat
Pilatꝰ dimittere eũ:clamabant. Si hunc
dimittis nõ es amicus ceſaris. Omnis ei
qui ſe regem facit/contradicit ceſari) vt in-
fra. Ubi Aug. Ecce altera maior inuidia
parua quippe illa videbat̃: velut affecta-
te illicito auſu regie poteſtatis: Et tamen
neutrum ſibi chriſtꝰ mẽdaciter vſurpauit
ſed vtrũque verum eſt. ⁊ vnigenitꝰ filiꝰ dei eſt:
⁊ rex ab eo ꝯſtitutꝰ eſt ſup ſion mõtẽ ſcm̃
eius. Et vt nunc monſtraret̃ alii quanto

potentioꝛ: tanto mallet eſſe patientioꝛ. Joã. (Cum aũt audiſſet Pilatus hũc ſermonem magis timuit) Lyra ꝛ Aug. Nõ ꝓpter legẽ iudeoꝝ: quã nõ obſeruabat: ſed ne veꝝ eſſet ꝙ Jeſus ſibi oblatus/eſſet fili⁹ dei. ꝛ ſic fa-ctũ enoꝛme feciſſet: ipm flagellando. Pri-us timuit occidere innocentem: nunc magis timet occidere dei virtutẽ. Et ideo de h̄ vt certius inq̄reret. Joan. (Jngreſſus eſt iterũ in p̄toriũ) vt magis agnoſcere poſſet verita-tem extra tumultũ iudeoꝝ (Et dicit ad Je-ſum) qui vſq3 huc ſtabat foꝛis cum Pilato indutus regalib⁊ illuſoꝛijs: ſilens in oib⁊ ob-iectis (Unde es tu) per hoc volens ſcire an eſſet deus ex oꝛigine diuina ſm veritatẽ: vel homo et terrena. (Jeſus aũt rñſum non de-dit ei) Tum quia Pilat⁹ erat hõ gentilis ꝛ idolatra: ꝛ generationem filij in diuinis ca-pere non poterat: nec incredulo explicanda erat. Tum quia paſſionẽ ſuã impedire nole-bat. Tum q2 ꝓphetatum erat de eo Eſa. liij. Et ſicut agnus corã tõdente ſe obmureſcet ꝛ non apiet os ſuũ. ꝛ ideo volebat h̄ ꝓpheti-cũ implere. Non autẽ voluit dicere ꝓpha ꝙ nunq̃3 loqueret̃: ſm Aug. ſuper hunc textũ. Quibuſdã enim interrogantib⁊ ſepe rñdit. ſed ꝓpter illa in quibus noluit reſpõdere: di-cta eſt ſimilitudo de agno: vt ſuo ſilentio nõ re⁹ ſed innocens haberetur. Cũ ḡ iudicaret̃/ vbicũq3 non aperuit os ſuũ: ſicut agnus nõ aperuit. i. non ſicut male ſibi conſcius de pec-catis conuincebat̃ ſuis. ſed ſic manſuetus q̇ pꝛo peccatis imolabatur alienis. Hec Au-gu. (Dicit ḡ ei Pilatus. Mihi nõ loque-ris?) Lyra. Mirabatur de eius taciturni-tate: cum eſſet in puncto liberationis ſue vl' condemnationis. Jdeo ſequit̃ (Neſcis quia poteſtatem habeo crucifigere te: ꝛ ptãtẽ ha-beo dimittere te) quaſi diceret: mihi ſaltẽ de-beres rñdere. Jn h̄ aũt verbo ſeipm condem-nat Pilatus. Si enim totum in eo poſitum eſt/crucifigere ꝛ dimittere: cur non abſoluit in quo cauſam nullam inuenit: quem inno-centem ipſe pꝛonunciauit? Tua ergo Pila-te voce cõſtringeris: tua ſententia damnar3 dum pꝛo poteſtate: non ꝑ equitate crucifigẽ-dum dñm tradidiſti: per poteſtatem abſolui-ſti latronẽ: auctoꝛẽ vero vite interfeciſti. Et quia ſic gloꝛiat̃ de poteſtate: ideo reſpondit ei Jeſus ad repellendam Pilati iactantiam ꝛ tumoꝛẽ (Non haberes poteſtatem aduer-ſus me vllam: niſi tibi data eſſet deſuper) ſcʒ eſt a p̄ncipib⁊ romanis: ꝛ vlterius ꝑmiſſa a deo q̇ eſt ptãs ſuꝑioꝛ: a quo ois poteſtas eſt vt docet Apl's Rom. xiij. Et ex hoc arguit eius peccatũ: ſm Nicol. de Lyra. Quia nõ acceꝑat poteſtatem a ceſare ꝛ a deo condem-nandi innoxios: ſed magis liberandi eos. Et tamen oſtendit peccatum Jude ꝛ iude-oꝛum eſſe maius peccato Pilati: qm̃ ad oc-ciſionẽ Chr̄i Judas fuit motus cupiditate Judei inuidia ꝛ rancoꝛe: ſ3 Pilatus huma-no timoꝛe. Jdeo addit dñs (ꝓpterea qui me tradidit tibi: maius peccatũ habet) qm̃ ſm Aug. ille me tue poteſtati tradidit inuiden-do: tu ꝟo eandem poteſtatem in me exercitu-rus es metuendo. Nec timendo q̇dem: p̄ſ-ſertim hõ hominẽ occidere innocentem: ſed tamen id zelando facere/ multo magis ma-lum q̃3 timendo. Et ideo nõ ait verax mgr̄: qui me tibi tradidit / ipſe habet peccatum: tanq̃3 ille non haberet. ſed ait: maius habet peccatum: vt ſe etiam habere itelligeret. Ne-q3 enim pꝛopterea illud nullum eſt quia hoc maius eſt. Joan. (Et exinde querebat Pi-latus dimittere eũ) Exinde ſm Augu. non valet/ex hoc tm̃ tpe. nã ꝛ pꝛius q̄rebat eum dimittere. ſed exinde. i. ex hac cauſa. ne ſcilic3 haberet peccatũ occidendo innocentem ſibi traditum. Uiderat nanq3 Pilatus tanq̃3 homo aſtutus/ꝙ Chr̄s rõnabiliter conuice-rat eum de peccato: ſi eum innocentem con-demnaret. Et ideo querebat conſtantius oc-caſionem dimittendi eũ. Qd̄ attẽdentes iu-dei allegando ſecundo cõtra Chr̄m Joan. (Clamabant dicẽtes. Si hunc dimittis nõ es amicus ceſaris) ideſt non zelas: pꝛo hono-re ꝛ ſtatuto domini tui cuſtodiendo. (Ois enim qui ſe regem facit/ contradicit ceſari) Lyra. Jmperatoꝛes romani abſtulerant a iudeis regiam dignitatem: ne haberent re-bellandi occaſionem. Et ideo q̇cunq3 inter iudeos dicebat ſe regem qualitercunq3: vi-debat̃ contra oꝛdinationem impatoꝛis face-re. Chꝛiſtus aũt cõceſſerat ſe regem eſſe. q̃3 u-is ſm veritatem hoc regnum non eſſet con-tra dominiũ imꝑatoꝛis. Tamen hoc argu-ebant apparenter. Pilatus aũt non aude-bat etiam ſm minimam apparentiã quic̃3 agere contra imꝑatoꝛis honoꝛem. Non eni (ait Aug⁹) potuit cõtemnere ceſarem aucto-rem poteſtatis ſue: quemadmodum tamen

contemnere potuit legem gentis aliene. Pri
us quidē timebat petrū: multo magis nūc
timet offendere terrenā poteſtatem. Hinc
Pilatū Leo alloquens ſermōe q̄ incipit. Cū
multis modis. ait. Stultā inſimulat. onem
imprudenter Pilate timuiſti. Formidabile
fuit nomen regium: vt p imperio ceſaris op
primi debuerit noue molitio poteſtatis. Si
dominādi ↄſiliū tyrānicus tibi pdidit appa
ratus: ſi prouiſio annoꝝ: ſi congregatio diui
tiaꝝ: ſi preſidia detecta ſunt militum. Quid
eum grauari ſinis de affectata potētia: cuiꝰ
ſpecialis fuit de humilitate doctrina? Ro-
manis legib̄ nō contradixit: cenſum ſubijt:
didrachma ſoluit: vectigalia non ꝓhibuit:
q̄ dei ſunt/ deo: ⁊ q̄ ceſaris / ceſari reddendo
reſtituit: paupertatem elegit: obediētiā ſuaſit
māſuetudinem predicauit. hoc eſt vere non
impugnare ceſarem: ſed iuuare. Hec Leo.

Vel vt iudeoꝝ factum coram ipis euidē
tius inquireret/ ⁊ falſum oſtenderet. Joan.
(Pilatus cum audiſſet hos ſermones: addu
xit foras Jeſum) ad publicum: quē priꝰ exa
minabat in priuato. (Et ſedit p tribuna-
li) id eſt in loco ſedis iudiciarie. Eſt enim tri
bunal ſedes iudicū: ſicut thronus vł ſoliū re
gū: ⁊ cathedra doctoꝝ. (In loco qui dicit li
thoſtratos). i. lapidum ſtructura: a lithos
qđ eſt lapis: ⁊ ſtratos qđ eſt pauimentū ſiue
ſtratura dicit. ⁊ eſt grecū (Hebraice autem
gabbata). i. collis ſiue ſublimitas. Fuit em̄
locus ille ſublimis/ vario lapide ſtratꝰ/ ante
domū Pilati in quo tribunal locatum fue-
rat. Erat autem paraſceue paſche. i. ſexta
feria: ⁊ prima dies paſchalis ſolennitatis.
Dicebat em̄ ſm Lyram: ſexta feria paraſce
ue. i. p̄paratio. qa illa die ppabant iudei ci-
baria p die ſabbati. in quo non erat licitum
aliquid decoquere: vt habet Exod. xvj. Et
in hoc / ſabbatum cūctas alias feſtiuitates
excellebat. In alijs em̄ licet abſtinebant ab
opib̄ ſeruilib̄: tamen cibos coxerunt. ſicut
habet Exod. xij. Sed nec hoc in ſabbato li-
cuit. Ideo q̄uis dies illa ſexta feria fuerit
prima paſchalis: ⁊ ideo ſolenniſſima. tamē
in ea cibos etiam pro ſequenti ſabbato pre
parabāt (hora quaſi ſexta. Mar. ait. Erat
autem hora tertia: ⁊ crucifixerunt eum) Pri
us autem fuit iudicatus q̄ crucifixus.

Sed hoc ita cōcordat Augꝰ. ſup Joan.
omelia. cxvij. Hora tertia crucifixꝰ eſt domi
nus linguis iudeoꝝ: hora ſexta manibus mi
litum: vt intelligamꝰ horam quartam iam fu
iſſe tranſactam: ⁊ aliqđ de ſexta ceptū q̄ndo
ſedit pro tribunali Pilatus. que dicta eſt a
Joanne/ hora quaſi ſexta. Et cum duceret:
⁊ in ligno cum duob̄ latronib̄ configeretur
⁊ iuxta eius crucem gererent que geſta nar-
rant. hora ſexta integra complentur. Ex
qua hora ſexta vſq ad horā nonam ſole ob
ſcurato tenebre facte ſunt. Sed q: iudei fa-
cinus interfectiōis Chri a ſe in romanos. i.
Pilatū ⁊ eius milites transferre conati ſunt
ꝓpterea Marcus tertiā horam dicit horam
crucifixionis: qua intelliguntur apud Pila
tum clamare potuiſſe. Crucifige crucifige.
vt non milites tm̄ qui cum ſexta hora in li-
gno ſuſpenderunt reperiant crucifixiſſe Je-
ſum: verum etiam iudei qui vt crucifigeret
hora tertia clamauerunt. Vel alit ſm eundē
ibidem: hora ſexta ſm Joan. non debet acci
pi hora ſexta diei. quoniā nec Joannes ait.
Erat autem diei hora quaſi ſexta: aut hora
diei quaſi ſexta. Sed ait. Erat autem pa-
raſceue paſche hora quaſi ſexta. id eſt hora
ſexta preparationis oblationis paſchalis id
eſt Chriſti. nam paſcha noſtrum immolatꝰ
eſt Chriſtus: ſm apl̄m. cuius preparatio cō
uenienter intelligitur incepiſſe nona hora no
ctis: qua principes ſacerdotum pronuncia-
bant domini imolationem: dicentes. Reus
eſt mortis: dum adhuc in domo pontificis
audiretur. Ab hac hora nona vſq ad horā
tertiam diei qua crucifixus eſt dominus ſm
Marcū: ſunt hore ſex: tres nocturne: ⁊ tres
diurne. In principio ergo huiuſmodi ho-
re ſexte preparationis ſedit Pilatus pro tri
bunali. Et priuſq̄ conſummaretur illa ho-
ra: cruci affixus eſt dominus. Loquitur er-
go Joannes de hora ſexta paraſceue. id eſt p̄
parationis: que fuit tertia hora diei quam
exprimit Marcus: ſm Nicolaum de Lyra
ſuper Joannem. Dicendum/ q hora hec ſm
veritatem fuit tempus medium inter tertiā
⁊ ſextam. Medium autem ab vtroq extre-
mo poteſt denominari. Et ideo Marcus
expreſſit illud tempus medium / per horam
tertiam. Joannes per horam ſextam. Hac
ergo hora ſedens p tribunali Pilatus: iterū
nitebat liberare Jeſum: per iudeoꝝ oppro-
brium: eos mouendo/ quos ad miſericordi-
am inclinare nō poterat per Chriſti ludibri

um: correptionē duriſſimā: ⁊ nature confor mitatem. Unde ait Joan. (Ecce rex veſter) quaſi diceret ſm Nico. de Lyra. Mirū eſt ꝙ hunc hominē abiectū ⁊ flagellatum atqꝫ illuſum/ dicitis velle vſurpare ſibi regnum iudeoꝝ. Talis eīm eſt ꝙ regnum nec inuadere nec captare poſſit. vnde verecundum vobis eſt/ ꝙ eum regem formidatis. (Illi aūt clamabant Tolle tolle) a noſtro conſpectu: quia eum videre non poſſumus (⁊ crucifige eum) morte .ſ. turpiſſima interficiendo (Dicit eis Pilatus) augendo coꝝ confuſionem (Regem veſtrum crucifigam?) quaſi diceret Ex quo eum regnare formidatis. et iam de hoc fuit fama: magna erit vobis confuſio ⁊ verecundia: ſi morte moriatur tam abiecta.

Sed obſtinatiſſimi pontifices nullū miſericordie locum concedentes aut iuſticie. Reſponderunt (Non habemus regem niſi ceſarem) quaſi dicerent. Renunciamus regno: ſeruos nos ꝓfitemur ceſaris imperio: dumtaxat vt crucifigas eum qui ſe dixit regem iudeorum. Conſiderate hic obſtinatiſſimum odium ſceleratiſſimorum. Populus nanqꝫ iudeoꝝ iſte cupidiſſimus fuit pro ꝓrie libertatꝫ: qua aduenis non ſubeſſet ſub ꝓprio rege qui ſe defenderet ⁊ a gentium ꝑſſura liberaret/ tranquillam vitam agerent pro quibus habendis olim dnm̄ ⁊ ꝓphetam ſuum Samuelem abiecerant. ſicut ipſe improperat eis. j. Regū. viij. Sediciones qꝫ ⁊ ſciſmata multa excitauerant: ꝓpter quod etiam Theodas cum .cccc viris: et poſtea Judas galileus in diebus profeſſionis ac ſibi adherentes diſperſi ſunt vt habet᷑ Act. quinto. Tandem etiam propter eandem cauſam a romanis principibus Tito ⁊ Veſpaſiano deſtructi: ⁊ penitus ſunt diſperſi. Et ecce venit deſideratus cunctis gentibus quem patres eorum magnis deſideriorum votis ac gemitibꝫ expectabant. rex vtiqꝫ potens in celo ⁊ in terra: dominus vite ⁊ mortis. cui nulla poteſt reſiſtere poteſtas: liberare valens ab vniuerſis anguſtijs ⁊ preſſuris. ⁊ tribuere oīa que concupiſci poterant bona: qui ſuam eis potentiam multipliciter demonſtrauit. Nam vt Leo ait ſermone qui incipit. Cum multis modis. cecis viſum: ſurdis auditum: claudis greſſum: mutis donauit eloquium: febres abegit: dolores reſoluit: demonia eiecit: famelicos ſaturauit: mortuos ſuſcitauit: mari ⁊ ventꝫ vt quieſcerent imperauit. Magnū ꝓrſus ⁊ a ſeculo inauditū: regē iſta demonſtrāt: quē ñ humana extollit potentia: ſed virtute diuina.

Hunc nuꝑ ſe in monte abſcondentē quesierant vt regē facerent: ⁊ ante dies quinqꝫ in aſello venientē vt regē cū gaudio ſuſceperant clamantes. Benedict᷒ q̄ venit in noīe dñi rex iſrl̄: oſanna i excelſis. Et tanto odio indurati: vt magis perpetue ſeruituti ſe ſubijcere eligerent: q̄ꝫ chr̄m regē viuere. Ac lucrū deputarent: ſi credendo liberati: ac ſubiectione ꝑpetua coemerent mortē chr̄i. Sꝫ q̄n tū vulnerabat hec lapidea obſtinatio ꝓprie familie/ mite cor domini: cogitet ſi poterit mens deuota. Ad quod valent q̄ ſupra dicta ſunt ꝓcipue articlo ꝑmo partꝫ ꝑme ꝓpe finē. Obſtinatiſſimi itaqꝫ poſtq̄ꝫ ſe imperio romanoꝝ ſubiecerant: timentes ne dimitteret᷑ Jeſus. Marcus (Accuſabant eū ſummi ſacerdotes ⁊ ſeniores populi: in multis) confuſe ⁊ clamoroſe miſcentes ſermōes Mattheus (Et cum accuſaret᷑: nihil reſpōdit Jeſus) nec ad ſui excuſationē: nec ad dictorum refragationē: nec ad dicentiū improperationem. Marcus.) Pilat᷒ ergo rurſus interrogauit eum dicens. Non reſpondes quicq̄ꝫ? vides in quantis te accuſant) Hec dixit Pilatus: ſm Chryſo. quia voluit eum liberare dum ſe excuſando reſponderet (Jeſus autem amplius nihil reſpondit. ita vt miraretur Pilatus vehementer) inauditā .ſ. chriſti patientiam. Glo. Miratur conſtātiam eius ꝙ exhibitus ad criminale iudicium/ inturbabilis maneret: et ſtaret ante mortem: que apud omnes homines terribilis eſtimatur. Theoph. Miratur autem Pilatus: quia cum legis doctor eſſet/ ⁊ eloquens: ⁊ potens ſua reſponſione eorum accuſationes infringere: ꝙ non reſpondebat quicq̄ꝫ. Tacuit dominus ſm Bedam ſuper Marcum: ne crimen diluens dimitteretur a preſide: ⁊ crucis vtilitas differretur.

Et ſm Ambro. ſuper Lucam. Accuſatur dñs ⁊ tacet: ⁊ bene tacet qui defenſione nō indiget. Ambiunt defendi: q̄ timent vinci. nō ergo accuſationē tacendo cōfirmat: ſꝫ deſpicit nō refellendo. Quid ei timeret. q̄ non ambiret ſalutē. Salus omnibꝫ ſuā ꝓdi

dit vt adquirat oim. melioꝛ eſt cauſa que nō
defendit̾ ꝛ ꝓbat̾. Colligit̾ aūt ex ſupradi-
ctis ſex vicibꝫ dn̄m ad accuſationes vel inter
rogationes tacuiſſe. Primo tacuit coꝛam
Caipha pontifice a falſis teſtibꝫ accuſat᷒.
Scḋo coꝛā preſide: a pontificibꝫ crimina-
tus. Tertio coꝛā Herode interrogat᷒. Quar
to a Pilato de ſua origine requiſit᷒. Quin
to de veritatꝫ ꝗditate petitus. Sexto ante
tribunal a pōtificibꝫ ꝛ ſenioꝛibus populi in
multis falſo delatus. Cuius etiā rationes
hic generales colligunt̾: ſpeciales eñ ſupra
narrate ſunt. Tacuit ꝑmo iuſte: q2 ꝓpter
coꝛruptū iudiciū indigni erāt audire mani
feſte eñ falſa erant in quibus accuſabat̾: et
reſponſione indigna. Scḋo miſericoꝛditer:
ne ex reſponſione ſua peioꝛes fierent. Ter-
tio diſpenſatione: ne crimē ꝑ reſponſionem
diluens dimitteret̾ a preſide. ꝛ ita crucꝫ vti
litas ꝛ nr̄a redemptio differret̾. Quarto ex
emplariṫ vt patientiā doceret. Quinto fi-
deliṫ vt ſcṗturā adimpleret: que ſuꝑ allega
ta eſt ꝛ expoſita. Mat. (Sedente aūt illo ꝑ
tribunali miſit ad illū vxoꝛ eius dicens. Ni
hil tibi ꝛ iuſto illi multa eñ paſſa ſum ho-
die per viſum ꝓpter eum) Gentibus a deo ſo
mnia reuelant̾. Vxoꝛ itaqꝫ: ait Rabanus
gentilis viri. hoc in viſionibꝫ intellexit. qḋ iu
dei vigilantes credere noluerūt. In Pilato
igitur et vxoꝛe eius/ chr̄m iuſtū confitentibꝫ
gentilis populi teſtimoniū eſt. Sed Ber
nardus ꝟo de ſermone paſ. a. Inſtigata eſt
vxoꝛ Pilati ad hec agenda a diabolo: qui ſi
cut ꝑus ꝑ mulierē moꝛtem intulerat mūdo:
ita modo ſatagebat chr̄m de manibus iu-
deoꝛum liberare: ne per chr̄i moꝛtē moꝛtis
amitterat imperiū. Cui cōcoꝛdat Nico. de
Lyra ſuꝑ Matt. dicens. Diabolus qui ca
ptionē chr̄i ꝓcurabat ꝑ iudeos: per aliq̄ ſi-
gna perpendit ꝙ ipe eſſet verꝰ chr̄s. ꝛ ꝑ ꝯn̄s
per eius moꝛtē ſpoliaret̾ infernꝰ. Hoc aūt ꝑ
pendit ꝑ eiꝰ patientiā: ꝛ ꝑ ſcripturaꝝ imple
tionē ꝛ foꝛte per ſanctoꝝ patrū in limbo exi
ſtentiū exultationē. Et ideo moꝛtē chr̄i im-
pedire volebat per vxoꝛē Pilati: cuius pre-
ces efficaces credidit in conſpectu viri ſui.
Et ſequit̾. Diabolus apparuerat ei: mouēs
eam terroꝛibus ad liberationem chr̄i. Ideo
ait. Multa paſſa ſum hodie per viſum pro
pter eum. Vtrum autem talis apparitio
facta fuerit ei in ſomno vel in vigilia: expreſ
ſe non habetur. Videtur tamen ꝙ fuerit in
ſomno per hoc ꝙ dicit̾ hic: per viſum. Chr̄s
eñ fuit preſentatus Pilato valde mane: vt
ideo ꝓbabile ſit ꝙ vxoꝛ eiꝰ iacebat adhuc in
lecto quia domine non ſolent ita mane ſur-
gere ſicut viri ſui. Hec Lyra. Hec dum
ita agerent̾. Mat. (Pn̄cipes ſacerdotum et
ſenioꝛes populi perſuaſerūt populis. Mar.
Concitauerunt turbam Matt. vt peterent
Barabbam: Ieſum ꝟo perderent. Rn̄dēs
aūt preſes. Quē vultis de duobus vobis di
mitti? At illi dixerunt Barabbam) Hic iā
ſcḋo petierūt ſicut ꝑus: vt ſupra patuit. Iō
nūc tranſeundum eſt. (Dixit illis Pilatus
Quid ergo faciā de Ieſu q̇ dr̄ chr̄s?) q̄ſi di
ceret. Si vtiqꝫ vultis vobis latronē dimit-
ti: qḋ ergo faciā de innocente? Impium ni-
mis eſt et crudele: vbi latro dimittit̾ ſaluus
damnare innocentē. Mat. (Dicunt om̄es
crucifigat̾. Ait illis preſes. Quid eñ mali
fecit?) Siquidē iudeis oſtendit manifeſte
dn̄i Ieſu innocentiā: qui poſt tantā exami-
nationē verbis factā ꝛ verberibꝫ: a iudeis:
herode ꝛ pilato: nihil criminis inuenire po-
terant: qḋ apparenter alte obijcerent ſalua
toꝛi. S3 petentibus dn̄m turpiſſima moꝛte
damnari: nec tn̄ ꝓbant hꝫ eū vl̾ minimū cri
men admiſiſſe: ꝑ q̄ nō dico crucifigi: ſed nec
penā qualibet minimā ſibi infligi merebat̾:
cogebat̾ dicere Pilatꝰ. (Quid eñ mali fe-
cit?) q̄ſi diceret: nihil oino. Hoc dicit Pila
tus innocentie teſtimoniū: qḋ ꝛ Petrꝰ i ſua
ep̄la rememoꝛando expreſſit clarius. Qui
inq̇t peccatū non fecit: nec inuentus eſt do-
lus in oꝛe eius. j. Pet. ij. Mat. (At illi ma
gis clamabāt dicētes. Crucifigatur) Quā
to magis Pilatꝰ oſtendit domini innocentiā
tanto magis furens populus clamabat da
mnationis vindictam. Vnde vt Luc. ait.
(Inſtabant magnis vocibus: poſtulantes
vt crucifigeret̾. ꝛ inualeſcebant voces eoꝝ)
defecerūt ſcrutantes ſcrutinio: nec poterāt
ſaltem falſe inuenire vnde ſuā accuſationē
ac damnationis petitionem vel apparenter
iuſtificarent: Ideo ad ſolos ſe cōuertūt cla-
moꝛes. De quo Beda ſuper Lucam dicit.
Quia totā accuſationē quem aduerſus do
minū detulerant: crebra ac ſollicita Pilati
interrogatiōe videbant euacuatā: tandem
impudici ad ſolas ſe preces conuertunt: vt
quod criminando ꝛ quaſi ratiocinando neq̄

uerūnt:poſtulando ꝛ vociferando ꝑficiunt.
Quem exinde ordinē ſeuiendi: etiam beato
rū martyꝝ ꝑſecutores tenuiſſe:ſatis eccleſia
ſtica demonſtrat hiſtoria. Impletuȝ quoqꝫ
eſt qđ in pſ.xxi.ꝓpheta predixerat: Circūde
derunt me canes multi: cōſilium malignan
tium obſedit me. Et Hiere xii. Facta eſt mi
bi hereditas mea ſicut leo in ſilua: dederūt
ſuper me vocem ſuam. ꝛ Eſa.v. Expectaui
vt facerent iudicium: ꝛ ecce iniquitas. ꝛ iu-
ſticiam: ꝛ ecce clamor. Matth.(Uidens
aūt Pilatus ꝙ nihil ꝓficeret) totupliciť ad
Chriſti liberationē laborās: ſaluo fauore po
puli: ꝛ gr̄a impatoris (ſed magis tumultus
fieret) ꝓpli. ſ.clamantis ad cōtrariū/ꝑ ſedu-
ctionē ſacerdotum: ſe volens a peccato exo-
nerare: vel magis iuſtum coram ꝓplo oſten-
dere: ꝛ totum pcti pondus ꝛ penā in iudeos
transferre: ſi forte metu pene adhuc ad miſe
ricordiam moueri poſſent (Accepta aqua la
uit manus ſuas coram populo dicens. In-
nocens ego ſum a ſanguine iuſti huius: vos
videritis). i. de ſanguine eius reſpondebitis
q̄ſi diceret ſm Hieron̄. Ego q̄dem innocen
tem volui liberare: ſed qm̄ ſeditio oritur: ꝛ re
bellionis crimen cōtra ceſarē mihi impingi
tur: ſicut lauo manus: ita cōſciam. Innocēs
a ſanguine iuſti huius: vos videritis q̄d con
tinget vobis ꝓ culpa quā cōmittitis. quaſi
diceret ſm Hieron̄. Ego miniſter legis ſum
vox veſtra ſanguinem fundit: vnde penam
ſentietis. Matt.(At illi) crudeliſſimi/ne
dum in dominum: ſed magis in filios ꝓpri-
os: maxime in ſeipſos: qui prius imperato-
ris temporali ſe ſubiecerunt ſeruituti: etiam
nūc diabolice ꝑpetue tyrannidi: iudicis pec
catum in ſeip̄os libenter ſuſcipientes/ſubiu
garunt. Et vt vitam ꝑderent: interminabili
ſe mortis ſupplicio aſtrinxerunt. nec mō pre
ſentes: ſed ꝛ ſuos poſteros: ſoboles futuras e-
ꝗ/quas p̄ſes nō poſtulauerat: pariter dam
nauere: dicentes (Sanguis eius ſuper nos
ꝛ ſuper filios noſtros) O cruenti parentes:
patres ſcelerati: genitores infideliſſimi: q̄d
peccauit in te popule nequam/ ꝓles nondū
concepta: vt prius obligares ad mortem q̄
gigneres ad vitam: prius interficeres q̄ ad
eſſe qualecunqꝫ ꝓpagares: prius tuis pecca
tis inuolueres q̄ naturam in qua peccare
poſſent miniſtrares? Et certe videmus q̄
modo vſqꝫ hodie perſeuerat hec imprecatio
maledictionis ꝛ pene: quoniam vſqꝫ hodie
captiuitas filios eorum tenet: quos niſi ma
le queſita pecunia apud auaros rectores im
probe tuerentur: quaſi canibus viliores ſper
nerentur. Uerum chriſtiano ſcriptum eſt
de illis Ne occidas eos: ne quando obliui-
ſcantur populi mei. Diſperge illos. ꝛc̄. pſal.
lviii. Quod vtiqꝫ pro Chriſti pro nobis
paſſi memoria ꝛ charitate cuſtodienda ſcri
ptum eſt: nō pro iniqua auaricia. Quam-
uis autem iudei peccatum preſidis quantū
in eis eſt: in ſe ſponte ſuſcipiunt. non tamen
Pilatum a culpa abſoluere poſſunt: ſtante
immobiliter ſententia iuſta domini. Anima
que peccauerit ipſa morietur. Ezech.xviii.
Nec manuum lotio: ſm morem veterum/
innocentiam ſuam oſtendere volētium: ani
mam mundat. Sicut ait Ambroſius ſuꝑ
Lucam. Manus quidem lauit Pilatus/
ſed facta non diluit. Iudex enim nec inuidie
cedere debuit alienc: nec timori: vt ſangui-
nem innocentis morti addiceret. Et bea
tus Leo in ſermone qui incipit. Decurſis di
lectiſſimi ait. Nec in accuſato Pilatum rep
periſſe culpam: nec in ſententia ſua tenuiſſe
conſtantiam: docet ipſa cognitio / in qua iu
dex quem innocentem pronunciat: damnat.
adiiciens iniquo populo ſanguinem iuſti: a
quo abſtinendum ſibi / ꝛ intellectu proprio
ſenſerat: ꝛ ſomno vxoris agnouerat. Et
ſequitur ad propoſitum. Non purgant con-
taminatum animum man⁹ lote: nec in aſpe
ris aqua digitis expiatur quod famulante
impia mente cōmittitur. Exceſſit quidē Pi
lati culpam / facinus iudeorum: qui illum
nomine ceſaris territum ꝛ inuidioſis vocib⁹
increpatum: ad effectum ſui ſceleris impule
rūt. Sed nec ip̄e euaſit reatū qui cooperat⁹
ſeditioſis reliq̄t iudicium proprium: ꝛ in cri
men tranſiuit alienum. Sed ecce cum in-
ardeſceret ira clamantium: vt idem in eodeȝ
ſermone ait. Clamantium inquam vt Ba
rabbā indulgentia relaxaret: ꝛ Chriſtū cru
cis pena ſuſciperet: cum conſono fremitu di
ceretur a turbis. Sanguis eius ſuper nos ꝛ
ſuper filios noſtros. obtinuerunt iniqui in
damnationem ſuam quod ꝑtinaciter exige-
bant. quoꝝ dentes (ſicut propheta teſtatus
eſt) arma erant ꝛ ſagitte: ꝛ lingua eoꝝ gladi
us acutus. Fruſtra em̄ a crucifigēdo ma-
ieſtatis domino man⁹ ꝓprias cōtinebant: in

quem letalia vocum ſpicula: ⁊ venenata ver
boꝝ tela iaciebant. Ue vobis vobis falſi iudici
⁊ ſacrilegi ꝑncipes populi/ totum facinoꝛis
iſtius pondus incumbit. Et licet immani-
tas ſceleris: ⁊ preſidem obligat ⁊ milites:
omnis tamen facti ſumma vos arguit. Et
quicquid in ſupplicio Chꝛiſti vel Pilati pec
cauit iudicium vel cohoꝛtis obſequium: hoc
vos facit humani generis digniores odio
quia veſtri furoꝛis impulſu: nec illis innocē
tes eſſe licuit quibus iniquitas veſtra non
placuit. Nam Marcus (Pilatus volēs
populo ſatiſfacere) cuius fauoꝛe carere no-
luit: timenſq; ne accuſaretur apud ceſarem:
nullum deniq; ſuſpicans periculum ſi inno
centem pauperem moꝛti adiudicaret: maxi
me/ quia non apparuit aliquis contradictoꝛ
Lucas. (Adiudicauit fieri petitionem
eoꝛum) duplicem vtiq; (Nam dimiſit illis
eum qui ꝓpter ſeditionem ⁊ homicidiū miſſ⁹
fuit in carcerem Barabbā ſcilicȝ quem pete
bant. Jeſum vero tradidit voluntati eoꝛū)
cui voluntati/ exprimit Matth. Marc⁹ ⁊
Joan. Jeſum autem flagellatum tradidit
illis vt crucifigeretur. Quamuis plus ali-
quid Lucas deſignauerit in eo ꝙ ait. tradi-
dit voluntati eoꝛum. Peruerſiſſima em̄ per
fidoꝛum voluntas fuit: vt nedum dominus
crucifigeretur: ſed penaliſſime: oppꝛobꝛioſiſ
ſime: ac veluti ſceleſtiſſimus: ⁊ ad crucem ꝑ
traheretur: ⁊ in cruce conſummaretur: quod ⁊
factum eſſe ſequentia edocebunt. Sic iu
dex impius vano timoꝛe ⁊ fauoꝛe victus: q̄
plurimis perſuaſionib⁹ vinceretur tentauit
Loris (vt Leo ait) manibus: ⁊ oꝛe polluto:
iiſdem labiis Jeſum miſit ad crucem: quib⁹
cum ꝓnunciauerat innocentē. O nefas. O
iudicii temeritatem. O inauditam a ſeculo
ſummo bono irrogatam blaſphemiā: dimit
tere latronē: occidere innocentem: ſeditioſuȝ
Barabbā ꝓferre mediatoꝛi Chꝛiſto. Et q̄
dē in Chꝛiſto quicq̄d fuit: ſummū in genere
ſuo extitit: natura diuina ſimpliciter opti-
ma: qua nedum melius: ſed nec equale cogi
tari vere poteſt: eminet vniuerſis. Sȝ ⁊ hu
mana quantum ad gratuita/ omnib⁹ ꝓfert
angelis: cui data eſt ſpiritus non ad menſu-
ram. Quantum ad naturalia cunctis ꝓpo-
nitur hominib⁹: quoniam ⁊ de virgine ſine
virili ſemine: ſpiritusſancti ↄceptus eſt opa
tione. Huic ꝓferre homicidam ⁊ ſeditio-

ſum auctoꝛem: hominē vtiq; ſceleratiſſimū
nedū loco aut honoꝛe mundano: ſed quantū
ad vite moꝛtiſq; iudicium. quis ſatis iudica
bit iniuriā? Sed nunc o anima: pro cui⁹
ſalute dominus iudicio ſiſtitur/ iudicat/ dā-
natur. meditare quātum creuit in coꝛde ſal-
uatoꝛis tui doloꝛ ⁊ triſticia. Ipſe em̄ eſt cui
pater celeſtis omne iudicium dedit. Joan. v.
Qui aduocabit celum deſurſum: ⁊ terram
diſcernere populum ſuum: in cuius iudicio
celoꝝ virtutes mouebunt. Lu. xxi. ⁊ celi ma-
gno impetu tranſient. Elementa caloꝛe ſol-
uent: vt dicit Petrus. ii. Petri. ii. Infernus
reddet moꝛtuos ſuos: ⁊ recipiet: vniuerſaq;
contremeſcet creatura. Hodie velut viliſſi-
mus deſpicitur: tanq̄ impotens ⁊ infirmus
non timetur: clamoꝛ moꝛtalis populi terret
trepidū iudicem/ qui omnipotentiam nō pa-
ueſcit. Siquidem miſerrimus cognitoꝛ ob-
litus iuſticie/ equitatis/ ſalutis ꝓpꝛie: totius
honeſtatis. Sed ⁊ innocentie dñi: cui toti-
ens teſtimonium ipſe reddiderat moꝛte igno
minioſiſſima: latrone publico dimiſſo: vni-
uerſitatis iudicem ſententialiter condemna
uit. Heu quantus amicoꝝ/ diſcipuloꝛū/
⁊ piaꝝ mentiū doloꝛ: quantus animum me
roꝛ oppꝛeſſit dum ablata omni ſpe viuendi:
fideliſſimum magiſtrū dominū ⁊ auxiliato
rem/ audierunt iniquiſſimo iudicio condem
nari. Heu heu quanta rabidoꝛū canū inſa-
na leticia: atq; vocū exultantiū cōfuſio: dū
facinoꝛoſiſſimū intentū ſuū totiens a iudice
negatum: tandē clamoꝝ ſuoꝝ importunita-
te obtinuerunt: dum cuius ſanguinem ſitie
bant: ſaluatoꝛem Jeſum tradidit eoꝝ crude
liſſime volūtati. Heu q̄ntū cruciabat agnū
mitiſſimum iam lupis traditum/ amicoꝛuȝ
deſperata triſticia: inimicoꝝ furioſa leticia.
Illos timoꝛ ſuperauit: illos crudelis auda
cia animauit. Cuius iudicii nunq̄ imme-
moꝛes nos: quoꝝ peccata in innocente dam
nata ſunt: compaſſionē Chꝛiſto: patri gra-
tias totis virib⁹ referamus: qui ad noſtraȝ
ſalutem omniū: vnigenitū ſuū dominū no-
ſtrū/ per inique poteſtatis iudiciuȝ tradidit
voluntati eoꝝ. Et tantū de tertio ꝑncipali.

Sequitur pars quarta principalis hiſtorie. Et pri⸗mū Articulus primus par⸗tis quarte.

Lugens olim pro⸗pheta ſctūs Hieremias: non ſatis ſe poſſe lamentis effundere: pro iu⸗ſta peccatoris ſui ppl̄i contritione ait. Quis dabit capiti meo aquā: ⁊ oculis meis fontē lachrymarū: ⁊ plorabo die ac nocte interfe⸗ctos filie ppl̄i mei: eiuſdē .ix. Unde ergo nos peccatores indurati fontem hauriem⁹ lachrymarū: vt interfectionē innocentis fi⸗lij omnipotentiſ pr̄is ꝓpt̄ noſtra delicta mor⸗tis ſententia iudicati/ ⁊ citi⁹ morituri defle⸗amus. Sed attentas prebeamus aures: nō tam corporis q̄ȝ mentis. In proximo eſt: vt aperiant̄ vene fontis aquarū viuentium: et effluat copioſiſſime precioſiſſimū illud bal⸗ſamū: cunctorum penetrans ⁊ liquefaciens pia corda. Cū itaq̄ȝ preſes infelix ponti⸗us Pilat⁹: iniqſſima ſententia dominū Je⸗ſum voluntati corū tradidiſſet . q̄cq̄d affli⸗ctionis/ doloris/ blaſphemie/ irriſionis/ de⸗ſpectionis / ⁊ infamie excogitare poterant homines inhumani: quaſi nihil tota nocte et die paſſus fuiſſet: ſemota om̄i miſericordia/ agno mitiſſimo intulert. Teſte nāq̄ȝ Mat. ⁊ Mar. (Tūc milites preſidis ſuſcipientes Jeſum duxerūt intro in atriū pretorij: ⁊ cō⸗gregauerūt ad eū vniuerſam cohortem. Et exuentes. Mar. Eum induūt purpura: et chlamydē coccineā circūderūt ei: ⁊ plecten⸗tes coronā de ſpinis: impoſuerūt ſuper ca⸗put ei⁹: ⁊ arundinē in dextera ei⁹: ⁊ genufle⸗xo ante eū illudebant / dicentes. Aue rex iu⸗deorum. ⁊ expuentes in eū: acceperūt arun⸗dinem ⁊ ꝑcutiebant caput ei⁹. Marc⁹. Et conſpuebāt eū: ⁊ ponentes genua adorabāt eū) ſm̄ Nico. de Ly. ſup̄ Mat. Que hic ſcꝑ⸗ta ſūt: per rememorationē poſita ſūt. Nam ante ꝓlationē ſententie hec facta p̄ milites atq̄ȝ per Pilatum iuſſa: apte teſtatur Joā⸗nes vt ſuperi⁹ viſū eſt. Sed Joannes de gerſona cancel. pariſieñ. in ſuo monoteſſeron ꝓbabilit̄ opinat̄ dn̄m bis flagellatū corona⸗tū ſpinis: ⁊ illuſum ſemel ante ſn̄ie ꝓnunci⸗ationem. quā deſcribit Joan. Scdo p⁹ ſen⸗tentiā latā: quā recitant Mat. ⁊ Marcus Cui intentiōi ſuffragari videt̄ lr̄a ⁊ rō. Nā q̄ añ ſn̄iam flagellat⁹ ſit ⁊ illuſus clariſſime teſtat̄ Joannes: vt ex p̄miſſis patȝ. Q̄ȝ vo poſt ſn̄iam ſimilit̄ ſit afflict⁹: ex hoc .videtur manifeſtū: qꝛ poſtq̄ȝ dixerat Mat. adiudi⸗cauit fieri petitionē corū. Tūc dimiſit illis Barabbam . Jeſum aūt flagellatū tradi⸗dit eis vt crucifigeret̄. ſubdit continuo: qđ ſupra dictuȝ eſt. Tūc milites preſidis ſuſci⸗pientes Jeſum ⁊c̄. Cū enim dicit/ tūc: tem⸗pus determinat q̄ id factū eſt. Illud vtiq̄ȝ q̄ priora facta. i. iudicatio narratur. Niſi dice⸗ret̄ ſicut exponit Lyra: q̄ tūc/ referat̄ ad tem⸗pus importatū per participiū flagellatū: vt ſit ſenſus . Tūc id eſt tempore flagellatio⸗nis: vel immediate poſt flagellationem.
Sed hoc non importat̄ ex forma verboꝝ. nā tunc determinat actū verbi orationis ſecun⸗de: cui addit̄ pro tempore importato per ver⸗bum principale orationis prime: ⁊ non tem⸗pus importatum min⁹ principaliter/ a par⸗te alicu ius extremi. Sicut ſi diceretur: Jo⸗annes percuſſit Petrū a te pridie viſum: et tūc apprehenſus eſt a iudice . non intelligit̄ Joannes apprehenſus ſtatim poſtq̄ȝ a te vi⸗ſus eſt Petrus: ſed poſtq̄ȝ percuſſit eū. Ne⸗q̄ȝ flagellatum ibi poſitum / neceſſe eſt ac⸗cipi participaliter: ſed nominaliter ad idem tempus verbi: vt ſit ſenſus . Tradidit illis Jeſum flagellatum ſcȝ tunc. id eſt poſt ſen⸗tentiam. Ratio etiam fauet huic poſitio⸗ni. Nam ex duabus cauſis flagellatus eſt dominus. Una vt eius tali iniuria et cor⸗reptione ſatiati iudei/ a morte domini deſi⸗ſterent. Ideo ait Pilatus . Corripiam il⸗lum ⁊ dimittam. Et illa neceſſario preceſſit ſententiam condemnationis. Alia: quia ro⸗manis legibus ſancitū erat: vt qui crucifi⸗geretur/ prius verberaretur. Et hec ſenten⸗tiam mortis precedere non debuit. Nec putandum eſt iſtos inſatiabiles odij viros contentos fuiſſe poſt mortis ſententiam in prima flagellatione: q̄s nec mors ipſa nec crucifixio: vt ex ſequentib⁹ patebit / ſatiare potuit. Sed et milites illi viliſſimi iudeis per omnia parere parati fuerant: ſperan⸗tes ab eiſdem remunerationem: ſi ferociter

agerent cū eo. cuius omnē excogitabilē pe-
nā auidiſſime ſitiebant. Pie itaqꝫ credi pōt
milites preſidis ad ꝓcurationē iudeoꝝ poſt
ſententiā ſuſcepiſſe iamdudū flagellatum
dominū ⁊ iterū nudaſſe: flagellaſſe: purpura
veſtiſſe: ſpinis coꝛonaſſe: arundine percuſſiſ-
ſe: conſpuiſſe: irriſoꝛia adoꝛatione blaſphe-
maſſe. Que quantū doloꝛē tenerrimo et
toto conciſſo vulneratoqꝫ intulerant coꝛpi
Jeſu: anima deuota cum lachꝛymis cogita
bit. Nam compaſſionis materiā vberrimā
hic inueniet dum attente meditabitur anti
qua vulnera plagis recentibus iteratis ꝓ-
fundata: ampliata: veteribuſqꝫ ſciſſuris no
uas iuxta poſitas: caput venerandū iterū
nouis ſpinarum aculeis vbiqꝫ tranſfixum:
iterum arundine percuſſum: conſputū: blaſ
phematū. Unde longe doloꝛ maioꝛ conſe
quitur q̄ ex pꝛima vulneratiōe. Nam lon-
ge acerbioꝛ eſt leſio qua in loco vulnerū q̄s
leditur q̄ illa qua pars ſana vulnerat᷑. Sꝫ
quia de his ſupꝛa tactū eſt ideo nunc reſcin
duntur in charta vt artius ſcribat᷑ in noſtra
memoꝛia Matt. (Et poſtq̄ illuſerunt ei:
exuerunt illū purpura ⁊ chlamyde: ⁊ induc
runt illum veſtimentis ſuis) vt ſic ad moꝛtē
ducendus ab omnibus noſceretur ⁊ ꝓpꝛijs
veſtimentis: qui iam ex faciei multipliciter
defoꝛmate aſpectu noſci non poterat. Non
eñ ſm Eſaie. liij. vaticinium erat ei ſpecies
neqꝫ decoꝛ ⁊ quaſi abſconditus vultus eiꝰ:
ꝓpter tumoꝛes ⁊ vulnera atqꝫ ſputa: nec nō
iniectas immundicias: ſanguine ſuo fluente
de capite tinctas: vt ſupꝛa memoꝛatum eſt.
Joan. (Suſcipientes aūt Jeſum eduxerūt
eum) haud dubium quin feſtinant᷑. Mat.
(vt crucifigeret᷑. At Jeſus Joan. baiulans
ſibi crucem exiuit in eum qui dicitur calua-
rie locum) a caluarijs ibi iacentibus a male
factoꝛibus detruncatis. (hebꝛaice aūt gol-
gatha) quod idē valet. Pulcre dicit Joan-
nes. Eduxerunt: quo ad miniſtros impieta
tis. Et baiulans ſibi crucem: exiuit quo ad
dominū Jeſum: vt in illis culpa non deeſſe
ſignificetur: qui educendo maliciā ſuam cō
pleuerunt. parati etiā renitentē trahere: ⁊ in
dn̄o ſpontanea voluntas non coacta demō
ſtraretur. quoniam non impioꝛum coactio-
ne ſed ſua ſponte baiulans ſibi crucem exi-
uit. Itaqꝫ oblatus eſt: eductus eſt. ſed quia
voluit pꝛopterea de latronibus pariter cum
domino eductis non dicitur: quia exiuerūt
q̄m inuiti ad ſupplicium trahebantur. Sed
Lucas ait. (Ducebantur autem ⁊ alij duo
nequā cū eo vt crucifigerent᷑) Ecce implete
ſunt ſcripture: implete ⁊ figure. Scripture
vtiqꝫ Eſa. ix. loquentis de puero Jeſu. Cu-
ius inquit imperium ſuper humerum eius.
Hinc Aug. Pꝛincipatus chꝛi eſt crux eiꝰ:
pꝛopter quam ſm apoſtolum deus exalta-
uit eum. Figure quoqꝫ. Nam vt dicit Hie
ronymus. Hic educit᷑ Abel a fratre vt peri
mat᷑. hic adeſt Iſaac cum lignis: ⁊ Abꝛaam
cum ariete inter vepꝛes herente. Hic adeſt
Joſeph cum talari tunica lita ſanguine.
Hic adeſt Moyſes cum virga ⁊ ſerpente
ſuſpenſa in ligno. Hic botrus in ligno poꝛ-
tatus ⁊c̄. Sed nunc conſideremus quan
tum in hac ductione ac crucis baiulatione
increuit doloꝛ ⁊ afflictio. Quoniā eñ lignū
illud reputabat᷑ pꝛophanū ⁊ immundum:
moꝛs q̄qꝫ crucis ignominioſiſſima. Hinc
Deut. xxi. dicit᷑. Maledictus omnis qui
pendet in ligno. nullus eoꝛum illud nedum
poꝛtare ſed nec tangere volebat. Ideo domi
no tanq̄ iam damnato ipm̄ impoſuerunt: et
vt vehementiꝰ affligeretur. ⁊ vt hoc ſigno la
tronibus ſecum eductis peioꝛ ac deſpectioꝛ
videretur. De quo Oꝛige. Pater grandis
iudeoꝝ ſeuitia: q̄ chꝛo dn̄o pondus ſue cru-
cis humeris poſuerunt. q̄d de nullo interfi-
ciendo vnq̄ legebat᷑ vt coactus ſit poꝛtare ꝓ
pꝛij ſupplicij ignominiā. Sed nec de latro-
nibus: in quoꝛū medio tanq̄ eoꝛum pꝛinceps
trahebat᷑. Et beatus Anſelmus. Uide
anima mea inquit: quō p᷑ oia vir iſte ſper-
nitur: ⁊ ſub crucis onere doꝛſum curuare iu-
bet᷑: ⁊ ſui ipiꝰ poꝛtare ignominiā. O q̄ diſſi
milis ꝓceſſio illa ab ea qua cum palmarum
ramis ante dies quinqꝫ ſuſceptus eſt. Tunc
vt rex honoꝛifice ac cum laudibus eſt ſuſce-
ptus. nunc vt latro iniquiſſimus cum con-
tumelia eiectus. In die illa dignus impe-
rio predicatur: hodie moꝛte turpiſſima con
demnatur. In die illa via qua iturus erat
ad ſui gloꝛiam/ veſtimentis ⁊ virentibus ra
mis ſternitur: hodie ad confuſionis ignomi
niam nudatur. ⁊ aridi ligni patibulo onera
tur. De quibus beatus Bernardus in
ſermone de palmarum ramis ita ait. Ut
amarioꝛ eſſet paſſio q̄ proceſſio: pceſſit ab
eodem populo: in eodem loco: ipſo tempo-

re:pauciſſimis diebus interpoſitis. Imo cū
tanto triumpho ſuſceptus: poſt crucifixus
eſt. O q̄diſſimile. Benedictus qui venit in
nomine domini Oſanna i excelſis. Et Tol
le tolle crucifige eum. Quamdiſſimile rex
iſrael. Et Non habem⁹ regē niſi ceſarem.
Quamdiſſimiles rami virentes ⁊ crux flo-
res ⁊ ſpine. Cui prius ꝓſternebant veſtimē
ta aliena: ecce ſuis exuit: ⁊ mittitur ſors ſuꝑ
ea. Hec ille. Fuerunt deniq̄ alie ductōes
domini. ad Annā. ſ. Caiphā Pilatū ⁊ He
rodem: ignominioſe pariter ⁊ doloroſe. Sꝫ
longe ignominioſio⁊ ⁊ triſtio⁊ fuit iſta. In
his enim ductus eſt ad iudicia diſcutiend⁹.
Hac ꝟo trahitur ad patibulum ſuſpenden-
dus. Prius ad palaria iudicum: nūc ꝟo ad
fetentē ⁊ horridum caluarie locum. Tunc a
ſuis diſcipulis derelictus: nunc ꝟo latroni
bus ſociatus. Tunc velut fatuus illuditur
nunc tanq̄ damnatus proprio crucis pati-
bulo aggrauat̄. Ecce ignominia maieſtati
ſumme irrogata. Colligimus enim ex ſe-
rie euangeliſtarū nouē vicibus agnū illum
manſuetiſſimū tanq̄ latronē hincinde du-
ctum. Nouiſſime ꝟo idē decima vice ad cal
uarie locum. Primo ſtatim poſt captionem
ductus eſt ad Annam. Ioan. xviij. Hinc
ad Caipham. ibidē. Tertio ductus eſt ma-
ne ad conſilium. Luc. xxij. Quarto de con-
ſilio iſto ad Pilatum in pretorium. Matt.
xxvij. Quinto de Pilato ad Herodem. Lu
ce. xxiij. Sexto de Herode reduxerunt al-
ba veſte illuſum ad Pilatum. ibidem. Se-
ptimo milites duxerunt eū intro in atrium
Pilati vbi euꝫ flagellarunt. Ioā. xix. Octa
uo. Pilatus adduxit eum foras de pretorio
indutum purpura: ⁊ portantē ſpineam coro
nam. ibidem. Nono regreſſum in pretoriuꝫ
reduxit foras Pilatus ad locum qui dicit̄
lithoſtratus: vt acciperet iniquiſſime ſenten
tie iudicium. Ioan. xix. Decimo autē de iu
dicio cruce oneratus ducit̄ ad mortem: vt
omnes q̄ttuor dicunt. In qualibet illarū
ductionum ſpeciales penas accepit: quas vt
fideles repreſentent ſolent hodie totviſitare
eccl̄ias. In p̄ma alapa cedit̄. In ſecunda
tota nocte opprobrijs/ſputis ⁊ ꝑcuſſionib⁹
vexatur. In tertia blaſphem⁹ ac dign⁹ mor
te iterato iudicatur. In quarta tanq̄ publi
cus malefactor accuſatione indefenſus con
demnari poſtulatur. In quinta velut ſtult⁹
alba veſte illuditur. In ſexta ſeditioſus et
latro quantū ad morte ſuſcipiendā prefertur
In ſeptima grauiſſime flagellatur. In octa
ua contempt⁹ illuſus oſtenditur: ac crucifi-
gi vocibus validiſſimis poſtulatur. In no-
na morti turpiſſime adiudicat̄. In decima
patibulo proprio oneratus eijcitur. Si
dolorem queris: ecce ibat rex ſeculorum: ꝓpi
tiator mūdi: de⁹ et homo/puto ligatus: groſ
ſis funibus collo ⁊ manibus. Siquidem q̄
ligatum duxerunt indemnatum: quomodo
ſoluerent iam damnatum maxime cum liga
tio manuū mortis ac damnationis fuerit in
dicium. Ligat⁹ ergo grauiſſime ibat ſub
ligni pondere prementis grauiter incurua-
tus. O quantis doloribus laborabat inno
cens dn̄s. dum ſanctiſſimas ⁊ vulneratas
ſcapulas groſſi ligni pondera pregrauabāt.
Credenduꝫ pie omnem ſcapularum cutem
vſq̄ ad crude carnis reuelationē defricatā
fuiſſe. Et prioruꝫ plagarum vulnera/aut
innouata/aut in vnū vulnus nimia dilace-
ratione redacta. Siquidem crucis lignū
longum erat: vt hiſtorie referunt. xv. pedū:
atq̄ groſſum. in quo ꝑfecte ſtature vir pul-
cerrimus exaltandus erat: vt omniū aſpe-
ctibus confuſus appareret: ſicut ipſe ait. Si
cut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſer-
to: ita exaltari oportet filiū hominis. Ioā.
iij. Et iterum. Ego ſi exaltat⁹ fuero a terra:
omnia traham ad meip̄m. eiuſdem. xij. Et
ita ponderoſuꝫ: ꝓpter quod fatigatus domi
nus tantū ac tā graue lignum portare ſim-
pliciter nō poterat: ſed poſt ſe trahebat par
te vna ſcapulis/altera t̄re incumbente. Un
de factum eſt ꝓpter lapidum aſperitates et
colloſitatē terre per quas tractū eſt. ſuo tre-
more vulneratas dn̄i ſcapulas continuo gra
uius vulnerabat: ac dolorē augebat vehemē
ter. Ita vt quidam ſcribunt vt veriſimile eſt
caderet in terram ſub tanto pondere domi-
nus penitus debilitatus ⁊ fatigatus immi-
tiſſime. Uehemens nanq̄ ⁊ grauiſſimus
erat eius dolor ⁊ magna debilitas. Quis ei
noſtrum (qui multo groſſiores corpore ſu-
mus ⁊ carne) ſi vlcus haberet in humeris:
pondus graue ſibi ſuperponi toleraret ſine
magno dolore geſtandum: qui tamen paru⁹
dolor extimandus eſt ad hunc dolorem do-

mini. Nec crux illa ex naturali tm̄ pondere
grauabat: ſed ſue grauitati aliō maius ad-
debatur pondus. Nam huic ligno ſuperpo-
ſita erant vniuerſorum peccata hominū: ſi-
cut ait Petrus. Peccata noſtra ipe pertulit
in corpe ſuo ſuper lignum. j. Pet. ij. Tantū
ergo ponderabant ſm̄ mentē bti Thome p
te. iij. q. xlvj. ar. vj. q̄nto pro omniū peccatꝫ
delendis ſm̄ regulam diuine iuſticie ſatis
fuit. De quo etiam ſupra dictū eſt. Sic con
tinue creſcentibꝫ doloribus ſeui lictores mi
ſerabiliter dominū trahentes: non ſine du-
ris verberibus ⁊ cōtumelijs: vt in euange-
lio Nicodemi legitur: ad mortem domini in
nocentiſſimā feſtinabant. Domino autē
ꝓpter noctis p̄cedentis labores duriſſimos
in ſufferendis plagis ⁊ contumelijs: vſqꝫ in
hanc horam quaſi ſextā diei nimium fatiga
to. ⁊ ideo lento paſſu pedetentim ſequenti:
ijdem funeſti milites non miſerationis affe-
ctu ſed mortis auiditate impulſi. Matth.
(Apprehenderunt quendam hominem cyre
nenſem venientē de villa nomine Simonē
Marcus. patrem Alexandri ⁊ Ruffi diſci
pulorꝫ chriſti ſm̄ Joannem. Hunc angaria
uerunt vt tolleret crucem eius. Lucas. Et
impoſuerunt illi crucem portare poſt Jeſū)
Dupliciter hoc intelligi poteſt: vel vt poſt
dicat poſteritatem temporis: ita vt ꝑus por
tauerit crucem ſuam Jeſus q̄ꝫdiu poterat:
poſt impoſita eſt Simoni. ⁊ ita ſentit Be-
da ſuper Mar. Vel alio modo vt poſt di-
cat poſteritatē loci vel poſitionis. itaqꝫ chri
ſtus precceſſerit: portando crucem i parte an
teriore. ⁊ Simon ſubſecutus ſit portando
eiuſdē crucis partem poſteriorem. Et hunc
intellectū videt innuere verbū Luce (Im-
poſuerunt ſibi portare crucem poſt Jeſum.
Et hoc clarius explicat euangeliū Nico-
demi: vbi dicit. Hunc angariauerunt vt tol
leret crucem Jeſu. Nullus itaqꝫ eorū ſm̄
Aug. attentabat crucē baiulare: qꝛ lignum
deteſtabile putabat. Ideo occurrentē Si-
monem gentilem. Cyrena enim ciuitas eſt
lybie. vt in Actibꝰ aplorꝫ legit: forte pſeliti
factum. In quo et dominū deſpexerunt q̄ſi
indignum: vt aliqs gentis iudee ſibi auxili
um preſtaret. Lucas. (Sequebat autem
eum turba multa populi et mulierum que
plangebant ⁊ lamentabant eum) Multa
turba dn̄m ſequebat: diuerſa mente ⁊ affe-
ctu. Carnificū. ſ. ⁊ que eum premebat. Iu-
deorꝫ: que ei inuidebat. Amicorū: que anxie
lugebat. Eorumqꝫ q̄ ad videndū ſpectacu-
lum veniebant. De quo Beda ſuper Lu
cam. Multa inquit turba crucem domini:
ſed non vna eadem mente ſequebat. Nā po-
pulus quidem vt cuius mortem impetraue
rat: morientem letus aſpiceret. Mulieres
ꝟo vt quē viuere deſiderabant: moriturum
morientem ⁊ mortuū plorarent. Non aūt
ideo ſolus mulierum planctus quecum ſeq̄
bantur inducit: quin innumerus etiā crede
tiū virorum cetus de eius eſſet paſſione me-
ſtiſſimius. Sed quia femineus quaſi con-
temptibilior ſexus: liberius poterat preſen
tibus ſacerdotū principibꝫ ⁊ magiſtratibus
quid cōtra eos ſenſerit oſtentare. Hec Be
da. Nec mirū ſi ad grande ſpectaculum
multus populꝰ concurrerat. ſicut btūs Au
guſt. ſuper Joā. home. cxvij. ait dicēs. Ibat
ad locum vbi erat crucifigendus Jeſus por
tans crucem ſuam grande ſpectaculū. Sed
ſi ſpectat impietas: grande ludibrium. Si
pietas: grande myſterium. Si ſpectat im-
pietas: grandis ignominie documentum.
Si pietas: grande fidei monimentum. Si
ſpectat impietas: videt regem pro virga re
gni: lignuꝫ ſibi portare ſupplicij. Si pietas
videt regem baiulantem lignum ad ſemet-
ipſum figendum. quod fixurus erat etiam
in frontibus regum. In eo ſpernendꝰ ocl'is
impiorꝫ: in quo erant gloriatura corda ſan
ctorꝫ. Dicturo enim Paulo ad Gala. vj.
Mihi abſit gloriari niſi in cruce domini no
ſtri Jeſu chriſti. Ipam crucem ſuam ſuo ge
ſtans humero cōmendabat. Et lucerne ar-
ſure (que ſub modio ponenda non erat) can
delabrum ferebat. Hec Auguſti. Verū
quia nouit dominus qui ſunt eius: pretere-
miſſa iam furentis populi turba: ad aman
tes plangentesqꝫ ſe feminas: oculos et ora
conuertit teſte Luca (Conuerſus ad illas
Jeſus dixit. Filie hieruſalem nolite flere ſu
per me: ſed ſuper voſipſas flete et ſuper fi-
lios veſtros. Beatus Leo ſermone de
paſſione qui incipit Cum multis. Solet in
quit ſexus infirmior etiam pro his qui mor
te ſunt digni in lachrymas commoueri: et
damnatorum exitus pro nature communi-

onis conſideratione miſereri. Sed iſtuȝ ſibi planctum dominus Jeſus dedignatur impendi. quia non decet luctus triumphũ nec lamenta victoriam. Jdeo nõ eſt (inquit) q̃ dolere in me filie Hieruſalem debeatis. ſed pro vobis plangite: ꝛ pro filijs veſtris lugẽdum eſt: non de ſaluatione credentium: ſed de impietate percuntium. Ego crucem volens patior. ꝛ mortem in me quam ſum perempturus admitto. Nolite flere pro mundi redemptione morientem: quem in maieſtate patris videbitis iudicantem. Hec ille. Et Beda ſuper Lucam. Non me (inquit) moriturum lamẽtamini: cuius cita reſurrectio mortem ſoluere poteſt: cuius mors ꝛ omnẽ mortem ꝛ ipſius mortis deſtructura eſt auctorem. Sed vosipſas potius/ veſtrãq; progeniem flete. ꝛ ne mee pro crucis vitione cũ perfidis eternaq; morte damnemini/ dignis lachrymarum fontibus abluite. Et vnde gratius/ dulcius/ ꝛ vberius flere debeant magiſter ſedulus ꝛ blandus conſolator irrigat Lucas (Quia ecce venient dies in quibꝰ dicent. Beate ſteriles ꝛ ventres que non genuerunt: ꝛ vbera que non lactauerunt. Tũc incipient dicere montibꝰ: cadite ſuper nos. ꝛ collibꝰ: operite nos) Beda. Dies venture obſidionis ꝛ captiuitatis a romanis ſignificat. Jn quibus (vt Joſephus refert) inſiſtentibus ſibi romanis: iudeos cateruas certatim montium colliumq; petiſſe ſpelũcas. ita vt ſeipm̃ teſtetur/ munitiore quodam deſtructe vrbis loco latere in ſpelco cum quadraginta comitibus proditum: inuentum: atq; ab hoſtibus captum. Lucas (Quia ſi in viridi ligno hec faciunt/ in arido q̃d fiet?) Viride lignum ſeipſum ſuoſq; electos. aridum vero impios ꝛ peccatores ſignificat Si egoipſe (inquit) qui peccatum nõ feci: q̃ lignum vite merito appellatus: fructus gratie duodenos p ſingulos menſes affero: ſine igne paſſionis a mundo non exeo: quid putas eos manere tormenti qui fructibus vacui/ ipſum inſuper vite lignũ flammis dare non timent? Si nunc eſt tempus vt incipiat iudicium de domo dei: ꝛ oẽs qui volunt pie viuere in Chriſto pſecutionẽ patiunt. quis finis corũ qui non credunt euangelio dei? Hec Beda. Sed furentes turbe/ miſerabiliter dominum cruce oneratum: in medio latronum trahentes: non ſine blaſphemijs: clamoribus: armorum colliſionibus: multis modis iniuriarũ ſacrilegijs. Matt. (Venerunt in locum caluarie: ꝛ dederunt ei vinum myrrhatũ bibere. Mar. cum felle mixtum. ꝛ cũ guſtaſſet/ noluit bibere) Bis dederunt dulciſſimo dño potum amaritudinis. Hic tanq̃ fatigato ex itinere ꝛ labore. ꝛ ſecundo pendenti in cruce ꝛ clamanti ſitio. de quo infra. Sed guſtauit: non autem bibit. Jdeo ait Marcus. Et non accepit ſelle traijciendo. Dñs loquitur ad Hieruſalem Hieremie. ij. Ego te plantaui vineam meã electam: quomodo facta es in amaritudinẽ vitis aliene? Amara vitis amarum vinum fecit: quod propinauit dño. Fuit aũt vinum hoc amaricatum myrrha ꝛ felle. Jdeo dicit Mattheus felle mixtum. Mar. vero: vinũ myrrhatum. Vel vtrũq; ponit p amaritudine. fel. ſ. ꝛ myrrha: vndecunq; etiam factum ſit amariſſimum. Lucas.

Sequitur articulus ſecũdus partis quarte.

Ibi crucifixerũt eum. Breuiſſime domini crucifixionem / crucifixionis modo tacito: euangeliſte pariter deſcribunt: tanq̃ fidei plãtatorea/ teſtimonium contenti ſunt reddere veritati: vt ſupra tactum eſt. Sed nos credentes deuotiſſimo corde ꝛ lachrymarum fonte exuberantes / intelligamus quantas pro nobis/ gaudium angelorum ꝛ glia paterne ſubſtantie/ confuſiones ꝛ penas in crucis patitur affixione. Primum ergo veſtibus ſuis ſpoliatur: ꝛ penitus nudatur: ita vt p̃mum nec nature ſecreta celarent. Neq; em̃ impudentiſſimi / concepti executores odij: aliquam ſacri corpis partẽ primũ velari permiſiſſent: quem confuſibiliter velut nouiſſimum viroꝝ in oibꝰ dehoneſtare atq; affligere auidiſſime ſatagebant. Hinc Amb. ſup Lucam ait. Victꝰ eſt Adã q̃ veſtimẽta q̃ſiuit. vicit ille q̃ veſtimẽta depoſuit. Et talis aſcendit quales nos auctore deo natura formauit. qualis in paradiſo hõ p̃mꝰ habitauerat: talis in paradiſuȝ hõ ſcđs intrauit. Hec Amb. Expoliauerunt aũt eum qui cuncta veſtit: q̃

decoꝛem induit: ⁊ amictus eſt lumine ſicut
veſtimento: in augmentū altiſſime paupta-
tis: immenſi doloꝛis: ⁊ hoꝛrende cōfuſionis
Quāuis em̄ dn̄s (aplo teſte. ij. Coꝛ. viij.) cū
diues eſſet: ꝓpter nos pauper factus eſt: de-
ſcendenſq̄ ab inenarrabilib⁹ celi diuitijs:
veniens in mundum: iſtas q̄leſcunq̄ diuiti-
as habere noluit. Tamen matris virginis ꝑ
quam venit: ac nutricij Joſeph ꝓuiſiones
⁊ miniſteria non ſpꝛeuit. nam ab eis paſtus
eſt ⁊ pānis amictus: ꝙuis etiā filius hois
non haberet vbi caput ſuum reclinaret. Sꝫ
vſum pꝛeſepis in quod reclinauit cum ma-
ter: atq̄ hoſpitium Marie ⁊ Marthe: ⁊ ce
naculi grandis non reſpuit. Hodie autē
altiſſima paupertate punitus: non permitti
tur miniſtrare mater: ſed nec accedere. pꝛo ci
bo ⁊ potu ſitienti / fel ⁊ myrrha offertur.
Me etiam capitis reclinatoꝛium tollit: ab
omni tugurio / domo / ⁊ ciuitate eijcitur: ſub
diuo crucifigitur: nō pānis cuiuſcūq̄ tegit:
ſed veſtib⁹ ſuis ſpoliatus nudatur. Vere
extrema ꝯficit inedia: cui non ſolum rerum
ꝓprietas adimit: ſed omnis etiam neceſſari-
us rei vſus negatur. Niſi diuitias cōputa-
re velis / ꝙ ſoli crux acerbiſſima aſſignatur:
que crux Jeſu / ſm̄ Joannis euangeliū nun
cupat. Nunq̄ talem paupem legim⁹: nec
Lazarū iſtum vlceroſum: cui ⁊ſi defuerunt
humana obſequia: ſed canes lingebant eius
vulnera. Etſi non dabantur aliena: non tn̄
ſua auferebantur pannoſa veſtimēta. Que
niſi penalis ⁊ multum penalis dn̄o fuiſſet:
nequaq̄ dixiſſet per ꝓpham. Recoꝛdare pau
pertatis mee ⁊ tranſgreſſionis Thꝛen. iij.
Sed quātum fuerat hec ſpoliatio doloꝛo
ſa ⁊ contriſtatiua: quis ſatis poterit comp̄-
hendere: doloꝛem ſiquidem intē ſiſſimū coꝛ-
poꝛi: ⁊ triſticiam intulit menti. Nam dum
veſtem carni ſanctiſſime ꝓximam ⁊ vulneri
bus flagelloꝝ iam impactam: ⁊ totam inhe
rentem violenter ⁊ feſtine / tanq̄ ad moꝛtē
domini pꝛoperantes abꝛumpent: oīa vulne
ra innouarunt: cum ſanguine ſaniem fude-
runt: multo crudelius: multoq̄ doloꝛoſius:
q̄ pꝛimis flagelloꝝ ictib⁹ inflixerunt. Quā
penam de grauioꝛib⁹ Chꝛi afflictionib⁹ fu-
iſſe / plerique aſſeuerant. Quoniam (expiētia
teſte) ſi lana modica aut panniculus in recē-
ti vulnere miſſus: vulneri coagulatur: in ei⁹
violenta extractiōe / longe maioꝛ pena: imo
vix tolerabilis ſentitur q̄ in eius pꝛima in-
flictione: etiam in noſtra groſſa carne. Do
loꝛoſum quoq̄ nimis fuit tenerrimo coꝛpoꝛi
ſic denuo vulnerato: denuo rubꝛicato ⁊ ve-
lut excoꝛiato: frigoꝛibus: ventis: atq̄ ſoli nu
dum exponere. ⁊ ita ab aeris qualitatib⁹ im
mutari: qd̄ vtiq̄ leſiuum eſſet coꝛpi ſano de
nudato. Contriſtabat quoq̄ ipſus dulciſ
ſimum dominum hec ſui coꝛpoꝛis denuda-
tio coꝛam omnib⁹ amicis ⁊ inimicis: ꝑ quā
omnes coꝛpoꝛis plage ⁊ defoꝛmitates pate
bant: vnde gaudebant inimici / ferali odio
ſatiſfactum. Sed triſtabantur plurimū
amici / ſpecioſum gratioſumq̄ coꝛpus tam
innumeris vulnerib⁹ crudeliſſime laceratuꝫ
Sed mite coꝛ dn̄i vtrūq̄ cōtriſtabat: ⁊ ini-
micoꝝ deteſtabilis exultatio: ⁊ amicoꝝ com
patiens cōtriſtatio. Fuit denique hec denu
datio hoꝛribilis confuſionis: qm̄ nō niſi ho-
mines turpiſſimi ⁊ ſceleratiſſimi nudi ſuſpē
debantur: tectis foꝛtaſſis tamē verēdis. Sꝫ
innocēs dn̄s totius honeſtatis rex ⁊ amatoꝛ
plus cunctis ſceleratis cōfundit: cum in pꝛo
ſpectu omnium exaltandus: penit⁹ ꝑmū de
nudatur: vnde verecūdia plus q̄ dici poteſt
animam virgineam cruciabat. Hinc in
pſ̄. lxviij. ait. Pꝛopter te ſuſtinui oppꝛobꝛiuꝫ
⁊ operuit cōfuſio faciem meā. Etſi cum nu-
debatur ante flagellatiōem: nō modice affli
ctus eſt: quāto magis nunc: qm̄ multum in
tereſt inter illam ſpoliationem ⁊ pꝛioꝛem.
Nam ibi exutus eſt ⁊ nudatus in pꝛetoꝛio co-
ram Pilato ⁊ ſuis miniſtris. Hic ꝟo coꝛam
omni populo. Ibi nudatus eſt flagelland⁹:
hic crucifigendus. Ideo ibi exuitur ⁊ reindu-
endus: hic vero nudat veſtib⁹ ſpoliandus.
Nam (vt infra dicetur) lictoꝛes veſtes domi
nicas inter ſe diuidebant. Sed qm̄ ve-
ſtes exuere non poterant trahendo per ca-
put: niſi coꝛonam ſpineam deponerent: vide
tur pꝛobabile ꝙ totiens coꝛonam ipām hāc
capiti impꝛeſſam extrahētes depoſuerint: ⁊
iterū coꝛonauerint: quotiens dominum poſt
coꝛonationem veſtibus ſpoliarūt: quod ad
minus ter factum / ex pꝛemiſſis conſtat. ſcili
cet poſt ſententiam datam ante ſecundam
flagellationem. Item ſecundo ante edu
ctionem ad locum caluarie: vbi exuerunt
eum purpura: ⁊ reinduerunt veſtimentis
ſuis. Et tertio hic pꝛiuſq̄ cruci affige-
rent Vel pꝛimo dum milites plectentes

coronam de ſpinis. Joan. xix. Scḋo dum
exuerunt eum purpura Mar. xv. Et indue
rūt veſtimētis ſuis. ꝛ educūt illum vt cruci-
figerēt eum. Tertio hic: dū ſpoliatus veſti-
bus cruci fuerat affigēdꝰ. Sed meditet̄ h
anima deuota: q̄nto dolore ſpine venerādū
caput transfigētes toties extracte / vel prio
ra vulnera innouarunt: aut noua ꝑoꝛib͛ ad
diderunt. Scimus em̄ qꝛ magis doloroſum
eſt pati extractionem teli ꝗ̄ primā vulneris
inflictionem. Vere mitiſſime Jeſu: caput
tuum plenum eſt rore: ſed ſanguineo. ꝛ cin-
cinni tui guttis noctiū. afflictionib͛ ſcꝫ no-
ſtroꝝ peccatoꝝ: vt dicit̄ Cant. v. Nudato
itaqꝫ doloroſiſſime vniuerſitatis domino in
maioris triſticie augmentū: in eius oculis
crux aptatur. ara in q̄ imolandꝰ agnus Je-
ſus erat ꝑ vniuerſo mūdo ꝓparat̄. Que (vt
Nico. ḋ Lyra ſup ps̄. xxj. ait) ꝓus ꝑforaba
tur: accepta corporis menſura: non ſine bra
chioꝝ violenta diſtēſione. Unde poterat di
cere qḋ canit eccl̄ia. Popule meus quid feci
tibi: aut in q̄ cōtriſtaui te. q̄a eduxi te de ter-
ra egypti. traduxi te ꝑ deſertum quadragin
ta annis. ꝛ manna cibaui te. ꝛ induxi in ter-
ram ſatis opimam. Quid vltra facere de-
bui ꝛ non feci? Ego quippe plantaui te vi-
neam meam ſpecioſiſſimam: ꝛ tu facta es mi
hi nimis amara. Aceto nāqꝫ mixto cum fel
le ſitim meā potaſti: atqꝫ ſaluatori tuo cru-
cem paraſti.

Sequitur Crucifixio.

Parata ac ꝑforata cruce: vt videtur ſen-
tire Hiero. Et in q̄dā orone Innocētius pa
pa tertius. Nudatꝰ dn̄s impetuoſe dorſotē
nus ꝓijcitur: ac manus ꝓma q̄ ſiniſtra fuiſſe
videtur ſm Hieron. ꝑ mediū neruoꝝ groſſo
clauo ferreo: crebris malleoꝝ ictib͛ perfora
ta: cruci crudeliter affigitur: impulſo clauo
vſqꝫ ad caput crucis ligno. vt ſic manus ſa-
cratiſſima ictibus dilatata: violentia claui
ꝛ ictuum ſm aliquā partem foramini crucis
eſt infixa. Scḋa vero manus cū infigen-
da foramini prius in cruce forato cruci ap-
plicaret̄: attingere non potuit. ꝛ ꝓpter neruo
rum cōtractionem: ꝛ foraminū improportio
natā diſtantiam: alligata funib͛ violentiſſi
me eſt extenſa. non puto ſine magno corpis
compagūqꝫ fragore donec foramē attinge
ret. Et ſicut ꝓma crudeliter perforata cruci
clauo ſit̄ ferreo infigeretur. puto ꝙ neceſſa

riū fuerit ꝛ ꝓmā manū funib͛ ad oppoſitā
poſitionis differentiā trahendo tenere ne vi-
olentie tractionis ſcḋe manꝰ cedens diſciſſo
vulnere a clauo ſolueretur. Sic manibꝰ il-
lis que celū creauerūt. terrāqꝫ pugillo con-
tinent. manibꝰ vtiqꝫ omnipotentib͛ clauā-
tis: ſimili crudelitate pedes q̄rū ſcabellū eſt
terra: poſt crudelē tractionē in locis ſenſibi-
lioꝛib͛ ꝑforati cruci doloroſiſſime affigunt̄.
Verū vtrū vno an duobus clauis certū
non eſt. Vult brūs Anſ. ꝙ vno tm̄ clauo.
Siquidē credendū eſt ꝙ in oib͛ penis inſa
tiabilis odij rabies q̄cq̄d penalius excogi-
tari poterat / egit. ſed penalius fore dinoſci
tur duos pedes cācellates cōfigi clauo vno
ꝛ ꝓpter maiorē percuſſionis violentiam. ꝛ ꝓ
pter ſuperioris pedis latiorē vulnerationē:
ꝛ ꝓpter vtriuſqꝫ duriorem confractionē: qm̄
ſic cancellatos pedes appodiamento nullo
ſuppoſito vſqꝫ ad plantarum rectificationē
crucis ſtipiti conclauarunt. Putandum
q̄qꝫ eſt ſm q̄ſdā nature ſecreta dn̄i ꝓus nu-
data panno cōtexta fuiſſe circūligato. Aut
ante eius crucifixionē: aut ſaltē ante crucis
cum crucifixo erectionē in altū. Et ſic dn̄m
pudicitie auctorē cū dorſotenus cruci ſuꝑie
ctus eſſet: nature ſecreta celando pedes can
cellaſſe: carnifices q̄ꝫ ſic cācellatos cōfodiſ
ſe. Hac ergo in humana confixione actū
eſt vt corpus dn̄i ita atrociter tenderetur vt
omnes nerui / iuncture et oſſa dinumerari
poſſent. ſicqꝫ iṗletū hoc ps̄. xxj. Foderūt ma
nus meas ꝛ pedes meos: dinumerauerunt
omnia oſſa mea. i. dinumerabilia fecerunt.
Ubi ſm Augu. ad lr̄am deſcribitur exten
ſio corꝑis xp̄i. Hec aūt rigida tenſio tener
rimi ꝛ vulnerati corꝑis doloroſiſſima fuit:
que nedū ad vulneꝝ flagellis inflictoꝝ re-
centiā ꝑtingeret: ſed etiā vſqꝫ ad neruorum
nimiā ꝓductionē diuiſionēqꝫ cōpagū ꝛ me
dullarum. Unde legit̄. Cum quedā deuo-
ta ꝑſona in reuelatione quadā interrogaſ-
ſet a dn̄o: q̄d in omnib͛ q̄ ꝓ nobis paſſus eſt
magis doluiſſet? Rn̄dit: ꝙ in cruce exten-
ſus fui. ita ꝙ oia membra mea dinumerari
poterant Et quicunqꝫ pro illo dolore mihi
gratias egerit ita gratū obſequiū mihi pre-
ſtabit acſi omnia vulnera vnguento ſuauiſ-
ſimo deliniret. Hinc compatiens canit ec
cleſia. Flecte ramos arbor alta: laxa tenſa
viſcera: ꝛ rigor lenteſcat ille quē dedit nati

ultas: vt ſuperni membra regis mitti tendas ſtipite. Ecce tenſa eſt cithara Dauid: in qua nedū Dauid: ſed oēs ꝓphe dulciter cecinere ſicut ait Petrus Act. iij. Deus qui prenunciauit per os omniū ꝓphetaꝝ pati chrm/ ſic impleuit. Sed et verus Dauid noſter/ manu fortis: ipſe qui dire tenſus eſt non tacuit ſed dulces ⁊ ſaluberrimos reddidit ſonos/ ſpiritū malum fugantes: ⁊ recreantes oēs deſperata infirmitate laborantes. Ecce immaculatus agnus in nullo oblatrans: nec os ſuū aperiens: ad occiſionem ductus: in crucis ara immolandus duriſſime alligat. ligatum olim ⁊ hodie legimus; ſed duriora ſunt hec vincula. Ligatus eſt pmo: cū obedientia patris exinaniret ſemetipſum formā ſerui accipiens: ſacco carnis noſtre hodie conſciſſo ſe circuncingens ac deitatē occulens. Ligatus eſt ſcdo virginali vtero. Ad quam Greg. Quia quē celi capere non poterant tuo gremio contuliſti. Hiere. xxxj. Mulier circūdabit virum. Ligatur tertio faſcia in preſepio. de q̄ canit. Vagit infans inter arta cōdit9 pſepia: membra pannis inuoluta virgo mater alligat. ⁊ pedes manuſ ꝗ crura ſtricta cingit faſcia. Ligatur quarto funib dum caperet in horto. vbi vt Joānes ait: tenuerunt eum ⁊ ligauerunt eum. ⁊ adduxerunt eum ad Annam primū ſicꝗ ligatū duxerunt ad Caiphā. atꝗ de hoc ad Pilatum. Ligatur quinto ad ſtatuā flagellandus: licet ipſa flagella que corp9 ei9 cingendo circūibat non incongrue poſſint vincula appellari. Ligatur ſexto ſpinea corona: caput benedictum circūplectente: ⁊ ſpinarū aculeis elicito ſanguine contrahente. Immitia fuere hec vincula: neꝗ ei qui ſolus liber eſt debita. Sed horribiliora fuerunt iſta ferrea: quib nunc multo fortius. multoꝗ ferocius crucis patibulo eſt affix9 que nō ſolū manuū pedumꝗ cōpagē diuiſere: ſed etiā puriſſimā illā animā ab hoſpitio ſui corporis mundiſſimo ſepararunt. Dixerat olim Alexander regulus hui9 terre: cū percuſſus hamata ſagitta peteretur vt ſe ligari pmitteret donec excideretur: quia leuiſſimo motu mortem poſſet incurrere. Non decet inquit vinciri regem cum libera ſit regis et ſemper ſalua poteſtas. O rex regū et deus deorum dulciſſime Jeſu: quantum libertati ac potentie tue hodie derogatum eſt cum per tot nexus ⁊ dura vincula ligaris qui ſolus liber es. ſolus ligandi atꝗ ſoluendi habes poteſtatem. Sed propter miſericordiam tuam ligaris vt nos a miſerijs noſtris faceres abſolutos. Honor ⁊ gloria ſit vinculis tuis optime domine Jeſu: que noſtra tam potent vincula diruperunt.

Sequitur crucis eleuatio

Crucifixione itaꝗ facta in cruce: iacente in terra: crux illa erigit: ac dominus ab omnibus videndus in cruce: nō ſine clamore multo ⁊ deriſione. afflicto ſuperaddente afflictionem eleuatur: atꝗ in rupem pro pede crucis recipiendo cauatam tam immitem cum impetu deponitur: vt omnia viſcera expaſſi in cruce domini tremerent: manuū pedumꝗ vulnera clauorum groſſitudine prius obſtructa laxata ſint ⁊ ampliata: cooperante corporis perfecti pondere: vnde erupit fons paradiſi fons ſanguinis chriſti de loco voluptatis corporee ſcilicet domini: per quattuor partes diuiſus: manuum ſcilicet pedūꝗ foſſuras. Et copioſiſſime effluens irrigauit vniuerſam terram: peccata omnium abluendo. Hinc canitur in hymno. Clauis mite corpus perforatur: ſanguis vnda profluit terra: pontus: aſtra: mundus quo lauantur flumine. Et hanc forte crucifixionem domini in cruce humi proſtrata atꝗ exaltationem: repreſentat hodie eccleſia in eo ꝙ crux deoſculanda pmo iacet appodiata in terra. deinde leuatur atꝗ pplo oſtendit: ſm morem quorundam eccleſiarum.

De ſitu aūt corporis in cruce. ⁊ qd ſacratiſſimi corporis poſitio regalis in ſe typi contineat Sedulius in paſcali carmine pulcre verſibus dixit. Ne ve quis ignoret: ſpeciem crucis eſſe colendam. Que dominum portauit ouans ratione potenti. Quattuor inde plagas quadrati colligit orbis. Splendidus auctoris de vertice fulget eous: id eſt ſol. Occiduo ſacre lambunt ſydere plante. Arcton dextra tenet: medium leua erigit axem. Cuncta de membris viuit natura creantis. Et cruce complexum chriſtus regit vndiꝗ mundum. Ex quibus claret chriſtum capitis faciem ad orientem vertiſſe. Plantas pedis et dorſum ad occidentem. Dexteram ad meridiem. ſiniſtrā ꝓo ad ſeptentrionem. Quo ſitu etiā noſtros mortu

os in ſepulchꝛis collocamus: ſperātes quia
configurabuntur ei in generali reſurrectiōe
per virtutem crucis cui ſitualiter configurā
tur in ſepulchꝛis. Non autem dominum
ſolum crucifixerunt: ſed Luc. (Et latrones
vnum a dextris: ⁊ alium a ſiniſtris. Joan.
Hinc ⁊ hinc: medium autē Jeſum. Marc.
Et impleta eſt ſcriptura que dicit. Et cum
iniquis deputatus eſt) Aſſociātur hincinde
latrones innocentiſſimo domino: vt moꝛs
eius ſic infamaretur: ⁊ ex omni parte turpiſ
ſima appareret. Impleuerunt enim quod de
eis ſcriptum eſt Sap. ij. Moꝛte turpiſſima
condemnemus eum.

Sequit̄ de moꝛtis turpitudine.

Fuit eñi moꝛs turpiſſima: ⁊ propter tur-
pitudinem loci. quia foris poꝛtam: in loco
damnatoꝛum: inter cadauera ⁊ oſſa interfe
ctoꝛum. ⁊ ꝓpter coꝛpoꝛis nuditatem omnibꝰ
contuendam. ⁊ ꝓpter tempoꝛis feſtiuitatem
Fuit enim paraſceue paſche: in quo non niſi
ſceleratiſſimi: quoꝛum moꝛs dilationem nō
patiebatur damnari ſolent. Et propter ge-
nus moꝛtis. quia crucifixio non ſolum dolo
roſiſſima: ſed ⁊ deſpectiſſima fuit vt ſupꝛa
dictum eſt. Et propter ſocietatis vilitatem:
latronum ſcʒ in quoꝛum medio eſt ſuſpenſꝰ
vt ſic eoꝛum pꝛinceps ab aduenis putaret̄.
Hinc ait Chꝛyſ. omel. xij. Pariter cruci
figunt latrones/ non tanq̄ inimici latronū
participes enim erant ſceleris eoꝛum. Nam
Pilato dicente. Quem vultis vobis dimit
ti. ⁊c. latrones latronem petierunt: dominū
autem crucifixerunt. Ideo autem cum do-
mino latrones crucifigunt/ vt paſſionem do
mini macularēt: ⁊ infamarent dñm/ q̄ nō ſi-
ne cauſa crucifixus ſit. Hec Chꝛyſ.

Sequit̄ de Chꝛi diffamatione.

Ecce dilectiſſimi maledictos ⁊ ſeuiſſimos
canes quibus nihil ſatis eſſe poterat: in filij
dei perſecutione ſatiari non poterant. omni
um rerum ablatione nudum ſuſpendentes:
felle potantes: reclinatoꝛium capitis negan
tes: coꝛpoꝛis hoꝛribili diſtenſione: ac vulne
rum conſciſſione: ſanguinis multiplici effu-
ſione: niſi famam ac nomen bonum omnimo
dis macularent ac tollerent. Ideo pꝛimum
cum armis tanq̄ latronem compꝛehēderūt:
tanq̄ malefactoꝛem ⁊ ſuo ſcelere damnatū
ligauerunt: tanq̄ publicum ⁊ euidentiſſi-
mum nequam accuſare coꝛam Pilato non
recuſarunt: dicentes. Si non eſſet hic male-
factoꝛ. tanq̄ indigniſſimum irriſerunt/ con-
ſpuerunt/ blaſphemauerunt. Barabbā la-
tronem ſibi pꝛetulerunt: crucis patibulum
pꝛopꝛijs ſcapulis impoſuerunt. In latronū
medio: in loco deſpecto: tempoꝛe ſacro: homi
num multitudine nudum ſuſpenderūt. Hec
⁊ alia multa agentes: vt ſuppꝛeſſa boni no-
minis opinione ⁊ fama: cum ſceleratiſſimuʒ
omnibus compꝛobarent. Heu quantum
hec diffamia contriſtabat innocentiſſimum
coꝛ domini: hoc eſtimare poterit qui eius di
gnitatem cognoſcit. Si enim pꝛo fama ſua
defendenda etiam homines peccatoꝛes vi-
tam exponunt: atq̄ crudelis iudicatur qui
famam negligit: ſm̄ illud. Curam habe de
bono nomine. Eccl. xlj. Idcirco bonis ⁊ di-
gnis nihil amarius leſione fame. Neceſſe
eſt longe magis triſtatum de ſua infamia
fuiſſe dominum q̄ quēcunq̄ moꝛtalem pu-
rum hominem. Et quia omnium digniſſimꝰ
⁊ quia multis ſimplicibꝰ ſcandaluʒ intulit:
ac conuerſionis tarditatē pꝛ̄ſentibꝰ ⁊ futuris.
Maxime autem ex eo quia omnis infamās
blaſphemia Chꝛiſto irrogata redūdabat in
vilipendium patris Sicut ipſe ait. Qui me
ſpernit: ſpernit eū qui me miſit. Luce. x. Sʒ
patris gl̄iam ⁊ honoꝛem ſumme deſydera-
uit: ideo eiꝰ inhonoꝛatio ſumme ipm̄ contri-
ſtabat. Propter quod frequenter iudeos ꝓ
ſua dehoneſtatione arguebat: vt patet ex de
curſu euangeliſtaꝝ. Sed licet ſuppꝛime-
re omni ſtudio nomen ⁊ famam domini mo
lirentur iudei. Mentita tamen eſt iniqui-
tas ſibi. ⁊ vnde amplius eum infamabant:
inde amplius gloꝛificatus eſt: dicente Pau
lo. Propter hoc: ſcilicet crucis ignominiam:
exaltauit eum deus: ⁊ dedit illi nomen qḋ
eſt ſuper omne nomen. ⁊c. Philippeñ. ij.
Quod licet pꝛincipaliter in reſurrectione
factum eſt: tamen nec hodie ſine gloꝛia pa-
tris fuit: dum miraculis multis eum cla-
rificauit. Nam ⁊ locus ipſe contremuit:
poꝛtare dominum non ſuſtinens. ſol radi
os retraxit/ nuditatem coꝛpoꝛis videre nō
permittens. moꝛs domini monumenta ape-
ruit. ⁊ latro dominum publice confitens

ab eo veniam obtinuit atqꝫ regnū. Eia o
nunc deuota anima atqꝫ ſcrā: huiꝰ im̄acula
ti agni ſanguine tincta ⁊ redempta: ne fati-
geris nunc aſſiſtere / nulla penarꝫ fatigatiōe
inuincibili ſponſo tuo: leua cordis oculos ⁊
ſuſpice: quoniam exaltatus eſt a terra: in q̄
vbi caput reclinaret non inuenit dñs deus
tuus: creator tuus: redēptor tuus: amator
tuus: innocēs eterni patris filius / ſpectacu
lum factus eſt angelis: mūdo ⁊ hominibꝫ. j
Corꝫ. iiij. Angelis quidem admiratiōis ma
gne: non comprehendentibꝫ tantam filij dei
iniuriam: vt ſm̄ Eſaie vaticiniū admirādo
quererent. Quis eſt iſte qui venit de edom
tinctis veſtibꝫ de boſra. ⁊ cetera q̄ ſequunť
eiuſdem. lxiij. Mundo vero tanq̄ ꝓdigi-
um ⁊ cōmotio capitis in ꝓplis: tanq̄ purga
mentum mundi ⁊ oim̄ ꝑipſima. Sed ho
minibꝫ pijs ſtat mediator corꝫ in conſpectu
patris ſui in confractione: vt auertat iram
eius: ne diſperdat eos. vere ſtat in cōfractio-
ne. q̄uis enim toto corpore confractus: ta-
men non cadit mente: ſtat conſtanter in ꝑſe-
uerantia bone voluntatis. Vide quō ex-
tendit manus ſuas: vt trahat oia ad ſeipſuꝫ
caue ne ſponte tua elabaris: ne ab eo auerta
ris: nam hic eſt o anima ſponſus tuus candi
dus ⁊ rubicundus. Cant. v. Candidus per
innocentiam: rubicundus per ſanguinis ſui
purpuram. Vide ⁊ conſidera an tunica
ſponſi tui ſit: an non. Geneſis. xxxvij. Ecce
fera peſſima: rabies leonina: plebs iudaica
deuorauit illum: morte turpiſſima pariter ⁊
acerrima condemnauit filium ſuum: fratreꝫ
ſuum: ſponſum ſuum. Attēde quomō (aplo
teſte ad Gal. iij.) pro nobis maledictus fa-
ctus eſt: nudus pendens in ligno inter ma-
ledictos: omniū patens blaſphemijs ⁊ male
dicteris: vt nos a maledictione perpetua libe
raret. Circumſpice tranſiens ꝑ vias: dies
antiq̄s memorare: preſentes attende: ⁊ vide
ſi eſt dolor ſimilis ſicut dolor meus. Thre. j
Dixerat in ethicis olim gētilis ille Ariſto.
lib. iij. ꝙ omniū terribiliū terribiliſſimū eſt
mors. Sed ecce hic penam morte amariorē
niſi ꝙ ipſa pena mors eſt producta. Ideo
aplus cōmēdās dñi obedietiam ad Phil. ij.
Factꝰ eſt (inq̄t) obediēs vſqꝫ ad mortē: mor
tē aūt crucis. parū dixit / vſqꝫ ad mortē: niſi
adderet / mortē autē crucis: qua morte nihil
peius fuit ſm̄ Augu. inter oia genera mor-
tiū: quia ibi dolores acerrimi exagitantur ⁊
cruciatus: ꝓpter q̄rꝫ finitionem etiam mors
ipſa dulcis apparet. Non eīm crucifigi occidi
fuit: ſed in mortis doloribꝫ diutius viuere ⁊
in ꝓductiore cruciatu ſemꝑ mori. Heu heu
quantus doloris cruciatus nudi extenti ac
vulnerati corꝑis tenerrimi: ſemper ꝓ male-
dicte plebis ſalute multiplicibꝫ laboribꝫ fa
tigati. O q̄ profunda amaraqꝫ vulnera be
nedictarꝫ manuū crudeliter ligno cōfixarū:
q̄ compeditos ſoluere: eliſos erigere: ſuiſqꝫ
attractibꝫ vniuerſas infirmitates ſolebant
curare. O q̄ intolerabilis pedūꝫ tranſfoſſio
q̄ ad ſuorꝫ crucifixorꝫ: iudaice. ſ. gentis ſalu-
tem ⁊ pacem ſemꝑ diſcerti fuere. O q̄ triſte
ac reclinatū caput mille ſpinarū puncturis
ꝑforatum: facieſqꝫ pallens / liuore ⁊ ſangui
ne obducta: immūdis q̄ꝫ beſtiarꝫ ſputis ſordi
data: alapis tumida: vellicationeqꝫ turpi-
ter exarata: q̄ pupillos ⁊ viduas ⁊ miſeros
ſemper cōſolabať. Deſyderabāt ſemꝑ hanc
faciem videre famuli dei. Nam ⁊ Moyſes
ait Exod. xxxiij. Si inueni grām in conſpe-
ctu tuo: oſtende mihi faciem tuam. Regius
ꝓpha pš. lxxix. Oſtende nobis facieꝫ tuam:
⁊ ſalui erimus. Et in Cāticis ſponſa Can.
ij. Oſtende mihi faciem tuam: q: facies tua
decora. Ecce aſcendit hodie o anima in altū
vt ab oibꝫ facies deſyderata videretur. In-
clinauit eam: vt caute cōſpicereť. Eia q̄s nō
videat: quis hic gemitus lachrymaſqꝫ conti
neat. qm̄ ſicut pium eſt gaudere pio Ieſu:
ita pium eſt flere lachrymantem Ieſum.

Adhuc o an̄ia intuere: ⁊ lege librū hūc co
ram oculis tuis expaſſum. i q̄ ⁊ ſi ab eterno
paťoia viuis inſcꝑſit clemētis: ſm̄ illō Ioā.
j. Quod factum eſt in ipſo vita erat. Tū ho
die in carne ſcriptus: interius q̄dēꝫ triſticia
⁊ doloribꝫ: foris autem ſtilo ferreo atrociſſi-
mis vulneribꝫ: litteris nedum viſibilibꝫ ſed
etiam palpabilibꝫ: tam groſſis q̄ infidelibꝫ
Sicut per Eſa. ꝓdixit cap. xlix. Nunquid
mulier pōt obliuiſci infantem ſuum: vt nō
miſereatur filio vteri ſui: ⁊ ſi illa oblita fue-
rit: ego non obliuiſcar tui. In manibꝫ enim
meis deſcripſi te. Hic eſt liber quem Eze
chiel ca. ij. vidit intus ⁊ foris ſcriptum. In
quo ſcriptum aſſerit lamentum carmen ⁊
ve. Ve intus: lamentum foris: lamentatus
eīm eſt: nedum oculis fundens lachrymas:
ſed etiam toto corpore ſanguineas guttas

Sed qualia crimina? Nã ꝛ de ſpõ pſallebãt q̃ bibebãt vinũ: puta q: intus cantauit corde grãs patri ꝓ perditi hoĩs liberatione. foris ꝓtulit oꝛe ꝟba intrinſeci doloris. q̃ ita doloꝛẽ declarabãt: vt nõ minus plena ſalute occultioꝛa ſacramẽta pijs auribꝫ explicabant. Sed ad noſtꝝ ꝓpoſitũ dũtaxat tractemꝰ: inq̃ntũ doloꝛẽ intimuȝ expꝛeſſere. Audiamꝰ itaq̃ꝫ elegiaci carminis ſui clauſulã: quã de cruce plenus cruciatu modulauit. Lucas (Pater inq̇t dimitte illis: nõ em̃ ſciũt q̇d faciũt) Solent patientes inde amplius lamentari: vnde plꝰ acerbiuſve dolent. Ita ꝓmũ patiẽtis domini ꝟbum inteſioꝛ animi eiꝰ triſticia edidit atq̃ꝫ doloꝛ. Hinc em̃ magis patiẽ: ꝓ cuius ablatiõe ꝓmũ depcaẽ. Nouit q̃ntũ paternã maieſtatẽ offendũt pctã impioꝝ. q̃ diuina offenſa q̃m̃ plus cũctis diſplicuit: oĩbus coꝛpoꝛalibꝫ penis plus afflixit. De q̃ ſupꝛa multa ſunt poſita. Et q̃uis ꝓ omnium peccatis nimis doluit: maxime tñ pro maximis. Maximũ aũt pctm̃ fuit crucifixio filij dei. Nã ſicut vult btũs Anſelmus li. ij. Cur deꝰ hõ. ca. xiiij. minima leſio illius pſone/peioꝛ fuit q̃ꝫ pctm̃ oĩm hominũ Et itez: ad violentã ereptiõem vite coꝛpalis hoĩs chꝛi/nulla imẽſitas vł multitudo peccatoꝝ extra pſonam dei comparari poteſt. Nimium itaq̃ꝫ ꝺ peccato ſuoꝝ crucifixoꝝ triſtabatur: ꝓ quãto ꝑ hoc grauiſſime maieſtas offendebaẽ dei. Et quia peccata nõ poſſunt deleri niſi ꝑ deum remittẽtem culpã ſiue offenſam: ideo oꝛat vt ceſſet diuina offenſa/ꝑ remiſſionẽ pctõꝝ: dicens Pater dimitte illis ꝛc̃. Nec fruſtra oꝛauit: q̃m̃ que oꝛauit/efficaciter impetrauit. Dicit aũt Leo ſermone q̇ incipit Deſyderata nobis. De huiꝰ oꝛatiõis potẽtia fuit vt ꝑdicatio Petri apłi ex his qui dixerũt: Sãguis eiꝰ ſuꝑ vos ꝛ ſuꝑ filios noſtros: multoꝝ ad pniam coꝛda cõuerteret: ꝛ vna die baptizarenẽ fere tria milia iudeoꝝ. fieretq̃ꝫ oĩm coꝛ vnũ ꝛ aĩa vna/paratoꝝ ꝓ eo moꝛi quẽ popoſcerãt crucifigi. Sed q̇ꝺ nõ ſolum doloꝛis interni: ſed ꝛ amoꝛis inaudditi ac benignitatis fuit ac doctrine: alij ſmõi ꝛ tẽpi reſeruãdũ ẽ: atq̃ꝫ ad cetera ꝓcedendũ. Joan. (Scripſit autẽ ꝛ Pilatus titulũ cauſe eiꝰ: ꝛ poſuit. Mat. ſuper crucem: ſuper caput eius. Joan. Erat aũt ſcriptũ. Matth. Hic eſt Jeſus nazarenus rex iudeoꝝ. Joan. Hũc ꝫ titulũ multi legerũt iudeoꝝ: quia prope erat ciuitatem locꝰ vbi crucifixẽ erat. Et erat ſcriptum hebꝛaice: grece ꝛ latine. Dicebãt ergo Pilato pontifices iudeoꝝ: Noli ſcribere Rex iudeoꝝ. ſed: quia dixit/rex ſum iudeoꝛum. Reſpõdit Pilatꝰ: Quod ſcripſi ſcripſi) ſm̃ Theo. ꝛ Hieroñ. iudei ꝓcurabant ſcribi titulũ: intẽdentes ꝑ hunc illu forte vituꝑare opinionẽ eius q̇ regem faciebat ſeipm: vt ſic ꝑtereũtes ſui miſereri nõ valerent: ſed magis ei tanq̃ꝫ tyrãno inſultarent. Ideoq̃ꝫ in triplici eminentioꝛi lingua. hebꝛaica ꝓpter iudeos in lege gloꝛiantes. greca ꝓpter gentiũ ſapientes. ꝛ latina ꝓpter romanos iam pene omnibꝫ ſapientibus imperantes. Vez q̇ꝺ ipi in ꝯtumeliam ſollicitabant: aliter q̃ꝫ voluerãt Pilatus exequiẽ: ad eius ſcȝ laudem ac regni confirmatiõem. Unde ꝛ Pilato dixerunt Noli ſcribere: rex iudeoꝛum: ſed quia dixit Rex ſum iudeoꝝ. Ideo Aug. ſuꝑ Joannem eõs alloq̃ns ait. Quid loquimini inſani? quid fieri contradicitis quod mutare nullo pacto poteſtis. Nunq̇d em̃ ꝓpterea non erit vez quia Jeſus ait: rex ſum iudeoꝛum? Si coꝛrumpi nõ poteſt q̇ꝺ Pilatꝰ ſcripſit: coꝛrumpi ne poteſt q̇ꝺ veritas dixit? Nã ꝛ ꝯfirmãdo q̇ꝺ ſcripſerat: ait Pilatus: Quod ſcripſi ſcripſi: vt impleretẽ ſcriptura: Ne coꝛrumpas tituli inſcriptiõem.

Rex ergo chꝛiſtus eſt iudeoꝝ: imo ꝛ gẽtium. Sed iudeoꝝ circũciſiõe coꝛdis: ſpũ/nõ lr̃a. quoꝝ laus nõ ex hominibus/ ſed ex deo eſt: ꝑtinentiũ ad hieruſalem liberam/ matrem noſtrã eternam in celis Sarã ſpiritualem: ancillã ꝛ filium eiꝰ foꝛas de domo libertatis eijcientẽ. Ideo itaq̃ꝫ Pilatus q̇ꝺ ſcripſit ſcripſit: q: dñs q̇ꝺ dixit dixit. Hec Aug. Que etiã in h̃ doloꝛi addiderũt: q: ꝟitatẽ quam gentilis alienigena confirmabat: electus ſuusq̃ꝫ populus cui ipam tam multipliciter in ꝓphetis nũciauerat tam inuidioſe omnimode impugnabant. Joan. Milites ꝫ cum crucifixiſſent eum: acceperũt veſtimenta eius: ꝛ fecerunt quattuoꝛ partes: vnicuiq̃ꝫ militi partem ꝛ tunicam ſcȝ acceperũt. Erat autem tunica inconſutilis deſuper cõtexta ꝑ totũ. Dixerunt ergo ad inuicẽ. Nõ ſcin

damus eam ſed ſortiamur de illa cuiꝰ ſit:
vt ſcriptura impleret͛ dicēs pſ̄.xxj. Partiti
ſūt veſtimēta mea ſibi: ꝛ ſup̱ veſtē meā mi
ſerūt ſortē. Et milites q̇dem hec fecerūt.)
Ad lr̄am pater plures chriſtū tunicas ha
buiſſe. quattuor quoq̧ crucifixores fuiſ-
ſe: quorum ſpoliatio dn̄i afflictiōem adau
xit. Nam ſm̄ Chry. nō parua abiectio hec
chr̄i erat. q̄ſi em̄ totalr̄ dehonoratū ꝛ oīm
viliſſimū in chr̄m hec agebāt. In latro-
nibꝫ aūt nihil tale op̱ati ſūt. Diuidere em̄
veſtimēta i ↄdēnatis in valde vilibus fit
ꝛ abiectis: ꝛ nihil aliō habētibꝫ. Scd̄m
Theo. aūt ad opprobriū hec faciebāt ꝛ ex
q̄daꝫ laſciuia: quaſi ſubſannatiue dicerēt:
Quia ſe regem dixerat habeamꝰ ſinguli
aliq̇d de regijs veſtimentis. Etiā eo am-
plius dominū hec ſpoliatio cōtriſtabat: q̄
veſtes illas quas forte ſuis mater chariſſi-
ma comp̱auit laboribꝫ/aut texuit manibꝫ
cederent tam indignis. Sed nō vacant
hec a myſterio. que pulcre p̱ſequit͛ Auguſ.
homel. cxviij. ſup̱ Ioā. Sed ad vlterio
ra p̱peramꝰ. Mt. (Et ſedentes. ſ. milites
ſeruabāt eū) ne. ſ. euaderet aut aliq̇s eum
de cruce viuum deponeret. Sed diligētia
militū ꝛ ſacerdotū nobis p̱fuit: vt maior
ꝛ apertior reſurgēt͛ ↄ̄ꝰ approbaret͛ Mat.
Mar. (Pretereūtes autem blaſphemaue
rūt eū: mouētes capita ſua ꝛ dicētes Vah
q̇ deſtruis tēplū dei: ꝛ in triduo illud reedi
ficas: ſalua teip̄m. Si filiꝰ dei es/deſcen-
de de cruce. Similr̄ ꝛ p̄ncipes ſacerdotuꝫ
illudentes ad alterutrū/cū ſcribis ꝛ ſenio-
ribus dicebāt: Alios ſaluos fecit. ſeip̄um
nō pōt ſaluū facere. Si rex iſrael eſt: deſcē
dat de cruce/ꝛ credimus ei. cōfidit in deo
liberet eum ſi vult: dixit em̄/quia filiꝰ dei
ſum. Lucas. Et ſtabat pp̄ls expectans
ꝛ deridebant eum p̄ncipes cum eis. illude
bant autẽ ꝛ ei milites) Et poſtq̄ dixerat
(Sitio: ꝛ acetū offerentes illi: ꝛ dicentes:
Si tu es rex iudeoꝝ: ſaluū te fac. Animad
uertite chariſſimi inauditā rabidoꝝ belui
nā ſeuitiā: naturā hoīs penitꝰ deſerentem
omnis miſc̄die ꝛ māſuetudinis exortem.
Sup̱mirū videt͛/quomō tantā atrocita-
tem in tam afflictum/piū/ꝛ in nullo obla
trantem hoīem poterāt exercere. Nuſq̄ vi
dimus: nec aliq̄n vidimꝰ aut legimus eti-
am in extremo ſupplicio iudicium ſine mi-

ſericordia fieri: q̇n ſaltē aliq̄ ex parte vel in
ip̄a mortis inflictiōe: q̄ntū ſm̄ genꝰ mortis
ꝛ ſm̄ datam ſententiā fieri potuit/cōpaſ-
ſio ꝛ miſericordia impenderet͛. ad minꝰ in
verbis ↄſolatorijs/ſi minus in factis po-
tuit exhiberi: etiam ſceleratiſſimis homini
bus/patricidis aut fratricidis: ciuiuꝫ aut
patrie traditoribꝫ: aut quelibet intolerabi
lia damna inferentibꝫ. Sed ecce innocē
tiſſimo Ieſu qui nihil mali intulit: ſed bo
na tribuit: nunq̄ obfuit. ſemper p̱fuit/oīs
miſericordia negat͛. Qꝫ em̄ nihil mali in-
tulerit: titulus ip̄e ꝛ illate blaſphemie/q̄
crimen nullum poterant impingere/cla-
re probant. Quantum v̄o boni tribuit
etiam in penis atrociſſimis declaratur.
Ecce vix ſermo benedicti oris eius fini-
tur: quo omniū penarum/dolorum ꝛ iniu-
riaꝝ: imo matris/fratrū ꝛ amicoꝝ imme-
mor: pro eis ſ. inimicis ſuis crudelibꝫ/pa-
trem attētiſſime interpellabat: ne illate ſi-
bi iniurie/in malū ip̄is cederent ſed remit
teret͛ culpa ꝛ debita eis damnatio ſempit
na. Nihil autē mota ſunt ſatis duriora
corda. magꝫ v̄o p̱ optimis vices peſſimas
reddidere. Nā neq̧ plagis eius nec vulne
ribꝫ: nec ſanguinis p̱fluuio: nec imminen-
te iā morte ſatiari queunt. Magis autem
oīa hec q̄ſi modica ac inſufficientia par
uipendentes: quē nec manibꝫ nec v̄beribꝫ:
nec ſputis attingere valuerūt: blaſphemi
is/improperijs/irriſionibꝫ ac motu capi-
tis incredibili furia laceſſebant: qđ huma
na abhorret natura/vltimo afflicto ſup-
plicio/quam poterant afflictiōem ſupad-
dētes. De h̄ Leo in ſermōe q̇ incipit Ex
pectatiōi vr̄e. ait: Principes ſacerdotū q̇bꝫ
indulgentiā ſaluator petebat: ſupplicium
crucis irriſionū aculeis aſp̱abāt. Et i quē
manibꝫ ampliꝰ ſeuire nō poterāt: linguaꝝ
tela iaciebāt. Et in ſermone qui incipit
Cum multis modis. ideꝫ inq̇t. Principes
iudeorum legiſq̧ doctores: nec conſcien-
tie impietate compuncti: nec effectu ſcele-
ris mitigati: fixuris clauoꝝ addebant te-
la linguarum dicentes Alios fecit ſaluos
De tribꝫ autē inſultabant. De iactan-
tia. Ioannes. Vah qui deſtruis templuꝫ
dei ꝛc̄. Secundo de potentia. Alios ſal-
uos fecit ꝛc̄. Et ſi rex iſrael es ꝛc̄. Ter-
tio de vana fiducia. ibi: Cōfidit in deo: li-

deret cū ſi vult. dixit enī: q̄a filiꝰ dei ſum. Imponebāt aūt chꝛiſto duo. Primū: q̄a dixerat ſe chꝛiſtū in lege ꝓmiſſuʒ. Secundum: q̄a dixerat ſe regem iudeoꝝ. Primū tanq̄ꝫ legi cōtrariū impꝛoperabant crucifixo dn̄o iudei. Secundū tanq̄ꝫ romano impio cōtrariū impꝛoperabant milites romani/ moyſaice legis ignari. Os autem aiunt: Si rex iſrael eſt/ deſcendat de cruce ⁊c. ex diabolico loquunt̄ inſtinctu. Nā ſicut teſtat̄ bt̄us Bern̄. ſmone de paſca qui incipit Vicit leo. dolet venenati ſerpentis aſtutia: exaltatū in deſerto ſerpentem eneum: cuius intuitu ſanent̄ vulnera que inflixit. Alioq̄n quo alio inſtigāte miſiſſe credimus vxoꝛem pilati ad ip̄um dicentē. Nihil tibi ⁊ iuſto illi. multa enī paſſa ſum hodie per viſuʒ ꝓpter eū. Timebat ergo iam tūc: ſed nūc maxime v̄tute crucis eneruari ſe ſentiens inimicus. Sera ducit̄ pn̄ia. Et quos inſtigauit ad crucifigenduʒ/ inſtigat ad ſuadendū vt de cruce deſcēdat.

Nouerat q̄ntū p ſalute illius ꝓfl zeluʒ gerere videretur dn̄s: ꝓpterea malicioſe nimis linguas erudiens blaſphemoꝝ ſuggerebat vt dicerēt: Deſcendat/ ⁊ credimꝰ. quaſi nihil iam poſſet obſtare quin deſcenderet: qui eoꝝ credulitatē tantopere deſideraret. Sed nō mouetur vana pollicitatione qui nouit omniū coꝛda. ſicut nec exprobratōe ⁊ blaſphemia mitiſſimus oim̄ mouebat̄. Sed audiamus q̄d ad h̄ reſponderit chꝛiſtus ꝑ ꝓphetaʒ: Queris ſignum iudee? Expecta me in diem reſurrectōis mee. Si vis credere maioꝛa tibi iam opa d̄mōſtraui. Multiplicaui ſigna. ſanitates ꝑfeci heri ⁊ ꝑdie. hodie habeo ꝯſūmari. An nō erat maius q̄d vidiſtis e coꝛpoꝛib᷑ obſeſſis exire malignos: ⁊ grabatis ſuis exilire paralyticos: q̄ꝫ e manib᷑ meis vl' pedib᷑ reſilire clauos q̄s infixiſtis? Sʒ patiēdi eſt tp̄us: nō eſt faciendi. Et paſſionis tp̄us ſicut fruſtra p̄uenire conatꝰ es: ſic nec pateris impedire Si adhuc generatio p̄ua ⁊ adultera ſignuʒ querit: non ei dabit̄ ſignuʒ niſi Ione ꝓphete. nō ſignum deſcēſionis/ ſed reſurrectiōis. Hec Bern̄.

Chryſ. home. xij. Cōſidera inq̄t nūc vocem filioꝝ diaboli: quomō imitant̄ paternā vocē. Diabolus dicebat: Si filius dei es mitte te deoꝛſum. Et iudei dicunt. Si filius dei es/ deſcende de cruce: ⁊ credimꝰ tibi. De quo erroꝛis fonte/ iudei: inquit Leo ſmone qui incipit: Expectationi veſtre. de quo inuidie lacu taliū blaſphemātiū venena potaſtis? Quis vob̄ mgr̄ tradidit: que doctrina ꝑſuaſit/ q illum regeʒ iſrael: illum dei filium credere deberetis q ſe crucifigi nō ſineret/ aut a cōfixione clauoꝛum liberū ſe excuteret. Non vob̄ hec legis myſteria: nō paſchalis obſuātie ſacramenta: nec vlla vnq̄ꝫ ꝓphetarum oꝛacula cecinerunt. Sed illud v̄e abundeq̄ꝫ legiſtis: q ad deteſtabilē veſtri ſceleris impietatē: ⁊ ad voluntariā dn̄i ꝑtinet paſſionē. Ip̄e enim ꝑ Eſaiam loquit̄. Coꝛſum meū dedi ad flagella: maxillas meas ad palmas. faciem autem meā non auerti a cōfuſione ſputoꝛum. Ip̄e per Dauid: Dederūt in eſcam meā fel. ⁊ in ſiti mea potauerunt me aceto. Iteꝝ. Circūdederunt me canes multi: concilium malignantiū obſedit me. Foderunt manus meas ⁊ pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea. Ipſi v̄o conſiderauerūt ⁊ inſpexerūt me. Diuiſerūt ſibi veſtimēta mea: ⁊ ſup̄ veſteʒ meā miſerunt ſoꝛtē. Nec legiſtis: Dn̄s deſcendet de cruce: ſed/ Dominꝰ regnauit a ligno. Et beatus Ambꝛo. tractās ideʒ verbuʒ: Si rex iſrael es ⁊c. ait. O ſtulte ⁊ cece grex ſacerdotū: nūquid impoſſibile eſt ei de paruo ſtipite ligni deſcēdere: qui deſcendit a celoꝝ altitudine? Nunquid tua vincula poſſent illū tenere: quē celi nō poſſunt capere? Nō venit vt ſe liberaret: quia ſub ſuitute non erat ſed vt nos de ſuitute redimeret. Verū tamē fraudulēta eſt eoꝝ ꝓmiſſio: deſcendat ⁊ credimꝰ. Ait Hieronȳ. ſup̄ Matth. Maius fecit ſurgēs de ſepulchꝛo/ ⁊ nō credidiſtis. nunc ſi cruce deſcenderet/ non crederetis. Hoc ip̄m euidēter ꝓbat pecunia ꝓmiſſa cuſtodib᷑ in reſurrectione vt dominū reſurrexiſſe a moꝛtuis negarēt: ⁊ ab apoſtolis furatū ipſis doꝛmientib᷑ mētirent̄. vt dr̄ Mat. vlt. Ideoq̄ q̄ſi irrīdens doleſitati iudeoꝝ/ Leo ait ſermone q incipit: Cū multis vocib᷑ veſtris: Si rex iſrl' es ⁊c̄ ſtultis ⁊ blaſphemis reddūt oīa clemēta reſpōſum: vt vnā ſimul in vos ſniam ferāt: celū: terra: ſol: ſydera. q̄a indignos vos ſuo miſterio p̄ſtātes: tribuli motu: inſolitoq̄ꝫ d̄fectu: tenebꝛas mō ve

ſtre cecitatē oſtendūt. Sed ecce nō ſatis
fuit ſaluatorē nr̄m irrideri ꝛ blaſphemari
a ſedentibꝫ ꝛ obſeruantibꝫ eum. a ꝑtereunti-
bus. a ꝑncipibꝫ/ſcribis ꝛ ſenioribꝫ. a popu
lis ſtantibꝫ ꝛ expectantibꝫ. a militibꝫ ꝛ gē
tibꝫ: tanꝙ̄ opprobriū hoim ꝛ plebis abie-
ctionem. ꝟbis ꝛ irriſorijs ſignis: q̄ nō niſi
viliſſimis ſolēt exhiberi ꝑſonis. Niſi etiaꝫ
in maiorēꝫ ſui deſpectū a ſceleratiſſimo ho
mine ad mortem damnato/ ſimul in pena
crucis laborāti ꝓ ſuis latrocinijs mox mo
rituro auctori vite ſibi inſultaret. Nam
Lucas (Unus d̄ his q̄ pēdebant latroni-
bus blaſphemabat eum dicens: Si tu es
chriſtus: ſaluū fac teipſum ꝛ nos.) Q, ꝟo
Mattheus ꝛ Marcus aiunt: idipſm au-
tem ꝛ latrones qui crucifixi erāt cum eo im
properabant ei ꝛ conuitiabant: breuit̄ hunc
locum ꝑſtringentes/ pluralē numerum po
ſuerunt ꝓ ſingulari: quomodo fieri in ſcri-
ptura inſolitū non eſt. vt declarat Beda
ſup Lucam. Aut locuti ſunt modo q̄ fa
ctum vnius refert̄ ad plures. quō ſocietas
d̄r aliq̄d facere: dū vnus de ſocietate h̄ fac.
vt d̄r Lyra ſuper Matth. Uel ſm Hie
ronymū Primo vterq̄ꝫ latronū blaſphe-
mauit. Sed alter videns patientiā chri et
ſigna in rebꝫ inſenſibilibꝫ/ in chrū credidit
ꝛ priorem blaſphemiā ſeq̄nti ꝯfeſſiōe alte-
riuſq̄ꝫ correptiōe emēdauit. Nā ꝛ ei qui
in blaſphemia ꝑſeuerauit. Lucas (reſpon
dens alter increpabat eum dicēs. Neq̄ꝫ tu
times deum q̄ in eadē damnatiōe) .ſ. mor
tis (es: Et nos q̄dem iuſte in hac damna-
tione ſumus. nam digna factis recipimus:
hic ꝟo nihil mali geſſit.) Benigne quidēꝫ
ſuſcepit dn̄s: nec repudiauit latronis con
feſſionem ꝛ excuſationē. Sed q̄ntus pu
tas meror animā noſtri ſaluatoris obruit:
vt in tam innumerabili ꝑplo qui ad diē fe-
ſtum/ ſimul ꝛ ad crudele ſpectaculū cōue-
nerat: nō inter amicos. non inter tot ꝑ eum
a varijs languoribꝫ ſanatos/ etiaꝫ a morte
ſuſcitatos nemo inuētus eſt q̄ pro dn̄o pa-
tiente reſpōdere auſus eſt/ ꝛ ꝟitatē publi-
ce ꝯfiteri. ꝟe oīs declinauerūt: ſimul inu-
tiles facti ſunt: nō eſt q̄ ſciat bonū: non eſt
vſq̄ꝫ ad vnū: illū ſcꝫ latronē apud mundū
q̄dem reprobatū/ ſed nō apud deuꝫ. Ecce
certe cōtumelia eſt ꝑncipis: ſi ꝓ eo viliſſi-
ma ꝑſona reſpōdet ꝛ loquit̄. Sed domin⁹
vniuerſorꝫ latronis publici excuſatiōe eſt
ꝯtentus. Fortior fuit latro ille ꝑmo di-
ſcipulo: q̄ puelle viliſſime minas tolerare
nō valuit. Nā vt Chryſ. ait hom. x. Sper
nens tormenta/ vndiq̄ꝫ populū inſpiciens
circūſtantem clamantem/ ingenti rabie ar
dentem non timuit. nec crucifixi vilitatēꝫ
que videbatur inſpexit. Sed fidei oculis
hec cuncta tranſiuit: et humilibus ſpretis
cogitationibꝫ/ celorum dominum exalta-
tum pura mente cognouit: ꝛ ipſius miſe-
ricordiā in cruce flagitauit: dicens ad Je
ſum (Domine: memento mei dum vene
ris in regnum tuum.) Leo in ſermone qui
incipit/ Exigit fides. Que iſtam fidē ex-
hortatio ꝑſuaſit: que doctrina imbuit: q̄s
ꝑdicator accendit: non videbat ꝑus acta
miracula. ceſſauerat tunc languentiū cu-
ratio. cecorūꝫ illuminatio. viuificatio mor-
tuorum. Ea ipſa que mox erant gerēda nō
aderant: ꝛ tamen dominum confitet̄ ꝛ re-
gem: quem vidit ſupplicij eſſe conſortem.
Hec ille. Eſtimo quia verbum emiſſum
conſiderauit: quo pro ſuis crucifixoribus
acriq̄ꝫ in eum inhumane frementibꝫ salu-
tem poſcens/ patrem exorauit. quod legēꝫ
ꝛ hois exceſſit ꝯditionē. Siquidem dictū
eſt antiquis/ Diliges proximum tuum: ꝛ
odies inimicum tuum. Matth. v. Do-
minus ꝟo in cruce ꝑmum dilectionis effe
ctum inimicis impendit: in quo plus ali-
quid q̄ꝫ hominem eſſe cognouit. quo tam
potēter in bono omniū ſuorꝫ inimicorū ſe-
uitiam vicit. Facile quoq̄ꝫ veniam impe-
trare poſſe confidit apud eū dum peteret.
quem tam miſericordem nō petētibꝫ/ imo
iamiamq̄ꝫ ſeuiētibꝫ cōprobauit. Nec fru-
ſtra: quoniā continuo audit ſecundū ver-
bum a dn̄o (Amen dico tibi: hodie mecum
eris in paradiſo.) nō illo terreſtri de q̄ eie-
ctus eſt Adam. nec celo empyreo/ quo ne-
mo veniet ante aſcēſionem meaꝫ: ſed in pa
radiſo. i. beata fruitione. Nam ſm Bedā
ſuper Lucam. Uita ē eſſe cum chriſto. q̄a
vbi chriſtus/ ibi regnum. Hanc eīm beatā
fruitionē patres in limbo ſtatim poſt chri
ſti mortēꝫ habuerunt. quo anima chriſti a
corpore ſeparata deſcendit ad eos. huius
latronis anima eiuſdem particeps beati-
tudinis hodierna die deſcendit. Et bea
tus Anſelm⁹: Credo domine/ credo certe

q̄ vbi tu vis ꝛ vbi tu es: ibi paradiſus eſt.
ꝛ eſſe tecū: h̄ eſt eſſe in paradiſo. Quō ve=
nerabilis ille ꝯfeſſoꝛ ꝛ gl'ioſus martyr te=
cū fuit ꝑ totū illō hodie: ꝛ poſtea omni tpe
Excedit āt inq̄t Leo papa ſer. q̄ incipit
Exigit fides hūanā ꝯditionē iſta pmiſſio
ꝛ nō tā de ſigno crucis q̄ȝ de thꝛono editur
ptātis. Ab illa altitudine p̄mū fidei daꝛ
in q̄ chirographū humane tranſgreſſionis
abolet. Ecce ſcōm nr̄i ſaluatoꝛis ṽbum i
cruce ꝓlatū: oī ꝯſolatiōe ac gaudio plenū.
ꝛ a deſꝑatiōis barathꝛo liberās: etiā inue
teratiſſimos pctōꝛes. nihil in ſe habēs aſpe
ritatis: nihil amaritudinis. Et h̄ q̄dē nob.
q̄d aūt chꝛoꝛ Putam⁹ ne dulcē hāc vocem
a dn̄o ſine coꝛdis ſui ſuſpirio: ſine grādi tri
ſticia emiſſum: certe minime: ſicut nec ver
bum p̄mū. Quis em̄ dubitat valde ꝯtri=
ſtatū dn̄m ꝓ eo ꝓ q̄ ſpōte tāta ſubijt toꝛmē
ta: Hō aūt ſuo pctō deū offendit. ſibi pa=
radiſum ꝛ terreſtrē ꝛ eternū ꝑdidit: ꝛ ꝑ vi
ta ꝑpetua moꝛtis miſeriā adq̄ſiuit, ꝓ q̄ruȝ
recuꝑatiōe tā dira ſupplicia ac moꝛtē au=
ctoꝛ vite ſuſtinuit. Sicut ḡ in p̄ori ṽbo q̄
diuinā offenſam remitti poſtulauit: ſuper
modū de ip̄a offenſa doluit. Ita ꝛ nunc cū
ꝑditā hereditatē p̄mo oīm huic latroni ꝓ
m̄ſit: ꝛ p̄ſtitit d̄ ei⁹ amiſſiōe: q̄ntū ad totū
gen⁹ humanū intēſiſſime triſtabatur. Nec
mirū: cū ob eandē cauſam ſuſcitatur⁹ La
zaꝝ/ſpū infremuit: ac lachꝛymas multas
fudit. Sed nec tp̄alia damna ꝛ penas ini
micoꝝ ſuoꝝ/ciuitatis. ſ. hierl'm/ diſcipulis
ſuis cōmemoꝛari poterat: niſi cum ſingul=
tibꝰ atq̄ȝ fletu. ꝛ de h̄ ſup̄. Triſt: ḡ fuit
dn̄o hanc felicitatē vni pollicerī q̄ſi ꝑegri
no ꝛ aduene. ꝛ eā nō ſine ſua moꝛte redde=
re: quā ſua moꝛte ꝑditā velut hereditatem
ꝓꝑiā totū gen⁹ humanū poſſidere debuit
gratis ſine laboꝛe. Adauxit doloꝛē dn̄i: qꝛ
fruct⁹ paſſiōis tāte tā actu exhibite i vno
ſolo apparuit. quē lȝ adq̄ſiuit: tn̄ aliū ami=
ſit. Siq̄dem lucrat⁹ eſt dn̄s latronē: ꝛ ꝑdi
dit diſcipulū ꝓditoꝛē. Sed ꝛ inde am=
pli⁹ lugebat coꝛde: q̄m venia huic latroni
miſericoꝛditer ꝛ facile ꝯceſſa: q̄ cūctos ac=
cendere: ꝛ ad citi⁹ accedendū cū grā ꝓ acti
one ſine moꝛa ad eū tā paratū ſuſcipe: de=
buerat allicere: plimis ingratis erat futu
ra occaſio differēdi pniam. ꝛ dānabiꝛ p̄ſū
ptiōis: q̄ hac facilitate venie latroni in ex=
tremis ꝯceſſe/ſtulte ac ingratiſſime pecca
ta ſua ꝯtinuāt in finē. Ob hoc iuſto dei iu
dicio nec in extremis pniam quā vſq̄ȝ tunc
ſpōte diſtulerant habituri. Sic ḡ ſalus
vni⁹ ꝑ occaſionē fuit dāno plurimoꝝ: ꝑ oc
caſionē q̄dē nr̄a malicia acceptā: nō illius
benignitate datam.

Articulus tertius partis quarte de compaſſione virginis glorioſe: ꝛ reliq̄s q̄nq̄ȝ verbis chꝛiſti dictis in cruce.

SIc ergo ea eti
am q̄ videbanꝛ dn̄o ꝯſolationis
aliq̄d afferre/triſticiā augmenta
bāt. Sicut ꝛ dilectiſſime mr̄is p̄ſentia alı=
oꝛūq̄ȝ ei⁹ moꝛtē dolentiū amicoꝝ. De q̄bꝰ
Ioā. ꝯūr ita d̄r (Stabāt iuxta crucē Ieſu
mater eius ꝛ ſoꝛoꝛ matris eius Maria cle
ophe: ꝛ Maria magdalene) Solet tri=
bulatis refrigerio eſſe amicoꝛuȝ pꝛeſentia
dum ab eis ꝯſolatio aliqua ſperaꝛ. ſicut d̄r
Salomō Eccs. iiij. Ve ſoli: qꝛ ſi ceciderit
nō habȝ releuātē. Meli⁹ eſt ḡ duos ſiꝛ cē
q̄ȝ vnū. hn̄t em̄ emolumētū ſocietatiſ ſue. ſi
vn⁹ ceciderit: ab alio fulcieꝛ. Sȝ triſtiſſi
ma fuit hec p̄ntia ꝛ mr̄i ſtāti ꝛ filio pēdēti:
adeo q̄ vſq̄ȝ hodie ei⁹ deuota memoꝛia po
tēs eſt reſoluere i lachꝛymas duriſſima q̄q̄ȝ
coꝛda. Sicut i home. ſolēni Rufi ep̄i: ſuꝑ
Stabat. ſcribiꝛ. In his inq̄t ṽbis ineffa=
biꝛ q̄dā ṽt⁹ abſcōdita manet: q̄ tā potēs ē
ad reſoluēdū fideliū lachꝛymas in celeſteȝ
dulcedinē. vt ſi etiā duriſſim⁹ aliq̄s ſtupē
de paſſiōis dn̄i Ieſu lectiōem auditā ſicco
coꝛde ꝛ vultu ꝑtrāſierit: cū ad hec ṽba vē
tū fuerit: in q̄bꝰ recitaꝛ illius bn̄dicte ṽgı=
nis iuxta filij ſui crucē ſtatio: moꝛiētis fi=
lij ad m̄rem reſpect⁹ ꝛ allocutio: finalis il
la recōmendatio. Illa deniq̄ȝ illi⁹ mr̄is a
ſuo filio deflēda ſeꝑatio: a lachꝛymis ſe cō
tinere nequaq̄ȝ poſſit. Tractem⁹ ꝛ nos
paulo diffuſi⁹ hec eadē ṽba: ſi foꝛte coope
rāte eiuſdē filij ꝛ mr̄is grā/mēs nr̄a ad cō
paſſionē valeat vberi⁹ exhoꝛtari. Sta=

bat itaq̧: ait Joānes iuxta crucem Jeſu
mr̄ eius. Uere ſemꝑ hec mat̄ ſtetit mēte ⁊
corꝑe ⁊ moꝝ ſiue geſtuū honeſtate. Siq̄-
dem mēte fidei integritate: charitatis ꝑfe-
ctione: ꝟtutū culmīe: nec aliqñ cecidit nec
deſcendit. Nā vt Bern̄ ait. ſermone cuius
ꝑncipiū eſt Signū magnū. Defectus oīs
ſub ea ⁊ q̄cq̄d fragilitatis ſeu corruptiōis
eſt. excellētiſſima q̄dam ſublimitate p̄ cete
ris oībꝫ excedit ⁊ ſuꝑgredit̄ creaturis: cu-
ius oīa tā excellēter irradiata noſcunt̄: vt
nihil in ea nō dico tenebroſum: ſed nec ob
ſcuꝝ ſaltē vel minꝰ lucidū: ſed ne tepiduꝫ
q̄dē aliq̄d ⁊ nō feruētiſſimū liceat ſuſpica-
ri. Hec Bern̄. Sed nec ipſam fidē eiꝰ in
tegerrimam nec charitatē feruētiſſimā: ne
dū ad filium. ſed ⁊ ꝓximū: imo ſeuiſſimos
ad lictores filij ſui crucifixores: in horren
da mortis ſue hora aq̄ multe tribulatiōis
extinguere: ac cōpaſſiōis flumina obruere
potuerūt. Can̄. viij. Stetit ⁊ corꝑe que
ſola amicis cunctis timētibꝫ: diſcipulisq̧
eo relicto fugiētibꝫ. infirmis q̄s curauerat
turbisq̧ quas miraculoſe pauerat: mortu
is quos ſuſcitauerat: nō cōparentibꝫ: cete
ris ꝟo inſultantibꝫ/ ac irridendo blaſphe-
mātibꝫ: nō fugit: nō deſeruit. ſꝫ parata mo
ri cū filio impterrita: ac imobilis fideliter
aſſiſtebat. vt vere de ipſa intelligi poſſit il
lud Eccl̄. j. Generatio preterit: generatio
aduenit: terra aūt in eternū ſtat. Gene-
ratio p̄terit: quādo Petrꝰ cū ceteris eccle
ſie ꝑncipibꝫ fugit. Generatio aduenit quā
do latro ꝓpter ſua forefacta ſuſpenſus au-
diuit. Hodie mecū eris in paradiſo. Ter
ra aūt illa bn̄dicta q̄ vite fructū ꝓtulit/ in
eternum ſtat imobilis: nequaq̧ a moriēte
recedens/ quem nuſq̧ dereliquerat viuen
tem. Hanc matris immobilē ſtationeꝫ
p̄uidens ꝓpheta Eſaias. lxiij. cum dn̄i de-
relictiōem in paſſiōe ſua deſcriberet: in ꝑ-
ſona dn̄i dicens. Torcular calcaui ſolus.
nō eſt auſus dicere. ⁊ de gentibꝫ nō eſt ho-
mo mecū. ſed reſtrictius dixit: ⁊ de genti-
bus nō eſt vir mecum q: viris fugientibꝫ
⁊ timētibꝫ: ſola mater fideliter ſtabat: af-
fectu ꝯſtantiſſimo deſiderans mori cū fi-
lio. Hinc btūs Ambro. ſuꝑ Lucā. Cog
nouerat ꝑ filij mortē mūdi redemptionē au
la regalis: putabat ſe ⁊ ſua morte publico
muneri aliq̄d additurā. Sed Jeſus nō
egebat adiutore ad omniū redemptionem
quia dixit: Factus ſum ſicut homo ſine ad
iutorio inter mortuos liber. Suſcepit q̄-
dem matris affectum: ſed non queſiuit ho-
minis auxilium. Hec Ambroſius. Ste
tit ⁊ virgo pudiciſſima/ geſtuū honeſtate.
que (vt in home. ſuper Stabat: dicitur) in
tanta cordis amaritudine: cum ſcilicꝫ cor-
de tam amarum dolorem geſtauerit: ſicut
de tali morte talis vnigeniti merito debu
it: nihil indiſciplinatum egiſſe legitur: ni-
hil fedum: nihil indecens exterius geſſiſſe:
nequaq̧ obliuiſcens in tantis anguſtijs:
⁊ fidei catholice: ⁊ virginal̄ pudicicie. Do
lorem em̄ ſuum incomparabilem: ⁊ fides
quam de filij ſui reſurrectione habuit tem
perauit vtcū q̧ ne deficeret. ⁊ modeſtia pu
ellaris ordinauit ne indiſciplinatum quid
cōmitteret. Unde recte iuxta crucem non
iacuiſſe: non cecidiſſe: nō ſediſſe: ſed ſteti̇ſſe
per eum qui vidit ⁊ teſtimonium perhibu
it declaratur. Et reuera mirū valde eſt
quomō tot doloribꝫ repleta: tot cordis vul
neribꝫ ſauciata: toties Symeonis gladio
ſm animā tranſfixa/ ſtare potuit: dum vni
geniti ſui ſudorem ſanguineuꝫ: duram ca
ptiuationē: ligationem: colaphizationem
conſputionem: illuſionem: ſanguinolen-
tam flagellationem: ſpinoſam coronatio
nem: iniuſtā ꝯdemnationē: ⁊ latronis p̄la
ti liberationē: vel vidit vel certa relatione
didicit. Dum in medio latronū ſub crucis
patibulo recuruū: frementiū armatoꝝ im
pellentiū: ꝑcutientiū: trahentiū: varijsq̧
modis viliter affligentiū: a turba ductuꝫ
ad mortē: obuiū excepit: aut querula voce
ſequebat̄. Dum in loco caluarie cum expo
liari: veſteſq̧ inter lictores viliſſimos par
tiri: ⁊ ſorte diuidi. virgineam q̄ꝗ carnē to
tam laceratam/ nudam/ rubricatam cruci
cōſpexerat applicari. Dum quoq̧ atroces
malleorum pulſus ⁊ clauorum manus pe
deſq̧ cruci configentium ſonos: ſed ⁊ mē
brorum tenerrimi corporis fragorem ex ni
mia tenſione cauſatum audiuit. Dum de-
niq̧ precioſiſſimi ſanguinis fluēta de ma-
nibꝫ pedibuſq̧ dilectiſſimi filij vſq̧ in ter
rā vidit largiter deriuari. Pertulit vtiq̧
q̧ tot vulnera in anima: quot filius cor-
poralia ſenſit incōmoda. Mirum itaq̧
⁊ ſuꝑmirum quomodo in tanta cordis am-

ꝓietate/in tanto dolorū torrēte: nō magis
exanimis iacuit q̄ȝ triſti vita ſtetit. Credo
pieq; ſuꝑ nature potētiam ſolo filij mira⸗
culoſo beneficio viua ſteterit: que tot doloꝝ
mortibꝰ plena fuit. moriebat̄ viuens/ que
viuendo ſuſtulit dolorem morte crudelio⸗
rem. Sed nunc audiamꝰ locum vbi ſte
terat triſtis mater/ Stabat em̄ iuxta cru⸗
cem.) Quid tibi ⁊ cruci virgo ſancta: mū
di domina. gloria angelorū? Que partici
patio deſpectiōis loco cū dei tēplo? Que
ꝯuentio arce maledictionis/ ⁊ armarij be
nedictiōis? Que ſocietas patibuli cū mi⸗
ſericordie matre? Aut quis ꝯſenſus ſuppli
cij malefactoꝝ/ ⁊ puritatis ſpeculi ꝟginū?
O rem a ſeculo inauditā: in loco damna⸗
torum ipſis etiaȝ carnificibꝰ horribili: vir⸗
ginem delicatiſſimā. pietatis theſaurari⸗
am. celoruȝ reginam inuenire. Sȝ vir⸗
go prudentiſſima que nō niſi feſtina ꝑegit
virentia per montana in ciuitatē iuda. nō
ſtat permanēs in loco caluarie ſine cauſa.
habet grande aliq̄d ꝓculdubio in tam in⸗
debito ſibi loco. Quod vtiq; manifeſtare
nō diſtulit: qui ſimul ſtetit ⁊ vidit cū ad⸗
didit Joannes Jeſu. Stabat (inq̄t) iuxta
crucē Jeſu. Audiuimus ꝑius altiſſimaȝ
dn̄i Jeſu pauꝑtatem ab omni rerū poſſeſ⸗
ſione expropriatā. Sed ecce inuenimꝰ euȝ
aliq̄d tanq̃ȝ ſuuȝ poſſidentē/ crucē ſcȝ. Ait
enim Joānes (crucem Jeſu). Hanc enim
licȝ dominꝰ Jeſus nō fabricauerit: eā ta⸗
men in ꝓprijs humeris de hieruſalē expor⸗
tauit. Sicut de illo p̄dictum fuerat. cuiꝰ
imꝑium ſuper humerū eius. Eſa. ix. Ipſe
enim ⁊ nō alius inhabitauit. non q̄dem ad
cōmodum/ ſed ignominiam ⁊ ſupplicium.
Nō itaq; immerito ſtat iuxta crucē Jeſu:
tanq̃ȝ iuxta ſolam filij ſui ꝓprietatem. Et
quoniam tres erāt crucifixi. duo videlicȝ
latrones: hinc ⁊ hinc. in medio ꝟo Jeſus.
Si in cāpo Maria remotius ſteriſſet: li⸗
cet ꝓpe: non tamē iuxta Jeſu crucē magis
ſteriſſe diceret̄/ q̄ȝ iuxta crucem latronum.
Nunc autem non ocioſe dr̄ ꝙ ſtabat iuxta
crucē: nō quālibet/ ſed Jeſu. vt quātū illi
cruci medie vicinabat oſtenderet̄. Q̄ꝺ ad
differentiā aliarū que non multū diſtabāt
iuxta illam ſteriſſe perhibet̄. Stabat ergo
immobilis illa fidei colūna iuxta crucem
Jeſu: qui vnus ⁊ ideȝ ſibi pater eſt ⁊ filiꝰ.
Ipſe idem ſibi ſponſus ⁊ dominꝰ. Ip̄e eiꝰ
natus ⁊ eius deus. q̄a ſcȝ in illo vno oīa
habens/ cū dimittere nō debebat. Quon⸗
dam illuȝ amiſerat nō niſi per triduū. ⁊ cū
merore circūiens ꝑ vicos iuda int̄ cogna⸗
tos ⁊ notos donec inueniret queſiuit. nūc
autem inter notos cū querere amplius nō
oportuit. quia ſacro teſtante eloquio/ ſta⸗
bant omnes noti eius a longe. Luc. xxiij.
Et quidem neceſſe habuit vt ſtaret iu⸗
xta cruceȝ Jeſu immobilis. quoniam ſi a
p̄ncipio cum ceterꝭ receſſiſſet/ ⁊ nunc viſu⸗
ra filium rediſſet: q̄s ei indicaſſet: quō euȝ
nouiſſet? Jam enim ſummi ſacerdotis fa
cies mutata fuerat: nec ſolite claritatꝭ ve⸗
ſtigium p̄ferebat. Jam ⁊ veſtis qua indui
cōſueuerat: eum demōſtrare non poterat.
quoniā ecce ſtat nuda in cruce caro illa ſa⸗
cratiſſima ꝓprio cruore reſperſa. Integruȝ
corpus filij ſui nouerat quod egreſſum de
ꝟginali vtero/ matris integritate non mi⸗
nuit/ ſed ſacrauit. ⁊ ecce minus ſibi q̄ȝ ma
tri parcēs crudeliter ꝑfoſſum eſt/ dilacera⸗
tum ⁊ laniatum. Viderat manus illas
ſemꝑ aut bn̄dicētes/ aut infirmos tangē⸗
tes: aut aliq̄d pietatꝭ exercētes. ſed ecce cō
fixe ſunt. Audire ꝯſueuerat de ore illo au
reo ſupercleſtia ſemꝑ cōſolatoria ⁊ vite
verba. Et ecce pre anguſtijs mortꝭ clama⸗
bat valide Deus meus deus meus: vt q̄d
dereliq̄ſti me? Auide ſemꝑ inſpexit vul
tum illum diuinis radijs fulgiduȝ: valde
ſibi amabilem ad ꝯtuendum. ⁊ ecce incli⸗
natus exaruit ⁊ expalluit. Hinc liuidus:
hinc ſputis illitus: hinc cruentatꝰ. Pro⸗
pter hanc itaq; flebilē miſerāq; filij ſui im
mutationē ſi paululū reliq̄ſſet/ poſtea tan
topliciter alteratum nō nouiſſet. Materno
igit̄ ꝯcepto ꝯſilio/ dicebat in corde ſuo. vt
ſcribit̄ in hom̄. ſuꝑ Stabat. Stabo ⁊ ex⸗
pectabo mortꝭ ſniam: quā Pilatꝰ feret in
dilectū vnigenitū filiuȝ meū. Seq̄r a ter⸗
go egredientē de hierl̄m. aſpiciā lachrymo
ſis oculis q̄ ducat̄: videbo quō expolietur
Cōſiderabo graui corde: quomodo perfo⸗
rent manꝰ ⁊ pedes nati mei vnici: quō euȝ
affigent patibulo/ erigāt in ligno. ⁊ cū his
oibꝰ ꝑactis/ receſſerit ⁊ ꝓcul ſteterint: nō
appropinquantes ei tanq̃ȝ maledicto pen⸗
denti in ligno. Accedam ego ꝓpius: ⁊ ſta⸗
bo iuxta crucem mei Jeſu. Amplectar li⸗

gnum illud brachijs: deoſculabor labijs:
rigabo lacbrymis. Et quia mori non licet
cū eo: infigam tamē oculos in ſuſpenſo fi/
lio meo: aſpiciam quomodo de hoc mūdo
expirat: que ſola vtcunſ noui quomodo in
hunc mundū aduenerit nō deſerā morien
tem quē viuentē nuſq̄ dereliqui. O q̄ de
ſiderabile: q̄ dulce mihi foret ꝑ eo mori in
cruce. vel ſaltē cū eo quod cum negať meo
cordi meſtiſſimo/ iuxta crucē ſtabo. Et
ꝟe digna tāto filio matris tāte aſſiſtentia.
Stat qđem deorſum i terra dñs Jeſus in
loco maledicto caluarie ⁊ ſedet throno ſur
ſum in ꝟtice om̄is creature. vno in tpe ſtat
in cruce ⁊ ſedet ſuꝑ cherubin. ſtat ſol⁹ ⁊ pe
ne nullus ſecū in terris. cui ſurſum ſedenti
milia miliū miniſtrāt: ⁊ decies milies cente
na milia in celis Si ḡ ex antiquo ↄſilio
ita ſtare in cruce Jeſum decuit: q̄s digni⁹
ſic ſtanti ſocietate exhibet in terris: q̄ illa
quā ſuo coſortio dignā iudicauit in celis:
ſole amictā lunam pedib⁹ calcantē: coro/
nam ſtellaꝝ duodecim in capite gerētem:

Vere cōgrue aſtitiſti ſibi pia mať cun/
ctis deſerentib⁹: qui olim ad te ſolā venire
dignatus eſt/ dimiſſis ceteris oib⁹. Hic
enī eſt indomit⁹ ille vnicornis oib⁹ incom
ꝑhenſibilis: q̄ dudū agitatus ⁊ quaſi fati/
gat⁹ ſanctoꝝ patꝝ deſiderijs/ altiſq; ſuſpi
rijs/ ſemetipm cōtinere nō valens: tandē
in gremio tuo ꝟgineo captus eſt. Et ecce
vicē reddidiſti vtcunſ tali dignationi il
le ſe tibi dedit derelinquēs oia. nūc aūt oib⁹
eum derelinquentib⁹: intantū vt etiam de
cruce clamaret: an eum ⁊ pať derelinque/
ret. Tu bona genitrix ꝑmanes tu ſtāti in
cruce iuxta crucē ſtādo/ ſocietatē miſeran/
dā exhibes: patiēs ibi inuiſibiliť i ſpū ⁊ mē
te q̄cq̄d ille paſſus eſt viſibiliť foris in cor/
pore. Hāc eius ineffabilē triſtēſ paſſio/
nē euāgeliſta ſubtiliť deſignās: non ꝓprio
noīe, ſicut mulieres eam comitātes/ expri/
mit. Sic enī ait (Stabat iuxta crucē Je/
ſu mater eius: ⁊ ſoror matris eius Maria
cleophe ⁊ maria magdalene) Sed nomie
officij toti⁹ pietatꝭ ⁊ cōpaſſiōis q̄d eſt: mř
eius. Cuius eius: Jeſu vnigeniti: ſola ſue
carnis ſubſtātia: coopatiōe ſcti ſpūs i vir/
ginali vtero veſtiti: dulciter ab eo nutriti:
totiens amplexati: totiens exoſculati: fer/
uentiſſime ſuꝑ ſeipſam ⁊ vniuerſa caſtiſſi/
ma charitate dilecti: ſuaſ ꝑſentia: obedi/
entia filiali: reuerentia: conuerſatione: gra/
tia: verbis: exēplis: delectantis ⁊ oēm dili
gibilitatis rōnem: ſed vtrāſ naturam ha
bentis ſuꝑ omnia bona mūdi. Nūc aūt
a deo percuſſi: ab hoib⁹ humiliati: deſpecti
velut viri nouiſſimi in cruce extēti: oppro/
brijs ſaturati: dolorib⁹ ac plagis crudeliſ/
ſimis repleti: morte turpiſſima iamiamſ
ↄſumendi. Nō efficacius breuiuſſ ꝟgi
nis dolorem deſcribere potuit: q̄ dicēdo.
Stabat iuxta crucē Jeſu mať eius. Val
de doloroſum eſt matri audire mortē filij.
magꝭ dolet ſi hunc morte horribili nouit
interfectū. maxime ꝟo ſi in eius oculꝭ hūc
contingit vulnerib⁹ diſſecari. O q̄ intole
rabilis fuit triſticia hui⁹ tenerrime matrꝭ:
que penis horribilib⁹ ⁊ inauditis filiū an/
te oculos ſuos ꝑ ſingla mēbra cruciari vi
det: ac morte turpiſſima pariter ⁊ doloro/
ſiſſima ↄſummari Adde. quia talis erat
filius vnigenitus .ſ. creator ſuus: pať ſu/
us: deus ſuus: elector ſuus: ſponſus ſuus:
beatificator ſuus: amator ſuus. ⁊ is a quo
habuit eſſe/ viuere/ bñ eſſe/ corpus/ aiam:
ꝟtutē: ſummū materne dignitatꝭ hono/
rem cū decore ꝟginali ⁊ gratiaꝝ plenitudi
nem. De quo btūs Anſ. ait. Dña mea q̄s
fontes dicā erupiſſe de pudiciſſimis ocu/
lis tuis: cū attēderes vnicū filiū tuum in/
nocentē corā te flagellari/ ligari/ mactari:
⁊ carnē de carne tua ab impijs crudeliter
diſſecari. Que matris dolorē vehemen
ter adauxit: q̄a in tantis cruciatibus auxi
lium nullum ꝑſtare potuit. Si q̄dē vide
bat corpus filij vulnerib⁹ plenū: nec pote
rat linire oleo: aut ligare panniculo. Vidit
carnē eius cruore rubricatam: nec poterat
linteo extergere. Vidit oculos lacbrymas
fundere: nec poterat deſiccare. Vidit ſan
guinē in terraꝫ defluere: nec poterat colli/
gere. Videbat ſitientē/ nec poterat potare
Audiuit derelictū: nec poterat conſolari.
Vidit caput eius pendulum: nec poterat
ſuſtētare. Audiuit iniquoꝝ blaſphemias
nec poterat excuſare Vidit tandem expi/
rare: nec poterat cōmori. Vidit mortuū:
nec poterat oſculis ⁊ amplexib⁹ ↄtrectare.
O btiſſima ac materna viſcera: q̄nta fuit
intra vos commotio: dum diſſecaretur vt
ouis: ⁊ diſtenderetť caro illa ſacroſancta: q̄

intra vos tādulciter cōpacta eſt. Quā etiā
ad ſolā mortis imaginationē/matris illi⁹
viſcera ꝯtremuerunt: cuius filium Salo-
mon ſcindi iuſſerat. iij. Regū. iij. vt exclā-
maret qꝛ ūs ꝯtendenti ſibi inimice integer
redderet̃. Tu aūt in celū clamaſſes vt in-
teger fuaret̃ ille optim⁹ filius tuus: qd ꝑ-
feciſſes: cum vniuerſi te circūſtantes ſeuis
vocibus exclamarēt: Crucifige crucifige.
Tolle tolle: reus eſt mortis. Si hunc di-
mittis/ non es amicus ceſaris. Ideo do-
lor quia matrib⁹ ceteris ſignis expꝛeſſis ex-
terioribus vtcūqꝫ refrigeriū accipit: tot⁹ in-
tra ꝯuerſus/ ineffabilit̃ tua viſcera cōmo-
uit. De q̄ btūs Hiero. in ſmōe de aſſū-
ptione/ tractās illud Symeonis: Et tuā
ipſius aiam ꝑtranſibit gladius: ait. Con-
ſtat qꝫ alij ſcti ⁊ſi paſſi ſunt ꝑ chꝛo i carne:
tñ in ania (qa immortalis eſt) pati non po-
tuerunt. Beata dei genitrix qa in ea par-
te paſſa eſt q̄ impaſſibilis habet̃: ita vt ita
fatear: qꝛ ſpūaliter ⁊ atrocius paſſa ē gla-
dio paſſiōis chꝛi plus qꝫ martyr fuit. ⁊ qa
plus omnib⁹ dilexit: ꝓpterea ⁊ plus omib⁹
doluit: intantū vt animā eius totam per-
tranſiret ⁊ poſſideret vis doloris/ ad teſti-
moniū maxime dilectiōis. Nimiꝫ eius di-
lectio ampli⁹ fortꝫ qꝫ mors: qꝛ mortē chꝛi-
ſti ſuā fecit. Hec Hiero. Damaſcenus
etiā de h̄ matris interno dolore ait. Bea-
ta mater/ dolores quos effugit parturiēs:
hos in chꝛi paſſione ſuſtinuit: a maternali
compaſſione viſcerū laccrationeꝫ tolerās:
dum quē deum cognouit ꝑ natiuitatem:
hunc vt maleficū aſpicit interfectū. Vere
dicere poterat illō Ruth. j. Nolite me vo-
care noemi. i. pulchꝛam ſed vocate me ma-
ra. hoc eſt amarā qꝛ valde me amaritudi-
ne repleuit omīpotens. Suꝑ ineffabilē
deniqꝫ cōpaſſionis dolorē non modice tri-
ſtabat̃ de populi ſui excecatione ac repro-
batiōe ac ꝯtemptu dei quo eternus pat̃ in
filij ſui iniuſta morte ab electo Iudaꝫ po-
pulo eſt offenſus. Si em̄ Paulus de h̄ tri-
ſticiam magnā habebat: ſm illud Roma.
ix. Triſticia mihi eſt magna ⁊ ꝯtinu⁹ do-
lor cordis mei. Optabā em̄ ego ipſe ana-
thema eſſe a chꝛo ꝑ fratrib⁹ meis q̄ ſunt co-
gnati mei ſm carnē. Multo forti⁹ illa mi-
ſericordie mat̃ q̄ erat maiore charitate ple-
na afficiebat̃ maiori compaſſione. Sed
inter hec chariſſimi q̄ntum vniuerſus ma-
tris dolor ⁊ triſticia in filiū cruci cōfixum
redūdauerit aduertam⁹. Fugiūt diſcipu-
li viri robuſti in ipa nocte/ pane celeſti qui
cor hominis cōfirmat refecti/ future eccleſie
chꝛiſti columne. Stat iuxta mater tenera
plena merore cōploſis manib⁹. lachꝛymā-
tib⁹ oculis. querula voce. hinc rubor ⁊ cō-
fuſio. hinc de matris dolore ingens repaſ-
ſio. Quis vnqꝫ filioꝝ ita matrē dilexit q̄-
modo Ieſus Mariā: quā priuſqꝫ eū con-
ciꝑet ⁊ pareret/ creauit: ⁊ ab eterno ex vni-
uerſis creaturꝫ in matrē elegit. que nō ma-
ternali autoritate aliqñ ſibi impꝛauit/ aut
verbo exaſperauit. ſed velut humilis ancil-
la dulciter ac deuotiſſima ſolicitudine ſpū
pariter ⁊ corꝑe deſeruiuit. Huius tam
dulcis ac dilecte matris ineffabilis triſti-
cia/ dolor ⁊ dſolatio clariſſime agnita quē
putas filio optimo doloreꝫ attulerit: atqꝫ
mērem eius replentē triſticiam adauxerit:
Mēſura hui⁹ doloris fuit ſine dubio ma-
gnitudo amorꝫ. De q̄ in home. ſuꝑ Sta-
bat/ ita dr̄. O dolores inexplicabiles. O
ineffabilē reciprocationē ſancti amoris. fi-
lius patiebat̃. ⁊ valde ac nimis patiebat̃.
mater compaſſa eſt vnigenito patienti fi-
lius recōpaſſus eſt matri cōpatienti. Tan-
tus em̄ fuit impetus paſſiōis dñi Ieſu: vt
quaſi torrens ipm patientem dolor imple-
uit. eoqꝫ impleto/ in matrē efflueret. q̄ ſil'r
impletā/ in ipum filium patientem paſſio
quodāmodo redūdaret. vt impleret̃ quod
Eccli. j. ſcꝛiptum eſt. Ad locū vnde exeunt
flumina reuertunt̃. Credo dolorem fi-
lij ex aſſiſtentis cōpaſſione matris ſenſum
exceſſiſſe ſue corporee paſſionis. In cuius
argumentū tātis penis expoſit⁹/ iamiāqꝫ
moriturus quaſi oblitus vtriuſqꝫ pene. ſcꝫ
⁊ crucis ⁊ mortis: ad matrē deflecteret in-
tuitum. quaſi ſe neglecto matri ſuccurre-
bat. ac de fideli miniſtro qui poſt ſuuꝫ re-
ceſſum ei ſeruiret cōſolaretur/ ac ſeruaret:
paterna ſolicitudine ꝓuidebat. Naꝫ ſe-
quitur Ioā. (Cum vidiſſet ergo Ieſus
matrem ⁊ diſcipulum quē diligebat dicit
matri ſue) Ecce legiſlator optim⁹ in carne
quam de honorādis parentib⁹ duduꝫ de-
derat legem tandē homo veniens non ſol-
uit/ ſed impleuit. Nam matrem ſuam quā-
dum minor eſſet/ obediēdo ꝑ oia honora-

uit. ſicut ſcriptū eſt. Deſcēdit cū eis in Na
zareth: ⁊ erat ſubditꝰ illis. Marie. ſ. ⁊ Jo
ſeph. Lu. ij. Nūc aūt pat ille putatiuꝰ:
mortuꝰ apud quoſdā creditᷣ. lȝ alij oppoſi/
tum opinentᷣ: vt Amb. idcirco matrē ſup/
ſtitem honorat honore q̄ maior nō poterat
excogitari. Cōfixus nāq̄ꝫ cruci ⁊ in vlti
mo pene ſpū ꝯſtitutus: cū nullū mēbrorū
ſuorum iam liberum haberet vſum. oculis
exceptis ⁊ lingua/ de vtroq̄ꝫ matri ſeruire
dignatus eſt/ reſpōdendo. ſ. ⁊ alloquēdo.
Siquidē efficaciores nunq̄ꝫ cordis oculi
ſunt ⁊ lingua: que vtraq̄ꝫ ad matrem diri/
git vt pfecte videret quantū ipe eā in ſuo
geſtaret corde iam de h̄ mundo exiens: quē
in ſuo ſuſceperat corpore intrantē in hunc
mundū. Dixerat olim per Eſaiam pphe/
tam. lxvj. Ad quem reſpiciam niſi ad pau
perculum ⁊ ꝯtritum ſpū: ac tremētem ſer/
mones meos. Paupima fuit matᷣ q̄ vſq̄ꝫ
tunc nihil niſi filium habuit: quem p diui
tijs omnibꝫ cōputauit/ illum nūc amittit.
ideo omnibꝫ perditis/ meſtiſſima ⁊ paup/
rima manſit. Merito hanc ꝗ vidit. De
qua viſione ita in homelia ſuper Stabat:
exclamando ſcribitᷣ. O ꝟe ſtupēdū viſio/
nis miraculū. O gemēdū certamen ocu
loꝝ quod vidiſſes in oculis dn̄i Jeſu. In
vno codē q̄ꝫ tpe illi bti oculi feſtinabāt ad
mortē: ⁊ ſeſe retorquebant ad matrē. ꝟtus
eos mortꝭ iam claudebat ⁊ impellebat ad
defectum. vis amoris aperuit matris ad
aſpectum Jam anima ſacroſancta ab ocu
lis ſe cepit abſtrahere: ⁊ ipſi pallētes ⁊ iam
p̄mortui/ a dilecta matre ſe nō poterāt cō
tinere. O q̄ꝫ pfunde infixus eſt finalis hu
ius viſionis radius in corde tuo mater ſan
cta: q̄ te mūdi dn̄s iam moriēs intueri di/
gnatus eſt. Reuera ſagitta fuit q̄ non mo
do cor tuum vulnerauit. ſed ⁊ Symeonis
gladius/ qui aīe tue intima ptranſiuit. O
q̄ꝫ plena ſingultibꝫ/ ſupfuſa doloribus/ la
chrymantes oclos ſurſum direxeras: vt in
horrēdo patibulo filiū morientē ſimul ⁊ te
reſpicientem videres O quotiens ad illa
immitia vulnera pudicos oculos tuos cre
deris eleuaſſe: Si tamē eos aliq̄n deflexi/
ſti: ſi tn̄ pre nimio lachrymaꝝ fluxu illa po
terat tueri: que tua viſio tantū illū vulne/
rabat quantū illius tua p̄cordia penetra/

bat Sed nunc quomodo lingua matri
dn̄s ſeruiens/ paterna puidit ſolicitudine
audiamus. (Ait enim matri ſue. Muli/
er/ ecce filius tuus.) Poſſet hoc verbū nō
incōgrue de ſeipo dictū intelligi. quaſi di/
ceret. Olim cum a me miraculorum initiū
in nuptijs cana galilee peteres: q̄ſi repel/
lens dixeram: qd mihi ⁊ tibi eſt mulier: vt
oſtēderem ꝙ naturā diuinā que actrix eſt
miraculoꝝ/ tecū cōmunē nō haberem ſed
illā a patre meo p generationē eternā ac/
cepiſſem. Deſignās nihilominus horam
aliam in qua oſtēſurus eram id quod tecū
cōmune de te acceperim. Et nūc venit ho
ra mea. nunc ergo fateor me filium tuum.
Ecce vide: multum mihi iam ⁊ tibi muli/
er cōmune eſt. Ecce filius tuus. ecce quod
operatione ſpūſſancti cōcepiſti: quod vir/
go in gaudio peperiſti. quod nutriſti: ea o
hec eſt hoc corpus coram oculis tuis tam
horribiliter pcuſſum/ extenſum/ laceratū:
perforatuȝ. nihil hic patitur diuina natu/
ra: ſed quod dediſti/ quod tu genuiſti. id ē
humana: ſuſtinet paſſionis totū pondus.
Uerum huic intellectui ſequēs lr̄a nō co/
heret. Ad literam ergo nō de ſe/ ſed Jo
anne euangeliſta loquebatur. quaſi dice/
ret: Ego ſemper tibi ſubditꝰ eram. ego te
ſeruabam. ego tibi ſeruiebam. Nūc autem
exaltatus a terra te deſero: tuq̄ꝫ priuaris
me tuo ſubdito/ miniſtro/ defenſore ⁊ filio
Jdeo hūc quē preceteris diligo ſua caſti/
tate ꝟginali: ac ſupeuangelice tue purita/
ti congruentem: tibi quaſi alterū me in fa/
mulum/ cuſtodem ⁊ filium trado. p cuius
p̄ſentiam de mea abſentia cōſoleris. Eo/
dem affectu eum diligas: eadem patientia
ſupportes. eadē diligentia tibi prouide/
as: quaſi vnicus tuus eſſet. (Ad Joannē
autem) ait (Ecce mater tua) quaſi diceret.
Tu me patre fideliſſimo ſpoliaris: ⁊ ego ge
nitricem meam chariſſimam in matrem ti
bi trado. quam eodem affectu diliges ⁊ ve/
nerare: eadē confidentia quicquid volue/
ris ab ea poſtula: eandem beniuolentiam
ab ea expecta: quam ſolet vnigenitꝰ a ma
tre ſua. Oꝫ autem. dominꝰ matris no/
mine tacito: cōmuni huic ſexui nomini. id
eſt: mulierē appellat. Jdeo feciſſe credēduȝ
eſt. ne p materni nomis atq̄ꝫ amorꝭ teneri

tudine grauaret virginis anim⁹: ac vidẽs
filij paſſionem ⁊ audiens matris nomen/
doleret amplius. De quo Chryſoſt. ait
O bone Jeſu qui matrem tuam dulciſſi-
mam que te tamdiligenter nutriuit: reue-
renter tractauit: dulciter lactauit: adeo in-
dulciter alloq̃ris Mulier inquis ⁊c. Sed
ideo hoc factum cerno: ne matris dolorem
amplius excitares. Tũc eñ nõ erat tem-
pus eam dulciter alloquendi: nec matris
nomen exp̃mendi. quia ſi chriſtus ſibi dul-
cius locutus fuiſſet: credo ꝙ cor virginis
crepuiſſet. Sed vt interim de Joanne ſi-
leamus. Quantiſputam⁹ fratres cor vir-
ginis verbum hoc filij ſeip̃m ſubtrahẽtis
⁊ alium ſubrogantis/ doloribus cumula-
uit? Si ex noſtri cordis duricia non ſenti-
mus: ſaltem ex ſanctis patrib⁹ audiamus

Ait eñ Anſelm⁹. Mulier (inquit) ecce
filius tuus. O cõmutatio: pro eterno ⁊ in-
cõmutabili deo/ purum ⁊ corruptibilẽ ho-
minem: pro naturali ⁊ vnico filio ſeruũ ac-
cepit in filium. O domina q̃ cogitatus p̃
cor in te ſuccedebant: cum tam ineſtimabi-
lem cõmutatiõem ab ip̃o quem ſup̱ omĩa
diligebas tibi fieri audiebas? Vere tuam
animã ꝑtranſiuit gladius doloris: q̃ ama-
rior extiterat dolorib⁹ omnib⁹ cuiuſcunq̈
corporee paſſionis. Beatus q̈ꝫ Bern̄.
in ſermone cuius p̃ncipum eſt Signũ ma-
gnũ: ita inquit. An nõ tibi plus ꝙ gladi⁹
ſermo reuera ꝑtranſiẽs animã ⁊ ꝑtingens
vſq̈ ad diuiſionẽ anime ⁊ ſpiritus. Muli-
er ecce filius tuus. O cõmutationem. Jo-
annes tibi ꝓ Jeſu traditur: ſeruus pro do-
mino diſcipulus ꝓ magiſtro: filius Zebe-
dei pro filio dei: purus homo pro deo ve-
ro. Quomodo non tuam affectuoſiſſimã
animã pertranſeat hec auditio: quin ⁊ no-
ſtra licꝫ ſaxea: licꝫ ferrea pectora ſola recor-
datio ſcindit. Hec Bern̄. Sed quid ad
hec dixerit mater triſtiſſima: ſcriptura non
prodit. Sed homel. ſup̱ Stabat tradit.
Quid hec audiens dixiſti ꝟgo ſacratiſſi-
ma? Heu neſcio q̃d dixeris: ſed ſcio q̃d di-
cere potueris potuiſti q̃rula ſa voce nõ im-
merito dicere. O flebile concãbiũ. O vos
oẽs q̃ pia geſtatis viſcera: attendite: q̈r Je-
ſus meus quem genui/ recedit a me in ſpe-
cie mortali: ⁊ faciem tam dilecti filij non
contemplabor amplius. Et ecce alius mi-
hi ab eo pro ſe tradit filius. Quem clara
luce intuens: dep̃hendi nõ eſſe meum quẽ
genueram. Nõ eſt filius meus iſte qui ſtat
iuxta me: ſed ille qui pendet ante me. Nõ
eſt meus iſte qui hic ſtat ſanus: ſed iſte qui
ſtat crucifixus/ exanguis/ liuidus: ⁊ in ꝓ-
ximo iam moriturus. Huius ego noui fa-
ciem. hunc noui quem ip̃a lactaui: ⁊ hanc
paui ſacroſanctam carnem. hunc volo hũc
profiteor meum eſſe filium: hoc contenta
eſſe volo etiam mortuo: vſq̈ quo illum re-
cipiam a mortuis reſurgentem. Hec ad cir-
cumſtantes. Ad filium autẽ dicere po-
tuit. Heu me fili mi ⁊ deus meus: quis mi-
hi tribuat vt ego moriar pro te fili mi Je-
ſu dulciſſime? Quid eſt o vnigenite me-
us: fons pietatis: meſtorum ſemper fide-
liſſimus conſolator: qui me indignam fa-
mulam in matrem elegiſti: omnia dereliñ-
quens/ me tibi habitaculum preparaſti:
ac de tua miſericordia inhabitaſti: quem
ab hoc primo deſcenſu tuo in mundũ non
reliqui: inſeparabiliter adheſi. Et ecce tu
mundum relinquens/ redis ad patrem: et
nunc me triſtiſſimam hic relinquis. Quid
in me fili mi diſplicuit: vt non egrediar te-
cum? Nam ⁊ latronem propter ſcelera ſua
ſuſpenſum tecum aſſumis: cui fiduciali-
ter promiſiſti: Hodie mecum eris in para-
diſo. cur me hinc relinquis in exilio: ſed ⁊ a-
lij cuidam me tradis filio. Tu qui me ſem-
per audis: ne in hac prece me deſpicias: ſi
poſſibile eſt. quia me pro te mori humano
generi nõ expedit: tecum moriar: tecũ hinc
egrediar: tibi comes indiuidua conſociar.

Veruntamen fili mi: tu es ſapientia pa-
tris: in te omnes theſauri ſapientie ⁊ ſcien-
tie dei ſunt abſconditi. tu noſti patris vo-
luntatem: tu quod optimum eſt/ ⁊ noſti/ ⁊
ſemper agis. Si non poteſt trãſire hic paſ-
ſionis tue calix/ niſi te extincto/ in me vi-
uat: in me maneat/ cordis mei intima ama-
ricatio. non mea: ſed tua ſemper voluntas
fiat. Et licꝫ non niſi doloroſiſſime te amit-
tam: donum tuum tãta mihi charitate do-
natum/ quo poſt me charius nihil habes
in terris: non ſperno: libenter ſuſcipio. etſi
nõ ad ſolacium: ſaltem ad doloris mei ma-
ius incrementũ. Hec ⁊ his ſimilia aut

cogitare aut dicere potuit q̄ nulla mēs humana cōprehēdere ſatis valet. Nec omino quis in id infidelitatis exēplū incidat vt mrēm tanq̄ fideliter reſurrectiōem credentē minus dolorē exiſtimet ſenſiſſe: cū etiam nullas ſuperioris portiōis beatitudo penas conſtat in filio mitigaſſe. De q̄ beatus Bern̄. vbi ſ̄. ita dr̄. Sed forte quis dicat: Nunquid nō eū p̄ſciuerat moriturū: ⁊ indubitanter. Nunquid nō ſperabat cōtinuo reſurrecturū: ⁊ fidenter. Sup hec doluit crucifixum: ⁊ vehemēter. Alioquin quis tu frater: ⁊ vnde tibi hec ſapientia/ vt plus mireris Mariā compatientē/ q̄ Marie filium patientem. Ille etiā corpe mori potuit: iſta cōmori corde nō potuit. Fecit illud charitas qua maiorē nemo habuit. fecit ⁊ h̄ charitas cui poſt illā ſimul altera nō fuit. Hec Bern̄. Sed multa ex ſup̄ dictis cōplectēs btūs Aug. ita inquit. Cōſiderare liber bona mr̄: genitrix ⁊ nutrix ⁊ filia deſolata: quis ſit dolor tuꝰ: anguſtia tua. Vides eñ crucifixum vnigenitū tuū: mutas filium in fratrem: magiſtrū in diſcipulum regem in militē: dñm in ſeruum: omnipotētem i deficientē. Reuera viſcera tua penetrat gladius: configit animā tuā lancea ⁊ clauus: laniat mentē ſpinarū aculeus: lacerat cor tuum filij tui amarus aſpectꝰ. Deeſt tibi pre amaritudine lachryma: deſunt verba: deeſt fortitudo: marceſcit pulcritudo: vulnera filij tui ſunt vulnera tua. crux filij tui eſt crux tua: mors eius mors tua. Nutrix quō amittis alumnū: mater filiū: ancilla dñm. vna die priuaris patre ⁊ filio tuo. Hec Augꝰ. Sed inter hec q̄ntum compatiebat matri filiꝰ: Sciebat eñ ipe anguſtias materni cordis: nouerat dolorem anie eius. Quis ſatis cogitabit: quare inter alias cauſas eā ſibi aſtare voluerit niſi vt eiꝰ cōpaſſiōe ſua paſſio amarior eēt.

Hinc idem Augꝰ. ait. Cruciat te domine Ieſu crux tua: ſed non minus mater tua. Cruciat te dolor tuus: ſed nō minus dolor eius. Nō eſt mirū ſi doles ⁊ ꝯdoles: ſi pateris ⁊ cōpateris bone fili in deſolatione mrīs: in ſeparatiōe mrīs: in cōmēdatiōe matris. Nuſq̄ te deſeruit: non in infantia: nō in adoleſcētia: nō in iuuētute: nō in tua paſſione. Nunq̄ defuit tibi eius ſolaciū. ſed nec eius obſequium. Lactat infantē: audit ⁊ ſequit predicantem: videt ⁊ comitatur patientē. ꝯtemplat opprobria: intuetur vulnera: audit tua verba. Tu pro bone Ieſu q̄ꝗ eſſet dolor intolerabilis: plaga inſanabilis: in agonia mortis: i vltimo ſpū ꝯſtitutꝰ: nō obliuiſceris mrēm tuā. Caput inclinas: ⁊ eā diſcipulo in mrēm commendas: ⁊ eā ſibi i filiū adoptas. Felix depoſitū: ſingulare priuilegiū: inſigne ſolatiū. Hec ille. Et q2 nimis p̄cioſus theſaurꝰ beato illi dilecto diſcipulo a crucifixo datus eſt: Idcirco nō p ſua turbatiōe: nec p dñi ſui morte imminēte: nec p tremēda elementorū cōmotiōe: nec p iudeorū metu ⁊ timore differt accipe qd datū eſt. Sed ſtatim ſe de noua matre intromittit. ſtatim eā recipit: ⁊ in finē vſq fideliter cuſtodiuit. ſicut ipe teſtat (Et ex illa hora accepit eam diſcipulus in ſuam) intelligendo curam ⁊ ſollicitudinē. vel in ſuam matrem ⁊ dñam ſpecialem. Intuere nunc o anima deuota pauperrimū Ieſum/ omni iam ꝯſolatione priuatum. Nam vnicum ⁊ ſingulariſſimū matne pietatis ſolatiū reſignauit: matrem diſcipulo tradidit. ⁊ diſcipulū quem amauit dilecte matri vice ſui in filiū ſurrogauit. Heu derelicta eſt inter lupos rapaces ouis iam diſſecata: inter immites blaſphemos/ irriſores/ nulla compaſſione mobiles innocens Ieſus/ inaudita ꝯſtrictus pena. Sed ſeuientib homib/ creatoris iniuriā elemēta inſenſibilia diſſimulare diutius nō valebant. Nam Mat. (A ſexta aūt hora tenebre facte ſunt ſup vniuerſam terram vſq in horam nonā) Pendēte eñ in patibulo creatore/ vniuerſa natura ꝯgemuit. ait Leo papa in ſermone q incipit Sponſionis noſtre. Et crucis clauos oia ſimul elemēta ſenſerūt. nihil ab illo ſupplicio liberū fuit. hoc ſuppliciū in cōmutatiōem ſui ⁊ terram traxit ⁊ celū. hoc petras rupit: monumenta patefecit: inferna reſerauit. ⁊ denſarum horrore tenebrarum radios ſol abſcondit. Debebat eñ hoc teſtimonium ſuo mūdus auctori: vt in occaſu cōditoris ſui vellēt vniuerſa finiri. Hec contenebratio ſolis/ eclipſatio naturalis eſſe nō potuit. quod triū horarū mora: lune oppoſite diſtātia maxima: ⁊ vniuerſalitas toti terre ſuperducta manifeſtiſſime cōprobarūt. Quāuis enim Origenes determinat

ſup ſcʒ vniuerſam terrã eoꝝ ſ. iudeã. ſicut
per triduũ facte ſunt tenebre ꝑ vniuerſaʒ
terrã egyptioꝝ. non tñ in terra geſſen: vbi
erant filij iſrael. Hoc aũt inde viſum eſt
Orige. q2 ſi in terra gentiliũ facte fuiſſent
in hiſtorijs ſuis aliqͣd ſcriptum reliqͥſſent.
Et huic ꝯſentire videť Nico. de Ly. Po//
teſt tñ rõnabiliť credi/ tenebras illas fuiſſe
vniuerſales ꝛ ꝑ vniuerſaʒ terram diffuſas
ex eo ꝙ athenīēſes (ſicut in hiſtorijs eoꝛuʒ
legiť) viſis hmõi tenebris/ dixerunt deum
nature pati. Vñ ꝛ illi aram ꝯſtruxerẽt ſcri
bentes ſuꝑ eam titulũ: Hec eſt ara ignoti
dei. Quẽ etiã poſtea Paulus legit. vt ha
beť Act. xvij. Deniqȝ hãc obtenebratio//
nẽ etiaʒ fuiſſe rhome teſtať Horoſius. In
eliopoli egyptioꝝ vrbe teſtať Dionyſius.
M, i bithynia ciuitate aſiana/ refert Eu
ſebius. put late hoc ꝓſequiť hiſtoria lõgo//
bardica de paſſione bti Dionyſij. Quo
modo autẽ facte ſunt he tenebre: nõ idem
ſentiunt. Origenes dr factas per interpo
ſitionẽ nubium denſarũ. Hierony. ꝟo ſuꝑ
Matth. dr. Videť mihi clariſſimuʒ lumẽ
mundi: hoc eſt luminare maius retraxiſſe
radios ſuos: ne aut pendentẽ videret dñʒ:
aut ne impij blaſphemantes ſua luce fru//
erenť. Dionyſi⁹ ꝟo in epl'a ad Policarpũ
dr hoc fuiſſe per interpoſitionẽ lune inť ſo
lem ꝛ terraʒ: ſicut fit in eclypſi ſolis. Dicit
eñ ſe vidiſſe tunc in eliopoli egypti ꝯſtitu
tus/ aſcendentẽ lunam ab oriente verſus
meridiem/ ꝛ ſupponentẽ ſe ſoli. Et ſm h
fuere qͣttuor miracula. Primũ: quia fa
cta eſt/ luna diſtante a ſole ꝑ diametrũ ce//
li maximã: ꝛ ita ꝯ naturam ſui motus ſoli
cõiuncta. Scdm: qꝛ ꝑacta eclipſi/ luna
redijt in orientẽ: ita ꝙ in veſꝑe fuit in orien
te/ ſole exiſtẽte in occidente. et ſic reſtituti
ſunt orbes eoꝝ ad ſtatuʒ p̄ſtinum. Ter//
tium: qꝛ pars oriẽtalis ſolis p̄mo fuit ob//
ſcurata/ ꝛ iteꝝ vltimo illuminata. cui⁹ cõ//
trarium fit in naturali eclipſi. Quartũ
ꝙ luna fuit immobilis ſub ſole per tres ho
ras. in naturali autem eclipſi cõtinue mo//
ueť ſub ſole. Hec Lyra ſuꝑ Mat. Im
pleta eſt ẽ ſcr̄ptura (vt ait Hiero.) que dr:
Occubuit ſol meridie: ꝛ cõtenebrabiť ſuꝑ
terrã in die lux. Amos. viij. Et iterũ occu
buit ſol: cũ adhuc media eſſʒ dies. Hiere.
xv. Inť hec chariſſimi/ innocẽtiſſimus
agnus dñ ſui qͣſi immemor/ ceteris omib⁹
paternã ſolicitudine ac pleniſſima charita
te ꝓuidit: pro crucifixoꝛib⁹ ſuis patrẽ ora//
uit. latroni paradiſum promiſit. diſcipulo
matrem. matri diſcipulum cõmendauit.
Duʒ deniqȝ acerrimas penas qͣs ipſe ſine
murmure ſuſtinuit/ videre ſol non potuit
ac tacẽte dño/ ꝓ eo muta elemẽta inſolita
ſua mutatiõe qͣſi qͥbuſdam vocib⁹ lamen//
tãdo clamabãt. creſcentib⁹qȝ in immẽſum
doloꝛib⁹: tãdẽ ad ſe reuerſus. Mat (Cir//
ca horam nonã exclamauit dñs Jeſus vo//
ce magna quartũ ſmonem/ dicens: Eli eli
lãma azabthani) qd interp̄tať euãgeliſta:
dicẽs (Hoc eſt: Deus meus deus me⁹: vt
qͥd dereliqͥſti me.) Lyra. El in hebreo idē
eſt qd deus. iota lr̄a hebraice adiũcta facit
ſcare cum hoc meus. ideo Eli idẽ eſt quod
deus meus. Lama vna eſt dictio per ſe. et
idem valʒ quod quare in latino. azabatha
ni nõ eſt vera lr̄a. quia nõ ſcat idem quod
dereliquiſti me: ſed debet ibi p̄poni qͣdam
lr̄a que vocať ain: ꝛ ſonat ſicut ae forma//
tum in gutture. Vñ debet ſic ſcribi: aeʒ ae
bthani. ꝛ tunc ſcat ideʒ quod dereliquiſti
me. Sed per ignorantiam ſcp̄toꝛuʒ corru
pta eſt lr̄a in latinis libꝛis. Hec Lyra.

Exclamauit ergo voce magna ad p̄rem
in forma ſerui: ad vere humanitatis ꝓba//
tionẽ/ ac doloꝛis intẽſiſſimi declaratiõeʒ:
ꝯtra futuras hereſes: dñm verũ hoieʒ eſſe
ac verũ corpus aſſumpſiſſe negantes. nec
ꝟe paſſum: ſed patiẽtis tm̃ vmbrã p̄tendiſ
ſe/ impie mẽtientes. Sed veri doloꝝ atqȝ
magni teſtis eſt vox clamoꝛis magni. Cur
eñ exclamaſſet? non vtiqȝ ꝓpter patrẽ qui
ꝓxim⁹ erat. ſicut ipſe ait Philippo. Nõ cre
dis qꝛ ego ſum in patre/ ꝛ pať in meẽ. Jo
an. xiiij. Exclamauit ẽ: vt magnitudie cla
moꝛis intẽſionem acerbitatis/ doloꝛum et
paſſionum nobis ꝓ quibus paſſus eſt de//
clararet. Sed quid opus fuit hac decla
ratione per vocis magnitudinẽ: nunquid
viſus qui certi⁹ iudicat auditu. j. Meta//
phyſ. aſpiciẽtis in cruce leuatũ tãcrudeliť
a vertice capitis vſqȝ ad pedis plantã diſ//
ſecatum: ꝛ tanqȝ ſignum cui ab omnib⁹ cõ
tradicebať extenſum: intolerabilẽ ei⁹ do//
loꝛem cognoſcere potuit ꝛ iudicare. Quid
ergo opus fuit inſtrepere aurib⁹ tanto cla
moꝛe: qd oculis clarius diſcernebat? Sed

licet intolerabilia fuere q̄ intuentiū vide-
runt oculi: maioꝛa tñ ⁊ plura intus ⁊ foꝛis
patiꝭ ſalus mundi/ que oculus agnoſcere
non valebat: exterius q̄dem ꝑ continuum
penarū cremētum. Si em̄ diligenter conſi
deramus dñicam paſſionem/ certe cogno-
ſcimus quō per ſingula momenta ꝯtinuo
excreuerit doloꝛ. nec aliqū paululuꝫ eſt re-
miſſus. Cum em̄ cepiſſet dñs in hoꝛto cō
triſtari ⁊ pauere vehementiſſime: ita vt fa
ctus in agonia ſanguinē ſudaret: ſurgens
ab oꝛatōe/ interno doloꝛi ſtatim addiꝭ ex-
ternus. Et ꝑmo quaſi ꝑuatiuꝰ ex fuga di
ſcipulorum. deinde ⁊ poſitiuꝰ infligiꝭ. duꝫ
captus dure ligaꝭ. trahiꝭ de iudice ad iu-
dicem. alapis cediꝭ. conſpuiꝭ. colaphiꝫaꝭ.
trahiꝭ barba ⁊ crinibꝫ. vellicanꝭ gene vn-
guibus. nudatꝰ toto coꝛꝑe flagellis diſcer
piꝭ. ⁊ ſpinea coꝛona caput venerandū vul
neraꝭ. His aūt coꝛꝑis duris ꝑcuſſioni-
bus ſine ceſſatiōe cōtinuatis/ addiꝭ fame
ſue grauiſſima leſio. nam cū ſit ſanctoꝛum
ſanctus: vtputa cui angeli ſemper canunt
Sanctus ſanctus ſctūs dñs deꝰ ſabaoth:
tanq̄ꝫ viliſſimus irrideꝭ: blaſphemus pꝛi-
mo deinde malefactoꝛ aſſeriꝭ. velut ſtul-
tus ioculari veſte illudiꝭ. latroni nō cuili-
bet ſed ſeditioſo poſtponiꝭ. tandem moꝛti
turpiſſime adiudicatꝰ. inter latrones tāq̄ꝫ
ꝑnceps coꝝ ꝓꝓꝛio oneratus patibulo edu-
ciꝭ. nudaꝭ. ⁊ medius coꝝ ſuſpendiꝭ. ſuſpē-
ſus irrideꝭ: ac blaſphemaꝭ verbis/ nutibꝰ
atq̄ꝫ ſignis. Adduntꝭ deniq̄ꝫ coꝛpoꝝ ſe-
uiſſima toꝛmēta in expoliatiōe/ manuū pe
dumq̄ꝫ perfoꝛatione: ac duriſſima diſtenſi
one. Ecce quomodo doloꝛ doloꝛi: non di-
co ſuccedit: ſed manentibꝫ ꝑoꝛibus vel in-
nouatis/ cōtinue accedit. Deniq̄ꝫ tribꝫ ho
ris pēdēs in cruce: iam ſine modo: ſine in-
termiſſione increuerat. ⁊ ſeipo ſemꝑ maioꝛ
efficiꝭ. Cum enim ſacroſanctū coꝛpus do-
mini vtriq̄ꝫ in ſe ſpecioſum pꝛe filiꝭs hoīum
atq̄ꝫ ꝑfectum immodice ponderabat: quo
neceſſe fuit clauoꝛum vulnera cōtinue am
pliari: quibus coꝛpoꝛis pōdus totū ſuſtē-
tatum eſt. Heu quātus cruciatus manu-
um ⁊ pedum/ nulla quiete nec ad momen
tum oculi interciſus: neruoꝝ quoq̄ꝫ ⁊ com
pagum: ſed ⁊ medullarum pēdētis coꝛpo-
ris in tribꝰ ferreis clauis. q ſi foꝛte alicui
parti paululū ſuccurrere voluiſſet: neceſſe
erat alis magꝭ pꝛegrauari. Si enim doloꝛi
manuum parumper parcere libuiſſet: ne-
ceſſe fuit clauo pedum totam coꝛꝑis mo-
lem ſuſtentari: atq̄ꝫ eidem foꝛtius innitē-
do/ totum coꝛpus erigēdo leuare: q̄ntum-
cunq̄ꝫ ſic pōdus coꝛꝑis minus ſentireꝭ in
manuū vulneribꝫ. Sed q̄ꝫtum ex hoc ⁊
vulnera pedis ſint ampliata ⁊ doloꝛ excre
uerit/ quis ſatꝭ poterit eſtimare? Ita ſi pe
dū fixure parūper ſuccurrere opoꝛtuit: nō
aliter niſi declinatiōe quadaꝫ coꝛꝑis ſolis
clauis manuū dependentis. ⁊ hoc nō ſine
laceratione manuū ⁊ doloꝛoſiſſima vulne
rum ampliatiōe. Inter has deniq̄ꝫ coꝛ-
poꝛis penas manet ⁊ creſcit multiplex tri
ſticia interioꝛ. vt ex ſuꝑdictis facile aduer
ti poteſt. Ad declarandū autem inuiſe
pene atrocitatē/ magna voce exclamauit:
Eia. quis modo tam inſenſibilis nō com-
patietur? quis lachꝛymarū riuos non de-
riuet audita ſui creatoꝝ/ ſui dñi/ ſui ama-
toꝛis: ſui redēptoꝛis: pꝛis: ſui foꝛtiſſimi ꝓ-
pugnatoꝝ. ſui tā lamētabili exclamatiōe?
Quam ⁊ ꝓpheta in ſpū ꝓuidens/ ait in ꝑ-
ſona domini. Laboꝛaui clamās: rauce fa-
cte ſunt fauces mee. Pſ. lxviij. Et bñ rau
ce. quia raucedo ex humoꝝ defectu in gut
ture ⁊ arterijs accidit. Aruit aūt ſicut te-
ſta virtus eius: defluētibꝫ vndiq̄ꝫ ſanguis
humoꝛibꝫ. Sed clamantis vocē atten-
damus quid clamando dixerit. Ait enim:
(Eli eli lāma azabthani. id eſt: Deus meꝰ
deus meus: vt quid dereliquiſti me.) nihil
de penis cauſaꝭ: ſuꝑ derelictione clamat.
Derelictus eſt in medio inimicoꝛum/ ꝑſe-
cutoꝛum/ crucifigentium ab his quibꝫ be-
nefecit. quoꝛuꝫ infirmitates abſtulit: a di
ſcipulis quos ex cunctis elegit. Parū hoc
erat: non huius memoꝛaꝭ: a patre ſe excla-
mat derelictum. Et quidem a patre dile-
ctiſſimo ⁊ potentiſſimo ſubuenire. Super
omnia coꝛ diligentꝭ filiꝭ affligitur: ſibi ab
omnibus derelictus: etiam a patre aman-
tiſſimo deſeriꝭ/ quaſi alienus: quaſi moꝛ-
tuus a coꝛde in vltimis cruciatibus ⁊ toꝛ
mentis. Et quomodo dereliquit eū pa-
ter? Nū quid ab eo ſeparatus eſt: ſicut ver
ba Ambꝛo. ſuꝑ Lucam ſonare videnꝭ di-
centis/ Clamat homo ſeparatiōe diuini-
tatꝭ moriturus. Nam cum diuinitas moꝛ
tis libera ſit: vtiq̄ꝫ mors ibi eſſe nō poterat:

niſi vita diſcederet: que vita diuinitas
eſt. Sed abſit credere vt naturã quã ſemel
diuinitas aſſumpſit/vnq̃ dereliquerit. De-
reliquit aũt p defenſionis ſubtractionem.

De quo Ugt li.iij.diſt.xxj Fateamur
inquit deum in morte q̃dãmodo illum ho
minẽ deſeruiſſe: q2 poteſtati pſeq̃ntiũ eum
ad tempus expoſuit non ſuam potentiam
exercendo cum defendit: vt nõ moreretur.
Separauit ſe diuinitas: quia ſubtraxit p
tectionẽ: ſed nõ ſoluit vnionem. Sepauit
ſe foris vt nõ eſſet ibi ad defenſionem: ſed
nõ intus defuit ad vniõem. Et de hac ſe
paratiõe diuinitatis q̃ntũ ad defenſiõem
locutus eſt Ambroſi9 vbi ſupra. Dereli
quit etiam humanitatẽ chriſti diuinitas
quantũ ad ſubtractionem coꝝ quibus do
lor z triſticia poterãt mitigari: vt puta im
miſſionẽ ſupne conſolationis: aut ſpecia-
lis auxilij ſupnaturalis: z collatiõem coꝝ
que poterant dolorem augmentare: z im-
peditionem eorum que etiam naturaliter
poterant releuare. Ceteris martyribus
deus ſpecialibus conſolationib9 aſſiſtebat
quandoq̃ cauſas extrinſecas a ſua actiõe
ſuſpendendo: vt de trib9 pueris in camino
ignis: i quos nihil poteſtatis habuit ignis
ita vt nec ardor eius tranſiſſet p eos. Da-
nielis.iij. Quandoq̃ tantam internã ſpi
ritus ſui dulcedinem immittendo: ac tan
ta ſpũ alia gaudia: vt corporis dolores vl
non ſentirent/ vel remiſſius et gaudenter
ferrent. Sicut de ſctõ Andrea loquit bea
tus Bern. ſermone.ij. de eodem ait. q hec
dulcedo ſpũs facit penam non ſolum non
moleſtam ſed etiã deſiderabilẽ z omnino
delectabilem eſſe: ita vt etiam mortẽ faci
at eſſe dulciſſimã. Et ſermone pmo de de-
dicatione: crucem dicit habere vnctionem
ſuã ſine qua crucis aſperitatẽ infirmitas
noſtra ferre nõ poſſet. Sed omnẽ talẽ ſub-
traxit deitas humanitati chri/quantum
ad doloris mitigationem. Sed cauſas na
turales ſm vltimũ ſue potentie in corpus
chriſti agere agere pmiſit: z nihil superna-
turale dolorẽ alleuiãs: aut min9 ſentire fa
ciẽs infudit. Sz z vt magis ſentiret do
lor/ꝯtulit. Nam vt pbat Scot9 in ſuo.iij
diſt.xv. dolor vehemens ſenſibilis natus
eſt de cõmuni lege impedire vſum ratiõis
longe magis q̃ delectatio vehemens. De
qua tamen dicit phs.vij. Eth q furatur
intellectũ ſapientis. Cui cõcordat Au
guſtin9.xiiij. de ciuit.ca xvj. Et cũ abſor-
pta eſt pars intellectiua a dolore ſenſus:
minus pcipitur dolor: imo oino a parte in
tellectiua nõ pcipit. In chro aũt ex ſpecia
li diſpenſatiõe deitatis/ꝯſeruate ſunt po
tentie/ratio z volũtas: quelibet in ſuo pfe
cto vſu. Nec aliq̃ inus a dolore partis ſen
ſitiue/aut etiam triſticia interiori fuerunt
abſorpti. Ideo intellect9 omnes dolores
clariſſime apphendit cum omni diſconue-
nientia: z ita voluntati oſtendit. Idcirco
maxime contriſtabatur portio ratiõis ſen
ſitiue: ſm modos ſupra tactos. Et ita do-
lor maior/quo pceptibilior: nedum ſenſu
ſed z intellectu. Sic ergo ꝯſeruate ſũt po-
tentie naturales ſupnaturaliter vt magis
dolerent. Deniq̃ cum ppter potentiaꝝ
colligationem/delectatio vnius potentie
redundat in aliam. Et ideo ſancti marty-
res qui per paſſionem nouerunt ſe multũ
complacere deo ſup omnia dilecto: z p pe
ne magnitudine/glorioſiſſime coronari ex
pectabant: ſm partem intellectiuam gau-
debant de paſſione foris ppter deum illa-
tam quã p amoris ſui magnitudine deſi-
derabant. Et ppter hmõi gaudium intel-
lectuale leuius ferebant dolorem ſenſus.

Hinc beat9 Uincentius Daciano ait:
cum acerrimis penis maceraretur Hoc eſt
qđ ſemp optaui: iam in ſublimib9 ago. Et
btã Agatha Quintiano dixit: Ego in his
penis ita delector ſicut q bonũ nunciũ au
dit: z q inuenit theſauꝝ multũ. Nemo eni
põt ponere triticũ in horrea: niſi theca eius
fortiter fuerit ꝯculcata Ita z aia mea nõ
poteſt in paradiſum cũ palma intrare mar
tyrij: niſi diligenter feceris corpus meum
a carnificibus attrectari. Experimur z
nos cum patimur aliquid p re multum di
lecta/leuius ſuſtinem9: imo ſm phm.vij.
Eth.ca.vlt. delectatio excludit triſticiam
nõ tm̃ ꝯtrariam ſed etiã ꝯtingentẽ: ſi ſit
fortis. Ideo vt dt Scotus. Tanta poteſt
eſſe delectatio i vna parte aie: q excludat
vſum alterius partis. Sic z in patientib9
mitigatur triſticia interior ex aliqua con-
ſideratione rationis per quandam redun
dantiam a ſupioribus virib9 i inferiores vt
dicit ſanctus Tho.iij. parte ſumme.q.xlv

ar.vj. Cum autē chr̄s fuerit etiā in ip̄a
paſſione ⁊ morte ſm ſuꝑiorē portionē ꝑfe/
cte btūs: q2 cōprehenſor fuit ab inſtāti cō/
ceptionis: ⁊ ita maximū gaudiū fuerat in
portiōe ſuꝑiori volūtatis. Per miraculū
nouū (ait Scotꝰ) ita actū eſt: ꝙ ſicut glīa i
portiōe ſuꝑiori volūtatis nō redūdabat i
corpus: nec in vires inferiores/ vt maneret
corpus paſſibile: Ita ⁊ gaudiuȝ eiuſdem
portionis beatificū nō redūdabat: nec ex/
cluſit dolorem in appetitu ſenſitiuo: nec tri
ſticiam in portione inferiori: ſed nec in ea/
dem portione/ vt comparat̄ ad aliud obie
ctum. eodē vtiꝙ miraculo quo fuit ſimul
cōꝑhēſor ⁊ viator. Sic licȝ etiā vt via/
tor ſumme dilexerit deū: ⁊ in impletiōe di
uine volūtatis ꝓmptiſſimū ſe exhibuit: nō
tn̄ ſeq̄bat̄ delectatio ꝓpter ſuſpēſionē cau/
ſaꝝ naturaliū ab h̄ actu. Etſi reſpectu
obiecti charitatis ſ. dei dilecti: ⁊ de ſalute
humani generis ꝑ ſuam paſſiōem adq̄ſita
aliq̄ fuerit delectatio conſequēs actum di
lectionis nō beatifice/ ſed viatoris: illa fu
it ibi cohibita: ⁊ ab omni redūdantia ꝑ mi
raculū ſuſpēſa: vt nihilominꝰ vires anime
alie: aut etiā eadē reſpectu alterꝰ obiecti:
ꝑmiſſe ſunt agere qđ ſuū erat: vt vult Da
maſce. ⁊ allegat Tho. vbi ſ̄ Vn̄ oēs ani/
me vires paſſionū impetꝰ q̄ſi torrēs inebri
auit ⁊ ſuꝑrepleuit: vt verificaret̄ illud pſ̄.
Repleta eſt malis aīa mea. malis vtiꝙ
non culpe: ſed pene: ſm Auguſtinū. Ex
q̄b9 patet ꝙ dolor chr̄i fuerit puriſſimus:
om̄is conſolationis redūdātia impmixtꝰ.
Vn̄ manifeſtū eſt nulliꝰ ſancti aut viato
ris cuiuſlibȝ dolorem ⁊ triſticiam paſſioni
chr̄i poſſe compari: nō ſolum ex cauſis ſup̄
dictis: aut ex eo quia habuit corpus opti/
me diſpoſitū: ⁊ ſenſum optime ꝑceptiuum
⁊ appetitū ſūme ad ꝯtrariū inclinatū. Sȝ
ex eo quia fuit dolor puriſſimꝰ: cuiꝰ acer/
bitas nec ꝯſolatione ab alia potētia redū
dante fuit mixta. Et quia maxime a ratio
ne ꝑceptus quā in nullo abſorbere aut ob
tundere potuit: licȝ acerbiſſimꝰ fuerit: ob/
ſtante miraculoſa ꝯſeruatiōe dei. Ex q̄/
bus ſecūdo patet: nunꝙ̄ aliquē viatorem
ita a deo in penis derelictū: ſiue iuſtū ſiue
iniuſtum: quō a deitate derelicta eſt hūa/
nitas chr̄i. Iuſtos q̄dē multiplr̄ conſola/
tus eſt: ac redūdantiā ſpūalis leticie nō ꝓ/
hibuit. imo augmētauit. Iniuſtos ꝟo ⁊ſi
nō eſt ſpecialr̄ ꝯſolatꝰ: ſaltem nō ꝓhibuit/
q̄n dolor intenſus partis ſenſitiue rationē
obtunderet aut abſorberet. ⁊ ſic minus a
parte intellectiua ſentiret̄. Vnde euidē
ter apparet veritas illius in ꝑſona domini
in Threnis ſcriptū. O vos omnes q̄ trāſi
tis ⁊c̄. Quis em̄ vnꝙ̄ tam grauia: tā ſtu/
pēda ſuſtinuit: Deꝰ eſt q̄ patit̄: nec in aliq̄
torcular paſſionis ſibi alleuiat: q̄ ꝟuis ſu/
is vel om̄ino auferre/ vel alleuiare vel bre
uiare vires ꝯſueuerat tormentoꝝ. Nō par
cit ſibi q̄ peccātorib9 parcere ſolet. O ꝙ̄ vere
dixerat apl̄s: Proprio filio nō peꝑcit: ſed
pro nobis omnib9 tradidit illum. Roma.
viij. Non ſolum in mortē pro nobis tradi
dit deus filium vnigenitum: ſed ⁊ in penis
⁊ afflictiōib9 nō pepercit. Fuit autē iſta
derelictio humanitatis ſignificata figura
liter Leuit. xvj. in duob9 hircis: q̄ꝝ alte/
ro imolato: aliꝰ in ſolitudinē mittebatur.
Duo em̄ hirci humanitas ⁊ diuinitas chr̄i
intelligunt̄. Humanitate ḡ imolata: diui
nitas i ſolitudinē abijt. i. in celū. Vn̄ Eſi
cius ſuꝑ Leuit. In ſolitudinē. i. in celum
tempore paſſionis diuinitas abijſſe dicit̄:
nō locum mutans: ſed quodāmodo virtu/
tem cohibens: vt poſſent impij conſūmare
paſſionem. Abijt ergo. i. ꝟtutem cohibuit
⁊ portauit iniq̄tates noſtras: nō vt habe/
ret: ſed vt ꝯſumeret. deꝰ em̄ ꝯſumēs ignis
eſt. Hec aūt quia oculus corꝑalis i cru
ce pendētem aſpiciēs/ videre nō ꝓtuit: re
cte ad tāti doloris declaratiōem voce ma
gna clamauit (Eli eli lama aſaebthani)
Hāc vocē Mat. (q̄dam illic ſtātes ⁊ au/
diētes dixerūt: Heliam vocat iſte. Ceteri
dixerūt Sine: videamꝰ an veniat helias
liberans eum.) Quidam illic ſtantes: non
omnes: forſitan romani milites: ſm Hie/
ronymū: nō intelligētes ꝓprietatem ſermo
nis. vel iudei: ſolito ſibi ſermone verbum
domini depravātes imbecillitate infama
bant eū. ſ. ꝙ Helie vocaret auxilium: mi/
norē Helia reputantes. Ioan. (Poſtea
ſciens Ieſus q2 iā omnia ꝯſūmata ſunt) q̄
ſcilicȝ de chriſto paſſuro lex ⁊ prophete ꝑ/
dixerant. quia pauca reſtabant ante mor/
tem eius implenda. ſcilicȝ eiꝰ potatio: que
in promptu erat. Vnde ſequit̄ (vt conſum
maret̄ ſcriptura) pſal. lxviij. In ſiti pota/

uerunt me aceto. Jdeo ad illud reſiduum implendum (dixit Sitio) quaſi diceret ſm̄ Auguſtin̄. Hoc minus feciſtis: date qđ daturi eſtis. hoc ſolum ex ſcripturis implēdū reſtat ꝑficite qđ ꝑdixit. Non tn̄ aduerbiū vt: cauſaliter accipitur: ſed cōſecutiue. Non eīm qꝛ ſcriptum erat/ Jeſus egit: ſed qm̄ facturus erat: ideo pꝛedixit ſcriptura. Grauiſſima pena fuit ſitis illa: quod ex ſigno ⁊ ratione noſci poteſt. Signo: qm̄ veritas patris que ſimulare non nouit: dum tacet cetera q̄ ſuſtinet: ſpineam coꝛonā/ crucē/ clauos/ ⁊ vulnera: p̄ ſitis anguſtia clamat Sitio: maximū ſitis cruciatum declarat. Cui ⁊ rō conſentit. Nam nimium ⁊ diutius laboꝛauit: ſanguinem ſuum vndiq; ⁊ multipliciter fudit: in ſanguineo ſudoꝛe factꝰ in agonia: in genarum ſacrilega vellicatione: in crudeli ac iterata flagellatione: in ſacroſancti capitis denſaꝝ pungentium vepꝛiū q̄ſi coꝛone forti impꝛeſſione: in veſtium vulneribꝫ inherentium violenta ſpoliatione: in manuum pedūq; in quibus omnes coꝛpoꝛis nerui concurrunt ⁊ vene doloꝛoſiſſima foſſione. Propter qđ extracto tā copliciter ꝓcioſo ſanguine: coꝛporiſq; humoꝛibꝫ effuſis: aduſtum eſt ⁊ deſiccatum domini coꝛpus: atq; ſuper modum arefactum. ꝓpter quod in eius perſona ait pꝛopheta pſ. xxj. Sicut aq̄ effuſus ſum: ⁊ diſꝑſa ſunt .i. iūcturꝫ diſſoluta/ omnia oſſa mea. Factum eſt coꝛ meum tanq̄ cera liqueſcens in medio ventris mei. Aruit tanq̄ teſta virtus mea: ⁊ lingua mea adheſit faucibꝫ meis pꝛe nimia ſiccitate ⁊ defectu humoꝛis. quia pene totus humoꝛ Chꝛiſti exhauſtus fuit. ꝓpter quod in lanceatione. ſanguis exiuit ⁊ continue aqua. ad oſtendēdum ꝙ coꝛpus remanſit quaſi ſine ſanguine arefactum: vt dicit Nicolaus de Lyra ſuper eodem pſalmo

Super hec coꝛpus nudum vulneribꝫ plenum/ ſolis ardoꝛi ⁊ ventis expoſitum fuerat ad eius maioꝛem arefactionem. pꝛopter qđ in pſalmo. cj. dicitur. Oſſa mea ſicut cremium aruerunt. propt̄ interioꝛis humoꝛis euacuationem. percuſſus ſum vt fenum. Fenū a ſole ⁊ ventis vꝛedine percutitur. Jdeo ſeq̄tur: ⁊ aruit coꝛ meum. Quis autem cogitare poterit/ quanta ſitis tantam ariditatem ſequebatur: extracto fere omni humoꝛe in q̄ vita conſiſtit: Quis ꝑpendere valet: q̄ntū ſitis tāta cruciabat: que fame moleſtioꝛ eſſe ſolet: cuius ſenſus etiam doloꝛi vulnerū maximo vtriq; pꝛeualuit. Sed nunc audiamus quomodo refocillata eſt tanta ſitis moleſtia. Sequitur enim Joā. (Vas ergo poſitum erat aceto plenum) Lyra ſuꝑ Matthe. Scribitur in quodam libꝛo hebꝛaico: qui apud eos intitulatur Liber iudicum oꝛdinarioꝝ. ꝙ quia Salomon dixerat Prouer. xxxj. Date ſiceram .i. potum inebꝛiatiuū/ merentibus: ⁊ vinum his qui amaro animo ſunt. Bibant ⁊ obliuiſcantur egeſtatis ſue: ⁊ doloꝛis ſui non recoꝛdentur amplius. Jdeo ex occaſione huius verbi/ ſenioꝛes ſtatuerāt vt condemnatis ad moꝛtem daretur vinū aromaticum ad bibendum/ vt facilius tolerarent paſſionem. Jn Hierl'm autē erant matrone deuote ⁊ compaſſiue/ que hoc vinum dabant ex deuotione. Judei igitur nimia crudelitate moti: tale vinum datum pro Chꝛiſto ⁊ alijs duobus cum eo crucifixis: acceperunt ſibi: ſm̄ quod dictum eſt Amos. ij. Vinum damnatoꝝ bibebant: ⁊ loco eius poſuerunt acetum cum felle mixtum. Audita ergo voce domini Sitio. Math. (Continuo currens vnus ex eis: acceptam ſpongiam impleuit aceto) ideſt tali potu amariſſimo. Joan. (Hyſopo circumponens. Mattheus. Impoſuit arundini ⁊ dabat ei bibere) Ecce chariſſimi inauditam peſſimoꝝ rabiem. Nā (vt ait Chryſ.) ſi decēmilia habuerimus inimicoꝝ. ⁊ ſi inſanabilia paſſi ſumꝰ videntes eos deficere/ reflectimur. Hi vero neq; expiati ſunt ad eum: neq; in his que videbant facti ſunt manſueti. Sed ſeuiebant magis ⁊ inſaniam intendebant: ⁊ ſpongiā afferentes/ aceto potabant. Heu qualis cena poſt tantos laboꝛes. Heu quale vltimum vale/ celoꝛum regi iam exituro ex hoc mundo offertur: laboꝛauit foꝛtiter: ⁊ aruit: pꝛo cena in hoꝛa cene ſolum potum petijt. Ecce filij diaboli: pꝛo cibo fel: ꝓ potu obtulerunt acetum. Conſidera o anima deuota: quomō fons vite aruit qui in vltimo feſtiuitatis die magna voce clamauit. Si q̄s ſitit: veniat ad me ⁊ bibat. Joan. vij. Qui petentibꝫ dat aquam viuam: ex qua qui biberit/ fiet in eo fons aque ſalientis in vitam eternam. Joan. iiij. Qui deniq; terram rore inebꝛiat ⁊ imbꝛibus: ⁊ vniuerſa potat: ſuper modum ſitit: in extremo pendens ſupplicio: ⁊ aque gutta negatur. Sed ad doloꝛis

augmentum: acetum felle mixtum propina-
tur. Hinc Augꝰ. ait in quodam ſermone
de paſſione. Propinator fontium potatur
aceto: mellis dator cibatur felle: flagellatur
remiſſio: condemnatur venia: illudit maie-
ſtas. irridetur virtus: largitor imbriũ ꝯfun-
ditur ſputis. Verũtamen quia nouit do-
minus quo potandus erat: non ſitis mole-
ſtiſſime refocillationem queſiuit: ſed lingue
ſue ⁊ oris benedicti iteratam afflictionem:
vt in omnibꝫ ⁊ per omnia membra ꝓ nobis
ſua ſponte pateret. Idcirco potum hũc ſum
pſit: non ad ſitis ſedationem: ſed ſolam affli
ctionem. Poterat eñ potus ille quãtũcũq̈
amarus: quia humidus / ſi in viſcera traie-
ctus fuiſſet / vtrũq̈ releuaſſe. Non ergo bi-
bit: traijciendo vbi recreari poterat: ſed gu-
ſtauit. hoc eſt: in os ſuum ſumpſit: vt linguã
⁊ palatum: organum ſcꝫ guſtus amaricaret
Scimus enim nõ niſi in organo guſtus ſen
tiri poſſe amaritudinem. Traiectus enim i
viſcera cibus aut potus non diſcernitur an
dulcis fuerit aut amarus. Et hoc eſt quod
dicit Mattheus (Et cum guſtaſſet: noluit
bibere) ſcꝫ traijciendo in viſcera. Propter
idem non contrariatur Marcus dicens (Et
non accepit) Joanni dicẽti (Cum accepiſſꝫ)
quia loquitur Marcus de acceptiõe vt po
tus perfecti ad recreationem ſumpti in viſce
ra. ſic enim noluit bibere: vt Mattheus di
cit. Joan. vero cum accepiſſe in os ad guſtã
dum: teſtans inquit Cum accepiſſet. Qđ
clarius innuit Matth. dicẽs. Cũ guſtaſſet
Fuit autem illa tante amaritudinis gu-
ſtatio penaliſſima: eoq̈ lingua ⁊ fauces pro
pter nimiam ariditatem vehementer traxe-
rant humorem felleũ. ⁊ ita vehemẽter ama
ricati ſunt ⁊ puniti. Alioquin cur per ꝓphe-
tam dominus / huius amaritudinis tam di
ligenter nobis cõmendaſſet memoriam: di-
cens. Recordare paupertatis ⁊ tranſgreſſio
nis mee: abſinthij ⁊ fellis. Ideo etiam tãq̄
ſi in guſtu aceti ⁊ fellis totius amariſſime
paſſionis conſummata plenitudo conſiſte-
ret. Joannes (Cum accepiſſet: modo predi-
cto (dixit Conſummatum eſt) ſcilicet q̈cq̈d
de me ſcriptura predixit: quantum ad oĩa
patienda. nihil reſtat cruciatu liberum. Im
pleta eſt ſcriptura q̄ dixit. Repleuit me ama
ritudinibus: inebriauit me abſinthio. Thre
no. iij. Conſummatum eſt opus qđ dedit
mihi pat̃ vt facerẽ. Conſummata eſt obedi
entia mea vſq̈ ad mortẽ crucis. vniuerſus
labor: pena ⁊ dolor: ⁊ q̈cquid ad hoīs repa-
tionẽ fieri oportuit: anteq̈ morerer ꝯfectum
eſt. Conſummatũ eſt opꝰ redemptiõis hũa
ne. Nam ⁊ mors ipa iam in ianuis eſt: q̄ q̄a
modicũ diſtat: nihil diſtare videtur: q̄ ⁊ ipſa
iam cõſummatur. Hinc Leo papa ſermo
ne qui incipit. Expectationi veſtre: ait. De-
guſtato aceto / dominus quod illa dabat vi
nea que ab auctoris ſui plantatione degene
rans conuerſa fuerat in amaritudinem vi-
tis aliene / conſummatum eſt ait. hoc eſt: cõ-
plete ſunt ſcripture. non eſt amplius quo in
ſaniam populi furentis expectem. Nihil mi
nus pertuli q̄ que in me fore p̄dixi peracta
ſunt myſteria infirmitatis: propinantur do
cumenta virtutis. Hec Leo. Videri autem
poſſet alicui ſuperficialiter attendenti: ver-
bum hoc non eſſe meroris: ſed gaudij magis
vel leticie: tanq̄ eius qui iam duriſſimos la
bores finiuiſſet. Sed inueniemus etiam in
hoc verbo maximam cordis mitiſſimi Jeſu
triſticiam ſi diligentius ſpeculemur. Cla-
mabat dominus: iam omnia ex parte ſui
ad hominis liberationem requiſita: cum in
comprehenſibili labore ⁊ paſſionis amari-
tudine ſufficienter pro totius mundi ſalute
conſummata. Sed quia nouit tantum la-
borem tam in paucis ſalutis effectum ha-
biturum / reſpectu damnatorum multitudi
nis. quod etiam paucitas in fide cum Chri
ſto manentium figurabat. Sed ⁊ opus ſa-
lutis nouit plurimis ingratis: adhuc con-
ſummatam domini paſſionem quantum in
ſe eſſe poterit innouaturis: in pondus malo-
ris damnationis future: qui leuius tuliſſe-
ſent damnationem ſuam: ſi nunq̄ crucifi-
xus fuiſſet ſalutis auctor. Tunc autem in
penarum infinibiliũ plenitudine / videbunt
in quem tranſfixerunt. Hinc redemptor hu
mani generis: pater miſericordiarum: qui
vult omnes homines ſaluos fieri: quoniam
omnia ad id pertinentia ſui ex parte cõſum
mauit: ſup omnes vulnerum ſuorum ⁊ cor-
poralis pene dolores mentis: triſticia eſt af-
flictus. De quo etiam vide ſupra. In cu-
ius ſignum cum offerret paſſionem ſuam in
cruce: pro ſolis vtiq̈ electis efficaciter: ⁊

pro nullis alijs trinitati eam pro talibus tm̄
efficaciter acceptanti: vt dicit Scotus in .iij.
diſ. xix. Abundantiſſimas fudit lachrymas
videns ⁊ clare prenoſcens tantam preſcito-
rum multitudinem: et paucitatem numeri
electorum quas lachrymas: licet taceat euan
gelium: quia multa fecit Jeſus que in euan-
gelio non ſunt ſcripta Joan. vlti. Apoſtolus
tamen non tacuit: qui ad Heb. v. huius me
mor ſacrificij: ait. Qui in diebus carnis ſue
id eſt paſſibilitatis: preces ſupplicationeſq;
ad eum qui poſſet ſaluum illum a morte fa-
cere. ſ. patrem potentem a morte preſeruare:
ſi voluiſſet. ſed propter hominis redemptio-
nem noluit. cum clamore valido ⁊ lachry-
mis offerens. ſ. ſeipſum cum precibus in cru
ce. De clamore valido audiuimus: cum
clamauerit. Eli eli. Sed ⁊ expirans clama
uit voce magna. De lachrymis nihil dubi-
tandum quin multo plures fuderit pro re-
demptione totius generis humani hoc actu
liberandi: quam pro morte Lazari ſuſcitandi.
Putandum autem eſt/lachrymas fuſas poſt
clamorem validum: conſummatis iam omni
bus. Tunc enim tempus erat ſuam paſſio-
nem in effectu offerendi. propter quod ſequi
tur. Et exauditus eſt pro ſua reuerentia. Pro
quibus? Haud dubium quin pro paucis:
id eſt electis. Hinc ſequitur. Et conſum-
matus factus eſt omnibus obtemperanti-
bus ſibi cauſa ſalutis. Obtemperant ſoli
electi: reprobi repugnant. Multitudo ergo
lachrymarum magnitudinem triſticie ſi-
gnat quam intulit damnandorum multitu
do pro quibus ſua oblatio ⁊ ſi ſufficeret: eo
rum tamē obſtanti rebelli contumacia qua
remedium ſalutis abijciunt: inefficax re-
manebat. Inter hos inexplicabiles dolo
res/fletus ⁊ triſticias morti appropinquans:
cepit langueſcentes oculos fons vite depri
mere: faciem palleſcere: ac morientis ſpeciem
preferre. Matt. (Iterum Luc. Clamans
voce magna Jeſus: Pater/ait. In manus
tuas commendo ſpiritū meum) Ultimū ver
bum dominus protulit: quo non tam ani-
mā ſuam quam electorum omniū/patri commē
dauit. Sicut dicit Athanaſius. Commen
dauit patri per ſe vniuerſos mortales in ſe
viuificatos. nam ſumus membra eius ſm
illud apoſtoli. Omnes vnum eſtis in chri-
ſto. Licet enim: vt dicitur in glo. ſup Tobiā.
domino in cruce paſſo: diabolus qui procurante
crucifixus erat. aduenit querens ſi quid peccati
inueniret. Cui etiam conſentit Greg. in .ij. ho-
me. xxxix. ita dicens. Ad deum carne mori-
entē/venit ⁊ in illo aliquid queſiuit: in quo
nihil inuenire potuit. Nō tamē eius timore
hanc vocem emiſit: ſciens quia nihil in eo iuris
habuit: ſicut ipſe teſtatus eſt. Uenit prin-
ceps mundi huius: ⁊ in me non habet quicquam Jo
an. xiiij. Spiritum deniq; ſuum patri no-
uit cōmendatiſſimū: ⁊ deitati vnitum: hypo
ſtatice ⁊ beatifice. Non ergo pro ſe indiguit
huiuſmodi recōmendatione. Uerbum illud cum
maximo dolore mortis. ſ. prolatum eſt. quo
niam ſicut clamās expirat: et expirando cla
mat. Nullius autem mortalis vnquam mors
penalior fuit morte chriſti. nedum propter
horribiles penas precedentes: aut vehemē
tem inclinationē anime nobiliſſime ad corpus
optime complexionatū: propter quā triſtior fue
rat ſeparatio Nec ſolū propter triſticiā amiſ-
ſionis vite nobiliſſime. De quo ſupra: ſed ex
alia ſingulari cauſa. Quamuis enim inter
omnes penas mors acerbiſſima ſit: quia in
ter omnia terribilia eſt terribiliſſima. iij. Eth.
capitulo. xiiij. tamen in ipſa anime ſeparati
one dolor non ſentitur. Eo quod prius deficit
diſpoſitio neceſſario requiſita ad ſentiendū
quam ad animationem: ſiue quam anima ſepare-
tur. Poteſt enim anima ad tempus manere
in ſolo opere potentie vegetatiue. Unde pri
us ceſſat vſus ſenſitiue: et per conſequens
intellectiue: que non poteſt eſſe in actu ſine
virtute ſenſitiua: vt patet. iij. de anima. ca.
iiij. Nequaquam enim ſine phantaſmate anima
intelligit. Et cap. v. non ſentiens nihil vtique
addiſcit neq; intelligit. Sed cum ſpecu
letur: neceſſe eſt ſimul phantaſmata ſpecu-
lari: id eſt repreſentare. Nullus ergo ho-
minū ſm nature curſum moriens in ipſa ani
me ſeparatione potentiarum cognitiuarum
vſum habet: ideo tūc dolorem non ſentit.

Unde nullus amaritudinē mortis cogno
ſcere valet intuitiue. Anima autem chriſti ſicut
fuit in perfecto vſu intelligendi in inſtanti cō-
ceptionis: ita etiā in ipſa ſeparatione. Ideo
cognouit ſe actu ſeparari a corpore ad minus
per ſpeciem infuſam: et omnem corporis
diſcraſiam: quod ſuper omnia fuit penaliſſi-

mũ. Jmo ita penale ꝙ ſi in alijs morientibꝫ non deficeret diſpoſitio ad ſentiendum requiſita per poſſibile vel impoſſibile: tñ ꝓpter eiꝰ vehementiã abſorberet omnẽ vſum cuiuſlibet potentie cognitiue: cũ hoc ſepe faciat dolor minor. Sed anima chr̄i ab oĩ abſorptione preſeruata eſt: vt diſtinctiſſime ⁊ ita penaliſſime omnẽ ſentiret dolorem. Maximꝰ ergo fuit dolor chr̄i ex morte: cuius ſimilem nũ ꝗ̃ moriens hõ vl̕ brutũ ꝑcepit. Hũc ergo magnũ ⁊ maximũ dolorẽ hoc magno clamore inſinuauit. Demonſtrauit nihilominꝰ hoc clamore valido: q̃r nõ neceſſitate ſed ſua voluntate moritur: tanq̃ꝫ habens ꝑtãtem ponere animã ſuã. Jn q̃ potentia ſ̃bi apte demonſtratur: ſicut ait Hiero. Diuine poteſtatis indiciũ eſt emittere ſpm̄: vt ipſe q̃cꝫ dixerat. Nemo pōt tollere animã meã a me: ſed ego ponã eam a meipſo: ⁊ rurſum accipiã eã. Et Chry. Clamãs voce magna emiſit ſpm̄. vt oſtendatur q̃r ſm̄ eius ꝑtãtem id gerebatur Per hoc em̄ ꝙ moriens vocẽ magnã emiſit: apertiſſime ſe verũ deũ oſtendit: q̃r homines cum ſic moriunt̃: vix tamẽ vocem emittunt: clamare nõ poſſunt. Et Glo. Nos cũ nulla voce/ vel cũ ima morimur qui de terra ſumus. Jlle autẽ cũ exaltata voce expirauit q̃ de celo deſcendit. Q, aũt cõmendatio ſpiritus dn̄i in manꝰ p̄ris fuit vox illa magna qua emiſſa expirauit: vt dicunt Mattheꝰ ⁊ Marcus. Rabanus ſuꝑ Marcum: atcꝫ Beda ſuꝑ Lucam oſtendunt ita dicentes. Quid hac voce magna dixerit. Lucas aperte deſignat dicens. (Pater in manus tuas cõmendo ſpm̄ meũ. Et hoc dicens inquit expirauit.) Quod ṽo ſcribit Joan. (q̃r cũ accepiſſet Jeſus acetũ: dixit Conſummatum eſt. ⁊ inclinato capite tradidit ſpiritum.) Jnter illud q̃d ait: conſummatũ eſt. ⁊ illud. Jnclinato capite tradidit ſpiritũ: emiſſa eſt illa vox magna quã tacuit Joannes: alij tres cõmemorauerunt: Jdeo iterũ .i. ſecundo clamauit: vt dicit Mat. Clamauit p̄mo Eli eli. clamauit ſecundo cuꝫ lachrymis (Pater in manus tuas cõmendo ſpm̄ meũ) Hoc ergo clamans voce. Joan. (⁊ inclinato capite. Lucas expirauit) non quia expirauit inclinauit caput: ſed ſua ſponte prius inclinauit caput. ⁊ ſic emiſit ⁊ tradidit ſpiritum animã .ſ. ſuam: omniũ creaturarum ſpiritualium perfectione nobiliſſimã. Sic fons vite in q̃ oia que facta ſunt vita erant. Joan. j. moritur. Et vt a morte perpetua nos reos liberaret: preciũ cariſſimũ: cui vniuerſa creatura comparari non poteſt: innocentem ac ſanctiſſimã animã verbo vnitam tradidit deo patri: factus ei obediens vſcꝫ ad mortem: mortem autem crucis. Cui ſit laus ⁊ gloria ⁊ imperium cum eodem patre ⁊ ſpirituſancto cum quibꝫ viuit ⁊ regnat deus vnus per infinita ſecula ſeculorum Amen. Pater noſter q̃ es in celis ⁊c̄.

Articulus quartus ⁊ vltimus partis q̃rte: de his que acta ſunt in apertione lateris chriſti.

EJa nunc chariſſimi intuemini vite noſtre auctorẽ pro nobis mortis ianuas introire: vt nos ad vite vias reuocaret. Tradidit ſe rex ꝓ ſeruo: iudex pro damnato moritur. pro homine deꝰ: ꝓ creatura creator crucifigit̃: innocens ꝓ nocente. Demus ⁊ nos lachrymarũ flumina in tantis doloribꝫ morienti: quoniã ipſe ꝓor dilexit nos: ⁊ lachrymatꝰ eſt ꝓ nobis. Doluit olim rex Dauid ſuꝑ mortem Jonathe amici ſui: non pro ſe: nec ſua occaſione morientis: ita cum plangẽs. Doleo ſuper te frater mi Jonatha: decorus nimis: ⁊ amabilis ſuꝑ amorẽ mulierũ. Sagitta Jonathe nunq̃ꝫ redijt retrorſum: quõ cecidit fortis in bello: aquilis velocior: leone fortior: in excelſis ſuis occiſus eſt .ij. Regũ j. Et ecce plus q̃ꝫ Jonathas hic. Jonathas interpretat̃ columba veniens: vel dn̄i donatio. Ecce verꝰ Jonathas chriſtꝰ nobis a d̃o p̄re donatꝰ. ſicut Eſa. cõmemorat ca. ix. Puer natus eſt nobis ⁊ filius datus eſt nobis. Suꝑ quẽ veniens columba viſa eſt. Mat. iij. Jmo ⁊ ipſa columba ſimplex ſine felle. Et hic non ꝓ ſe ſed nobis moritur. Faciamꝰ ⁊ nos planctũ vnigeniti dicẽtes. Doleo ſuꝑ te dn̄s meꝰ ⁊ deus meꝰ: rex meꝰ ⁊ defenſor meꝰ. mgr̄ meꝰ ⁊ pater meꝰ. imo ⁊ frater meꝰ. Amantiſſime Jeſu: amabilis valde ſuper amorem vniuerſe creature. Sagitta tua

nunq̃ abijt retrorſum. Sagitte em̃ tue do-
ctrine tue acute valde. quia viuus eſt ſermo
tuus ⁊ efficax: penetrabilior oi gladio anci-
pite: pertingens vſq̄ ad diuiſionez anime ⁊
ſpūs. Nec declinauit clypeus tuus de bel
lo. Scuto gratie ⁊ bone voluntatis tue co-
ronaſti nos. Haſta orationum tuaꝝ nō eſt
auerſa: quia etiam pro tranſgreſſoribus ora
ſti vt non perirent: quanto magis p̲ amicis?
Tu leone fortior. Etenim tu leo de tribu
iuda / ſupaſti illum leonem qui rugiens cir-
cūit querens quem deuoret. Tu aquila
velocior: exultaſti vt gigas ad currendam
viam: ad implendum myſteriū incarnatiōis
tue: donec ſicut aquila p̲uocās ad volādum
pullos ſuos: expandiſti alas brachiorū tuo-
rum in cruce: ⁊ ſuperuolitans aſſumpſiſti
nos: ⁊ portaſti in humeris tuis: in fortitudi
ne tua ad habitaculuz ſanctum tuum: in do
mum familiaritatis ac charitatꝫ tue. vbi de
oue ⁊ drachma perdita ⁊ inuenta feciſti con
uiuium amicis tuis: beatiſſimis ſpiritibꝫ fa
ciens gaudium de peccatore penitente. Et
cum talis ſis ⁊ tantus in excelſis: occideris:
morte turpiſſima condemnaris. ſpirituq̄ in
manus patris cōmendato: capite inclinato
expiras. Venite queſo cōdolete mihi oēs
qui gaudere deſyderatis in domino. Atten
dite noſtrum manufortem: quomodo contri
tus eſt: noſtrum deſyderabilem q̄ miſerabi-
liter deformatus eſt: pacificum noſtrum q̄-
modo in bello peremptus eſt. Ubi rubor
roſeus: vbi candor niueus: vbi in corpore tā
contrito decor eximius? Heu heu lux ocu
lorum clariſſima cernitꝰ extincta: ſplendor fa
ciei diuinus q̄ſi fuligo contenebratus. Ex-
palluerūt gene amabiles: pendēt labia oris
dulciſſimi. Exaruit virtus omnis: tremit ef
feto corpore tenſa cutis. Sic ſpecioſum for-
ma p̄ filijs hominuz corpus exangue manet
⁊ deformatū velut leproſi: ac omniū nouiſſi
mi viroꝝ. Ve ve peccatis hoīm: q̄ te inno-
centiſſimum dominum occiderunt. Ego em̃
debui / ⁊ tu ſoluiſti. ego peccaui: ⁊ tu pecca-
ta mea in corpore tuo ſuper lignum portaſti
ego ſum filius mortis: ⁊ tu vt me viuifices
vitam tuam precioſiſſimam tradidiſti. Me
rito doleo ac inceſſantes lachrymas fundo.
Sed pro me magis: non pro te. quoniam ⁊
ſi foris denigraris: manet tibi intus formo

ſitas tua integra: qui es ſplēdor paterne glo
rie ⁊ lux claritatis eterne. Merito ingemi-
ſco ⁊ ſingultuoſis vocibus mortem domini
mei plango: quam etiam inſenſibilia elemen
ta ferre non poterant. ſꝫ pro creatoris ſui ca
ſu: ſe caſura / indicijs quibꝫ poterant demon
ſtrabant. Nam Matth. (Et ecce velum
templi ſciſſum eſt in duas partes a ſummo
vſq̄ deorſum. ⁊ terra mota eſt ⁊ petre ſciſſe
ſunt: ⁊ monumenta aperta ſunt: ⁊ mlta cor-
pora ſanctoꝝ qui dormierunt / reſurrexerūt)
non tunc quando monumenta aperta ſunt
ſcꝫ hora mortis Chriſti: ſed poſtea quando
reſurrexit tunc cum eo ſurrexerunt tanq̄ te-
ſtes ſue reſurrectionis: vt vult Hieronymꝰ.
Ut ſic Chriſtus eſſet primogenitus reſurre
ctionis ex mortuis. p̲pter qd̓ in Apocal. dici
tur p̄mogenitꝰ mortuoꝝ. Et. j. Corinth. v.
Chriſtus ſurrexit a mortuis primitie dormi
entium. Et hoc eſt quod ſubditur (Et exeū
tes de monumentis poſt reſurrectionem eiꝰ
venerunt in ſanctam ciuitatem: ⁊ apparue-
runt multis.) De hac electorum turbatio
ne ait Leo ſermōe qui incipit. Exigit fides
Emittente ſpiritum Chriſto / omnia elemē
ta tremuerunt: denſis tenebris ſplendor ſo-
lis obductus: extraordinarie nocti ſubdidit
diem. Stabilitatem ſuam terra / profundis
ſuis concuſſionibꝫ labefacta / non tenuit. Et
petrarum firmitas cōfracta ſoliditatē diſſi-
luit. velum templi quo prioris myſteria tem
poris non erant vlterius obūbranda / diſciſ
ſum eſt. ⁊ multorum ſanctorum corporibꝫ ex
citatis: ad premuniendam reſurrectionis fi-
dem: monumenta patuerunt. In vos er-
go o iudei celum ⁊ terra ſentētiam tulit: vo-
bis ſol ſeruitutem ſuā dieſq̄ ſubtraxit. Uo
bis famulatum ſuum elementoꝝ ordines de
negarunt. Et recedente a legibꝫ ſuis miniſte
rio creature: veſtra obcecatio: veſtra eſt ſigni
ficata confuſio. Uobis enim dicentibus.
Sanguis eius ſuper nos ⁊ ſuper filios no-
ſtros: merito hoc tributum eſt: vt quod ve-
ſtri generis impia perdidit portio: aſſequa-
tur hoc fidelis gentium plenitudo. Cur
non compateremur nos fide Chriſti imbuⁿ-
ti: cum ⁊ gentiles his auditis conuerſi: do-
mino compatiuntꝰ. Matth. (Centurio em̃
⁊ qui cum eo erant cuſtodientes Jeſum: vi-
ſo terremotu ⁊ his q̄ fiebant timuerūt vald̓.

Mar. (Et videns Centurio ꝙ ſic clamans
expiraſſet. Lu. Glorificabat deum dicens.
Vere hic homo iuſtus erat. Matt. Marc.
Vere hic homo filius dei erat.) Videbant
eñ ſm Hieroñ. ꝙ illa vox non poterat for-
mari naturalit̃ ab homine ſic ꝓpinquo mor-
ti. Ideo concluſerat: ꝙ formata eſſet ſuper-
naturaliter virtute diuina: ꝛ per cõſequens
eũ q̃ formauerat eſſe deũ. Aug⁹. Cũ poſt
illam vocẽ cõtinuo tradidiſſet ſpiritũ: hoc ma
xime q̃ aderant ſunt mirati: longa eñ mor-
te cruciabantur in ligno ſuſpenſi. Erat autẽ
Centurio ille (ait Bern.) incircũciſus: ſ3 nõ
aure: q̃ ad vnã expirantis vocẽ: ſub tot infir
mitatũ indicijs / dñm maieſtatis cognouit.
Ideo nõ deſpexit quod vidit: q2 credidit qd
nõ vidit. nõ credidit ex eo quod vidit: ſed ex
eo qd audiuit. quia fides ex auditu eſt. audi
tus autẽ ꝑ verbũ Chriſti. Et in ſermone. ij.
de Epiph. ait. Centurio vitam cognouit in
morte: ſummum ſpm̃ in expiratione. Nec tñ
ſolus Centurio. Lucas (Et oĩs turba corũ
qui ſimul aderant ad ſpectaculũ iſtud,) Si-
mon de Caſſia. lib. xiij. A ſeculo (inq̃t) vſq3
in ſeculũ nõ fuit tale ſpectaculu3: quo tant⁹
taliter moreref. Spectaculum magnum in
qd deſuper pater: de terris mater: angeli ꝛ
demones: homines viui ꝛ mortui: patriar-
che ꝛ ꝓphete: amici ꝛ emuli: varia intentiõe
ſpectabant. Turba ergo que ſimul aderat
ad ſpectaculum. Lu. (ꝛ videbat que fiebãt:
ꝑcutientes pectora ſua reuertebantur) peni
tentes ſc3 ꝛ dolentes de Chriſti iniuſta occi
ſione. Fuerunt illi (vt dicit Lyra) qui a
peritis decepti fuerant: nam ꝛ periti obdu-
rati: nec viuenti nec mortuo ſunt compaſſi.
Hinc Ambroſi⁹ ſuper Lucam. Denique
iam etiam Centurio dei filium quem cruci-
fixerat confitef. O duriora ſaxis pectora: ſ3
horum corda durantur: iudex arguit: credit
miniſter: proditor ſcelus ſuum morte condẽ
nat: elementa fugiunt. terra concutitur: mo
numenta reſerantur: iudeorum tamen immo-
bilis duritia manet orbe concuſſo. Et
Beda. Quanta ergo cecitas iudeorum qui
tot per dominum virtutib9 factis: tantis in
morte eius apparentibus ſignis: credere re-
ſpuerunt: ꝛ inſenſibiliores gentibus / domi
num glorificare vel timere contempſerunt.
Luc. (Stabant autem omnes noti eius.
Matt. Et mulieres multe a longe: que ſe-
cute erant Ieſum a Galilea: miniſtrãtes ei.
Mar. de longe aſpicientes. Lu. ꝛ hec vidẽ
tes. Mar. Inter q̃s erat Maria magdal
ne: ꝛ Maria iacobi: ꝛ Ioſeph matr: ꝛ Ma
ria ſalome. Matth. mater filiorũ Zebedei.
Mar. ꝛ alie multe: q̃ ſimul cũ eo aſcẽderãt
Hieroſolymã) Noti dñi ſtabãt a lõge: di
cente Simone de Caſ. corꝑe: magis tñ men
te deficiente: fide in deitate manente: quia
de carne ſpiritus abſceſſerat: vt non crederẽ
tur idem viuens ꝛ mortuus Chrs: q̃ q̃uis in
anima ꝛ corpore diuideref ad tps: deitate ſꝑ
idem exiſtens in nullo manebat diuiſus.
Mulieres vero he ſeq̃banf Chrm: cui tanq̃
pauperi: vite neceſſaria q̃b9 egere voluit / mi
niſtrabant de ꝓprijs facultatibus: ſperãtes
bonorum Chri ꝛ collegij eius eſſe participes: ꝛ
liberari a malis. Audierãt eñ magnam ele
moſynam fore ꝓturẽ: ꝛ ipam deberi paupi-
bus: non diuitibus / ratio eis iuſticie ſuadẽ
bat. Summam aũt in Chro nouerant pau
pertatem: cui nulla poſſeſſio: nulla domus:
non cenſus ex lucro: non ſũmata vita ex ſtu
dio nobilium ſeu diuitũ amicorum. Et ipe pau
per: magis ſumebat a paupib9 opem. Quã
uis ſi diuitem aut nobilẽ aliquem adijt: nõ
opem: ſed fidem querebat. Nec nõ ꝛ ille mu
lieres / archimatrẽ virginẽ verebanf: quam
videbant ſuꝑ oẽs feminas / virtutũ oim clari
tate pollentẽ. Merito hec ergo matr. q2 mu-
lier / ſequẽdi filij alijs mulieribus ꝓbebat au-
daciam. Sorores vero virginis ipam ſeque-
banf poſt filium: cõgratulantes ei: quia tã ſ-
ta ꝓle videbant ipam ditatam. Nũc vero cõ-
dolẽtes eidem: q2 vnico filio ꝓuabaf. ꝛ etiã
filios ſeq̃banf cũ Chro q̃s oẽs videbãt oia
reliquiſſe: atq3 Chrm in carne ꝓpinquũ: vita
ꝛ moribus ſubſequẽtes quorum amor etiam al-
liciebat ꝛ matres. Mixta ergo erat cau-
ſa ſeq̃le in ſororib9 virginis: q̃uſq3 deſuꝑ ſpũs
ſanctus corum aiab9 illuxit: ꝛ retraxit huma
na oia ad diuina: ꝛ in ſpũalẽ affectionẽ trãſi
ret oĩs humanus amor. Diſcipula etiam
magdalena q̃ Chrm ardenti⁹ amabat poſt
matrem: non deerat paſſioni. que tã altas a
Chro affectiões in mẽte ſuſceꝑat. Seq̃baf
ipa magiſtrũ: dñm atq3 dilectum: ꝛ ſuã ma-
trem: quã poſt filiũ in dñam ꝛ matrẽ amo ꝛ
rei veritate ſuſceperat. Hec Simon. Sta
bant quidem he mulieres a longe: ſed mat
domini ꝓpe. Veriũtamen ꝛ de ipſis Ioã ait

quia ſteterunt iuxta crucē. q: ſm Lyram. ſu
per Mat. poſt Aug. erant longe reſpectu mi
litū chriſtum crucifigentiū ꝛ cuſtodientiū: ſed p
pe reſpectu alioꝝ aſtantiū: nō enim erant ita
longe qn poſſent eū audire loquentē: qn di
xit matri ſue Mulier ecce filius tuus. Poſ-
ſumus tñ (vt Rabanus ait ſup Mat.) intelli
gere: q ille que ſimul aderant cū matre dñi.
poſtq̄ eā diſcipulo cōmendauit: abire iā ce-
perant: vt a denſitate turbe ſe eruerēt, ꝛ cete
ra que facta ſunt longius intuerent: vt ceteri
euangeliſte q poſt mortē dñi eas cōmemora
uerunt iam longe ſtantes cōmemorarent.
Hec Raba. Ecce chariſſimi: quales dño
mōi exequias agūt: nō reges: nō pncipes: n
huius mōi magnates: vniuerſoꝝ pncipē de
plorant: ſed pauce muliercule. de quo Si-
mon de caſſia ait. Vide pceres ꝛ magnates
dominū mōi tam turpiter mortuum lamen
tantes: vide principes conuenientes ad fu-
nus: vide aſſiſtentes reges tanto dño expirā
ti. Stāt a lōge noti: ꝛ mlieres dñm mortuū
funeraliter plorant. Verūtamen quod ſe
ui homines nō agunt: inſenſibilia cuncta p-
ficiunt. Et qd tūc actū non eſt a pfidis vſq
ad finē huius ſecli agere nō ceſſant deuoti
fideles in cōpaſſiōe cordis. Ad hoc ipm nā
q ꝛ mō conuenimus: ad audiendū hec ꝛ his
cōpatiendū q pferre p nobis dignatus eſt do
minus nedū viuus ſ ꝛ mortuus: vitā eīn hu
manā chri mors voluntarie aſſumpta ter-
minauit: ſ paſſionē nō finiuit. qn quē viuū
perſecuta eſt inſatiabilis peſſimoꝝ furia pſe
quit ꝛ mortuū recte inſatiabilis: quia ſicut
non viuo: ita nec parcere nouerat mortuo.
Nam referente Joanne (iudei qm paraſce-
ue erat. i. dies veneris: in cuius veſpa incipit
ſolennitas ſabbati (vt nō remanerēt in cru-
ce corpa ſabbato) erat ei hoc decens i tanta
ſolennitate. (Erat aūt magnus dies ille ſab-
bati). i. paſcalis. nā ſolennitas eius duplica-
bat ppt octauā paſce cōcurrentē (Rogaue-
runt Pilatū vt frangerent coꝝ crura) qtūs
ſic mortui deponerent de patibulis: vt vl ſic
viderent leges obſeruatores: que ait. qn pec
cauerit hō: q ſit morte plectendus: ꝛ adiudi
catus morti appenſus fuerit in patibulo: non
pmanebit cadauer eius in ligno: ſed eadē die
ſepeliet: q: maledictus a deo ē ois qui pendet i
ligno Deut. xxi. Verū licet allegabant
preſidi reuerentiā ſabbati: in corde tamē ma
gna malicia tenebant: vt dicit Simon de
caſſia. Siquidē ne ppter ſigna facta chriſto
moriente in ſabbati quiete tumultus ppli na
ſceret ꝛ exviſo i cruce corpe: turba facile mo
bilis moueret pcauerūt ad illud corpus reue
rentiā fieri: ppter ſigna terrentia. Jā ei vide
bant in religionē cōuerſos chri crucifixores
Et intuebant vultus hoim ꝛ mulieꝝ ſignorū
nouitate mutatos. Et in vulgo verba tre-
mentia reſonabant: velut maioꝝ maloꝝ pre
ſagia futurorū. Ex quo mali pauefacti iu
dei: magis q̄ reuerentia ſabbati volebant:
q frangerent crura latronū: vt tali mortui
acerbitate penarū ſimul cū chro iam mor-
tuo tollerent. vicz ab aſpectibus hoim: ne cor-
pi chriſti reuerentia fieret pietate turbarū.
(Venerunt ergo milites: ꝛ primi quidē fre-
gerunt crura: ꝛ alterius q crucifixus eſt cum
eo) Fuerunt ſm Nicolaū de Lyra duo mi-
lites crurifractores. ꝛ vnus fregit vnius la
tronis ex vna parte: et alter crura alterius
ex altera parte. Et ſic ambo venerūt hinc ꝛ
inde ad Jeſum: qui erat crucifixus in medio
(Ad hunc ergo Jeſum cum veniſſent: vt vi
derunt eum iam mortuū non fregerunt eius
crura) quia crurifragium non fiebat niſi ad
hoc vt euadere non poſſent depoſiti de pati
bulis. Verū q chriſti crura fracta nō ſint
diuina prouidentia factum eſt. cuius figu-
ra in agno preceſſit: de quo dictū eſt. Os
non cōminuetis ex eo. Exo. xii. Agnus enim
paſcalis figura fuit expreſſiua paſſiōis chri
ſti. Ideo diuina ordinatione conſtitutum
eſt: vt oſſa agni paſcalis non frangerentur:
ſicq figura ꝛ veritas correſponderunt.
Alioquin quomodo patentibus peper-
ciſſet cruribus: qui cor nō patens: ſed in cor-
pore abſconſum dira lancea queſierūt. Vn
ſequit (Sed vnus militum lancea latus ape
ruit) Crudelitati maior ſemp ſuccedit cru-
delitas: vt ex occiſoꝝ parte inhumana feri-
tas. Ex pte pō occiſi: manſuetudo: patien-
tia ac ſumma charitas apparet. Neq enim
mortuo illi corpori aliqd inferri potuit: qd
chrs non voluit. quod ad noſtram ſalutem
non preordinauerit. Quoniam ꝛ ſi corpus
mortuum erat: vixit tamen immortalis dei
tas a corpore mortuo nullatenus ſepara-
ta. Magna ergo crudelitas fuit talem ac
tantum benefactorē innocentem tali morte
turpiſſima ꝛ penaliſſima occidere. Sed ma

Latus eius miles

loꝛ feritas:coꝛpus iã moꝛtuũ fruſtra vulne
rare. Hinc Chriſo. Aperuerunt inq̄t ei⁹ co
ſtam lancea: ⁊ moꝛtuo coꝛpi de reliquo con/
uiciantes. In moꝛtuũ cm̃ coꝛpus conuicia/
ri militem multo deterius fuit ꝙ̃ crucifige
re. Nec mirũ. Si em̃ deteſtabilioꝛ eſt ſpolia
rio moꝛtuoꝛũ ꝙ̃ viuoꝛũ. propꝫ quod etiam
grauius puniunt̃ ſm legem. Ita ⁊ moꝛtuo
rũ coꝛpoꝛum vulneratio maioꝛis feritatis
eſt indicium ꝙ̃ viuoꝝ. Lanceauit autem do
minum miles Longinus nomine: ob fauo/
rem inuidie iudeoꝝ tunc crudelis et impius
poſtea conuerſus ⁊ martyr factus. Nam re
fertur ꝙ cum debilem habuiſſet viſum: ſan
guinis chriſti gutta a lancea defluente ocu/
los caſu tetigit: pꝛotinus illuminatus clare
vidit: vnde in chriſtũ credidit. ⁊ militie ce/
dens inſtructus ab apoſtolis i Ceſarea cap
padocie. xxxviij. annis monaſticam vitam
duxit. ⁊ in omni ſanctitate permanens: vbi
etiam verbo ⁊ exemplo multos ad chriſtum
conuertit. De quo etiã Iſidoꝛus ita dicit
Longinus latus ſaluatoꝛis aperuit: ⁊ non
tm̃ veniam inuenit: ſed epiſcopatus honoꝛẽ
⁊ martyrij coꝛonam pꝛomeruit. Auguſti.
etiam ait. Longinus aperuit mihi latus
chriſti lancea ⁊ ego intraui ⁊ ibi requieſco
ſecurus ⁊c̃. Facta eſt autem lanceatio ſm
Remigiũ ⁊ Damaſcenum hoc modo: vt nõ
tranſuerſaliter lancea infigeretur inter co/
ſtas: vt communiter pictoꝛes figurant: pꝛo
ut etiam altitudinem chriſti pendentis cõ
ſideranti ſatis patet: ſed in mollicie ſub co/
ſtis dextri lateris infixa lancea i coꝛpoꝛe im
petu lanceantꝭ aſcendit vſ꜖ ad coꝛdis amo
roſiſſimi tranſfixionem. Unde manifeſtum
eſt lanceam in coꝛpoꝛe domini duarum pal
marum menſura pꝛofunda tam eſſe. Propꝫ
quod euangeliſta non dixit. Lancea latus
eius percuſſit vel vulnerauit: ſed aperuit:
vt pꝛopter vulneris magnitudinẽ non tam
vulnus fuiſſe ꝙ̃ oſtiũ apertũ ad coꝛ ſuperbe
nedictum putaretur et eſſet. Hinc etiam
dominus ipſe huius vulneris magnitudinẽ
innuit dum poſt reſurrectionem dubitanti
Thome oſtendit vulnera ſeu cicatrices ⁊ cla
uoꝛum fixuras manuum pedum꜖ ⁊ lateris
dicens. (Infer digitũ tuum huc: ⁊ vide ma
nus meas. ⁊ affer manum tuam) non dixit
digitũ: ſed manum totam. ⁊ mitte in latus
meum. Ioan. xx. Magna lateris apertura
in quam man⁹ viri potuit mitti. Et ꝙ̃uis
chꝛs ex hac lanceatiõe nullũ in coꝛpoꝛe exa
nimi doloꝛẽ ſenſerit: conuitiũ tñ hoc ⁊ vul
neratio ac crudelitas chꝛo illata dicit̃: quia
qcq̄d moꝛtuis coꝛpoꝛib⁹ infert̃ ad eos perti/
net quoꝝ coꝛpa fuerunt: nõ minus ꝙ̃ ſi viue
rent. vt dꝫ Ludolphus carthuſienſis. Ue/
rũ qꝺ nõ ſenſit in moꝛtuo coꝛpe: ſenſit ⁊ paſ
ſus eſt in benedicta ac dulciſſima mr̃e pſen/
te. Et hanc crudeliſſimã vulneratione moꝛ
tui coꝛpis: lachꝛymoſis oculis intuente: in
quam totius doloꝛis toꝛrens moꝛtuo deſe/
uit filio. De qua btũs Bern̄. in ſermone
qui incipit Signũ magnũ: ſupꝛa allegato
ait. Uere tuã mater animã o beata gladius
pertranſiuit qñ crudelis lancea filio iã moꝛ
tuo latus apuit. Alioquin non niſi eam per
tranſiens carnẽ filij penetraret. Et quidem
poſtea ꝙ̃ emiſit ſpiritum: tuus ille Ieſus
oim quidẽ: ſpecialit̃ tu⁹: ipſi⁹ plane crudelis
lancea nec moꝛtuo parcens cui nocere non
poſſet / latus aperuit. Sed tuã vti꜖ animã
pertranſiuit: ipſius nimirum anima iam ibi
nõ erat: ſꝫ tua plane nequibat auelli. Tuã
ergo ptranſiuit animã vis doloꝛis: vt plus te
ꝙ̃ martyrẽ non immerito pdicemus: in qua
nimirũ coꝛpoꝛee ſenſum paſſionis exceſſerit
cõpaſſionis affectus. Hec Bern̄. Neſcio ſi
in aliq̄ paſſiõis chꝛi articulo triſtiſſima ma
ter intenſioꝛi doloꝛe repleta fuerit: licet in
omnibus intenſiſſime doluit ꝙ̃ nunc dum
inimico furoꝛi omnis pena filio viuenti et
moꝛienti illata minoꝛ erat: vt etiã moꝛtuuꝫ
extinctum꜖ coꝛpus crudeliſſimo vulnere
vſ꜖ ad coꝛdis lacerationẽ diſſecarent. Toꝛ
rens paſſionis in matre ſola fluctuabat que
pꝛius ⁊ filiũ ⁊ matrem pfluebat. Figura/
ta fuit hec laterꝭ chriſti apertura i oſtio late
re arce facto: per qꝺ fuit introit⁹ ad vitam
coꝛũ qui pſeruati fuerant a diluuio. per qꝺ
quicun꜖ nõ intrauit: inundante diluuio pe
rijt. Gene. vj. Ita in hui⁹ lateris apertione
patent oia myſteria vite q̄ mõ pſeq̄nda non
ſũt dũ ſolam ſequimur hiſtoꝛiã: licet etiã in
hoc manifeſtant̃ (ꝙ apto lancea latere: con
tinuo exiuit ſanguis ⁊ aqua) haud dubium
q̄n ſanguis in pcium redemptionis. ⁊ aqua
in lauacrũ regenerationis: vt dicit Aug. ſu
per Ioan. Exiuit aũt ſanguis purus q̄ fu
it ver⁹ ⁊ naturalis: licet foꝛtaſſis efflux⁹
ei⁹ de coꝛpe moꝛtuo fuerit miraculoſus. Nõ

eñ poteſt ſanguis fluere de corpore mortuo
infrigidato in q̃ magis cõgelaẽ ꝙ̃ fluat. Ue
rũ verũ tunc chriſti corpus mortuũ fuerit ita
infrigidatũ vt ſanguis in eo remanens na⁊
turaliter cõgelareẽ an nõ: dubiũ eſt. Ac per
hoc manet dubium ſi ſanguis ille chriſti ve⁊
rus ⁊ naturalis: effluxerit naturaliẽ an mi⁊
raculoſe. Et aqua pura et vera non humor
aquaticus. qui ſm Nico. de lyra miraculo
ſe exiuit. Exiuit aũt ſm Simonẽ de caſ⁊
ſia: aqua non cum ſanguine mixta ⁊ indiſtin
cta. Nec enim potuiſſet ab aſpicientibus
comprehendi ſi mixta cum ſanguine fluxiſ⁊
ſet. Nec etiam diſpertita vena: vt diuiſa ve
na ſanguis ab aque vena: eadem hora ſimul
ex eodẽ foramine fluxiſſet. Sed illico aper⁊
to latere ꝑus exiuit ſanguis in menſura de⁊
terminata: ſoli deo cognita: ſed nõ nob. Aut
forte totus ſanguis effluxit ex illo diuino
corpe: in ſignũ totius amoris effuſi. Deinde
aqua alto miroꝗ myſterio Hec Simon de
caſſia. Litteraliter tñ aqua poſt ſacroſan
ctum ſanguinẽ effluens ſignum eſſe pote⁊
rat totalis effuſionis ſanguinis chriſti. Ex
quo itez patet inſatiabilis ſanguinea ſitis
canũ impiiſſimoꝝ. nullus in eis inuidie mo
dus: nulla cohibitio: nulla nefarie ſitis ſati
etas: donec totũ ſanguinẽ effunderent agni
innocentis ⁊ immaculati. Ecce ad ſatiſfaci⁊
endum rabido coꝝ furori: flagellis ⁊ ſpinis
iuſſu Pilati omnis ſanguis in minoribꝰ ve⁊
nis intercutaneis effuſus eſt vt viſo ſangui
ne quem ſitiebant ſatiati: quieſcerent ab im
pia iuſti perſecutione. Sed beſtie ferociſ
ſime amplius accenſe clamauerunt. Tolle
tolle: crucifige crucifige. vt ſic ſanguis eius
ex maioribus venis ⁊ ꝑncipalibus effunda
tur. qd ⁊ factum eſt dum in q̃ttuor locis ner
uoſis: manibus. ſ. ⁊ pedibus vbi vene om̃es
cõcurrunt / dominũ perforarũt. ⁊ quattuor
ſanguinis flumina manare crudeliter coegẽ
runt. Et quem terra ſuſcipere contremuit:
ſol aſpicere non potuit. qui deniꝗ ſaxa ſci⁊
dit: velũ diuiſit: ſaxis duriora pectora nec
ſatiare nec emollire aliquatinꝰ valuit. latuit
adhuc modicũ ſanguinis in corde ſaluatoris
quo nec ſpine nec flagella: nec claui ꝓfundi⁊
ores pertingere poterant. Hunc ſimiliẽ fun
dere feſtinarũt: ac lancea crudeliore cordis
intima: immani vulnere penetrante elicere
non ceſſarunt. Et ne forte incredibilis ali⁊
cui videatur tanta crudelitas in homine:
nos certificando euangeliſta duplici vtitur
teſtimonio: experientie. ſ. et ſcꝑture. Prio
mo namꝗ teſtimonio experientie dicens (Et
qui vidit teſtimoniũ perhibuit). ſ. ego ipſe.
Nam de ſe loquitur vt de alio more ſcriptu
re (Et ſcimus quia verũ eſt eius teſtimoni⁊
um. Et ille ſcit quia vera dicit vt ⁊ vos cre
datis) Quo ad ſcdm ſequiẽ (Facta ſũt eñ
hec vt ſcriptura impleretur) Exo. xii. (Os
nõ cõminuetis ex eo. Et itez alia ſcriptura)
Zach. xii. dicit (Uidebunt in quẽ transfixe
runt) Ut aũt nõ accipiẽ cauſaliter ſed conſe
cutiue. non eñ quia ſcriptũ eſt ideo factum:
ſed q2 futurũ / ideo ſcriptũ. Ecce patuit ex
parte hiſtorialiẽ: quemadmodũ omnẽ iniq̃
voluntatis rabiem ꝑfidiſſimi iudei omni ſe
moto miſerationis affectu: oblitiꝗ totiꝰ hu
manitatis naturali manſuetudine beluina
feritate: in nullo parcentes innocentiſſimo
ac mitiſſimo agno: omnia patientiſſime ſine
vlla cõtradictione: imo ſumma cum dilecti
one ſuſtinenti dño Jeſu per Pilatũ eorum
voluntati tradito expleuere. Ex quibus ap
parere poteſt aliquatinus ſacratiſſime paſſi
onis acerbitas: licet plurima ad idem deſer
uientia omiſſa ſint: que anima deuota i dñi
vulneribus quaſi columba in petre cauernu
lis: per deuotã meditationẽ habitans pote⁊
rit inuenire.

Explicit totius ſermonis pars prima principalis ⁊ maior.

Incipit eiuſdẽ pars ſecũda et minor recapitulatiua et declaratiua acerbitatis paſſionis domini.

AUditis dile⁊ctiſſimi tot ⁊ tantis que paſſus
eſt mõi creator ⁊ dominus a tot
et tantis in euz impie ſeuientibus: quibus
pro tot ⁊ tantis perpetue damnationis infe

licibus penis pctis nr̃is innumerabilib⁹ de
bitis: diuine ſatiſfaceret iuſticie ſūmope ca-
ueam⁹ ne aliqñ eoꝝ tanq̄ ingratiſſimi obli
uiſcamur: ſed tenaci memorie indelebiliter
imprimam⁹ q̃rū vulnera illa: ſanguis: vn-
da: ipſa mors amariſſima ſemꝑ nobis p̄ſto
corda noſtra indeſinenter irrigent: duriciā
eius tollant: liquefaciant: atq̄ inter aduer-
ſa ꝛ proſpera ducatū tutiſſimū nobis p̄ſtēt.
Ne in pſperis vana efferamur leticia paſſio
ne domini meditata: nec in aduerſis nimia
deijciamur triſticia: viſa maiore redempto
ris noſtri pro nobis amaritudine tolerata.

Ad quod nos hortatur btũs Bernard⁹
huius paſſionis meditator deuotiſſim⁹ ſer.
xliij. ſuper Cantica: ita dicens. Tu quoq̄
ſi ſapis de principali tui pectoris nec ad ho-
ram patieris auferri: amara illa omnia que
pro te redemptor tuus pertulit: ſemper ea in
memoria retinens: ꝛ aſſidua meditatione re
uoluens quo poſſis dicere ꝛ tu. Faſciculus
myrrhe: dilectus me⁹ mihi: inter vbera mea
cōmorabitur. Et ſequit̃. Ego fratres ab
ineunte mea conuerſione p accruo meritorū
que mihi deeſſe ſciebam hunc mihi faſcicu-
lum colligare: et inter vbera mea collocare
curaui: collectum ex omnibus amaritudi-
nibus ꝛ anxietatibus domini mei. Et infra
Memoriā abundantie ſuauitatis harum
eructabo quoad vixero: in eternum nō obli-
uiſcar miſeratiōes tuas: q2 in ipis viuifica-
ſti me. Et ſequitur. Mihi hic ſalutar̃ fa
ſciculus ſeruat⁹ eſt: nemo tollet eum a me in
ter vbera mea cōmorabit̃. Hec meditari di
xi ſapientiā. in his pfectionē iuſticie conſti-
tui. in his plenitudinē ſcientie. in his diui-
tias ſalutis. in his copias meritorum. Ex
his mihi interdū potus ſalutaris amaritu-
dinis: ex his rurſum vnctio ſuauis conſola-
tionis: hec me erigunt in aduerſis. in pſper̃
repriment: ꝛ inter leta triſtiaq̄ vite p̄ſen-
tis via regia incedenti tutū prebent vtrobi-
q̄ ducatū. Et ſequitur. Hec interim mea
ſublimior phia ſcire Jeſum ꝛ hunc crucifi-
xum. Non requiro ſicut ſponſa vbi cubet in
meridie: quē letus amplector mea inter vbe
ra cōmorantē. Non requiro vbi paſcat in me
ridie quē intueor ſaluatorē in cruce. Ve-
rum ſi omnia q̄ dicta ſūt: ꝛ plura q̄ dicta
ſunt: oia tñ a chr̃o paſſa / cōſeruare nō poſſu
mus velut longe ſub ea q̄ oīa verba eius:

imo ꝛ facta conſeruabat cōferens in corde
ſuo. Saltē conſilio ſponſe ex multis colli-
gamus faſciculum myrrhe: ipſumq̄ inter
vbera noſtra in pectoris medio collocemus
id eſt de paſſione dñi ex punctis principali-
bus: quaſi ſummā breuem colligamus: vt
ſic amaritudinem dominice paſſiōis facili⁹
memoremur.

Paſſio dñi maxima
extenſiue ꝓpter ſex

Paſſio ergo dñi maxima inter oēs huius
vite paſſiōes: ſm ꝓphe vaticinium. O vos
omnes qui tranſit̃ per viā ꝛc̄ tam extenſi-
ue q̄ intenſiue: colligi ita pōt. Erat ꝙ p-
pe maxia intenſiue ꝓpter multa. Propter
cauſam efficientē: ꝓpt obiectoꝝ numeroſita-
tē: ꝓpter ſubiecti capacitatē: ꝓpt actuū gene
ralitatē: ꝓpt loci indifferentiā: ꝓpt tpis com
munitate. Fuit chr̃i paſſio maxia extenſi
ue ꝓpter cauſam efficientē q̄ multiplex fuit.
Nam paſſus eſt dñs ab omni ſtatu / cōditi
one et ſexu. Paſſus nanq̄ eſt a gentib; ꝛ iu
deis: a pncipib; ꝛ miniſtris: a popularibus
ꝛ religioſis: ab ignaris: a doctoribus et ſcri-
bis: a maſculis ꝛ feminis. Petrū. ſ. accuſan
tibus. ab extraneis ꝛ notis. a fugientibus
diſcipulis ꝛ amicis. ꝛ Petro negante: a Ju
da tradente: pncipaliter tamē a patre: ꝛ ſua
ꝓpria voluntate. Horū quedā complectit̃
ꝓpheta dicens. Quare fremuerunt gentes
ꝛ populi meditati ſunt inania? Aſtiterunt
reges terre: ꝛ principes cōuenerūt in vnum
aduerſus dominū ꝛ aduerſus chr̃um eius.
Et quantum ad notos ꝛ cetera enumerata
patet ex ſupra allegatis. Eſt quoq̄ maxi-
ma ꝓpter obiectoꝝ numeroſitatē: de quibus
paſſus eſt. Siquidē paſſus eſt de omnib; q̄
ad eum ptinebat. De p̄ris offenſa per pecca-
ta vniuerſorū: magis aūt iudeorum ꝛ diſci-
pulorū fugientiū ac negantiū: maxime tra-
ditoris et crucifigentium. De dolore ꝛ mar
tyrio aſſiſtentis matris. De triſticia et pe-
nis ꝛ omnibus q̄ afflicta ſūt ſuis diſcipulis
ꝛ cunctis ſuis amicis. De infamia per la-
tronum aſſociationē ꝛ blaſphemias. De in
honoratione p irriſiōes ꝛ cōtumelias. De
rex ꝛ veſtiū expoliatiōe. De cibo ꝛ potu myr
rhe ꝛ fellis ꝛ aceti amaritudie. De corpis
iniuſta damnatiōe. De anie innocent̃ affli
ctiōe. De vite nobiliſſime amiſſiōe. De q̄bo
oib; tā q̄ de obiectis nolitis ſimpliciter vel

ex conditióe: ⁊ tñ accidẽtib⁹ paſſus eſt ⁊ doluit vehementer. Quę Eſaias ꝓpha attendens ait. Vere languores nr̃os ipſe tulit: ⁊ dolores nr̃os ipſe portauit. Vulneratus eſt ꝓpter peccata noſtra: attritus eſt ꝓpter ſcelera noſtra. eiuſdẽ. liij. Fuit etiã paſſio dñi maxima extenſiue ꝓpter ſubiectum. q: paſſ⁹ eſt in toto corpore: in omnib⁹ ſenſib⁹: in anime qualibꝫ portione. In toto corpore: quia in omnib⁹ ſanctiſſimi corporis membris. In capite coronam ſpineã ⁊ ꝑcuſſiones. In facie ſputa ⁊ execratiões. In genis alapas. In barba vellicationes. colaphos in collo. In dorſo duras illudentium percuſſiones. In ſcapulis grauia crucis pondera. In manib⁹ pedibuſq; transfixa clauorũ vulnera. In latere aperturam. In corde ꝓfundã lãcee fixurã. In tota corporis ſuperficie nuditatẽ ac duriſſimã flagellationem. In oſſibus ⁊ viſceribus: cruribus ⁊ brachijs: neruis ⁊ venis rigidiſſimam tenſionem: quia ſm ꝓphetã factũ eſt vt dinumerarent oĩa oſſa eius. In vitalib⁹ membris omnimodam ſanguinis ꝓcioſi ⁊ humoris extractionem: ⁊ ꝑ ꝯſequẽs ariditatem/ liqueſcentiam/ ac nimiã ſiccitatem. Hinc ait pš. xxj. Sicut aqua effuſus ſum: ⁊ diſperſa ſunt omnia oſſa mea. Factum eſt cor meum tanq; cera liqueſcens in medio ventris mei. Aruit (inquit) tanq; teſta virtus mea. Paſſus eſt in omnibus ſenſibus. In oculis lachrymarum effuſionem: videndoq; matris ac amicorum fletus ⁊ turbationem: ⁊ in morte caligationem. In auditu peccatorꝫ contumelias/ blaſphemias/ ludibria/ inſultus ⁊ gloriationem. In odoratu ſputi fetorem. In guſtu fellis ⁊ aceti amaritudinem ⁊ doloroſam ſicitatẽ. In tactu totius corporis lacerationẽ. In qualibet anime portione. In ſuperiori de offenſa patris triſtatus eſt. In inferiori de matris ac diſcipulorꝫ compaſſione. In aĩa ſenſitiua vehementiſſime doluit de ꝓprij corporis mortifera leſione: vt vere diceret. Repleta eſt malis anima mea. Paſſus deniq; eſt dominus generaliter ꝓpter actuũ generalitatem. i. in oĩb⁹ ſuis actibus. Habuit in verbis contradictores. In predicationib⁹ contemptores. In operibus obſeruatores. In miraculis blaſphematores. In meritis ⁊ miſericordie actibus ſcandalum trahentes ⁊ inuidentes. In penis irriſores. In morte exprobratores. De quo Bernard. ſermone. xx. ſuper Cant. ait. Multum in ope noſtre redemptiõis dominus Jeſus laborauit. Nec in omni mundi fabrica tantum fatigatiõis auctor aſſumpſit. Illa deniq; dixit ⁊ facta ſunt: mandauit ⁊ creata ſunt. At vero hic ⁊ in dictis ſuis ſuſtinuit contradictores: in factis obſeruatores: in tormentis illuſores: ⁊ in morte exprobratores. Paſſus eſt quoq; dominus indifferenter in locis omnibus quia (vt dicit Auguſtinus) paſſus eſt in preſepio indigentiam. Adde duritiem ⁊ ſtrictã arctitudinem. In deſerto pugnam. In templo reſiſtentiam: imo lapidantium impetionem. In hoſpitio obſeruantiam detentoriam. In itinere fatigationem ⁊ moleſtiam. In ciuitate eiectionem. In monte ꝑcipitij conatum. In horto ſudorem ſanguinis: verbum ⁊ oſculum ꝓditoris: compꝛehenſionẽ ⁊ ligationem cohortis. In atrio interrogationem: alapas ⁊ illuſionem. In pretorio accuſationem infidelium: iniquitatem teſtium: crudele iudicium. In loco caluarie mortis ſupplicium. Paſſus eſt demum cõmuniter in omni tempore. In ifantia anguſtias vteri: fetorem ſtabuli: paupertatem: aſperitatẽ ⁊ humilitatem preſepij: ceteraſq; neceſſitates infantiles ⁊ indigentias materni obſequij: circumciſionem ſm legem Moyſi: perſecutionem aduerſarij: fugã egypti. Tempore pueritie ⁊ adoleſcentie labores multiplices ſuſtinuit/ cum ſubditus eſſet matri ⁊ Joſeph putatiuo patri. Quis enim vnq; mortalium tante fuit paupertatis: ipſo teſte Matth. viij. Vulpes foueas habent ⁊ volucres celi nidos: filius autem hominis nõ habet vbi caput ſuum reclinet? Quis tante abſtinentie: tam prolixus in vigilijs: tam frequens in orationib⁹: tam cruciatus fame ⁊ ſiti. Creſcente deniq; etate/ creuerunt labores ⁊ abſtinentie. Nam quadraginta dies ⁊ noctes in iuuenili etate cõtinuos in deſerto habitans inter feras: corpus innocens caſtigando/ ſine cibo duxit ⁊ potu. Tentatus a ſpiritu deceptore: ductuſq; eſt ab eodem ſuper montem excelſum ⁊ templi pinnaculum. In orationibus crebro pernoctauit. Sicut ſcriptum eſt. Fugit iterum ipſe ſolus orare. Joãnis. vj. capitulo. Quis deniq; ſatis commemorari poterit ſudorum ⁊ laborum: ſed ⁊ fatigationem in predicando

currendo de ciuitate in ciuitatē: ꝑ caſtella/
agros/montes/ ⁊ maria: vt annunciaret vi-
tam mortuis: redemptionem captiuis: pre-
ſtaretq̄ beneficia infirmis. Atq̄ collectꝫ di-
ſcipulis: per eos innoteſceret oībꝫ finibꝫ or-
bis. In quibus pertulit lachrymas in com-
patiendo: inſidias in colloquendo: in falſis
fratribus pericula: ac mille tales iniurias ⁊
conuitia ſufferret. Demum elaboratis omī-
bus ad noſtram redemptionem neceſſario ꝓ-
currentibus: conſummaturus opus noſtre
redemptionis: inſtituto paſſionis ſue me-
moriali perpetuo: ſurgens a cena hora com-
pletorij/tedet/pauet/triſtatur/ ⁊ ſanguinē
ſudat in horto: hora matutina comprehen-
ditur: ⁊ velut latro ligatur. Ad Annam ṗ-
mo: deinde ad Caipham ducitur/ceditur/
ac multipliciter moleſtatur. Prima diei ho-
ra preſidi Pilato ſiſtitur ⁊ accuſatur. hora
tercia linguis iudeorum crucifigitur: flagel-
latur/coronatur. In hora ſexta condemna-
tur/eijcitur/crucifigitur. In nona expirans
moritur. Hora veſpertina lanceatur: de cru-
ce deponitur. Completorij tempore ſepeli-
tur. Ecce nullum tempus aut etas inueni-
tur in quo ſalus mundi non pateretur. Ex
quibus patet paſſio Chriſti omnibus incō-
parabilis quantum ad magnitudinem ex-
tenſiuam.

Paſſio dn̄i maxima intenſiue.

Hoc idem facile colligitur quātū ad ma-
gnitudinem intenſiuā: que attendit in dolo-
ris acerbitate. Fuit eīn dolor acerbiſſimus
tam exterior q̄ꝫ interior. Exterior quidem ꝓ-
pter corporis teneritudinē/ ꝑceptibilitatē/
⁊ optimam complexionem: etatis vigorem.
propter quoq̄ mortis genus: quia mors illa
fuit turpiſſima/ acerbiſſima/ ⁊ diuturna.
Quid turpius q̄ꝫ iudicare vniuerſorum iu-
dicem: deridere celi terreq̄ regem: ſummum
crucifigere pontificem: totius mundi condi-
torem: dominum innocentiſſimum. In loco
caluarie deſpectiſſimo. In conſpectu omni-
um ſuſpendere. In medio duorum latronū:
toto corpore nudatum. propter quod obte-
nebratus eſt ſol/ vt celaret membra creato-
ris. ſicut dicit Auguſtinus. Quid acerbius
q̄ꝫ confodi in tot locis neruoſis maxime ꝑce-
ptiuis/groſſis ferreis clauis: manibꝫ ſcilꝫ ⁊
pedibꝫ. ſicq̄ extendi vt numerarent oēs arti-
culi: nudum quoq̄ ⁊ toto corpore vulnera-
tum/ſoli ⁊ vento exponi: ⁊ tribꝫ tm̄: imo ſo-
vno tm̄ clauo: vel duobꝫ ſpecioſum corpus
pre filijs hominū ſuſtentari? Fuit ⁊ mors
diuturna/ incipiens ab effuſione ſanguinis
in horto hora completorij diei prioris/ du-
rans ſucceſſione penarum continua vſq̄ ad
horam nonam diei ſubſequentis. Interi-
or autem ſimiliter intenſiſſimus fuit/ propt
anime patientis perfectionem: in claritate
cognitionis: magnitudine amoris eorū quo-
rum contraria acciderunt: ꝓpter doloris pu-
ritatē/ in ſubtractione paterne conſolatio-
nis ⁊ ꝓhibitione redundantie gaudij ſuperi-
oris portionis in inferiores: ⁊ cōſeruationē
omniū dolorem augere valentium: propter
fructus modicitatem: quia pauci electi/ eti
multi vocati. ⁊ ꝓpter redemptorum ingrati-
tudinem. Vterq̄ tandem dolor interior
⁊ exterior intenſus eſt/ꝓpter agentium ſubi-
tationem: quia quo actio contrarij velocior:
eo dolor inflictus intēſior. Hinc actio ignis
inter cetera elementa vehementiorem ingerit
dolorem. Sed ſubita fuit actio q̄ in breui
interuallo temporis/ totum corpus lacera-
uit: totum ſanguinē elicuit: ⁊ tam exteriora
q̄ꝫ interiora penis repleuit. Propter qḋ ⁊
preſes mirabatur ſi iam mortuus eſſet: licꝫ
multo citius expiraſſet: niſi volens/ vitam
ꝓpter ſcripture impletionem conſeruaſſet: ꝓ-
pter penarum variationem ⁊ continue ſucce-
dentium aggrauationem. De quo ſupra vi-
ſum eſt. Et ꝓpter voluntariā doloris ⁊ triſti-
cie maiorē q̄ꝫ exteriora affligentia inferre po-
terant aſſumptionem: quantū ad finē/ q̄ eſt
ſatiſfactio ꝓ peccatis omniū p̄teritis/ preſen-
tibꝫ/ ⁊ futuris ſufficere iudicauit. Et q̄a
omnia hec ex predictis latius patent: ideo re-
capitulando ſufficiant: vt ſic quaſi in ſum-
ma breuiſſime ſpeculetur anima deuota: q̄
⁊ quanta pro nobis paſſiōibus digniſſimis
paſſus eſt dulciſſimus dominus Ieſus ſpes
noſtra: beatitudo noſtra: conſolatio noſtra:
ſalus noſtra: redemptio noſtra: ꝓcurante in-
uidia iudeorū. quia Pilatus Ieſum tradi-
dit voluntati eorū. Et tantū de ſecunda par-
te ꝑncipali ⁊ ſummaria acerbitatis paſſiōis
dn̄i/quaſi talium ſupradictorū epilogo.

Sequitur totius ſermõis pars tertia et vltima de ſenſu myſtico: tropologico ſeu morali.

TRadidit ieſuȝ voluntati eoꝝ. Audiuim⁹ quideȝ
ad lr̃am ꝙ Ieſum tradidit Pila-
tus voluntati iudeoꝝ: tyrannica iniquitate
ad crudeliſſimã eius occiſionẽ. Nõ min⁹ tra-
didit illũ pater voluntati nr̃e ad eternã re-
demptionẽ: ꝑ ꝓpriũ ſanguinẽ introiuit ſemel
in ſctã eterna redemptiõe inuenta: ad Heb.
ix. Si ei paťꝓprio filio ſuo nõ pepercit: ſed
pro nobis oiꝫ tradidit illum. Roma. viij.
Si inquã pro nobis tradidit: tradidit ſine
dubio ⁊ nobis. Ei dať ad cuius vtilitatem
aliq̃d dať. Deniq3 paruul⁹ natus eſt nobis
inq̃t Eſa. ca. ix. ⁊ fili⁹ datus eſt nobis: ⁊ fa-
ctus eſt ꝓncipatus ſuꝑ humeꝝ eius: princi-
patus. ſ. crucis: quã laceratȝ ſanguinolentiſ-
q3 humerȝ impoſitã: ⁊ in horrendũ ſupplicij
locũ doloroſiſſime tractã: tanq3 triumphale
lignũ conſtituit. ⁊ ſceptrũ regni: ſicut Raba-
nus ait. In cruce chr̃i tua victoria vera ſa-
luſq3 omnia regis. Non ꝰ precioſũ negli-
gamus donum: vtamur datis ad noſtrã re-
parationẽ: operemur de ſaluatore ſalutẽ. Ef-
ficiat in nobis tam acerbe paſſionis deuo-
ta memoria compaſſionẽ: ac duri cordis no-
ſtri ſaxa emolliat. Auferat a nobis cor lapi-
deũ: carneũ donet ⁊ compaſſiuũ. Hic em̃ ꝓ-
mus et ꝓncipalis effectus eſt: ſm ſupra di-
cta. Aptemus corda: ſuſcipiamus in nobis
dulcia chr̃i vulnera: ne que ip̃e pertulit ad
ſalutẽ: nos velut tot⁹ boni increduli: nobis
vertam⁹ in ꝑnitiẽ. Sicut ꝑfidi illi/ qui cum
fundendi ſanguinis ſalutarẽ ſpreuerũt effi-
caciã. ip̃m ſibi dari ad vindictã petierũt: di-
centes clamoroſe. Sanguis eius ſuꝑ nos ⁊
ſuper filios noſtros. Nõ em̃ ſanguis chriſti
(ait Chry. home. xij. in fine) deterior eſt ba-
bylonico igne. Ille ſcit ſanctorum in camī-
no honorare corpora: ⁊ chaldeos combure-
re. quanto magis ſanguis ille precioſiſſim⁹
ſcit perdere incredulos: et ſaluare fideles.
Itaq3 noſtre tradidit pater filium volun-
tati/ ſi volumus ipſi: ſua nos cruce ſaluabit.
ſi nolumus: ipſa nihilomin⁹ damnabit. De-
cuit enim (dicit idem Chryſo.) ſplendore cru-
cis abortiri infideles ⁊ illumiari credentes.
Saluabit autem nos crux chriſti ſi noſtrã
facimus. Si compatimur (ait aplʼs) ⁊ conre-
gnabimus. Damnabit ſi proijcimus: ſi cru-
cifixoribus illis dudum ceſſantibus ſucce-
dentes nouas infligimus chriſto plagas:
aut dudum renouamus inflictas. Sicut de
quibuſdam peccata ſua iterantibus loqui-
tur apoſtolus ad Heb. Rurſus inquit ſibi-
metipis crucifigentes filium dei: ⁊ oſtentui
habentes. Licet enim chriſtus reſurgens ex
mortuis iam nõ moritur: mors illi vltra non
dominabitur. ad Roma. vj. Sed nec paſſio
aliqua aut afflictio: quia impaſſibilis ac im-
mortalis ⁊ gl'ioſus reſidet ad dexterã patrȝ:
donec ponenť inimici ſui ſcabellum pedum
ſuorũ. Nihilominus iterũ crucifigi: iterũ
affligi dicitur a peccatoribus: non quidem
in ſeip̃o: ſed in illis. Ideo caute dicturus
aplʼs: quia rurſus crucifigerent filium dei:
ne reputaremus illũ iterũ in ſeip̃o ſuſcipere
penas qui impaſſibilis regnat: ſubiectis ſi-
bi omnib⁹/ addidit: ſibimetip̃is. Affectu q̃-
dẽ iſti: ⁊ ſi non affectu crucifigũt: faciunt ea
ac iterant pro q̃bꝫ ſemel crucifixus eſt. vnde
quantũ in ip̃is eſt iterũ crucifigunt. ſimiles
per omnia illis/ eorumq3 participes q̃ dñm
lingua/ conſilio/ ⁊ manib⁹ crucifixere. Et
q̃ nocendi affect⁹ ñ tm̃ effect⁹ penſať: ip̃e af-
fect⁹ ꝑ effectu eſt. Sic q̃q3 dñs iam regnans
in celo: per ſeq̃ ſe clamat in terris. Saule di-
cens/ cur me ꝑſequeris? Act. ix. De q̃ eti-
am btũs Greg. iij. mora. c. xliij. Quis inq̃t
conſiderat quãta nunc vſq3 tolerat: etiã cuȝ
de celo ſuper corda fideliũ regnat. Ipſe q̃p-
pe quotidie patitur: omne q̃d a reprobis ei⁹
electi lacerantur. Et q̃uis iam ſeſe ſuꝑ oĩa
ſe liberum exuerit: reproboꝝ tamen vulnera
adhuc per ſuũ quod deorſũ retinet: corpus
ſentit. Et ſequiť. Multos carnaliũ pra-
uis moribꝫ contra redemptoris vitã pugna-
re videamus: qui hũc q̃ gladijs nõ poſſunt
peruerſis actibus inſequunť. Ea propter
in eius perſona beatus Bernar. in quodam
ſermone vt ſupra allegatũ eſt. ita ait. Non-
ne ſatis ꝓpter te vulneratus ſum: nunquid
pro iniquitate tua afflictus ſum: cur addis
afflictionem afflicto? magis aggrauãt me

vulnera tui peccati q̄ vulnera corporis mei.
Et iterum in q̄dā ſermone idē ait. O homo
vide que pro te patior: nō eſt dolor ſicut ille q̄
crucior. Ad te clamo qui pro te morior vide pe
nas q̄bus afficior: vide clauos quibus confo‑
dior. cum ſit dolor tantus exterior: interius
eſt planctus grauior/ cum te tam ingratū ex
perior. Ultimus ingratitudinis gradus eſt
rependere pro bonis mala. Auditu horren‑
dum eſt chriſtianum hominē ſui redempto‑
ris innouare vulnera: fuſū pro ſe preciū con‑
culcare ſanguinē: pro ſe paſſum proijcere. et
miſericorditer afflictionē ſuſtinentem crude
lius affligere: ⁊ indies quantū in ſe eſt vul‑
nera/ cōtumelias ⁊ opprobria iterare. Que
vt cautius caueamus curramus per aliquos do
minice paſſionis articulos conſiderantes q̄
bus forefactis iterant ⁊ innouant: vt ex his
qui voluerit latius ſpeculetur. Et ſicut a
quorūlibet ſtatuū hominibus dominus paſ‑
ſus eſt: vt ex epilogo patz. ita proh dolor eſt cer
nere hodie a ſingulorum ſtatuum aliquibus do
mini iniurias ⁊ crucem et contumelias reno
uari. Sunt autē vt interim de his que fo
ris ſunt ſileam in eccleſia tres ſtatus: ⁊ nūc
in nouo / ⁊ tunc in veteri teſtamento: ſicut
oſtendit beatus Grego. home. xvj. in Ezech.
quos in Ezech. ca. xiiij. per tres viros Noe
Daniel ⁊ Job: dominus deſignauit. Noe
qui arcam in vndis rexit: ideo figuram recto
rum eccleſie tenuit. Daniel qui vitam celibē
elegit. continentiū ſiue contemplatiuorum for
mā geſſit. Job: qui in cōiugio poſitus curā
domus proprie exercuit coniugatorū ordi‑
nem declarauit. In quolibet horū rectorū
contemplatiuorū/ coniugatorum ſtatu: bo‑
ni ſunt ⁊ reprobi. Sicut eoſdem ſtatus do‑
minus Luce. xvij. ſub metaphora exiſten‑
tium: in agro/ in lecto/ in molendino/ ſignifi
cans. ex ſingulis aliquos aſſumi: alios relin
qui conteſtatur. Nam in die diſcuſſionis meri
torum: ex ſingulis trium generum ordinibus
electi aſſumunt ad vitam: reprobi relinquun
tur. Quoniam electi patienti chriſto com‑
paſſi ſunt. Reprobi pro chriſto paſſionē ma
lis ſuis actibus intulere. Uideamus nūc
quaſi exemplariter qualibus quantiſve in
iurijs a ſingulis ſtatibus: deinde indifferen
ter ab omnibus laceſſitur. Uerum quia q̄
dam frequentius ab hominibus vnius ſta
tus committuntur: que nihilominus et in
alijs ſtatibus fiunt. Ideo in ſingulis sta‑
tibus aduertant ſinguli: vt que ad ſe per
tinent intelligant: et omni conatu ſtude‑
ant emendare. In primo igitur ſtatu p̄
ſidentium qui per Noe ſignātur: preſiden
tium dico tam in ſpiritualibus q̄ in ſecu‑
laribus quorum regimini populus chriſti
anus commiſſus eſt: quatinus ad finem
fidei que eſt ſalus animarum: pacifice di‑
rigantur. ſunt qui rurſum miſerabiliter do
minum crucifigunt. Siquidem omnes cū
Petro: cui ſuccedunt prelationis officio:
dicunt domino populum ſuum eis cōmit‑
tente et dicente. Tu aliquando conuerſus
confirma fratres tuos: illud Luce. xxij.
Domine tecum paratus ſum et in carcerem
⁊ in mortem ire. dum ſcz in ſuarum prela‑
turarum ſuſceptione: etiam vt videtur iu‑
reiurando: tanq̄ boni paſtores populo dei
preeſſe affirmant. quorum ſcḋm chriſti doctri
nam eſt animam pro ouibus ponere. Joā.
decimo Sed ex illis ſtatim quidam primū
cum diſcipulis orante chriſto dormiunt q̄
ſibi vacantes ad dei cultum negligenter at
tendunt. Et ſic contra negligentes paſto
res per prophetam dominus conqueritur
Ezech. xxxiiij. Gregem domini non paſcunt
quod infirmum eſt non conſolidant: quod
egrotum eſt non ſanant: quod fractum eſt
non alligant: quod abiectum eſt non redu
cunt: quod perierat non requirunt. Et dum
ſcḋm verbum Augu. apud eos dormitat oīs
diſciplina ſeuit in ſubiecto populo nequi‑
tia impunita. non attendentes q̄ ſcḋm bea‑
tum Grego. in home xj. in Ezech. tot occi‑
dunt: quot ad mortem ire tacentes vident.
De quibus dicit Naum vlti. Dormitauerūt
paſtores tui: deinde fugiunt capto dn̄o: qui
contra pſecutione non reſiſtunt: oues in nullo
defendunt: inuaſores nō arguunt: ſcandali
zantes populū nō corripiunt: ſed ſeipos nō
paſtores: magis autem mercennarios fore
oſtendentes: veniente lupo ſub ſilentio ſe
abſcondunt. Poſt hec chriſtum negant
dum veritati ac iuſticie cedentes: etiam lu
pis ac ſeductoribus applaudunt: blandiun
tur: curias ſeculariū principum ſequuntur:
relictis ouibus ſub manu mercennarij qua
ſi non ipſi paſtores et ſerui ſint chriſti: ſed

negociatores ⁊ cauſidici. Dum quoq; con-
ſuram occultant vel omnino non habent.
Dum per habitum laicalem moribus ⁊ ge-
ſtu ſe clericos negant: ⁊ Chriſti eſſe miniſtros
verecundantur reputari. Non enim (vt Au-
guſtinus ait) ſolum iſti Chriſtum negant q̄
dicunt eum non eſſe Chriſtum: ſed ⁊ etiam
qui cum ſit negat ſe eſſe Chriſti ſeruum. Sic
Petrus non negauit Jeſum eſſe Chriſtum
ſꝫ negauit ſe eius fore diſcipulum: cui tamē
non ait dominus: diſcipulum meum te ne-
gabis: ſed/me negabis. O vtinā hec animad-
uerterent qui paſtorꝝ emolumenta: lac ⁊ la-
nam diligentes: clericalem ſtatum odiunt:
habitum atq; vitam. Sed nec hic finis eſt
eorum qui Chriſto aduerſantur inimici cru-
cis eius: qm̄ dominū capiunt ⁊ ligant: cū mi-
niſtris ⁊ ſeruitoribꝫ mittunt ⁊ remittunt cū
preſidente iudicibus. Crucifige crucifige
clamant cum ſcribis ⁊ ſenioribus. Repudi-
ato domino Barabbam petunt: cum popu-
laribus diiudicant ⁊ condemnant cum Pi-
lato iudeis petentibꝫ. Primum rectores
ſic tam ſpirituales q̄ ſeculares faciunt duꝫ
veritatem atq; verbum: quod ſm̄ Paulum
non alligatur: ip̄i ꝓhibendo: vel ne ꝑducetur
impediendo/incarcerant atq; ligant. Chri-
ſtum enim ⁊ ꝟbum patris fore ⁊ veritatem
ex Joannis euangelio frequentius lectitaſ-
tis. Pro tanto igitur Chriſto irrogant q̄cū-
q; aduerſus dei verbum ⁊ veritatem cōmit-
tuntur. Contra quos Apoſtolus ad Ro-
manos. j. ait. Veritatem dei detinent in in-
iuſticia. Et per Eſa. cap̄. xxx. Filij mēdaces
filij nolentes audire legem dei: qui dicunt
videntibus: nolite videre. ⁊ aſpicientibus:
nolite aſpicere nobis ea que recta ſunt: lo-
quimini nobis placentia: videte nobis erro-
res. ⁊c. Secundum agunt: qui oppreſſis
⁊ pauperibꝫ/ metu vel cupiditate iuſticiam
aut ſalutis conſilia que norunt negant ⁊ ad
alios mittunt ⁊ remittunt. ac de die in diem
pauperes ſuſpendunt: ac curſibus fatigant
non ſine eorum diſpendio graui atq; dam-
no. Eſt enim Chriſtus dominus a nobis fa-
ctus a deo patre: ſapientia ⁊ iuſticia. j. Co-
rinth. j. Contra quos ait dominus Hiere-
mie. xxj. Judicate mane iudicium ⁊ eruite
vi oppreſſum de manu calumniantis: ne forte
te egrediatur vt ignis indignatio mea. ⁊ nō
ſit qui extinguat propter maliciam ſtudiorꝝ
veſtrorꝝ. Et ſequitur capitulo. xxij. Si non
audieritis verba hec: per memetipm̄ iuraui
dicit dominus: quia in ſolitudine erit domꝰ
hec. O, ſi dicis. Vellem miniſtrare iuſticiā
non poſſum. Audi ſcripturam. Noli quere-
re fieri iudex: niſi valeas virtute irrumpere
iniquitates: ne forte extimeſcas faciem potē-
tis. Eccl. vij. Crucifige ingeminānt dum
veritatem ſibi contrariam verbo vel vita p̄-
dicantes: non modo odiunt: ſꝫ remurmurāt:
perſequuntur detractionibus ⁊ diffamijs:
exacuentes velut gladium linguas ſuas.
Aut etiam quod peius eſt/agnitam verita-
tem ſuis impugnant inſidijs aut clamoribꝫ.
Jn odium veritatis occidunt famam predi-
catoris: ſicut gladio adimitur vita corporis
Siquidem veritatis odium clamare iude-
os fecerat contra Chriſtum. Hec Auguſti-
nus ſuper Pſalm̄. Noli attendere inermes
manus: ſed os armatum. Jnde proceſſit
gladius quo Chriſtus occideretur. Sic
murmurantium iniuriam Moyſes ⁊ Aa-
ron non ſibi ſed domino reputant irrogataꝫ
dicentes. Non contra nos eſt murmur ve-
ſtrum: ſed contra dominum. Exodi. xvj. Et
dominus miſſis ad predicandum apoſtolis
Qui vos (inquit) ſpernit: me ſpernit. Luce
decimo. Chriſtum vero projiciunt: ⁊
Barabbam latronem petunt quotiens pro-
mouere nituntur in electionibus/ prouiſio-
nibus/confirmationibus / aut aliter viros
indignos / ſeditioſos/legis ignaros/ cupi-
dos/elatos/animarum occiſores. Et ami-
cos dei ſimplices ⁊ iuſtos qui ſe ⁊ alios ſal-
uare poſſent: tanquam indignos repudi-
ant. Quid enim tales aliud agunt niſi
quod egerunt iudei? Non hunc Jeſum
clamant: ſed Barabbam. Nolumus eum
qui ſaluat: qui ſpiritualiter mortuos vi-
ta/ doctrina/ ⁊ officio viuificat. Qua-
re? quia ſicut dicitur Sapientie ſecundo.
Contrarius eſt operibus noſtris: ⁊ impro-
perat nobis peccata legis: ⁊ infamat in nos
peccata diſcipline. Jdeo volumus Barab-
bam qui nobis conuiuere nouit in pecca-
tis. ⁊ bene viuentes: exemplis peſſimis ene-
care. Quorꝝ peccata ſua vniuerſa faciūt qui

huiuſcemodi inſtituunt. Propter qđ Timoth. pcipit apoſtolus. Manus (inquit) cito nemini imponas: neq; cõmunicaueris peccatis alienis. j. ad Timo. v. Certe quia Ieſus crucifigit: Barabbas viuere petitur modo iam dicto tota eccleſia dei periclitatur

Utinam beneficiorum collatores ceteriq; officiorum aut dignitatum inſtitutores attẽderent quãtum in hoc Chriſtum nouis vulneribꝫ impetunt: ꝛ quã ſtrictam ſuper hoc reddent rationem: cum ꝛ beatiſſimus Leo papa/ qui ante finem pſentis vite quadraginta diebꝫ apđ beati Petri ſepulchrum lachrymis ꝛ precibus pro peccatorum ſuorum remiſſione ſe mactauerat: audiuit/ omnia ſibi dimiſſa peccata: ſaluo ꝙ de manuum impoſitione eſſet rationem redditurꝰ: vt in vita ſua legitur. Diiudicant demum ꝛ cõdemnãt cum Pilato dominum/ quicunq; dominandi/ cupiditatiſq; libidine: ne ſuis officijs priuentur ꝛ beneficijs/ veritati/ iuſticie/ ꝛ innocentie quam ſepe cõmendabant: cedunt ꝛ cõſentiunt publice iniquitati. ꝛ quaſi manus lauant: dum ad excuſandum excuſationem in peccatis metum ꝛ coactionem allegant: magis eligentes Ieſum in pauperibꝫ / ſanctis/ ꝛ innocentibus ſibi creditis tradere in quorum voluntati: quã cõmiſſe cedere dignitati. Habent iſti exemplum quod imitantur ſacerdotem Uriam qui precepto regis Achab altare ſm ſimilitudinem damaſci edificauit. iiij. Regum xvj. De qbꝫ Mich. iij. dominus ait. Recta omnia peruertitis q edificatis ſion in ſanguinibꝫ: ꝛ Hieruſalem in iniquitate. principes eius iudicabant in muneribus: ꝛ ſacerdotes eius in mercede docebãt: ꝛ prophete eius in pecunia diuinabãt

Sed nec hic finem habet innouatio paſſionis Chriſti. Nam ꝛ ſunt qui dominum de ciuitate Hieruſalem eijciunt: qui cruci configunt: qui in terram ſanguinem eius fundunt. Eijciunt dominũ extra portas Hieruſalem ideſt eccleſie: qui ad cathedras ꝛ tribunalia non in nomine domini aſcendũt: expectantes a domino vocationẽ ſuam: ſicut Aaron non ingredientes p portam ſiue oſtium/ quod Chřs eſt: ad regendũ ouile ouium Sed reiecto domino extra fines eccleſie: intrant in ſuo nomine: vel verius in nomine Simonis aut Giezi: quorum execrabili exemplo/ ſanctiſpũs dona vendunt atq; emunt: non timentes lepram Giezi. ſed nec damnationem Simonis: cui dictũ eſt a Petro. Pecunia tua tecum ſit in pditionẽ: qm̃ donum dei exiſtimaſti pecunia poſſideri. His ait per Ozeam dominus. Ipſi regnauerunt/ ꝛ nõ ex me: pncipes extiterunt ꝛ non cognoui eos. eiuſdem. viij. Et Ioan. x. Qui non intrat p oſtium in ouile ouium: ſed aliũde: fur eſt atq; latro. Qui vero intrat per oſtiũ: paſtor eſt ouiũ. Oſtium p qđ intrandum eſt: ipſe interpretari dignatus eſt. Ego ſum (inqt) oſtium: p me ſi qs intrauerit ſaluabit: ꝛ paſcua inueniet. Crucifigunt Ieſum Chriſtum: manꝰ pedeſq; ligno: ne moueant/ clauis configunt: dũ ſalutares ſanctorum vnctiones populis negant: nec participare niſi ſub pecuniario pacto volunt. Contra illud ſaluatoris pceptũ. Gratis accepiſtis: gratis date Math. x. dicentes: quia nõ gratis accepimus: nequaq̃ gratis dabimus. Dum etiam Chriſto manus ligant: Chři patrimoniũ quod pauperũ eſt/ non illis diſtribuẽdo ſed pro ſuis pompis: libidini ꝛ abuſibꝫ turpiter retinendo. nunq̃ pro illis animã poſituri: quibꝫ negant patrimoniũ crucifixi. Dum etiam ꝛ pedes ſaluatoris figunt/ ſuis iniqs ſtatutis ꝛ ordinatiõibꝫ: quibꝫ mandata dei tranſgredi cogunt ſine quorum obſeruantia q̃ ſi clauatis Ieſu pedibꝫ/ nequaq̃ venire ſalus poterat animarum. recte imitant crucifixores Chři/ phariſeos ꝛ ſcribas: quibꝫ improbauit dñs Math. xv. Quare (inquit) vos tranſgredimini mandata dei propter traditionem veſtram. Sanguinem deniq; Chriſti ſaluatoris in terram fundunt. Et dum ĩ eminentia prelationis conſtituti: iniuſtis exactionibus ꝛ grauaminibus/ ſubiectorum ſuorum pauperum Chriſti ſanguinem ſugunt pariter ꝛ ſudorem. Nam de his pauperibꝫ dicit dominꝰ. Quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis: mihi feciſtis Mathei. xxv. Et quod peius eſt/ ſanguinẽ Chriſti inaniter in terram fundunt. dum fuſi ſanguinis precium euacuant. Nã aufert ꝛ euacuat precium: quiſquis deſtruit appciatum Precium redemptionis noſtre ꝛ ſalutis/ ſanguis Chriſti eſt: ſm illud. j. Pet. j. Non cor

ruptibilib⁹ auro ꝛ argento redempti eſtis
de vana veſtra ꝯuerſatione paterne tradi
tionis: ſed p̄cioſo ſanguine agni immacu-
lati chriſti. Et ad Eph. j. Habemus re
demptiōem per ſanguinem eius: remiſſio-
nemq̃ peccatoꝝ. Recte ergo hūc ſaguinē
fundere dicunt: qui p̄ciū eius/ ſalutem ac
redemptionē animarū negligunt/ impedi-
unt atq̃ caſſant. Quod tunc faciunt p̄nci
pes chriani/ iudices ꝛ p̄lati: dum tempo-
ralia lucra ſaluti p̄ferunt ſubditorum: dū
magnam pro vilib⁹ ꝛ tranſitoriis: nullam
vel modicam pro eternis ꝛ p̄cioſiſſimis cu
ram habēt: dum magis corda afficit amiſ
ſio centum florenorum: q̃ iactura centum
milium aniarū. Qui ꝑ dies ſingulos cō
ſilia ineunt: rimantur per ſe ꝛ alios: cogi-
tant quomodo temporalia ordinentur ad
lucrum: nec ab hac occupatiōe peſſima di
es feſti ac celebritates p̄cipue libere dimit
tuntur. Quinimo ſub miſſarum ſolenniis
conuocantur capitula: ſeruantur placita.
ꝛ cum minores deo decātāt laudes: malo
res diabolo machinant̄ fraudes. Et cum
huius occupationis nulla dies ſit expers:
raro vel nunq̃/ vtinam vel ſemel in anno
concilientur ex animo/ quomodo ipi ꝛ po
pulus ſuus placeāt deo. ꝛ dei cultus/ ani
marum ſalus/ vltimo omniū cogitatur:
vtinam vel aliquando cogitaretur. Recte
imitantur iudeos: qui crucifixuri chriſtū
dixerunt: Non in die feſto. iterum peten-
tes eum crucifigi: nolebant introire in pre
torium. Et ementes ſanguinē iuſtum: no-
lebant in corbonam mitti precium. Ma-
xima nō timuere: ſed longe minoꝝ ſatage-
bant flagitia precauere. Ita videm⁹ iam
tales magnipendere minima: ꝛ ab eis ma
xima paruipendi. Ecce quanta diligen
tia: quantis vigiliis cuſtodiuntur muri ci
uitatis: ne ingrediatur hoſtis/ ſarcinulas
illas viles depredatur⁹: lapideas ac ligne
as poſſeſſurus manſiones: ad extremū eti-
am corpora occiſurus. Ingreſſus eſt iam
hoſtis ſeuiſſimus cum magna ſatellitum
turba: diabolus cum ſuꝑbia/ auaricia/ lu
xuria: inuidia ꝛc̄. qui nō ceſſat innumeras
occidere ꝛ rapere animas precioſo ſangui
ne fuſo hodie redemptas. ꝛ nulla ordina-
tur cuſtodia: nulla fit aduerſus hunc tyrā
num/ crucis chr̄i inimicum repugnantia:
nec populus eius debitis coertionibus ei
ſubtrahitur: ſed ſponte derelinquit̄ in ma
nus eius. Quid ſtulti⁹ q̃ cuſtodire por
tas ꝛ muros: dum in ciuitate plena pote-
ſtate graſſatur inimicus. Hi ſunt de q̄-
bus B: rn̄. lib. iiii. de ꝯſidera. ad Eugeni
um papam ironice ita ait. Optimi eſtima
tores qui magnā de minimis: paruā aut
nullam de maximis curam gerunt. Lō
ge ſunt illi ab apoſtolo ad Phil. dicente:
Om̄ia arbitratus ſum vt ſtercora: vt chri
ſtū lucrifacerem. Neq̃ fruſtra putēt chri-
ſtum lucrifacere poſſe niſi p̄us omnes cō-
miſſas animas q̄ntum in eis eſt lucrifaci-
ant. In cuius figura is qui crucifixi ſal
uatoris typum geſſit: ſaluator egypti Jo
ſeph aduenientib⁹ fratrib⁹ patriarchis ait
Non videbitis faciem meam: niſi adduxe
ritis vobiſcū minimū fratrem veſtꝝ. Gen.
xliiii. Attendite o paſtores ꝛ p̄lati iudi-
ces ꝛ rectores periculum veſtrum/ ꝛ com-
miſſum vobis theſaurꝝ ſollicitius cuſtodi
te. Optime huius theſauri nouit p̄cioſi
tatem beatus ille ꝛ deuotus paſſiōis chri-
ſti contemplator Bernar. ſermōe. iii. de ad
uētu: qui ad ꝓpoſitū ita inquit. Quid ego
infelix: quo me vertam: ſi tantū theſauruꝫ
ſi precioſum depoſitū iſtud: quod ſibi chri
ſtus ſanguine ꝓprio p̄cioſius iudicauit cō-
tigerit negligentius cuſtodire? Si ſtillan
tem in cruce domini ſanguinē collegiſſem
eſſetq̃ repoſitus penes me in vaſe vitreo:
quod ꝛ portare ſepius oporteret: q̄dnā ha
biturus eſſem in diſcrimine tanto? Et cer-
te id ſeruandū accepi pro quo mercator nō
imprudens: ipſa vtiq̃ ſapientia ſanguinē
illum dedit. Sed ꝛ habes theſaurū iſtum
in vaſis fictilibus: ꝛ quib⁹ multo plura q̃
vaſis vitreis imminere pericula videant̄.
Hec Bernardus. Quod ſi ita eſt de ne
gligentibus ſalutem cōmiſſorum. Quid
de eis qui nō ſolum hanc negligunt: ſed a
ſuis ſubditis mala ſuaſione: ꝑnicioſa con
uerſatione: quaſi vi ꝛ armis auertere ꝛ re-
pellere comprobant̄. Audite ꝛ de his idē
ſpūſſancti organum quoddā dulce canēs
beniuolis: ſed zeloſum reprobis ꝛ auſterū
An putas inquit perſecuti ſunt chriſtum
qui ſacratiſſimū illud corpus/ crucis affi-
xere patibulo: ꝛ non perſequebantur eum
qui aduerſus corpus eius quod eſt eccle-

ſia odio furebant iniquo. Deniꝗ ſi ꝓprius
ſanguinem dedit in ꝑcium redemptionis
animarū: nō tibi videtur grauiorem ab eo
ſuſtinere ꝑſecutionem: qui ſuggeſtione ma-
ligna/exemplo pernicioſo/ſcandali occa-
ſione auertit ab eo animas quas redemit:
ꝙ̄ a iudeo qui ſanguinem illū fudit. Ag-
noſcite dilectiſſimi: expaueſcite conſortia
eorum qui ſalutem impediunt animarum
horrendū penitus ſacrilegium/quod ⁊ ipo-
rum videt̄ excedere facin⁹: qui domino ma-
ieſtatꝭ man⁹ ſacrilegas iniecere. Hec Ber-
nar. ſermōe de ꝯuerſiōe Pauli. Et ſub-
dit ibidem. Egreſſa eſt iniquitas a ſeniori-
bus iudicibus vicarijs tuis qui videntur
regere populum tuum. Heu heu domine
deus: quia ipi ſunt in perſecutione tua pri-
mi/qui videntur in eccleſia tua primatum
diligere: gerere principatum: ſed prohdo-
lor miſera eorum conuerſatio/plebis tue
miſerabil' ſubuerſio eſt. Et ſequit̄. Co-
pioſiſſime ſiquidem pietatis inueniuntur
in ſuſcipienda/imo accipiēda magis ani-
marum cura. ſed hec apud eos cura minor
⁊ de animarum ſalute nouiſſima cogita-
tio eſt. An ꝓ ſaluatori animarum graui-
or vlla poterat eſſe ꝑſecutio? Inique agūt
⁊ ceteri contra chriſtum. multiꝗ ſunt no-
ſtris temporib⁹ antichriſti. Merito tamen
⁊ crudeliorem eam cenſeo perſecutionem
pro acceptis beneficijs: ⁊ grauiorem ſen-
tit pro poteſtate ꝙ̄ ꝓprijs ſuſtinet a mini-
ſtris. Hec ille. Ecce quomodo nūc a ꝓn-
cipibus iudeorū cepit paſſio chriſti: ita nūc
cōtinuatur a ꝓncipibus ⁊ rectoribus chri-
ſtianorū. Sed nunquid hi ſoli inter chri-
crucifixores ſunt deputandi? Sed heu co-
operatores ſunt de ſtatu contemplātium
ſiue continētium/per Daniel ſignato/cle-
rici minores/non prelati: ⁊ vtriuſꝗ ſexus
religioſi. Nam ex illis ſunt qui cum Iuda
dominū oſculantur ⁊ pro triginta argen-
teis vēdunt: qui vt pſeudoprophetam ver-
bis illudunt. Qui caput venerandū ꝑcu-
tiūt arundine. qui irrident in aliena veſte.
qui vini potum felle amaricant: qui cū la-
tronibus chriſtū damnant. Alij occidunt
corpore toto: ſtipitiꝗ cōfigūt. Curram⁹
breuiter per ſingula: ne vt aſſolet/nimia ꝓ-
lixitas incipiat tedium generare. Oſcula-
tur cum Iuda: qui ſtatum hunc per hypo-
criſim mentientes ꝓpter temporale cōmo-
dum aſſumunt. Nam dum habitum queꝫ
gerunt ⁊ ore profitentur/de ſorte ſe fore do-
mini: dn̄m oſculant̄ quaſi intimi: q̄ſi amici.
Sed tradunt triginta argenteis: dum fa-
ctis mētiunt̄ ⁊ corde. hec a tamē agunt rati-
one: vt ꝑ triplicē ꝯcupiſcentiā/carnis/ocu-
lorū/⁊ honorū liberius ſoluant decalogum
ꝓceptorū. Nam triginta ex trib⁹ reſultant
per denarium multiplicatis. Hec eīm tria
ſcꝑtura hypocritis ⁊ pſeudoprophetis im-
propat. Et ꝙ oīa faciūt vt videant̄ ab ho-
minib⁹ ad ſuperbiam. Mat. xxij. Et ꝙ ſub
obtentu longe orationis/domos deuorāt
viduarum: quo ad auariciam. ibidem. ⁊ ꝙ
penetrant domos ⁊ captiuas ducūt mulie-
rculas oneratas peccatis: que ducuntur
varijs deſiderijs: quo ad carnis cōcupiſcē-
tiam. ij. ad Timo. iij. Vt pſeudopropbe-
tam illudūt dicentes: Propheti za nobis
quis eſt qui te ꝑcuſſit: cum mala ſecreta q̄-
bus dominū ꝑcutiunt/hūc videre nō cre-
dūt vel nō attendūt. Sicut ⁊ illi putabāt
dominū falſum ꝓpheram: occulta neſcien-
tem: nec ſuos percuſſores agnoſcētē. Qui-
bus ait dominus. Sciant omnes eccleſie
quia ſum ſcrutans renes ⁊ corda. Apoca.
ij. Caput venerandū arūdine percutiūt
qui vacua ⁊ ocioſa vita caput chriſti quod
ſm apoſtolum deus eſt/offendūt: nihil de
chriſti dignitate dignum meditādo. Sed
in ſua inertia ſolis carnalib⁹ inherendo: cū
tamen ad eos ꝓncipaliter dictū eſt: In ſen-
ſu ſit tibi cogitatus dei: ⁊ omnis narratio
tua in ꝓceptis altiſſimi. Eccli. ix. Ipi de-
niꝗ labores populorū in ocio poſſident:
vt cuſtodiant iuſtificationes domini ⁊ le-
gem eius adquirent. Irrident quoꝗ do-
minū i aliena veſte alba ⁊ purpurea: ac ce-
teris ſacerdotalib⁹ ac pōtificalib⁹ indumē-
tis: qui ſacris veſtib⁹ ad memoriam eoruꝫ
que in chriſto facta ſunt inſtitutis vtūtur:
maxime in ſacrificio altaris. Et tamē paſ-
ſionum ⁊ illuſionū chriſti: nec meditatio-
nem ꝑ intellectum: nec recordationem ꝑ
memoriam: nec cōpaſſioneꝫ habent per af-
fectū. Per ferūt eīm tales ſigna vacua: ⁊ ve-
lut ioculator ſolam exteriorem ꝓferūt ap-
parētiam: oīni neglecta interiori correſpō-
dentia veritatis. Quibus recte per pro-
phetam comminatur: Maledictus qui fa-

eſt opus domini fraudulenter ſeu negligēter. Hieremie. xlviij. Negligenter ſine dubio facit opus domini: qui ſolis exterioribus content⁹ cerimonijs/ deum qui ſpiritus eſt: ⁊ quem in ſpiritu ⁊ veritate adorare oportet: intus non cogitat: cōuerſus ad alia mente vana. De quorū ſacrificijs Eccleſiaſtici. xxxiiij. dicitur. Immolantis ex iniquo/ oblatio eſt maculata. ⁊ nō ſunt beneplacite ſubſannationes iniuſtoꝝ. Illi aūt vini dulcis potū/ aceto felleq́ʒ amaricant: qui ſacrificia ſua/ orōnes/ diuina officia: ⁊ generaliter opera bona/ ſimoniacis aut peruerſis intentionib⁹/ facinoroſis cogitationib⁹: ſponte tamen aſſumptis tempore frigore/ indeuotionis gradib⁹ ⁊ odijs quaſi aceto ⁊ felle cōmiſcent amariſſimo. nō attendentes quia minus eſt iuſta facere: niſi etiam fiant quomodo faciūt iuſti Iuſte (inquit ſcriptura) quod iuſtū eſt exequeris. De quib⁹ vere conqueritur ꝑ prophetam. Dederunt in eſcam meā fel: ⁊ in ſiti mea potauerūt me aceto. Sitit dominus ac eſurit iuſticiā ⁊ ſalutē noſtrā: quē cibamus ⁊ potamus dum iuſta ac bona opera q̄b⁹ ad ſalutem diſponimur exhibemus. Deus cibus eſt (inquit) vt faciā voluntatem patris qui miſit me. Hec aūt voluntas eſt patris mei: vt omne quod dedit mihi/ non perdam. Cibū ergo hūc ⁊ potū amaricamus: dū huiuſmodi opera de genere bona/ admixtis criminib⁹ viciam⁹.

Cum latronib⁹ chriſtū deputant: quicūq́ʒ indigne eucharistiam ſumūt. Homicida eſt ⁊ latro: q̄ſquis mortali crimīe ſuiipius animā damnationis iugulat ferro. Qui ergo in mortali ad altaris ſacrificiū accedit: quid aliud facit/ niſi ſibiipſi latronē chrīm ſociat? Sed q̄d ait domin⁹. Exiſtimaſti inq̄t iniq̄: q̄ ero tui ſimilis: arguā te: ⁊ ſtatuam contra faciem tuam. imo non ſolum tales/ latroni dominū maieſtatis ſociant: ſed etiam crucifigunt: ſanguinem fundunt ⁊ occidunt: apoſtolo teſte. j. Corinth. xj. Qui manducauerit hūc panem: ⁊ calicem domini biberit indigne: reus erit corporis ⁊ ſanguinis domini. De quo quoniam pridie latius audiſtis: cum eandem expoſuiſſem auctoritatem: Ideo nūc reſcindo. Verum ⁊ in hoc toto chriſtum corpore cruci configunt: dum illum quaſi palo affigentes ſuſpendūt: nec ad ſe aditū ꝯcedūt: pulſanti claudūt: nullum ei in corde ſuo locum preparant ꝓpter multitudinē carnalitatū/ aut ſuꝑfluitatum temporalium rerum ſollicitudinem: quaſi nō deo dicati: ſed negocijs eſſent publicis deputati. Contra quos aplus. Nemo militans deo implicat ſe negocijs ſecularibus. ij. ad Timo. ij. Cooꝑant̄ ꝓdictis ſeculares: q̄ ꝑ Iob deſignant̄. Nam ex ipſis ſunt etiam qui velant oculos domini. ⁊ q̄ conſpuunt in os chriſti caput ⁊ faciem percutiunt: cum Herode petentes miracula: ⁊ ſpernunt. Summe poteſtatis manus cōfigunt: pendentem in cruce blaſphemant dominum ⁊ illudunt. Quicunq́ʒ etiā gratiam diuine cognitionis a ſe abſcōdūt nolentes intelligere vt benefaciāt: affectantes ignorare diuinam legem ne conſcientia peccati redarguat: tardi ad ſalubria audienda ⁊ intelligenda: cui ieſi ad fabulas ⁊ inania. Hi ſibiipſis oculos domini velant: qui putant ſua peccata a domino ignorari. ⁊ ipm quaſi hominem ſola exteriora videre: cum tamen ſcriptum ſit: homo videt in facie: deus autem intuetur cor. j. Regū. xvj. Conſpuunt in os domini/ qui verbo dei de ore ꝓdicatoris audito: vel ſcripture detrahunt/ per ſiniſtras interꝑtationes: ꝯuitia: vel ioculares irriſiōes. Os enim domini vel ſcriptura vel predicator rectiſſime intelligitur: per que vniuerſa ſua nobis iudicia ⁊ beneplacita domin⁹ inſinuat: ac cunctorum queſtionib⁹ ſatiſfacit. vt tangit Gregorius. xxiij. moraliū. §. liiij.

Item omnes qui incantationibus ac ſuperſtitionibus quedam inquirunt occulta plus tenebris q̄ luci credentes: atq́ʒ ꝑ hoc ſcripture ſacre auctoritatem vilipendentes. Contra quos dicit dominus Ve qui ambulatis vt deſcendatis in egyptum: et os meum non interrogatis. Eſaie. xxx.

Caput ꝓ ⁊ faciem chriſti percutiūt: quicunq́ʒ vicarijs chriſti ſuperiorib⁹ noſtris obſiſtunt. qui nobis ſunt velut caput in terris. Nam prelatum pro deo habemus in terris: dicit Bernardus de diſpenſatione ⁊ precepto. Sed ⁊ ſcriptura deos nominat ſacerdotes populi Exod. xxij. Qui iniquam talibus obloquuntur: detrahunt: et per publicam contumeliam. ſicut Pau-

lus loquitur in faciem cedūt. hi caput chriſti ꝛ faciem cedunt. que omnia tanꝗ ſibi illata dominus iudicabit: ipſo dicēte: Dijs ne detrahas. ꝛ principi populi mei ne maledices. Et Luce. x. Qui vos ſpernit me ſpernit: vt allegatum eſt ſupra. Cum Herode miraculum petunt: ac dominum ſpernūt: quibus non ſufficit ad vite emendationem doctrina verbi dei. ſed quaſi increduli deo ſi viderent miracula: ſicut olim ſi ex mortuis aliquis reſurgens alterius ſtatum vite nunciaret: tūc ſe vellent (vt aiunt) emendare: imitantes in hoc ꝛ Herodem ꝛ diuitem epulonem. quibus dicitur a domino. Si Moyſen ꝛ prophetas non audiunt. neꝗ ſi quis ex mortuis reſurgeret credent. Luce xvj. Manus deniꝗ diuine potētie ſurſum configūt: qui poteſtatem domini reſtringunt: nō attribuētes ordinationi dei tam proſpera ꝗ aduerſa: que hic contingunt omnia ſed vel caſui ꝛ fortune aut humane induſtrie vel malicie aſcribētes. In celis tm̄ illum potentē eſtimant: nō ſuper terram dicentes cum reprobis. Circa cardines celi ambulat: ꝛ noſtra nō cōſiderat. Quibus dr Eccl̄i. ij. Ne dicas coram angelo: nō eſt prouidentia ne forte iratus deus ſuper ſermone tuo / diſſipet cuncta opera manuum tuarum. Pendentem etiam in cruce dominū / blaſphemant ꝛ illudūt: qui amariſſimā dei paſſionem / labores / vulnera: ac ſanguinem nobis ſumme neceſſariam miſericordiſſime impenſam parui pendūt: cum riſu ac leuitate pertractant: ꝛ ſe mutuo paſſione domini titillantes: in prouerbiū diuine ſapiētie facta vertunt. Sicut quidam aiunt ore blaſphemo ꝛ ludente: queſiuit dominus verbera: ꝛ obtinuit in abundantia. Alij ingratiſſimi / potuit (quidē dicūt) nos aliter ſine paſſione deus redimere: cur ſic nō egit? ꝛ ſimilia. Contra quos per Pſalmiſtam cōqueritur dominus. Poſuiſti veſtimentum meum cilicium. hoc eſt carnem meā qua veſtita eſt diuinitas abſectionem: ꝛ factus ſum illis in parabolā. Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta: ꝛ in me pſallebāt qui bibebāt vinum ſcꝫ errorꝭ. vinum impietatis. vinum ſuperbie quod ſm Auguſtinū: non ſolū tūc in paſſione factū eſt ſed vſꝗ hodie illic contingit. Sed ve ve qui tales ſunt ve a maledictionibus duodecim que ſequūtur: quas eis propheta in eodem pſalmo imprecatur.

Demū generaliter cuiuſlibet ſtatus fuerint: varijs modis chriſti crucifixoribus participant. Nam de omnibus ſtatibus aduerſus dominū conſilium congregāt: atꝗ falſa cōtra eum teſtimonia querunt: vt condemnent quotiens occultis cōuēticulis ad perpetranda mala conueniunt: dum machinantur dolum: ꝛ quomodo iuſtificēt iniuſta / aut iuſta condemnent meditantur: dicentes illud Sap. ij. Opprimamus pauperem iuſtum: ꝛ nō parcamus vidue: nec veterani reuereamur canos multi temporis. Sit lex noſtra fortitudo noſtra ꝛc. In quo etiam tot contra chriſtum falſa proferunt teſtimonia: quot mendacia aduerſus veritatem confingunt. ſicut ſcriptum eſt: Qui mentitur teſtis eſt fraudulentus. Prouerb. xij. Ex eis etiam ad modū cohortis retro cadunt percuſſi verbo domini: ꝛ tamen ſurgentes capiunt dominū ꝛ occidunt: quos a concepto ſcelere nec verbum correctionis: nec flagellum domini reuocat. Sed ad eius conſummationē citius reuertuntur poſt flagella. De quibus dicit Hieremias ca. v. Percuſſiſti eos ꝛ non doluerūt: attriuiſti eos ꝛ renuerunt recipere diſciplinam: indurauerunt facies ſuas ſuper terram: ꝛ noluerunt reuerti. Sed ꝛ dominū trahūt de pontifice ad pōtificem. de iudice ad iudicem: qui contra veritatis ꝛ iuſticie oppreſſione maioribus complacere volunt: ꝛ de iniurijs membrorum chriſti fauoris lucrum querunt. De quibus in Pſal. lij. dr: Diſſipauit oſſa eorum qui hominibus placent. confuſi ſunt: quia deus ſpreuit eos. Et reuera cōfunduntur quando fauorē quem ne perderent chriſtum trahunt ſpreti a deo perdunt ꝛ intrant confuſionem. Sicut iudei qui ne perderent locum ꝛ gentem / chriſtum perdiderunt. Sed hunc perdendo / vniuerſa amiſerunt. vt ſupra eodem pſalmo cōmemorat Auguſtinus. Sed ꝛ vniuerſa chriſti mēbra ꝛ totum corpus impie flagellant impudētiſſimi ꝛ vere inſani homines: qui qualibet occaſione commoti / in ſolum creatorē ſuū dominū Jeſum pro eis in cruce expaſſum nunꝗ malū inferentē: vniuerſam irā ſuam retorquent: ꝛ perfidiſſime per omnia eius mēbra iurantes blaſphemāt cōmemorant

tes in malo: quod ex incomꝓhenſibili ille
nobis impenderat charitate. De quo Au
guſtin⁹. Nõ min⁹ peccãt q̃ chꝛm blaſphe/
mãt regnantẽ in celis: q̃ꝫ qui crucifixerunt
ambulantem in terris. Minus ergo dixi
quia dominũ flagellant. dicere debuit ma
gis q̃ꝫ nec iudei fecerũt dimẽbꝛant. Iſti ſi
cut ſcriptũ erat: os nõ comminuerũt ex eo.
Illi nec oſſib⁹ parcũt: nec viſcerib⁹: nec eis
etiam membꝛis que in nobis verecundu3
eſt nominare. Contra q̃s clamat vſq̃ꝫ ho/
die per Eſaiam chꝛiſtus. Iugiter tota die
nomen meum blaſphematur. eiuſdẽ. lij.

Sed ve ve qui contradicũt fictoꝛi ſuo:
teſta de ſamijs terre: ve nihilominus ꝑſi/
dentib⁹: qui ꝓpꝛias nõ diſſimulantes iniu
rias/ creatoꝛis ſui tãta patiũtur conuitia.
Ve quoq̃ꝫ ⁊ vniuerſis qui ad hec impatiẽ
tes ꝓuocãt: aut audiendo cozrident: ac mi
ſera ð dei ſui blaſphemijs ſolacia ſibi que
runt. Caputq̃ꝫ chꝛiſti coꝛonant ⁊ꝯſpu/
unt/ qui in chꝛiſto deitatem non credunt.
Caput eñ chꝛiſti eſt deus: ait apoſtolus.
Qui etiam anime ſue caput id eſt ſupioꝛẽ
partem: rationem. ſ. ⁊ voluntatem: ad dei
imaginem factam/ fedis cogitationib⁹ et
affectibus ſponte ac voluntarie maculant
ac pungunt nimijs ſollicitudinib⁹ tempo
poꝛalium: ita vt in eis cogitatiões ſancte
ac deſideria celeſtia locum habere non poſ
ſunt. Abominatio eñ domini cogitatões
male. Pꝛouer. xv. Et ſpiritus aufert ſe a
cogitatiõib⁹: q̃ ſunt ſine intellectu Sap. j.

Item qui coꝛpoꝛis ſui caput ꝑ ſuperbi/
am: nouis adinuentionib⁹: aut ſuperfluis
oꝛnatib⁹ defoꝛmant. Aut etiã fuco vel ſti/
bio vel alio coloꝛe adulterino faciẽ ſuam/
in q̃ maxime dei apparet artificium/ detur/
pant. in h̃ capitis chꝛi. id eſt deitatis ope/
ra coꝛrigẽtes. Pꝛo talib⁹ eñ peccatis tot
puncturaꝝ vulnera in ſuo capite chꝛiſtus
ſuſtinuit ⁊ ſuſcepit. Nã ꝯtra indecẽtes ca/
pitis oꝛnat⁹ duo apoſtoli Petrus ⁊ Pau/
lus in ſuis epiſtolis clare docẽt/ ne fiat in
toꝛtis crinib⁹/ auro ⁊ margaritis. j. ad Ti
motheũ. ij. ⁊. j. Petri. iij. Et beatus Ber/
nardus in ſermone. v. de omnibus ſanctis
Pudeat inquit ſectari gloꝛiã mẽbꝛa qui/
bus caput ſuum tam ingloꝛiũ exhibetur:
nõ habens ſpeciem aut decoꝛem: vel aliq̃d
huiuſmodi. Sequitur. Pudeat ſub ſpi
nato capite membꝛum fieri delicatum: q̃
omnis e: interim purpura non tã honoꝛis
ſit q̃ꝫ irriſionis. Crucẽ deniq̃ꝫ domino car
pentant quicũq̃ꝫ conſilio/ fauoꝛe/ auxilio
alios ad perpetrandum mala inducũt: vel
inductos confoꝛtant. Quibus in pſalmo
dicitur. Si videbas furem currebas cum
eo: ⁊ cũ adulteris poꝛtiõem tuã ponebas.

Imponunt autẽ crucẽ chꝛiſto in doꝛſo
baiulandam: qui querentes excuſationes
in peccatis: peccata ſua diuine oꝛdinatio/
ni aut pꝛouidentie attribuunt: excuſantes
ſe quaſi per reſiſtendi impotentiã: deũ ꝓo
accuſantes. Qui etiam diuinam legẽ aut
occulta dei iudicia iudicant ſiue arguunt
Nõ omnia a deo bene oꝛdinata ſic cauſan
tur dicentes: Cur deus ꝓpꝛiam voluntatẽ
mihi dedit? cur ſic mutabilem me cõdidit?
cur non ad bonum neceſſitauit? Item ſic
futurum ꝓuidet. Quis ego qui dei oꝛdina
tionem ſiue pꝛeſcientiam mutare valebo?
ita excuſando ſe: accuſando deum/ chꝛiſti
doꝛſo crucem imponunt. Contra q̃s Eſa/
ias. xlv. ait. Nunquid dicit lutum figulo
ſuo: quid facis? Ve qui dicit patri: q̃d ge/
neras: ⁊ mulieri/ quid parturis? Chꝛm
ꝓo de ciuitate eijciũt ⁊ veſtibus ſpoliant:
imo ⁊ inter latrones crucifigunt: qui dum
eccleſiam dei latronum ſpeluncã/ ſuis in/
ſultationib⁹. vagis diſcurſibus: clamoꝛib⁹
vanis: vtinam non turpibus atq̃ꝫ pernici
oſis tractatibus efficiunt: per quod domi
num de domo ſua eijciunt. Ve ve ingra
tiſſimis hominib⁹ cum dominus cuius eſt
terra ⁊ plenitudo eius/ oꝛbis terrarũ ⁊ vni/
uerſi qui habitant in eo: totam terrene mo
lis latitudinem noſtro conceſſit vſui: ſolũ
domu3 paruulam ſuo cultui dedicauit: in
qua nobiſcum ad noſtram vtriq̃ꝫ ſalutẽ ha
bitare dignatur. De hac etiã ſua habita/
tione eijciũt: quoꝛum negocijs reliqu⁹ non
ſufficit mundus. Quem ⁊ veſtibus ſpo
liant: dum deuotos chꝛiſti amatoꝛes: qui
chꝛiſto velut coꝛpoꝛi veſtis adherẽt: domũ
dei vitare compellunt: aut in deuotis ſu/
is oꝛationib⁹ impediunt. Veſtes eñ chꝛi/
ſti ſunt: qui ſub tectura vnitatis adherent
lateribus chꝛiſti: ait Aug⁹. de apoſto. ſer.
vj. de verbis euangelij. Deniq̃ꝫ inter la
trones ſuſpendunt: dum ſacra altaris of/
ficia/ in quibus chꝛiſti paſſio recolitur. et

quaſi iterū in crucis ara ꝑ peccōꝛib imolaṫ
Ipi latrones: q̄ aiaꝝ ſuaꝝ occiſores/ſine
omi reuerētia: imo omi cū deſpectiōe ꝛ ir/
reuerētia q̄ſi nihil ad eos attineret cultus
dei impudētiſſime circūgirant. Quos
dn̄s ip̄e olum flagellis corripuit: ac ꝟbis re
darguit dicēs. Scṗtū eſt: Dom⁹ mea do
mus orationis vocabiṫ. vos autē feciſtis
eam ſpeluncā latronū. Verū ꝛ illi inter
latrones chrm crucifigere intelligunṫ: qui
innocētiam ac iuſticiā famuloꝝ chri detra
ctiōib ſuis ꝛ infamatiōib lacerāt. Sicq̄
iuſtos cum iniquis deputant. De quibus
Salomon ait. Abominatio hominū de/
tractor. Et ſequiṫ. Conſurget perditio eo
rum Prouerb. xxiiij. Cum latrone quo
q̄ dominū blaſphemant irridēdo: q̄ in ſu/
is neceſſitatib dominū nō req̄rūt: ſed ei⁹
adiutorio quaſi impotētis omiſſo/alia ſi/
bi querunt auxilia/legi diuine contraria.
Cōtra illud ꝓphe pſ. lix. Da nob dn̄e au
xilium de tribulatiōe: quia vana ſal⁹ ho/
minū. in deo faciemus ꝟtutem: ꝛ ip̄e ad ni
hilum deducet tribulātes nos. Vel ali
ter ſm Rabanū ſuꝑ Matth. qui cū duoꝝ
latronū cum chrō crucifixoꝝ memoriā fe/
ciſſet: ꝛ eoꝝ que ad chriſtū protulerāt ver/
borum/ſubdit. Vſq̄ hodie hec geri in ec
cleſia videmus: cum mundanis tacti affli
ctionib fuerit veri ſimul ꝛ falſi chriſtiani
Illi q̄dem qui ficta mente dominice paſſi
onis ſacramenta geſtant ad preſentis vite
gaudia/cupiunt liberari a domino. At q̄
ſimplici intentiōe cum apoſtolo nō gloriā
tur niſi in cruce dn̄i noſtri: ita poti⁹ a p̄ſen
tib erumnis optāt erui: vt ſpm ſuū in ma/
nus ſui cōmendent auctoris: vnaq̄ cū ip̄o
regni celeſtis deſiderent eſſe participes.

Vnde bene ille qui fide dubia dominū
p̄cabaṫ funditus eſt ꝯtemptus a domino:
neq̄ vlla reſponſione dignus habitus. At
ꝓ preces illius/q̄ eternā a ſe ſalutem que
rebat pia mox dominus exauditione ſuſci
pere dignatus eſt. quia nimirū quicunq̄
in tribulationibus poſiti: temporalia tm̄ a
domino ſolacia requirunt a temporalibus
pariter ꝛ eternis gaudijs ſe priuant. Qui
autem veraciter bona patrie celeſtis ſuſpi
rant: ad hec abſq̄ vlla dubitatione chriſto
miſerāte perueniūt. Hec Raban⁹. De

mum lancea latus domini percutiēſ vni
uerſi ꝛ intima cordis noſtri vulnerant ſal
uatoris: dum tanto amore quem in tam
duris laboribus/anguſtijs ꝛ amaritudi
nibus horrēdiſq̄ afflictiōibus: tot paſſis
vulnerib: tot ſanguinis effuſiōib: ac mor
tis turpiſſime volūtaria ſuſceptione: maxi
me autē cordis (vbi amoris ſedes dr̄ eſſe)
apertione ſanguinis ꝛ aque effuſione no/
bis monſtrauerat: nullam amoris vicē im
pendunt. Sed omnib his ſpretis ac vili/
penſis auerſi ab illo quaſi nunq̄ amaſſet:
quaſi nihil cōtuliſſet: ꝯuerſi ꝑ amorē/ad ſe
ip̄os tātos labores patiunṫ incaſſum exhi
bitos: oi ei⁹ fructu ſe ꝓuātes. ſeip̄os q̄q̄ ꝑ
facinoroſam vitam deo q̄ tā caram emit p̄/
cio: quo cum optime eſſent ſubtrahūt: ꝛ di
abolice captiuitati vnde redēpti ſunt: iteꝝ
ſponte ac voluntarie: nequiſſime ſe ſubmit
tunt. Hec ſunt que cor illud amoroſiſſi/
mū grauiſſimo doloris vulnere tunc lan
ceauerunt: ꝛ nunc quantū in eis eſt: ſuper
omnem paſſum dolorem ſuꝑaddūt. Si
quidem ſupra expoſitum eſt de peccatoꝝ
damnatiōe longe magis triſtatus eſt dn̄s
q̄ de quacūq̄ ſui corporis leſione. Sicut
in ſimili aduerti poteſt. Si em̄ quis ꝓ ami
co longe ſe inferiore quem diligeret: aut
pater pro filio: vt cū a captiuitate quā ſua
incidiſſet culpa liberaret: terribilia ſuſtine
ret: omnia poſſeſſa diſtraheret: viam labo
rioſiſſimā ꝛ periculis plenam arriperet: la
trones incideret: vulnera vſq̄ ad mortem
ſuſciperet. Tandem ꝯualeſcēs non requie
ſceret: donec reddito captiuitatis p̄cio: ca/
ptiuū redimeret amicum. Data quoq̄ ca
pto libertate vt cū r̄demptore ſuo ad patri
am remearet. Ille ꝓ ſic liberatus omnē
ſui liberatoris laborē ſperneret: paſſa da/
mna ꝛ vulnera vilipenderet: cum inimicis
captiuatorib ſuis pacta noua iniret: ſeq̄
ꝑpetue captiuitati eoꝝ ſponte ſubijceret:
malens ꝑpetue inimicorū porcos paſcere
q̄ cum fideliſſimo patre aut amico ad con
regnandū reuerti. Nōne plus ille offende/
ret ſuum redemptorem: omnes eius impē/
ſos labores/pericula/preciū/vulnera fru/
ſtrando: ac maiori cor eius tranſfigeret tri
ſticia q̄ q̄cquid ille paſſus fuiſſet: ꝛ iactu/
ra bonoꝝ ſuoꝝ quomodolibet poſſeſſorum.

Ita ⁊ nos cor domini dolore nimio configimus/ omnia per eum nobis exhibita: per vanam noſtram conuerſationem fruſtramus. De his autem omnibus dr̄ per Zachariam ꝓphetam/ ⁊ Joannem euangeliſtam. Uidebunt(inquit)in quē tranſfixerunt. Et in eorum ꝑſona beat⁹ Bernardus ſermone de paſſione chriſti. Exquiretur(inquit)a me: ſanguis ille iuſtus qui effuſus eſt ſuꝑ terraꝫ. nec immunis ero ab illo tam ſingulari ſcelere iudeorum: ꝙ videlicet tante charitati ingratus fuerim: ꝙ ſpiritui gratie cōtumeliam fecerim: ꝙ ſanguinem teſtamenti pollutū dixerim. ꝙ cōculcauerim filium dei. Hec Bernardus.

Ecce dilectiſſimi: videbat̄ forte iamdudum ceſſaſſe ꝑſecutionis chriſti tēpus. ſed palam factum eſt: quia nunꝙ̄ deeſt perſecutio chriſto. quoniā perpauci hodie ſunt qui non cum aliquo predictorum ſtatuuꝫ rurſus chr̄m crucifigunt. Jmo tanta multitudo crucifixorum: ſicut Bernar. de conuerſione Pauli ait: ꝙ cōiuraſſe videt̄ contra chriſtum vniuerſitas ꝓpli chriſtiani: a minimo vſ ad maximuꝫ: a planta pedis vſ ad verticem nō eſt ſanitas in eo vlla.

Et hoc quidem grauius ⁊ doleduꝫ nimis. quia totupliciter eum ꝑſequuntur: qui ab eo chriſtiani nominantur: ꝓh amici tui deus: ⁊ ꝓximi aduerſum appropinquauerunt ⁊ ſteterunt. Beatus quo Auguſtinus in ſermone de paſſione qui incipit: O, taceri. ad idem ait. Pendēs in ligno irriſus: ſedēs in celo adoratur. an forte adhuc irridet̄: etiam nō eſt iraſcendū iudeis: qui vel morientē deriſerunt/ non regnantem. Quis eſt qui chriſtum irridet? vtinā vnus eſſet: ⁊ vtinam duo. vtinam numerari poſſent. tota palea aree irridet: cū gemit triticum irrideri dominū. Sꝫ nunc ceſſate o miſeri ceſſate: ſatis iam paſſus eſt ſua ſponte: omnē pro vobis fudit ſanguinem. Cur modo inuitū laceratis: certe nō in illum tela iacitis: magis in voſipſos reuertuntur. Si nō illi tamē vobis parcite videbitis eum aliquādo in maieſtate magna venientē: ⁊ ſe de vniuerſis ſuis inimicis potentiſſime vindicantem. Terribilis quedam expectatio iudicij relinquitur: ait apoſtolus. ⁊ emulatio ignis: que conſumptura eſt aduerſarios. Naꝫ ſi irritam quis faciēs legem Moyſi/ ſine vlla miſeratione duob⁹ aut tribus teſtibus morit̄ quanto magis putatis deteriora mereri ſupplicia. qui filium dei conculcauerit: ⁊ ſanguinem teſtamenti pollutum dixerit. Jn quo ſanctificatus/ per multiplicē videlicꝫ recidiuam ꝓbabitur: ⁊ ſpūi gratie contumeliam fecerit per tantam ingratitudinem. quia mihi vindictam ait dn̄s: ⁊ ego retribuam. Horrendū eſt autem incidere in manus dei viuētis. ad Hebre. x. Heu qui dicti ſunt/ chriſtuꝫ ſue voluntati traditū: rurſum crucifigendo ſuum faciunt ꝯdemnatorem: quē compatiēdo poterant habere benigniſſimuꝫ ſaluatorē. Quos nos chariſſimi fugiētes/ ac tāta facinora horrentes: chriſtū Jeſum noſtre volūtati traditum ſuſcipiam⁹. ſuam paſſionē ꝑ veram compaſſionē noſtrā faciamus. ⁊ ſic cū illo hic cōpatiamur. quatin⁹ etiā cū eo exaltati/ nomē filioꝝ dei quod eſt ſuꝑ omne nomen/ ꝯſequamur. Et reuera nihil iuſtius: nihil debitum magis ꝙ̄ compati ei qui non ꝓ ſe/ ſed tm̄ ꝓ nob̄ patit̄. Ad quod etiā nos inſenſibilia inſtruunt elementa. Pēdēte eīn in patibulo creatore (ait Leo papa in ſermone. xj. de paſſiōe) vniuerſa natura cōgemuit: ⁊ crucis clauos oīa ſimul ſenſerunt elementa. nihil ab illo ſupplicio liberꝝ fuit. hoc in cōmunicatione ſui ⁊ terram traxit in celum. hoc petras rupit. monumenta patefecit. inferna reſerauit. denſarum horrore tenebraꝝ radios abſcōdit. Debebat enim h̄ teſtimoniū ſuo mundus auctori: vt in hoc caſu ꝯditoris ſui vellent vniuerſa finiri. Hec Leo. Non ergo mirum (ait Anſel.) ſi ſole cōtriſtato tu contriſtaris. ſi terra contremiſcente tu cōtremiſcis. ſi ſciſſis ſaxis cor tuum ſcindit̄. ſi flentib⁹ iuxta crucē mulierib⁹ tu cōlachrymaris. Cōſidera ergo tu o hō redempte: ꝗs qualis ⁊ quātus eſt qui ꝓ te pendet in cruce. Cuius trāſitū ⁊ celū luget ⁊ terra: ⁊ lapides duri quaſi cōpaſſione ſcindunt̄. Cuius mors mortē viuificat: ⁊ quē oīs creatura ſuū dn̄m ꝯfitet̄. O cor humanū oīm lapidū duritia durius: ſi ad tanti rememorationē piaculi nec terrore concuteris: nec cōpaſſione afficeris. nec compūctiōe ſcinderis. nec pietate molliris. Vn̄ ⁊ Hieron. ſuꝑ Mar. ait. Oīs creatura chr̄o morien

ti compatit. ſol obſcurat. terra mouet. pe-
tre ſcindunt. velū tēpli diuidit. ſepulchra
apiunt. Sȝ ſolus miſer hō non cōpatit ꝓ
quo ſolo chr̄s patit. Et beat⁹ Bern̄. in
ſmone de ſacramēto altaris ait. Mortem
ꝓpter nos ſubire voluit: qui ptā nr̄a ſuper
lignū ſuſtinuit in cruce ſua .ſ. penā petoꝝ:
cuius liuore ſanati ſum⁹. Quid facis ho-
mo indigne: quid facis hō ingrate? Ado-
ra deuotius: recole frequētius ſalutē mun
di ꝓ te paſſam/ vitam ꝓ te mortuā/ fortitu
dinem infirmatā. Si mēbrū chriſti es: cō
patere capiti tuo. Si frater chriſti es: cō-
morere fratri tuo. plange: dole cū gemitu
ꝛ lachrymis ſup mortē pcioſam vnigeniti
dei patrꝫ. Alioquin ſi nō doles. ſi nō plan
gis. ſi nō compateris/ deliras: degeneras
beluā ſapis. lethargiā pateris. hoiem diſ-
fiteris. Sȝ ꝛ btūs Aug⁹. in q̄dam ſer-
mone d̄ paſſione q̄ incipit: Mō taceri de⁹
noluit. Tēpus eſt lugēdi/ paſſio dn̄i cele-
brat. tp̄s eſt gemēdi. tp̄us flendi. tp̄us con
fitendi. tp̄us dep̄candi. Et quis noſtrum
idoneus ad effundendas lachrymas ꝓ di
gnitate doloris tanti? Nam ꝛ ꝓpheta ait:
Quis dabit aquā capiti meo: ꝛ ocul' meis
fontem lachrymarū. Si ꝓo fons lachry-
marū eſſet in oculis noſtris: nec ipſe ſuffi-
ceret. Hec Auguſtin⁹. Sed forte dice.
Quō chr̄o cōpati potero/ quō illi condo-
lere: q̄ nūc lōge factus ab omi dolore ꝛ tri
ſticia/ regnat omi plen⁹ gaudio glorioſus
in celo? Nec enim miles ſtrēnu⁹ filio ſuo
fortiter ꝯtra inimicos pugnante/ ꝛ per du
ra vulnera contra eos triūphante: poſt ꝑ-
actū triūphū atq̄ plene recupatā ſanita-
tē cōpatit. q̄ni mo cōgaudet vehementer ꝛ
de fortitudine ꝓbata filij: d̄ gloria trium-
phi: de adquiſitione ſpolij: ꝛ ſubiugatio-
ne inimici. Ita iuſtior nobis videt letādi
ratio de paſſione dn̄ica: ꝛ ꝓpter chriſti exal
tationem ꝛ gloriam. ꝓpter quod deus exal
tauit illum ꝛc̄. ait apl's. ad Phil. ij. Et ꝓ-
pter crudeliſſimā ſubiectionē atq̄ deſtru-
ctioneȝ inimici/ ꝛ ꝓpter noſtrā redemptio-
neȝ. Preterea cū dolor ꝛ triſticia que in
ꝓpoſito ꝓ eodem reputantur. quia compaſ
ſio magis triſticia q̄ȝ dolor ꝓprie dicta eſt.
Cū ergo triſticia ſm Auguſti (vt ſup di-
ctuȝ eſt) eſt d̄ſſenſio animi ab his reb⁹ que
nobis nolentib⁹ accidunt. Paſſio eīn chri-
ſti non eſt a nobis nolita: ſed magis voli-
ta velut redemptio noſtra. Hanc eīn Pe-
trus nolebat: ꝛ argut⁹ eſt a dn̄o. Audiuit-
q̄ȝ: Vade retro ſathanas: q̄a ſcādalum es
mihi: q2 non ſapis ea q̄ ſunt dei: ſed ea que
ſunt hominuȝ. Math xvj. Deniq̄ ſi-
cut patres veterꝫ teſtamēti hāc chriſti paſ
ſionem futuram deſiderabāt: per quam ſe
nouerant ſaluandos. Unde Eſa. liij. d̄r ex
perſona eorum. Deſiderauimus eum de-
ſpectum ꝛ nouiſſimum virorum ꝛc̄. Et
iterum. Ueni ꝛ libera nos: relaxa facino-
ra plebi tue. ꝛ ſimilia multa. Nouerūt au
tem non niſi per paſſionem ꝓplum libera-
turum: vt manifeſte patet. Eſai. liij. Cui⁹
liuore ſanati ſumus. Et ſequit. Si po-
ſuerit ꝓ peccato animam ſuaȝ: videbit ſe-
men longeuum ꝛc̄. Ex quo: ū etiam ꝑſona
deuotus ille paſſionis chriſti cultor Ber-
nard⁹ ſmōe ij. de natiuitate: quaſi ad paſ
ſionem dn̄m inuitans ait: Aperi tu librū
agne dei: manſuetudo vera: fodiendas ex-
pone vicȝ manus et pedes: vt ꝓcedat q̄ in
eis latet theſaurus ſalutis ꝛ copioſa redē-
ptio. Frange deniq̄ eſurientib⁹ panē tuū.
Solus eīn frāgere potes qui ſolus vt cō-
fracta conſolides/ ſtare potes: ꝛ in ip̄a con
fractione ſolus poteſtatē habes ponendi
aīam tuā cum volueris reſumendā. Tua
ergo miſeratiōe ſaluat aliquatin⁹ tēplum
hoc: ſed non penit⁹ diſſoluat. Separet ab
anima caro. ſed verbum ſane ꝛ carnis ſer-
uet incorruptionē: ꝛ anime plenam confe
rat libertatem: vt ſola inter mortuos libe-
re agat: educēs vinctos de domo carceris:
ſedentes in tenebris ꝛ vmbra mortis. po-
nat anima ſancta carnem immaculatam:
ſed reſumendā tertia die: vt moriens mor
tem perimat. ꝛ vita hominū cum reſurgē-
te reſurgat. Hec Bern̄. Sicut ergo pa-
tres deſiderabant futuram: ita ꝛ nos vo-
lumus ꝛ gaudemus eſſe factaȝ. Ideo vbi
ſup̄ ſubdit Bern̄. Ita factum eſt dilectiſ-
ſimi/ ꝛ ita factum gaudeamus morte illa
mors mortua eſt: ꝛ regnturi ſumus in ſpem
vite per reſurrectionem Jeſu ex mortuis.

Stultum ergo videtur ad hoc medita-
ri chriſti paſſioneȝ vt doleamus/ vt lachry
mas educamus: cum de ea quam non no-
lumus/ ſed volumus factam eſſe triſtan-
dum non ſit/ ſed gaudendum. Ecce non

modica ratio dubij ex oppoſitis ſanctoꝝ
dictis orta: quam nihilominus ex eorū dē
auctoritatibus diſſoluemus dicētes ꝙ de
paſſione dñi ⁊ gaudendū eſt ⁊ dolendum.
Sicut ⁊ ipſe dominꝰ de ea gauiſus eſt: ⁊ ni
hilominus doluit vehemēter. Exultauit
(inquit ꝓpheta) vt gigas ad currendū viā.
⁊ tamē ait. Triſtis eſt anima mea vſq; ad
mortem. Ideo etiam ante paſſiōis ſue diē
voluit cum ingenti gaudio ꝓplī cum lau//
dibus ⁊ canticis atq; palmarū ramis reci
pi. Inter q̄ tamē gaudia viſa ciuitate hie
ruſalē dignatus eſt lachrymari. vt habe//
tur Luce. xix. ſcans ſe cum deſiderio atq;
cordis gaudio venire ad paſſionem: vt ꝑ//
ditus homo redimeret. ⁊ nihilominus de
ſui corporis ſeuiſſima leſione ac peccatoꝝ
obduratione vehementius cōtriſtari. Et
ob hoc etiā eccleſia ſponſi ſui inherens ve//
ſtigijs/ ꝓceſſioni ſolēni in die Palmarū: q̄
(ſm Bern.) gaudium ſignat: copulat offi//
cium de paſſione: quod paſſionem cōcitat.
Habet enim (ait Bern. ſmōe. j. de ramis
palmarū) ꝓceſſio plauſum: paſſio plāctū.
ad myſtice deſignandū ꝙ de domini paſ//
ſione gaudendū nobis eſt pariter ⁊ dolen
dum. Q, gaudendū nobis ſit his ſan//
ctorū teſtimonijs approbat. Ait enī beatꝰ
Leo ſmone. v. de paſſione. q̄ incipit: Sa//
cramentū dilectiſſimi. Lugeat carnalis iu
deus. ſed ſpiritalis gaudeat chriſtianus.
⁊ feſtiuitas q̄ illis eſt verſa in noctē/ nob
coruſcet in lucem. qm̄ crux chr̄i eadem eſt:
⁊ credentiū gloria/ ⁊ non credentiū pena.
Quāuis enī pſequentiū furor nihil aliud
in dominū maieſtatis operatus eſt q̄ȝ atro//
cem crudelitatem ⁊ immite ſuppliciū. re//
demptis tamē hac domini paſſiōe/ verior
iuſtiorq; ratio letādi q̄ȝ dolendi. Et ſeq̄//
tur. Nulla fideliū meſtitudine paſchalis
eſt obſcurāda ſolēnitas. nec cum triſticia
geſtoꝝ ordo recolendus eſt: cum ita dñs
vſus ſit malitia iudeoꝝ: vt de interēptiōe faci
noris voluntas ſit impleta miſerentis. Si
in exitu iſrael de egypto/ agni ſanguis fuit
reſtitutio libertatis: ⁊ ſacratiſſima facta eſt
feſtiuitas/ que per hoſtiam pecudis iram
auerteret vaſtatoris. Quāta populꝭ chri//
ſtianis cōcipiēda ſunt gaudia: pro quibꝰ
omīpotens pater filio ſuo vnigenito nō pe
percit/ ſed ꝓ nobis omnibus tradidit eū:
vt in occiſſione chriſti paſcha eſſet verum ⁊
ſingulare ſacrificiū: quo non ex domina//
tione Pharaonis vnus ꝑpls: ſed ex diabo
li captiuitate totus eruitur mundus. Hec
Leo. Et beatus Joānes chryſ. home//
lia. xj. Hodierna (inq̄t) die noſter dñs pe//
pēdit in cruce/ ⁊ nos feſtiuitatē nimia le//
ticia celebramus: vt diſcamus crucem to
tius ſpūalis gratulatiōis eſſe ſubſtantiā.
Etenī ante ipſum vocabulum crucis pena
fuit: ſed nunc ad gloriā nuncupat. Hinc
⁊ apoſtolus ad Gala. vj. Mihi (inq̄t) ab//
ſit gloriari niſi in cruce domini noſtri Je//
ſu chriſti. Item Bernar. in ſmone de eu//
chariſtia/ ait. Chriſte Jeſu mortis tue me//
moria tanq̄ȝ opus pigmētarij q̄ſi thus re//
dolens in diebus eſtatis: q̄ſi regio aroma//
tū: quoniā purgat eſtus ſolis. ⁊ quaſi flo//
res roſarum in diebꝰ vernis: ⁊ quaſi lilia q̄
ſunt in tranſitu aque. Omnia hec q̄bꝰ paſ//
ſionis memoriā comparat: iocūditatē ha
bent/ non triſticiā. Gaudendū ergo no//
bis eſt de chriſti paſſione/ nihilominus et
compatiendū. non vno atq; eodem reſpe//
ctu/ ſed diuerſis. De quo Magiſter di
ſtin. vlt. libri ꝑmi ſententiaꝝ: queſtionē ſol
uens qua querit: vtrum viris ſanctis pla//
cere debuerit: ꝙ chriſtus pateret vel occi//
deretur/ dicit. Debuit placere eis: ſed non
intuitu ipſius cruciatus. Voluerūt er//
go ⁊ vehementer cupierunt chriſtum mo
ri ꝓpter liberationē hominis/ ⁊ impletio//
nem diuine voluntatis: ſed non voluerūt
dilectionem afflictionis ipſius. De eodē
ergo letabant ⁊ triſtabantur: ſed ob aliud
gaudebāt ⁊ ob aliud dolebant. Volebāt
chriſtum mori pro hominis redemptione:
⁊ tamen de morte ipſius diuerſis cauſe cor//
da eorum varie mouebantur. Et ſequi//
tur. Illius paſſionē credentium pie men
tes voluerunt ⁊ optauerunt fieri ſicut fu
turum credebant. Ecce quo reſpectu paſ//
ſio chriſti a nobis dolenda eſt inq̄ȝtum ſcȝ
per eam patris/ imo totius trinitatis glo//
ria clarificata/ ⁊ voluntas impleta eſt. in//
q̄ȝtum per eam homo chriſtus exaltatꝰ eſt
⁊ recepit nomen quod eſt ſuper omne no//
men. vt in nomine eius omne genu flecta//
tur celeſtiū/ terreſtriū ⁊ infernoꝝ. Inq̄ȝtū
per eā angelica ruina reparata eſt. Inq̄ȝn//
tum per eam ꝑditus homo ac ꝑpetue da//

nnationis vinculis cōpeditus/ inuentus
eſt ſolutus ⁊ hereditate perdite reſtitutus.
⁊ ſic de alijs fructib⁹ paſſionis. Sꝫ nūc
videamus quo ſit reſpectu compatiendū
⁊ condolendū. Nam ꝙ patienti chriſto cō
patiendum ſit: iam multis teſtimonijs eſt
oſtenſum. Cui etiam apoſtolica auctori/
tas accedit. Ait enim Petrus. Chriſto paſ/
ſo in carne: ⁊ vos eadem cogitatiōe arma/
mini. j. Petri. iiij. Pauluſqꝫ ad Rom.
viij. dr. Ipſe enim ſpūs reddet teſtimoniū
ſpui noſtro ꝙ ſumus filij dei. Si autē filij
⁊ heredes: heredes qdē dei: coheredes au
tem chriſti. Si tamē cōpatimur vt ⁊ ſimul
glorificemur cum illo. Et ad Hebre. xiij.
Jeſus vt ſanctificaret per ſuum ſanguinē
ꝑlm ſuum extra portam paſſus eſt. Ex/
camus igitur ad eum extra caſtra impro/
perium eius portantes: ⁊ ſimilia multa.
Quia ergo compatiendū illi eſt: conſide/
randū quomodo id fieri debeat atqꝫ poſ
ſit. Ubi aduertendū ꝙ dupl'r poſſumus
compati patienti chriſto. Uno modo paſ/
ſioni illius condolendo. Alio modo: paſ/
ſionem eius imitando. Primum agimus:
cum ex horum memoria que paſſus eſt do/
minus/ in nobis triſticiam quandā excita/
mus: ſiue diſplicentiā qua cor noſtrū af/
fligendo vice qualiſcunqꝫ repēdende grati/
tudinis/ moleſtiā hāc intus aſſumim⁹: vt
aliquantulū illi ꝯformemur qui ꝓ noſtra
ſalute ꝑtulit vniuerſa. Eſt eñ triſticia quali
bet moleſtia. Cauſat autē hec triſticia
in nob quādo ꝑ intentā meditationē ac di
ſtinctā pſentia nob facimus in phantaſia
ea q̄ illata ſūt chriſto: ac quib⁹ ipſe afflictus
eſt ꝓ nob: hec dum nob diſplicent/ ſimpl'r
vel ex cōditione: ⁊ tamē ꝯſideratione ſunt
pſentia: generāt in nob triſticiā ⁊ dolorē:
vt ex ſup̄ dictis patet. Sed forte dubi/
tas: que nob diſplicere poſſint in paſſione
chriſti. Dicēdū breuiter: hoc diſplicet qḋ
nolumus. Primū ergo eſt ꝙ paſſionē chri/
ſti ſimpl'r non debemus nolle. Nā ſi ſim/
pliciter eam nollemus: iam volūtatem no
ſtram voluntati illius diſformarem⁹. Nā
ipſe oblatus eſt quia voluit. ⁊ quod ipſe vo
luit/ nos nolle nō debemus. Nō ergo de il
la dolendum eſt aut triſtandum tanqꝫ de
re nolita ſimpliciter: ſed magꝭ ſic nobis eſt
gaudendū. Ut ergo breuiter dicamus
Omnia illa poſſumus ⁊ debemus nolle:
vel ſimpl'r/ vel ex ꝯditione: que ⁊ quomo/
do noluit chriſtus paſſus: ⁊ ita de omnib⁹
his triſtari de quib⁹ ſua anima cōtriſtaba
tur. Hec autē que ſūt querere ſup̄. Et hec
rememorando breuiſſime/ rememorantib⁹
ea que ꝑtulit chr̄s occurrunt multa. Pri/
mū leſio chriſti corꝑalis: ſiue etiam fame
per cōuitia ⁊ irriſiones: quam licꝫ vt ſuſce
ptam a chriſto nō nolumus ſimpl'r: nolum⁹
tamen eam ex cōditione. Uellemus enim
hec chriſtū ꝓ noſtra liberatione pati non
oportuiſſe: ſi omia cetera eque iuſta/ pro/
ſpera ⁊ per ſe appetibilia fuiſſent. Siue ea
nolum⁹ etiam tamſeu a chriſti vulnera na
turali quadam inclinatione qua natura/
liter quos refugit ⁊ horret vulnera: nedū
in ſe/ ſed in ꝓximo: maxime autem amico.
Hec autem nolitio conditionata ⁊ hor
ror naturalis ſm p̄dicta ſufficiunt ad cau
ſandum triſticiam: dum que ſic nolumus:
accidere vel accidiſſe apphendimus. Si/
cut de vidēte alium incidi vel ſecari a me/
dico/ aut ꝓijcere merces. Occurrit deni/
qꝫ offenſa filij dei ⁊ ſumme trinitatꝭ per h̄
ſingulare peccatū crucifixorum iudeoꝝ et
gentilium: dum viri impij (vt ait Bern̄. ſer
mone de paſſione) virum iuſtū iniuſte oc/
ciderunt: ⁊ ſacrilegas manus in dei filiū
iniecerunt. Ad quod expalluit ⁊ expauit
tota machina mundialis: ⁊ pene in anti/
quum chaos ſunt omia reuoluta. Et hoc
ſimpl'r nobis debet ⁊ maxime diſplicere.
Occurrit ⁊ ingratiſſima chriſtianorum
multitudo filium dei oſtentatui habēs: ⁊
ſibimetipſm rurſum crucifigens: vt ſup̄ ta/
ctum eſt. quoꝝ peccata ⁊ maxime ꝓpria q̄a
dei offenſiua/ merito triſticiam ingerunt ⁊
dolorem. ⁊ alia multa: vt coꝝ damnatio ⁊
ſanguis chriſti fruſtratio. que longum eſt
omia enarrare nob: cum animi noſtri diſ/
ſenſione occurrerēt. ⁊ per ꝯſequens in nob
triſticiam generabunt. Placet plurimū
dño eorum que paſſus eſt meditatio. q̄ etiā
alios plurimos habet fructus: quorū de/
clarationem al's cenſui reſeruandā. Ideo
aūt btūs Bernar. ſer. xliij. ſup Cātica ait
Tu ſi ſapis/ imitaberis ſpōſe prudētiam:
atqꝫ hūc myrrhe faſciculum de ꝑncipali
tuo pectoris/ nec ad horā patieris auferri.
Amara illa omia que pro te ꝑtulit: ſem/

per in memoria retinens: ⁊ aſſidua medita
tione reuolues: ⁊ ceteraq̄ ſequunt. Cō-
pati deniqꝫ debem⁹ chͬo: paſſionem eius
imitando. ſicut ⁊ ipe admonuit. Qui non
accipit crucem ſuam ⁊ ſequit me: nō eſt me
dignus Matth. x. Imitatur aūt chri-
ſti paſſionem qui ꝓpter illum ſine intermiſ
ſione moritur: diabolicis illuſionibꝫ: mun
di illecebris: ⁊ concupiſcentijs ſue carnis.
Morit dico: non ꝯſentiendo: virilit repu
gnando. Ad quod nos hortat apoſtolus:
Mortificate inquit membra veſtra q̄ ſunt
ſuper terram. Que ſequit: fornicatioē/
immūdiciā/libidinem: cōcupiſcentiam ma
lam: auariciam: iram: indignatiōem: mali
ciam: turpē ſermonē. Hec em̄ mēbra vete-
ris hois. ꝓpter qꝺ ſequit ad Col. iij. Expo
liātes vos veterē hoiem cū actibꝫ ſuis. h̄ ē
mēbris ſupradictis. Itez ad Gal. v. Qui
ſunt chri: carnē ſuā crucifixerūt cū ꝯcupi-
ſcentijs eius. Et. ij. ad Corinth. iiij. Sem
per inq̄t mortificatiōem Ieſu chri in cor-
pore noſtro circūferētes: vt ⁊ vita Ieſu in
corporibꝫ noſtris manifeſtet. Hūc com-
patiēdi modū btūs Leo papa ſer. xviij. de
paſſiōe: q̄ incipit Sacrā dilectiſſimi. ſatis
late tradidit: inter cetera ita dicens. Quis
chrm̄ paſſum/mortuū ⁊ reſuſcitatū colit:
niſi qui cum ipo patitur ⁊ moritur ⁊ reſur
git. Siq̄dem pacē cū hoc mūdo niſi ama-
tores mūdi habere nō poſſunt. ⁊ nulla vn
q̄ iniquitati cum equitate cōmunio: nul-
la mendacio cū veritate concordia: nullus
eſt tenebris cum luce conſenſus. Mali
gnorū quoqꝫ ſpirituū aduerſus ſctōs inſi-
die nō quieſcūt: ⁊ ſiue occulto dolo: ſiue a-
perto ꝑlio/in omnibꝫ fidelibꝫ ꝓpoſitū volū
tatis infeſtant. Inimicū nanqꝫ illis eſt oē
quod rectum/omne quod caſtū eſt. Chri-
ſti ergo cultores mortificatis cupiditati-
bus: crucifixis corꝑis ſenſibꝫ: ad nullū ho-
ſtiū metū: ad nullū inclinant obſequium.
voluntatem em̄ dei ſibi ꝑferūt. ⁊ tāto am-
plius ſe amant: quāto amplius ꝓ deiſe amo
re nō amant. Cumqꝫ audiuit diuinit⁹ ſi
bi dici: Poſt ꝯcupias tuas nō eas: ⁊ a vo-
lūtate tua auertere Eccl. xviij. diuidūt af
fect⁹ ſuos: ⁊ legem mētis a corꝑis lege di-
ſcindūt: vt et q̄dā ſe ptē ſibi denegēt: ꝑdē-
tes ſe in his q̄ carnalr ꝯcupiūt: ⁊ inuenien-
tes ſe in his que ſpūaliter ꝯcupiſcūt. Hec

Leo. Ad hūc patiēdi modū nos dirigit
ſcriptura in ſup̄ allegatis ⁊ alijs multis.
Nam qꝺ Petrus dixerat: Chͬo in carne
paſſo/eadē cogitatiōe armamini. quaſi ex
ponens q̄ dixit addit. Quia q̄ paſſus eſt i
carne hō: nō chrs: ſubaudi deſijt a pctis vt
nō iam deſiderijs hoim: ſed voluntati dei
qꝺ reliquū eſt in carne tp̄is viuat. Ad idē
facit qꝺ ca. ij. eiuſdē ep̄le ſcribit. Chrs in
q̄t paſſus eſt ꝓ nobis: vobis relinq̄ns exē-
plū vt ſequamini veſtigia ei⁹. In q̄ ſequit
vt pctis mortui/iuſticie viuam⁹. ſicut ⁊ il
le pctm̄ nō fecit: nec inuentus eſt dolus in
ore eius. Similr qꝺ Paul⁹ dixerat: Si
tn̄ cōpatimini: ꝑtinet ad id qꝺ ſupra dixe-
rat: Si facta carnis mortificaueris: viue-
tis ſm glo. Hec idē intendit cū ad He
breos ſcribēs diceret. Exeam⁹ extra caſtra
ſicut dt glo. extra caſtra corꝑis: mortificā
tes mēbra cū vicijs ⁊ ꝯcupiſcētijs: portan
tes pariēter improperiū eius: cōſtāter ſuffe
rēdo oia aduerſa vſqꝫ ad mortē ꝓ chͬo illa
ta. Hoc ergo in ſumma eſt compati chri
ſto: per imitationē veriſſimiliter reſiſtere ⁊
nullaten⁹ ꝯſentire q̄buſcunqꝫ a lege chri
trahentibꝫ: ſiue ꝯcupiſcentijs: aut ſugge-
ſtionibꝫ internis: ſiue blandimentis aut ꝑ
ſecutionibꝫ externis. Qꝺ qui facit: mole-
ſtias multas patitur intus ⁊ foris: q̄ feren
do ꝓpter chrm̄/ſeipm̄ crucifigit: ⁊ ſibi mo
rit. viuit aūt chͬo cui cōpatit. Hec cō-
paſſio ꝑncipalior eſt ꝑore ⁊ magis neceſſa-
ria: ſine q̄ ꝑor nō ſufficit. Qui em̄ ſic chͬo
nō cōpatit: iā nō cōpatiēdo chrm̄ crucifi-
git. Ad hāc aūt ꝑina ordinat. ⁊ diſponit.
q2 oia facile vincunt: oia tolerabilia nob
efficit paſſio chri deuote meditata. Iō vo-
lēs hortari ad ſcōm modū cōpaſſiōis bea
tus Petr⁹ ꝑmiſit. Chͬo paſſo in carne: ea-
dē cogitatiōe armamini. q2 cogitatio eius
dē paſſiōis arma nr̄a ſūt: q̄bꝫ ꝯtra oia ad-
uerſa toleranda ꝑ patientiā armamur.
Hinc Greg. i home. Nihil adeo graue qꝺ
nō eq̄nimit toleret. ſi chri paſſio ad memo
riā reuocat. Ita agamus chariſſimi paſſio
nē chri deuote ⁊ iugiter meditemur ⁊ ꝯdo
leamus illi. Sed ⁊ patiendo ⁊ laborando
imitemur eū: ne vnq̄ a via quam mōſtra-
uit declinemus. Unde ſi q̄n obſeruāte
chriane q̄s ſentiat ſe limites excedere vel-
le: ⁊ in id cupiditates ſuas tendere: q. cum

a recto itinere faciat declinare: recurrat ad crucē dñi. Et ligno vite/ mot⁹ noxie volū-taris affigat: ac voce ꝓphetica ad dñm clamet ⁊ dicat: Cōfige clauis timoꝛꝫ tui carnes meas: a iudicijs tuis timui. H̄ āt ē clauis timoꝛis dei: carnes hīc ꝯfixas/ coꝛpoꝛeos ſenſ⁹ ab illecebꝛa illiciti deſiderij: ſꝫ metu diuini ꝯtineri iudicij. vt q̄ reſiſtit pctō ⁊ ꝯcupias ſuas ne q̄d moꝛte dignū opeꝛ inſicit: audeat cū aplo dicere: Mihi mūd⁹ crucifix⁹ ē: ⁊ ego mūdo. ⁊ iteꝝ Mihi viuere chr̄s ē: ⁊ moꝛi. ſ. ꝑ illo lucꝝ. Magnū lucꝝ vbi ꝑ moꝛi pctō daṫ chr̄s vita grē/ iuſticie ⁊ glie. Daṫ eīm volūtati ſue dñs Jeſus: ipam volūtatē ꝑ grām liberās: ꝑ iuſticiā eleuās: ꝑ gliam eṫnaliṫ bñficeꝗꝫ coronās: quā oībꝫ ſuo adq̄ſiuit agone ⁊ triūphali moꝛte crucꝫ: hodiernaꝗꝫ amariſſima paſſiōe dei fili⁹ dñs nr̄ Jeſus chr̄s: cui cuꝫ eodē pr̄e ⁊ ſpūſctō ſit laus/ glīa/ honoꝛ virtus ⁊ victoꝛia: ꝑ eterna ſecla ſecloꝝ Amē.

Dominice paſſionis triū partiū notabilium Sermo pꝛeclarus dñi Gabꝛiel' Biel ſupꝛanotati: Qui olim negligenter ex mēdoſo exēplari ⁊ ſub falſo titulo impſſus: Poſtea emēdatus ex oꝛiginali: et ꝑ pfatū Floꝛentiū Biel diligenter reuiſus: in laudē altiſſimi innouatus: clariuſ q̄ꝫ interſtinctus atq̄ꝫ emēdatus: non mō in ſniarū q̄rundaꝫ defectibus: verum etiam in oꝛthographia. Et in imperiali oppido Hagenaw impꝛeſſus.

Alia introductio ſub alio themate. Pꝛopꝛio filio ſuo non pepercit deus. Roma. viij.

INter omnia opa miſericoꝛdie dei/ que ab inicio ſaluti ſunt impenſa moꝛtalium nihil eſt mirabilius nihilꝗꝫ ſublimi⁹: q̄ꝫ q̄ꝛ pꝛo mundo crucifixus eſt chꝛiſtus: vt ait Leo. Unde chꝛiſtiane ſpei vera ratio ⁊ p̄ncipalis cauſa crux chꝛiſti eſt. Que licet iudeis ſit ſcandalum: gentibus autē ſtulticia: nobis tamen dei virtus eſt ⁊ dei ſapientia. Unde ſummū hoc ⁊ potentiſſimū diuine miſericoꝛdie ſacramentum: ſemper quidem in coꝛdibꝫ noſtris cum tota ſua dignitate retinendum eſt. Sed nūc viuaciorem animi ſenſum ⁊ purioꝛē exigit mētis intuitum: quādo illud nō vt pꝛeteritū: ſed vt nunc p̄ſens ſm inſtitutionem ſancte matris eccl̄ie celebꝛamus. Quāuis autē dñice paſſiōis ſacramentū pleniſſimum ſit omī ſpūali ꝯſolatiōe ⁊ doctrina: inueni atq̄ꝫ in ea recollecta refectiōem vnuſq̄ſq̄ꝫ ſm coꝛdis ſui affectū: amoꝛe ſuccēſus ſcti ignis fomentū. infirm⁹ medicamētū: timidus ſpei baculū: ꝯſolatiōem turbat⁹: illuminatiōem cec⁹: liq̄factiōem indurat⁹: vt ſit ipa paſſio bñdicta oīa in omībꝫ. Tñ q̄ꝛ ad ſingula tractandū/ tp̄s anguſtuꝫ eſt vt hiſtoꝛie veritatē pꝛoſeq̄mur: ceteris omiſſis: ea attētius ꝯſideremꝰ q̄bꝫ tanti doloꝛis amaritudinē cognoſcamꝰ. Ad q̄d ꝓpoſitū ſeruit ꝟbulū apl̄i ad Rom̄. viij. ſcptū: ⁊ totiens i diuino officio repetitū Pꝛopꝛio filio ſuo nō pepcit. In q̄ idē ꝟbū ⁊ſi paterne pietatis ineffabilis munificentia q̄ vnigenitum ſuum ꝑ pctōꝛibꝫ ⁊ inimicis tradidit: manifeſtaṫ. ſicut ſcriptū eſt. Cū adhuc inimici eſſemus: recōciliati ſum⁹ deo ꝑ moꝛtem filij eius Roma. v. Nihilominus tñ ⁊ paſſionis domini amaritudinem (ſi attēdatur diligentius) repꝛſentāt: cum patrem non pepercisse filio conteſtātur. Si enim ſm Topicam philoſophi/ quod magis videtur ineſſe non ineſt: nec illud quod min⁹.

videt̄ ineſſe ineſt. parcere nulli: ita ineſt ſi-
cut parentibus reſpectu filij ꝓprij. maxime
vnigeniti. ſ. ſicut ait p Eſaiā dn̄s ca. xlix.
Nunqd pt obliuiſci mlier infantē ſuū vt
nō miſereat̄ filio vteri ſui: Si ergo qui ge-
nuit nō pepcit: quis alius parcere potuit:
Habuit autem dn̄s Jeſus ſm duplicem
naturam/ duplicē generantē. ſm diuinam
habuit patrē deum: a quo ipam naturam
diuinā naſcendo accepit. ſicut ipſe dixit:
Quod dedit mihi pater maius omnibus
eſt: ego ꝛ pater vnū ſum⁹. Joā. x. Se-
cundū: humanā habuit iudeorū gentem.
Hinc dixit: Salus ex iudeis eſt. Joā. iiij
Neuter pepcit. vterq3/ pater celeſtis ꝛ iu-
deorum ꝓpl's in mortem ignominioſā tra
didit: ſed non eadē intentiōe. Pater qdem
celeſtis ex charitate eximia vt nob in eter-
nū parceret/ ꝓprio filio ſuo in paſſionis tē-
pore non pepcit: teſte filio Joan. iij. Sic
pater dilexit mundū: vt filium ſuum vni-
genitū daret: vt oīs qui credit in illū nō
pereat/ ſed habeat vitam eternam. Ju-
dei vo ex inuidia mortali vt illi nō parce-
rent/ nec ſibip̄ſis/ nec ſuis poſteris peper
cerunt. Hinc vox illa inſanientis ꝓpli ad
iudicē parcere volentē: Sanguis eius ſu-
per nos/ ꝛ ſuper filios noſtros. Matthe.
xxvij. O/ ſynagoga nō pepercit/ teſtis eſt
illa vox eorum totiens repetita: Tolle tol
le/ Crucifige crucifige: Non hunc dimit-
te ſed Barabbā. Teſtis eſt ꝛ ꝓpheta. Fa-
cta eſt mihi hereditas mea quaſi leo in ſyl
ua: dedit ꝯtra me vocem. Hierem. xij. O/
etiam ſummus pater non pepcit ꝓbat vox
clamoris validi: Eli eli lama azabthani.
Et reuera vbi pater ille miſericordiarū nō
pepercit/ ad penā omnia veniūt. Si de⁹
(inquit apoſtolus) pro nobis/ quis contra
nos: Ubi thema ita in oppoſito. Si deus
contra nos: quis pro nobis eſſe poterit:
Hinc etiam ea que videbant̄ eſſe conſola
tionis dn̄o/ ad maioris augmentū dolo-
ris fuiſſe comprobant̄: ſicut flentium mu-
lierū ſequela quibus ait. Filie hieruſalem
nolite flere ſuper me: ſed ſuper vos ꝛ filios
veſtros. Luc. xxiij. Obliuiſcitur impo-
ſiti humeris patibuli: ꝛ flentibus compa-
titur mulieribus. ꝛ virginis matris prius
ſemper dulciſſima: nūc autem ſtrictiſſima
p̄ſentia: cui ſe ſubducēs/ alium aſſignauit
filium: dicens. Mulier/ ecce filius tuus.
Jn oībꝫ ergo penā inuenit: quia pat̄ ꝓ-
prio filio ſuo non pepcit. Quas vt cōpaſ-
ſiua mente tractare poſſimus: patientē fi-
lium ſimul ꝛ compatientē matrē nob da-
tam imploremꝰ: dicētes deuotiōe intima:
Pater noſter q es in celis. Aue maria gra
tia plena dn̄s tecum ꝛc.

Sequitur alia introductio ſub alio themate.

Extrauerūt a-
que vſq3 ad aīam meā. Pſ. lxix.
Uerba hec ſūt viri ſm cor dei re-
gij ꝓphete: pueri citharede Dauid qui ꝓ-
phetico ſpū/ tenſam in ſaluatoris mundi
corpore citharam tetigit: eiuſq3 paſſionē
ceteris clarius preuidit: ꝛ pſalmorum ſu-
orum canticis deſignauit. de qua etiā to
tum pſalmum. lxviij. digeſſit. Jn cuiꝰ pri-
ma portiuncula ꝓ themate dicendorū aſ-
ſumpta: eiuſdem paſſiōis amaritudinem:
omniū aliorum afflictiones excedentem:
quam ꝓ noſtra ſalute miſericordiarū do-
minus hodierna die ſua ſpōte ſubijt/ ſub-
tiliter ꝛ ſummarie compꝛhendit. Aquā
enim tribulatiōis/ afflictionē ſimul ꝛ af-
fligentes ac tribulantes eſſe/ iam dudum
ac frequēter ſcꝛiptura docuerat. De qua eſt
etiam illō Eſai. viij. Ecce dn̄s adducet ſu
per eos aquas fluminis fortes et multas:
regem aſſyriorū ꝛc. Nullius autem tribu-
latio aīam ita trāſfixit/ quomodo animā
dn̄i Jeſu chriſti. Siqdem tribulatiōis
afflictio animā dn̄i Jeſu chriſti attigit:
quā hodie a corpe ſeparauit. ꝛ hoc cōmu-
ne cum alijs martyribꝫ habuit: qs inflicta
etiā a perſecutoribꝫ pena/ glorioſam pdu-
xit ad mortem. Uerū non animā eorū
intrauit. quia etſi corpora acerba ſenſerūt
tormenta: anime tamen eorū conſolatiōes
multimodas acceperunt. Solus chri-
ſti paſſio ſicut torrens ſe leus animam in-
troiuit. a quo oīs cōſolatio paſſionē al-
leuians eſt ſubtracta. Jn q etſi mater vir-
go: vtpote cuius cum vnigenito filio cor
vnū erat ꝛ anima vna ſatis multū q3 ac-

Alia paſſionis introductio

ceſſit: quoniam ⁊ de ipſa p̄dictum eſt. Et
tuam ipſius animā pertranſiuit gladius.
Nō tamē ſine cōſolatore reliquit: qui eam
vnice electā dilexit: dum iam iamq; in cru
ce moriēs/cuſtodem ac tutorem diſcipu-
lum pre ceteris dilectū tradidit vice ſua.
Ipſum vero dominū ita maris altitudo
ſalſiſſimi ⁊ paſſionū tēpeſtas abſorpſit ac
penitus dimerſit vt ſubtraheret quicquid
alleuiare/adderet quicquid dolores ac tri-
ſticiam poterat augmētare. Ideo ait: La
boraui clamās: Vox clamoris erat Eli eli.
Rauce facte ſunt fauces mee ꝓpter humo-
ris defectū areſcente vt teſta virtute mea.
Ideo defecerūt oculi mei pre lachrymarū
multitudine ⁊ violentia mortis dire. Ve-
re itaq; intrauerunt aque vſq; ad animam
meam. quia (vt alibi dr) Repleta eſt malis
anima mea. Ad hanc autē paſſiōis ve-
hementiſſime hiſtoriā ſm morem audien-
dam cōueniſtis. Ita queſo audite illum ꝓ
nobis paſſum: vt ⁊ nos illi/aut magis vo
bis in illo compati ſatagatis: ne ſaxis rigi
diora inueniantur veſtra corda: q̄ patien-
te domino ſciſſa ſunt. Pendente eñ in pa
tibulo creatore/ait Leo papa in ſermone
xj. de paſſione: vt ſup̄. Et addatur auctori-
tas beati Bern. de ſacramento ibidem. et
beati Auguſtini que ſtatim ſequitur ibi-
dem. Adde. Reuera non ſufficeret: niſi ⁊
de interioribus anime noſtre ſcaturiret.
Quippe cui non ſatis viſum eſt ꝓ noſtris
peccatis vniuerſa extrinſecus illata ſuſti-
nere: niſi etiā paſſionis aque intrarent vſ-
q; ad animā ſuam/digne nō reſpōdemus:
niſi ⁊ compaſſionis torrens amaricet ani-
me noſtre interiora: que prius peccata no
ſtra ꝓ quibus ille paſſus eſt fedauerat.
Verū niſi ille qui ſolus dare poteſt aquā
viuam petentibus fontē viuū nobis do-
nauerit lachrymarum/inuanum nitimur.
Ideo ad illum fiducialiter recurramus: de-
uotiſſime rogantes: vt qui ſua paſſiōe mo
uit celum/terrā ⁊ inferiora infernalia: no-
ſtra etiam corda ſcindere: ac ad recte com
patiendum dignetur emollire. Interceſ-
ſione triſtiſſime ſue matris hodie ibi a ce-
teris derelicte/ineffabilibus fletibus ⁊ lachry
mis aſſiſtente. Pro cuius impetratiōe di
camus Pater noſter/Aue maria. Intra-
uerunt aque vſq; ad animam meam.
Aquas illas paſſiōis de chriſti anima re-
dundantes ita nos ſuſcipere curemus in no
bis/quomodo ille ſuſcipere eſt dignatus.
Ipſe enim ad patris honorem ꝓ nob tan-
tarum aquarū ſuſtinuit impetum/nos ad
illius honorē ⁊ noſtrā ſalutē eaſdē aquas
deguſtando compatiamur. Quod vt fie-
ri facilius poſſit Primo ⁊c. Sequitur diui-
ſio vt ſup̄ in p̄ncipio ſermonis.

Deo gratias.

Finis exactiſſime paſſionis Jeſu

chriſti domini Gabrielis Biel cōcionatoris compoſitiſſimi iam denuo
excuſe per Henricum Gran: Joanne Rynman ere im-
pendente: Anno partus virginei. M. D.
xx. pridie kalend.
Martij.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE